

Cesta pútníka

John Bunyan

John Bunyan
Cesta pútnika
- cesta kresťana
- cesta kresťanky

Konverzia do ePUB: www.kristus.sk

CESTA KREŠŤANA

Z MESTA ZKAZY NA VRCH SION

JOHN BUNYAN

Z pôvodiny do slovenského preložil:

KAZ. JOZEF ROHÁČEK

1922.

V BRATISLAVE, V REDAKCII ČASOPISU „KLASY“

ČITATEĽOVI.

Milý čitateľu! Tu Ti podávam v Tvojej krásnej slovenskej reči jednu z najkrásnejších a najcennejších kníh sveta. Že je to kniha taká, to dokazuje aj okolnosť, že nieto na svete knihy okrem Svätej Biblie, knihy to kníh, ktorá by bola preložená do toľko rečí, jako Cesta Kresťana. Svätá Biblia je doteraz preložená skoro do 500 rečí, a po nej nasleduje Cesta Kresťana vo vyše 80 rečiach. Cesta Kresťana je písaná v žalári, v ktorom bol jej pôvodca dlhé roky zatvorený pre evanjelium Kristovo, a do slovenčiny je preložená v ťažkých časoch a za podobných okolností. Kniha bola prvý raz vydaná r. 1678 a odvtedy z nej plynie nepretržitý prúd Božieho požehnania pre milióny jej čitateľov. Čítaj ju aj Ty pozorne a znovu a znovu, a ja Ti prajem z nej toľko požehnania, ako som sám mal, keď som ju prekladal s veľikou láskou a horiacim srdcom v túžbe urobiť tak vzácnu knihu prístupnou i svôjmu rodu. Kto bol jej pôvodca John Bunyan, o tom sa obšírnejšie dozvieš na konci knihy. A tak ty, milá a vzácna kniha, idz a vykonaj i v mojom rode svoju úlohu a hlásaj: „Chváľ každý duch Hospodina!“

Prekladateľ.

PREDMLUVA K DRUHÉMU TISKU.

Prvé vydanie tejto knihy v slovenskom prieklade bolo hotové ešte koncom r. 1919, ktorého celý náklad, pre nečakaný politický prevrat, zostal v Pešti, v Maďarsku, u kníhväzača. Zostal tam až do vlády Horthyho. V prvých dvoch rokoch tejto vlády sa kniha nemohla vyviezť, a tak tam vinou i kníhväzača aj iných zahynul celý náklad, 4000 výtiskov. S veľikou ťažkosťou a riadením Božím podarilo sa zachrániť jeden-jediný výtisk, čím zachránila sa práca od zániku, bárs je pri tom škoda veľiká. Po obdržaní toho výtisku hneď aj v mene Božom knihu znova oddávam tlači, a pánu J. M., ktorý ju zachránil, vyslovujem svoju vďaku. Mena nevypisujem, lebo ani neviem určite, či by mu to bolo príjemné.

Prekladateľ.

AKO TREBA ROZUMIEŤ KNIHE.

Všetko, čo je tu napísané, sú obrazy zo života kresťana od chvíle, keď sa Slovom Božím (Knihou, Sv. Bibliou) prebudí zo svojich hriechov a zatúži po záchrane svojej duše, až po jeho víťazné doputovanie do Nového Jeruzalema. Najprv uteká z hriešneho sveta, ale skoro prichádzajú na neho rôzne a veľké pokušenia; no, súc verný, preborí sa cez všetky ťažkosti a nakoniec dosiahne svôj cieľ, smrťou (rieka) prechádza do slávy svôjho Pána, kde už niet ani smrti ani ničoho porušeného, kým tí, ktorí milujú hriešny svet, pokrytci a samospravedliví, keď sa aj niekedy vzchopia, predsa len opúšťajú cestu života, odchádzajú späť a tak sa vrhajú do večného zatratenia. Bunyan to všetko podáva ako sen; ale je to v obrazoch podaná skutočnosť.

HLAVA I.

Putujúc púšťou tohoto sveta prišiel som na isté miesto, kde bola jaskyňa a tam som si ľahnul spať. A jako som spal, sníval sa mi zvláštny sen. A v svojom sne som videl muža, oblečeného v handrách (Iz. 64,6.), ktorý stál na istom mieste, súc tvárou odvrátený od svôjho domu; v ruke mal akúsi knihu a na chrbáte veľiké bremeno (Žalm 38,5.). A hľadiac videl som, že otvoril knihu a čítal v nej. A jako tak čítal, pustil sa do plaču a triasol sa jako osyka. A nemôžuc sa ďalej zdržať, dal sa bedákať a vykriknul žalostne: „Čo mám činiť?“ (Sk. 2, 37; 16, 30. Rim. 7, 24.). V takomto duševnom stave šiel domov a premáhal sa pred svojou ženou a pred svojimi deťmi - tak dlho, jako sa dalo, - aby nezpozorovaly jeho trápenia. Že však jeho nepokoj bol čím ďalej, tým väčší, nedalo mu dlho mlčať, preto konečne sveril sa svojej žene a svojim deťom a takto im počal vraveť „Ó, moja drahá žena, i vy, moje milé deti, musím vám povedať, že je už po mne, po vašom vernom priateľovi, lebo jakési bremeno ma hrozne tlačí, a čo viac, cele určite som sa dozvedel, že toto naše mesto bude spálené ohňom s neba, pri čom my všetci, i ja i ty, moją milá ženo, i vy, moje drahé deti, biedne zahynieme, okrem ak by sme nejakou unikli a tak sa zachránili. Doteraz však nevidím k tomu žiadnej možnosti.“ Tie slová veľmi zarazily a znepokojily jeho príbuzných, avšak nie preto, že by boli verili tomu, čo im hovoril, ale preto, že sa domnievali, že dostáva akési chorobné nápady a že blúzni. A tak domnievajúc sa, že spánok upokojí jeho myseľ, a ponevác sa práve blížila noc, vpravili ho do posteli tak rýchle, ako len mohli. Ale noc mu bola tak trápna, jako deň. A preto na miesto toho, aby bol spal, ztrávil celú noc bez odpočinku, vzdychajúc a plačúc (Žalm 6,7;38,10.). A keď sa rozodnilo, pýtali sa ho, jako sa má? A on im povedal: „Mám sa horšie a horšie.“ Aj im zase začal hovoriť ako predošlého dňa, ale oni sa počali zatvrdzovať a tiež sa domievali, že svojím hrubým chovaním sa a svojou zamračenosťou musia zapudiť jeho trudné myšlienky, a tak sa mu raz smiali, raz mu zase šomrali a zase niekedy si ho vôbec nevšimli. A preto sa počal utáhovať do svojej komôrky, kde sa za nich modlil (Mat 6,6.) a ľutoval ich a kde tiež sám nad sebou kvíli. A tiež rád chodil samotný po poli, kde čítal alebo sa modlieval. A takto ztrávil niekoľko dní. A jedného dňa som videl, ako tak chodil po poli, že čítal v svojej knihe, - jako to vôbec obyčaj - a bol veľmi utrápený a zdesený a čítajúc vypuknul v plač, ako bol už predtým urobil, a volal: „Čo mám činiť, aby som bol spasený?!“ (Sk. 16,31.). A taktiež som videl, že pozeral na túto i na onú cestu, jako keby sa bol chcel pustiť do behu. No, predsa len stál, lebo - jako som pozoroval - nevedel, ktorou cestou sa pustiť. A vtedy som videl, že jakýsi muž, menom Evanjelista, blíži sa k nemu a pýta sa ho: „Prečo tak žalostne voláš?“ A človek odpovedal: „Pane, vyrozumievam z knihy tu v mojej ruke, že som odsúdený na smrť (5. Mojž. 27,26; Gal. 3,10.), a potom že bude súd (Žid. 9,27.). A cítim, že nie som ani ochotný zomreť ani súci postaviť sa pred súd“ (Job 16,21; Ezech. 22,14; Mal. 3,2.). Vtedy riekol

Evanjelista: „Prečo nie si ochotný zomreť, keď sprevádza tento život tak mnohé zlo?“ A človek odpovedal: „Preto, ponevác sa obávam, že bremeno, ktoré je na mojom chrbáte, ma hlbšie stlačí, jako je hrob, a že sa prepadnem do pekla (Iz. 30,33.). A, pane, ak nie som súci ist' do väzenia, vtedy ani nie som súci ist' pred súd a odtiaľ ta, kde mám niest' rozsudok. Nuž, tieto myšlienky ma desia, a preto kričím.“ Na to mu povedal

Evanjelista: „Jestli je to s tebou tak, prečo potom meškáš a stojíš?“ A on odpovedal: „Preto, ponevác neviem, kam ist'.“ Vtedy mu dal pergamentovú listinu, na ktorej bolo napísané: „Uteč budúcemu hnevu!“ (Mat. 3,7; Jer. 51,6; 2. Kor. 6,17; Luk. 3,7.). Keď prečítal človek slová, pozeral bázlive a tázave na Evanjelistu a povedal: „Kam mám utieť?“ Vtedy povedal Evanjelista, ukážuc prstom za veľmi široké pole: „Či vidíš tamtú Tesnú Bránu?“ A človek povedal: „Nevidím.“ A vtedy mu zase povedal tamten: „Či vidíš tam to žiariace svetlo?“ A on povedal: „Zdá sa mi, že vidím.“ A nato mu povedal

Evanjelista: „Toho svetla nepusti s oka a bež priamou cestou ku nemu a tak uvidíš bránu. A keď budeš na ňu klepať, povedia ti, čo máš robiť.“ A tak som videl v svojom sne, že sa človek dal do behu. No, ešte nebol odbehol iba nejaký kúsok cesty, len zpozorovala to jeho žena a deti a začaly za ním kričať a volať, aby sa vrátil (Luk.14,26. 1; Kor. 4,9,10.). Ale človek si prstami zapchal uši a bežal ďalej, volajúc: „Život! Život! Večný život!“ Ani sa neozrel, ale utekal priamo rovinou (1. Mojž. 19,17; Luk. 9,62.). I susedia vybiehali vidieť, ako beží. A jako tak bežal, niektorí sa mu vysmievali, niektorí mu hrozili a niektorí za ním kričali, aby sa vrátil. A dvaja z nich sa rozhodli, že ho, keď ináč nebude chcieť, násilím späť dovedú. Jeden sa menoval Vzpurňý a druhý Povolňý. Teraz už bol človek ubehol od nich hodný kus. Ale pretože boli rozhodnutí prenasledovať ho, čo aj urobili, tak ho za krátky čas i dohonili. Vtedy im povedal človek: „Milí susedia, načo ste prišli?“ A oni riekli: „Na to sme prišli, aby sme ťa prehovorili, aby si sa s nami vrátil.“ Ale on povedal: „To nemôže byť nijakým činom. Vy bývate - tak im povedal - v Meste Zkazy, kde som sa i ja narodil. A zomrúc tu prv alebo neskôr, zapadnete hlbšie, ako je hrob, na miesto, ktoré horí ohňom a sírou. Upokojte sa, milí susedia, dajte si povedať a poďte so mnou.“ „Čože?“ namietol Vzpurňý. „Opustiť svojich priateľov, svoje pohodlie a svoje rozkoše?!“ „Áno“, vravel Kresťan - lebo to bolo jeho meno – „pretože všetko, čo by ste opustili, nenie hodno ani to len porovnať s niečím málo z toho, čoho sa ja nadejem a čomu sa ja mám tešiť. A chcete-li so mnou ísť, presvedčíte sa, že dobre sa budete mať jako ja, lebo tam, kam ja idem, je všetkého hojnosť (Luk. 15,17.). Poďte a zkúste moje slová!“

Vzpurňý: „A čo že sú to také veci, ktoré to hľadáš, a k vôli ktorým opúšťaš celý svet, len aby si ich obsiahol?“

Kresťan: „Hľadám dedictvo neporušené a neporušiteľné, nepoškvrnené a nepoškvrniteľné a neuvädnutelné, ktoré je odložené v nebesiach (1. Petr. 1,4.; Žid. 11,16.) a je tam bezpečné, aby v určený čas dané bolo tým, ktorí ho snažne hľadajú (Žid. 13,14.). Ak chceš, prečítaj si to sám tu v mojej knihe.“

Vzpurňý: „Pah!“ riekol Vzpurňý, spraviac opovržlivý posunok. „Ta s tvojou knihou! Či chceš ísť späť s nami alebo nie?“

Kresťan: „Nie, nie ja“, povedal Kresťan, „pretože som položil ruku na pluh.“ (Luk. 9,62.).

Vzpurňý: „Tak pod', sused Povolňý, vráť me sa a poď me domov bez neho. Sú ľudia s pomätenými hlavami, ktorí, keď si niečo vezmú do hlavy, múdrejší sú v svojich očiach ako sedem takých, ktorí vedia, čo prečo robia.“

Povolňý: „Nevrav tak!“ riekol Povolňý. „Ak je to pravda, čo hovorí dobrý Kresťan, vtedy je to, za čím on ide, lepšie ako čo my máme. Moje srdce je náchylné ísť s mojím susedom.“

Vzpurňý: „Čo, ešte i viac takých bláznov? Poslúchni mňa a poď so mnou späť! Kto vie, kam ťa taký pomätenec zavedie! Poď späť, poď späť a buď múdry!“

Kresťan: „Nie, ale ty len poď so mnou, sused Povolňý. Tam skutočne dostať veci, o jakých som hovoril, a ešte o mnoho slávnejšie. Neveríš-li, tu čítaj v tejto knihe a vedz, že pravdivosť toho všetkého, čo je tam povedané, potvrdená je krvou toho, ktorý je jej pôvodcom“ (Žid. 9,17.; 10,22.; II. Petra 1,19.).

Väzenie bedfordské, v ktorom bol zatvorený pre evanjelium Kristovo. Nevie, či Bunyan nemyslel a nebol napísal miesto „Wicket Gate“ = „Tesná Brána“ „Wicked Gate“ = Bezbožných Brána.“ Cez túto musí každý, kto má byť spasený, t. j. musí poznať, že je hriešny, bezbožný pred Bohom a že niet pre neho inej záchrany, ako milosť Božia v Pánu Ježišovi.

Povolňý: „Nuž tedy, sused Vzpurňý“, riekol Povolňý, „prichádzam k rozhodnutiu, že predsa len tuším pôjdem s týmto dobrým človekom a budem sdielať jeho osud. Lež, milý druhu,“- vetil Kresťanovi – „či znáš cestu na to žiadostivé miesto?“

Kresťan: „Dostal som úpravu od človeka, ktorý sa volá Evanjelista, aby som sa ponáhlal k istej malej

bráne, ktorá je pred nami, a tam vraj dostaneme o ceste ďalšieho potrebného poučenia.“

Povolný: „Poďme tedy, dobrý sused, a nemeškajme!“ A tak šli spolu a Vzpúrny povedal: „A ja sa vrátim domov a nechcem byť druhom takých zavedených a fantastických ľudí.“

HLAVA II.

A videl som v svojom sne, že keď odišiel Vzpurný späť, Kresťan a Povoľný pokračovali v rozhovore idúc rovinou a takto spolu hovorili:

Kresťan: „Tak, sused Povoľný, jako sa máš? Som rád, že si sa dal nahovoriť ist' so mnou. A keby Vzpurný bol pocítil, tak ako som ja pocítil moc a strach vecí, ktoré sa ovšem teraz ešte nevidia, viem, že ani priam on by nám nebol tak ľahkomyslne obrátil chrbát.“

Povoľný: „A nože tedy, sused Kresťan, keď sme tu len sami dvaja, povedz mi obširnejšie o tom, aké sú to veci, za ktorými ideme, a jako ich obsiahneme?“

Kresťan: „Sú to božské veci, ktoré lepšie môžem mysl'ou pochopiť ako jazykom vypovedať. No, predsa, pretože si ich žiadaš poznať, prečítam ti o nich v svojej knihe.“

Povoľný: „A či myslíš, že slová tvojej knihy sú skutočne pravda?“

Kresťan: „Áno, cele iste, lebo kniha má pôvod od toho, ktorý nemôže klamať.“ (Tit. 1,2; Žid. 6,18; 4. Mojž. 23,19; Ján 3,33; 17,17.).

Povoľný: „Dobre tedy, a jaké sú to veci?“

Kresťan: „Je to nekonečné kráľovstvo, a dostaneme večný život, aby sme mohli na veky bývať v tom kráľovstve“ (Ján 10,28.).

Povoľný: „Dobre a čo ešte?“

Kresťan: „Dostaneme tam koruny a slávu a rúcho, v ktorom sa budeme skviet' ako slnce na nebeskej oblohe“ (II. Tim. 4,8; Zjav. 3,5; Mat. 13,43; I. Petra 5,4; 1,4.).

Povoľný: „Ach, to je veľmi krásne; a čo ešte?“

Kresťan: „Tam nebude viac plaču ani boľasti, lebo majiteľ toho miesta sotre každú slzu s našich očí“ (Iz. 35,10; Zjav. 7,16-17; 21,5.).

Povoľný: „A jakú tam budeme mať spoločnosť?“

Kresťan: „Tam budeme so serafí a cherubí, s tvormi, ktoré ti svojím bleskom oslepia oči, keď sa na ne pozreš. A tam sa tiež sídeš s tisícami a s desaťtisícami tých, ktorí nás ta predišli (Zjav. 5,11.). A nenie ani jedného medzi nimi, ktorí by nám niečo zlého urobil, ale všetci sú plní lásky a svätí. Všetci chodia pred obličajom Božím a stoja v Jeho prítomnosti a sú príjemní až na veky. Zkrátka, uvidíme tam starcov s ich zlatými korunami (Zjav. 4,4), uvidíme tam svätých panencov s ich zlatými harfami (Zjav. 14,1-5); uvidíme tam mužov a ženy, ktorých svet rozsekal na kusy, upálil, dal roztrhať a požrať divej zveri, dal potopiť vo vodách - preto, že milovali Pána toho miesta (Zjav. 11,35-37). No, teraz sa tam všetci dobre majú a odiati sú nesmrteľnosťou ako rúchom“ (2. Kor. 5,2, 4; Zjav. 3,5).

Povoľný: „Veľmi krásne; človek je unesený, keď to len počuje. Lež či je to aj možné dosiahnuť, a jakým spôsobom sa toho staneme účastní?“

Kresťan: „To povedal Pán, vládca tej krajiny, a dal to zapísať tu do tejto knihy. A summa toho je: jestli to skutočne budeme chcieť mať, všetko nám to dá ochotne a zadarmo.“ (Ján 6,37; 7,37; Zjav. 21,6; 22,17; Jak. 1,6; Iz. 55,1-2.).

Povoľný: „Pekne, môj dobrý kamarát; som rád, že počujem také veci. A tak len pod', zrýchlime svôj krok!“

Kresťan: „Ja nemôžem ist' tak rýchle, ako by som chcel, lebo ma hatí bremeno, ktoré je na mojom chrbáte.“ A potom som videl v svojom sne, že práve keď dokončili rozhovor, priblížili sa k jakémusi veľmi špinavému bahnu, ktoré sa rozprestieralo naprostred roviny, a oni nedajúc pozor razom obaja upadli do močiara. Meno toho bahna bolo Zúfalstvo. Tak sa tam nejaký čas váľali a žalostne sa domazali. A Kresťan, pretože bolo na jeho chrbáte bremeno, počal vôbec upádať do bahna.

Povoľný: Tedy povedal Povoľný: Há, sused Kresťan, kde že si to teraz?“

Kresťan: „Ja skutočne sám neviem“, odpovedal Kresťan.

Povoľný: Na tom sa Povoľný počal horšiť a nahnevany povedal svôjmu kamarátovi: „Či je toto blaho, o ktorom si mi to teraz celý čas a celou cestou rozprával? Keď sa nám hneď na počiatku tak zle vedie, čo potom môžeme všetko očakávať, kým prídeme na koniec svojej cesty?! Len nech sa mi podarí uniknúť so životom, môžeš si pre mať sám tú peknú zem.“ A s tým sebou zúfale raz-dva trhnul a vyviaznul z bahna na stranu, ktorá bola najbližšie k jeho domovu. A tak odišiel, a Kresťan ho nikdy viac nevidel. A tak Kresťan, súc takto opustený, samotný sa váľal v bahne Zúfalstva. No, predsa len vynaložil všetku svoju silu na to, aby sa dostal von na tú stranu bahna, ktorá bola najďalej od jeho domova a najbližšie k onej Tesnej Bráne. Ale jakokoľvek sa človek namáhal, nemohol sa von dostať, lebo mu prekážalo bremeno, ktoré bolo na jeho chrbáte. No, videl som v svojom sne, že prišiel k nemu jakýsi muž, ktorého meno bolo Pomoc, a pýtal sa ho: „Čo tu robíš?“

Kresťan: „Pane“, povedal Kresťan, „istý muž menom Evanjelista, mi kázal ísť touto cestou, ktorý ma tiež upravil ku tamtej bráne, aby som uniknul budúcej hnevu, a idúc ta upadnul som sem.“

Pomoc: „Ale prečo si nedal pozor na kroky?“

Kresťan: „Strach ma tak prenasledoval, že som utekal najkratšou cestou a tak som upadnul do bahna.“

Pomoc: „Tedy“, povedal Pomoc, „podaj mi ruku!“ A tak mu podal ruku, a on ho vytiahol a postavil na pevnú pôdu a povedal mu, aby šiel svojou cestou. A vtedy som pristúpil k tomu, ktorý ho to vychvátil, a povedal som: „Pane, prečo nenapraví toho miesta, aby úbohí pútnici mohli bezpečnejšie tade ísť, keď už raz tade vedie cesta z Mesta Zkazy ku tamtej bráne?“ A on mi na to riekol: „Toto špinavé bahno je miesto, ktoré sa nedá napraviť. Je to stoka, kam stále steká špina a kal, ktorý sprevádza usvedčenie o hriechu, a preto sa aj menuje bahnom Zúfalstva. Lebo keď sa hriešnik prebudí a vidí svoje zahynutie, povstávajú v jeho duši mnohé obavy a pohybnosti a ochabujúca neistota, a to všetko sem steká, a to je príčina, prečo je pôda taká zlá. Nemá v tom záľuby Kráľ, aby miesto zostalo také zlé. A už i jeho robotníci návodom dozorcov Jeho Veličenstva vyše tisíc šesťsto rokov boli zamestnaní s týmto kúskom zeme, ak by sa to len vraj dalo nejako

Bunyan toto napísal pred rokom 1661 a preto píše, že je už vyše 1600 rokov odvtedy, ako Bôh skrze svojho Svätého Ducha dal najprv sv. apoštolom napísať Sv. Písmo, ktorým poučujú každú dušu, aby sa vyhla tomu Bahnu zúfalsta, a napísali aj po nich mnohí iní mnohého dobrého poučenia pre pútnikov do večného života. Od smrti Bunyanovej uplynulo alších 300 rokov, a zase sa napísalo mnoho dobrého. Ale to všetko mnohým nepomohlo, a bude tak bývať, u mnohých, až do príchodu Pánovho. napraviť (Iz. 58,12). Áno, dl'a môjho vedomia“, riekol, „bolo tu už pohltené najmenej 20.000 vozov nákladu, ale čo hovorím, na miliony najlepšieho poučenia, ktoré bolo za všetkých čias a zo všetkých krajov Kráľových panství sem dopravené, len ak by sa to nejakým činom dalo napraviť. A ľudia, ktorí sa do toho rozumejú, hovoria, že to bol čo len možné najlepší materiál napraviť miesto. Ale ono je len vždy bahnom Zúfalstva a bude ním, i keď urobí všetko, čo môžu. Je síce pravda, že návodom a z rozkazu Vydavateľa zákona sú zrovna stredom bahna položené dobré a pevné stupaje. Ale v taký čas, keď vymieta bahno veľa svojho kalu, čo stáva sa vtedy, keď sa má zmeniť počasie, stupaje ťažko vidieť, alebo jestli aj sú viditeľné, ľudia dostávajú závrat a stúpajú vedľa a potom sa mažú v blate akoby naschvál, napriek tomu, že sú tam stupaje. No, pôda je dobrá, jakonáhle sa raz prejde bránou.“ A potom som videl v svojom sne, že medzi tým časom Povoľný zase prišiel domov. A tak ho prišli navštíviť jeho susedia, a jedni ho chválili, že múdre urobil, že sa vrátil a iní ho nazývali bláznom, že sa bol odvážil ísť s Kresťanom tak nebezpečnou cestou. A zase iní sa mu vysmievali hovoriac, že je zbabelec, a hovorili: „Keby som sa raz bol dal do toho, nebol by som býval taký podlý, aby som sa bol vrátil pre trochu malicherných obtiaží.“ A tak sedel medzi nimi Povoľný a plazil sa. No, konečne sa zase osmelil, a naposledy všetci prešli k inému predmetu a počali vysmievať úbohého Kresťana za jeho chrbátom. Toľko, čo sa týka Povoľného.

HLAVA III.

A teraz Kresťan kráčajúc osamelý zazrel kohosi v diali a videl, že patričný ide k nemu krížom cez pole. Sišli sa zrovna tam, kde sa ich cesty križovali. Pánovi, s ktorým sa tu sišiel, bolo meno: Svetský Mudrák, ktorý býval v meste, zvanom Opatrnosť Tela. Je to veľiké a ľudnaté mesto, v samom susedstve mesta, z ktorého pošiel Kresťan. Človek už bol o Kresťanovi čosi počul. Lebo Kresťanov odchod z Mesta Zkazy bol narobil mnoho ruchu, a veľa sa o ňom hovorilo, a to nielen v meste, v ktorom býval, ale to počínalo byť aj na niektorých iných miestach všeobecným predmetom rozprávky. Nuž tedy, pán Svetský Mudrák majúc o Kresťanovi jakúsi známosť a vidiac jeho namáhavý chod a pozorujúc jeho vzdychy a zármutok a tomu podobné, hneď vedel, koho má pred sebou, a takto sa dal s ním do reči:

Svetský Mudrák: „Kde že, kde, môj kamarát? Kde ideš tak obtiažený?“

Kresťan: „Veru obtiažený a zdá sa mi, že obtiaženejší než vôbec kedy ktoré stvorenie bolo. A pretože sa ma pýtate, kam idem, nuž poviem vám, pane. Idem tam k tej Tesnej Bráne, ktorá je tamto predo mnou. Lebo tam vraj – tak mi bolo povedané, - tam ma upravia na cestu, na ktorej budem zbavený svôjho ťažkého bremena.“

Svetský Mudrák: „A či máš ženu a deti?“

Kresťan: „Áno, ale som tak obtiažený bremenom, že sa im nemôžem radovať ako predtým, ba zdá sa mi, ako by som ich nemal.“

Svetský Mudrák: „A či ma poslúchneš, ak ti dám dobrú radu?“

Kresťan: „Ak je dobrá, poslúchnem, lebo práve dobrú radu veľmi potrebujem.“

Svetský Mudrák: „Tak by som ti radil, aby si sa čo najrýchlejšie zbavil svojho bremena, lebo drier nebudeš mať v mysli pokoja, ani sa prv nebudeš môzť tešiť dobrodeniam požehnania Božieho, ktorými ťa obdaril.“

Kresťan: „Práve to je to, čo hľadám, zbaviť sa svôjho ťažkého bremena, ale sám sa ho nemôžem zprostiť ani niet nikoho v našom kraji, kto by ho mohol sňať s mojich pliec. A preto idem touto cestou, jako som vám povedal, aby som bol zprostený svojho bremena.“

Svetský Mudrák: „Kto ti kázal ísť touto cestou, aby si bol zbavený svojho bremena?“

Kresťan: „Muž, ktorý sa mi zdál byť ktosi veľmi veľiký a ctihodný a ktorý sa menoval, ako sa pamätám, Evanjelista.“

Svetský Mudrák: Počujúc Svetský Mudrák tieto slová škarede zaklial a povedal: „To je zlá rada! Niet nebezpečnejšej a namáhavejšej cesty na svete ako je tá, ktorou ťa upravil, a presvedčíš sa o tom, budeš-li sa držať jeho rady. A jako pozorujem, už si aj niečo z toho zkusil, lebo vidím na tebe blato Bahna Zúfalstva. A to bahno je iba začiatok strastí, ktoré sledujú tých, ktorí idú touto cestou. Počuj mňa, som starší ako ty. Čo ťa potká na ceste, ktorou ideš, je únava, boľasť, hlad, nebezpečenstvá, nahota, meč, levi, draci, tma a jedným slovom - smrť, a kto vie, čo ešte! A to všetko je pravda, dokázaná mnohými svedoctvami. A prečo by sa mal človek tak ľahkomyslnne uvrhnúť do takého nebezpečenstva poslúchnuc cudzinca?“

Kresťan: „Dobre, pane; ale bremeno na mojom chrbáte mi je o mnoho strašnejšie ako všetko to, čo ste spomenuli, áno, zdá sa mi, že by som nič nedbal, nech by ma čokoľvek potkalo na ceste, len keby som mohol dôjsť osvobodenia od svôjho bremena.“

Svetský Mudrák: „Ako si prišiel najprv k svôjmu bremenu?“

Kresťan: „Čítaním tejto knihy.“

Svetský Mudrák: „To som si myslel. Povodilo sa ti ako iným slabým ľuďom, ktorí pletú sa do vecí, ktoré sú pre nich privysoké, náhle upadli do šialenosti, ako je tvoja, ktorá nielen že robí mužov nemužnými, jako to aj u teba pozorujem, ale ich aj ženie k zúfalým a odvážnym dobrodružstvám, len

aby čosi dosiahli, ale sami nevedia, čo.“

Kreštan: „Ja viem, čo chcem: je to úľava od môjho bremena.“

Svetský Mudrák: „Ale prečo chceš hľadať úľavu toutou cestou vidiac, že sú na nej tak mnohé nebezpečenstvá? Zvlášte - len keby si mal trpezlivosť ma vypočuť! - keď ťa môžem poučiť, ako dosiahneš, po čom túžiš, bez nebezpečenstiev, do ktorých sa na tejto ceste uvrhneš. Áno, prostriedok je po ruke. A okrem toho, dokladám, že namiesto rečených nebezpečenstiev najdeš mnoho bezpečnosti, priateľstva a spokojnosti.“

Kreštan: „Prosím vás, pane, zjavte mi to tajomstvo!“

Svetský Mudrák: „Dobre tedy. Vidíš tamtú dedinu (a dedina sa volá Statočnosť), tam býva istý pán, ktorý sa volá Zákonnosť. Je to veľmi súdny pán a slovutný, ktorý vie pomôzť ľuďom od bremien, ako je tvoje a sňať ho s ich pliec. A dľa môjho vedomia už takto mnoho dobrého vykonal. Hej, a okrem toho vie i vyliečiť ľudí, ktorí následkom svojeho bremena do istej miery sa pomiatli na rozum. Teda ku tomu pôjdeš, ako som povedal, a okamžite sa ti pomôže. Jeho dom nenie cele na míľu odtiaľto, a jestli by sám nebol doma, má syna, driečného šuhaja, ktorý sa volá cudzím menom Civilizovanosť a slovensky: Vzdelanosť. Ten to môže - jako smiem povedať - zrovna tak vykonať, ako sám starý pán. Tam, hovorím ti, najdeš úľavu od svôjho bremena. A nemáš-li úmyslu navrátiť sa do svôjho driečného domova, čo by som ti však ovšem neprial, môžeš poslať pre svoju ženu a pre svoje deti, aby prišli za tebou do tejto dediny, kde teraz stoja prázdne domy, z ktorých niektorý môžeš dostať za miernu cenu. Živnosť je tam tiež lacná a dobrá, a to, čo ťa bude robiť tým šťastnejším, je, že tam budeš mať početných súrodov, ktorí ťa budú mať v úcte a vo vážnosti.“ Tu Kreštan trochu zastál a rozmýšľal, ale hneď takto súdil: „Ak je to pravda, čo tento pán povedal, bude najmúdrejšie, keď prijmem jeho radu.“ A s tým takto ďalej hovoril:

Kreštan: „Pane, ktorou cestou sa dostanem k domu toho početného človeka?“

Svetský Mudrák: „Či vidíš tamten vrch?“

Kreštan: „Áno, celkom dobre.“

Svetský Mudrák: „Ku tomu vrchu musíš ísť, a prvý dom, ku ktorému prídeš, je jeho.“ A tak opustil Kreštan svoju cestu a šiel hľadať pomoc v dome pána Zákonnosti. A hľa, keď prišiel až k samému vrchu, zdál sa mu tak vysoký a tiež strana, ktorá bola najbližšie ku ceste, visela tak hrozivo nad cestou, že sa Kreštan bál ísť ďalej, aby sa mu vrch nejako nesvalil na hlavu. A preto zastál nevediac, čo má robiť. A k tomu i jeho bremeno sa mu videlo byť ťažším ako vtedy, keď išiel svojou cestou. A z vrchu tiež vyšľahovaly ohnivé blesky (2. Mojž. 19,16; Žid. 12,18-21.), ktorých sa Kreštan bál, aby ho nespálily. A tak sa tu potil a triasol a teraz začal ľutovať, že prijal radu pána Svetského Mudráka. A v tom videl Evanjelistu, že ide proti nemu. A keď ho uvidel, začal rumeneť od hanby. A Evanjelista prichádzal bližšie a bližšie a príduc k nemu uprel na neho prísny a strašný pohľad a takto ho začal vyslúchať:

Evanjelista: „Čo tu robíš, Kreštan?“ No Kreštan nevedel, čo na to odpovedať, a preto stál pred ním za chvíľu jako nemý. A vtedy zase povedal

Evanjelista: „Či nie si ty ten človek, ktorého som to bol našiel plakať vonku pred múrami Mesta Zkazy?“

Kreštan: „Áno, milý pane, ja som to.“

Evanjelista: „Či som ti nekázal ísť cestou k tej Tesnej Bráne?“

Kreštan: „Áno, milý pane“, povedal Kreštan.

Evanjelista: „Ako je to potom, že si tak rýchle odbočil? Lebo už neideš tou cestou.“

Kreštan: „Stretnul som sa s istým pánom hneď, ako som prešiel cez Bahno Zúfalstva, ktorý ma prehovoril, aby som v dedine tu predo mnou vyhľadal istého človeka, ktorý vraj môže sňať moje bremeno.“

Evanjelista: „Kto a jaký to bol človek?“

Kreštan: „Vyzeral ako pán a mnoho mi všeličo hovoril až ma konečne dostal, že som poslúchnul a tak som sem prišiel. Ale keď som uvidel tento vrch a videl som, ako visí nad cestou, okamžite som zastál, aby sa mi reku nesvalil na hlavu.“

Evanjelista: „A čo ti povedal ten pán?“ Kreštan „Pýtal sa ma, kam idem? A tak som mu povedal.“

Evanjelista: „A, čo na to povedal?“

Kreštan: „Pýtal sa ma, či mám rodinu? A povedal som mu. Ale reku som tak obtiažený bremenom, ktoré je na mojom chrbáte, že sa im nemôžem tešiť ako predtým.“

Evanjelista: „A čo ti ďalej povedal?“

Kreštan: „Kázal mi, aby som sa rýchle zbavil svojho bremena. A povedal som mu, že práve to je to, čo hľadám a že preto idem ku tamtej bráne, aby som dostal ďalšie poučenie, jako sa dostať na miesto osvobodenia. A tu mi povedal, že on mi ukáže lepšiu cestu a kratšiu, ktorá nenie spojená s toľkými ťažkosťami, jako je cesta, na ktorú ste ma vy, pane, upravili, ktorá cesta vraj – tak mi povedal - dovedie ťa k domu istého pána, ktorý vie sňať takéto bremená. A tak som mu uveril a uhnul som sa s tej cesty na túto, ak by mi reku náhodou mohlo byť skoro uľahčené od môjho bremena. Ale keď som sem prišiel a videl som veci v skutočnosti, zastál som bojac sa nebezpečenstva. Ale teraz neviem, čo robiť.“

Evanjelista: „Stoj teda chvíľu, aby som ti oznámil, čo hovorí Bôh.“ A tak stál a triasol sa. Vtedy mu povedal

Evanjelista: „Hľadte, aby ste neodbyli hovoriaceho! Lebo ak tamtí neušli odbyjúc toho, ktorý na zemi hovoril slová božského zjavenia, tým menej my, odvracajúci sa od toho, ktorý hovorí z neba“ (Žid. 12,25.). A ku tomu dodal: „Spravedlivý bude žiť z viery“ a: „Jestli by sa zpät' utiahol, nemá v ňom záľúbenia moja duša“ (Žid. 10,38; Rim 1,17.). A uvedené slová hneď takto vysvetlil a na Kreštana obrátil: „Ty si ten človek, ktorý bežíš do takej záhuby. Ty si počal opovrhovať radou Najvyššieho a uťahovať svoju nohu s cesty pokoja a to skoro s odvážením sa do večného zatratenia.“ Keď to počul Kreštan, padnul k jeho nohám ako mrtvý zvolajúc: „Beda mne, lebo teraz istotne zahyniem!“ (Iz. 6,5.). No, vidiac to Evanjelista, uchoпил ho za pravú ruku a povedal: „Každý hriech a každé rúhanie bude odpustené ľuďom“ (Mat. 12,31; 1. Ján 5,16); nebuď neveriaci, ale veriaci“ (Ján 20,27). Vtedy znovu obžil trochu Kreštan a vstal a triasol sa pred Evanjelistom ako prv. A tu pokračoval Evanjelista a vravel: „Daj lepší pozor na to, čo ti poviem. Teraz ti ukážem, kto to bol, ktorý ťa sviedol, a taktiež kto bol ten, ku komu ťa poslal. Človek, ktorý sa s tebou sišiel, je istý Svetský Mudrák a právom sa tak menuje, z čiastky preto, ponevác mu chutí iba učenie tohoto sveta, a preto aj vždy chodí do kostola do mesta Statočnosti a z čiastky preto, že to učenie má najradšie, lebo ho chráni pred krížom a ponevác má takú telesnú povahu, preto hľadá prevrátiť moje cesty, trebárs sú priame a dobré. Tri veci sú v rade toho človeka, ktoré sa ti musia oškliviť:

1. že ťa sviedol s cesty, ktorú som ti ukázal,
2. že ti chcel urobiť kríž nenávideným,
3. že obrátil tvoje nohy na cestu smrti.

Čo do prvého, oškliviť sa ti musí to, že ťa sviedol s cesty a menovite i to, že si sám na to pristal, ponevác to je toľko jako zavrhnúť radu Božiu pre radu Svetského Mudráka. Pán hovorí: „Snažte sa vojsť tesnou bránou“, bránou to, ku ktorej som ťa poslal; „lebo tesná brána je a úzka cesta, ktorá vedie do života, a málo je tých, ktorí ju nachádzajú“ (Mat. 7,13-14; Luk. 13,24.). Od tejto malej Tesnej Brány a s cesty, ktorá ku nej vedie, ťa sviedol ten bezbožník, a málo chýbalo, že by ťa bol dovedol do zahynutia. A preto nenávid' jeho odvrátenie ťa s cesty a maj sám seba v ošklivosti, že si ho poslúchol. Čo do druhého, oškliviť sa ti musí jeho snaha urobiť ti kríž nenávideným, lebo krížu Kristovmu musíš dať prednosť pred pokladmi Egypta (Žid. 11,25-26.). A okrem toho ti povedal Pán slávy, že ktokoľvek by chcel zachrániť svoju dušu, stratí ju (Marek 8,35) a: Ide-li niekto ku mne a nemá-li v nenávisti svôjho otca i svojej materi i svojej ženy i svojich detí i svojich bratov a sestier, ba ešte len aj svojej

vlastnej duše, nemôže byť mojím učeníkom (Luk. 14,26.). A preto hovorím, že chce-li ti ktosi nahovoriť, že je to tvoja smrť, bez čoho - jako hovorí Pravda - nemôžeš dosiahnuť večného života, je to učenie zlé, ktoré sa ti musí oškľiviť. A po tretie nenávidieť musíš to, že upravil tvoje nohy na cestu, ktorá vedie k smrti. A preto aj musíš povážiť, ku komu ťa poslal, ako i to, jak bezvládna je to osoba osvobodit' ťa od tvôjho bremena. Ten, ku komu si bol poslaný hľadať úľavu, volá sa Zákonnosť a je synom terajšej otrokyne, ktorá je v otroctve i so svojimi deťmi (Gal. 4,22-25.), a je to tajuplným spôsobom tento vrch Sinai, ktorého si sa bál, že sa ti svalí na hlavu. A tak tedy, ak je ona i so svojimi deťmi v otroctve, jako potom môžeš od nich očakávať, že ťa osvobodí? A tak tedy Zákonnosť není v stave osvobodit' ťa od tvôjho bremena. Ešte jakživ neosvobodil žiadneho človeka, ba ani jakživ neosvobodí. Nemôžeš byť ospravedlnený skutkami zákona, lebo skutkami zákona nemôže byť nikto na svete zprostený svojeho bremena. A preto pán Svetský Mudrák je cudzinec a nepriateľ, a pán Zákonnosť je klamár. A čo do jeho syna, Civilizovanosti, či po našom: Vzdelanosti, je to napriek jeho usmievavým pohľadom a jeho galantnosti predsa len iba pokrytec a nemôže ti pomôzť. Ver mi, že ten sprostý chlap s celým svojím krikom nič iného neobmýšľal, ako olstíť ťa o tvoje spasenie svedúc ťa s cesty, na ktorú som ťa upravil.“ To rieknuc Evanjelista hlasite volal do neba o potvrdenie toho, čo povedal. A v tom hneď vyšly z vrchu, pod ktorým stál úbohý Kresťan, slová a oheň, čo bolo také strašné, že mu vlasy na hlave dúpkom vstávali. A slová takto znely: „Všetci, ktorí sú zo skutkov zákona, sú pod zlorečenstvom, lebo je napísané: ‚Zlorečený je každý, kto nezotráva vo všetkom, čo je napísané v knihe zákona, aby to činil.‘“ (Gal. 3,10; 5. Mojž. 27,26.). A teraz už nič nečakal Kresťan ako smrť a počal žalostne nariekať a bedákať a zlorečil ešte len aj tej chvíli, v ktorej sa sišiel s pánom Svetským Mudrákom a sám seba volal tisícnásobným bláznom, že poslúchol jeho radu. A zároveň sa aj veľmi hanbil, keď pomyslel na to, že dôvody toho panáka, plynúce jedine z tela, maly na neho taký účinok, že ho primäly k opustil pravú cestu. A konečne obrátil sa zase na Evanjelistu s nasledujúcimi slovami:

Kresťan: „Pane, čo myslíte? Či je ešte nádej? Či sa smiem vrátiť a ísť hore k Tesnej Bráne? Či nebudem preto odmietnutý, zavrhnutý, a či ma nepošlú preč s hanbou? Ľutujem, že som poslúchnul radu toho človeka. A či môže byť odpustený môj hriech?“

Evanjelista: Vtedy mu povedal

Evanjelista: „Tvôj hriech je veľký, lebo ním spáchal si dvoje zlo: opustil si dobrú cestu, aby si šliapal zakázané chodníky. Avšak predsa ťa len príme človek pri bráne, lebo žičí ľuďom. Len daj pozor – doložil, - aby si zase neodbočil a tak nezahnul na ceste, keď by sa čo len trochu zanietil jeho hnev“ (Žalm 2,12.). Vtedy sa schystal Kresťan, aby sa vrátil späť. A Evanjelista bozkajúc ho najprv, usmial sa mu a poručil ho Bohu. Tak išiel ponáhľajúc sa a na ceste ani neoslovil nikoho, ani keď sa ho niekto niečo pýtal, neodpovedal. Šiel ako človek, ktorý po celý ten čas stúpil po zakázanej pôde, a nemohol sa niakým činom cítiť bezpečný, až zase ocítil sa na ceste, ktorú bol opustil, aby nasledoval radu pána Svetského Mudráka. A tak behom času dostal sa Kresťan ku bráne. A nad bránou bolo napísané: „Klepajte a otvorí sa vám!“ (Mat. 7,7). A klepal tedy viac než raz alebo dva a vravel: „Či smiem vstúpiť? Či otvoríš mne biednemu, pane? Lebo hriech som spáchal. Odpusť! Vložíš v ústa chválu. - Uprav v nebo!“ Konečne vyšla k bráne vážna osoba, zvaná Dobroprajný, ktorý sa zdnuká pýtal, kto je, odkiaľ ide a čo chce?

Kresťan: „Som úbohý, obťažný hriešnik. Idem z Mesta Zkazy, ale idem na vrch Sion, aby som uniknul budúcemu hnevu. A ponevác mi bolo povedané, že touto bránou ta vedie cesta, nuž rád by som vedieť, pane, či ste ochotný vpustiť ma dnu?“

Dobroprajný: „Som ochotný zo srdca“, riekol otvoril bránu. A keď vchádzal Kresťan, človek ho rýchle postrčil. A keď sa Kresťan pýtal, čo to znamená, povedal mu: „Ned'aleko tejto brány je postavený pevný hrad, ktorého veliteľom je Belzebubi, odkiaľ on i tí, ktorí sú s ním, strieľajú šípy do tých, ktorí prichádzajú k tejto bráne, aby – možné-li - zomreli prv, než by mohli vstúpiť do brány.“

Vtedy povedal

Kreťan: „Radujem sa i trasiem sa.“ A keď potom vošiel, pýtal sa ho človek od brány, kto mu sem ukázal?

Kreťan: „Evanjelista mi kázal ísť sem a klepať - ako som aj urobil - a riekol, že vy, pane, mi poviete, čo mám robiť.“

Dobroprajný: „Otvorené dvere sú pred tebou, a nikto ich nemôže zavreť“ (Zjav. 3,8).

Kreťan: „Teraz počínam žať dobrodenia svojej odvahy.“

Dobroprajný: „Ale jako je to, že sám ideš?“

Kreťan: „Lebo žiaden z mojich susedov nevidel svôjho nebezpečenstva, jako som ja svoje videl.“

Dobroprajný: „Či niekto z nich vedel o tom, že sem ideš?“

Kreťan: „Áno, moja žena a moje deti ma hneď videli a volaly za mnou, aby som sa vrátil. Aj niektorí z mojich susedov stáli kričiac a volajúc, abych sa vrátil. Ale ja som si prstami zapchal uši a šiel som svojou cestou.“

Dobroprajný: „Ale či nikto z nich nepošiel za tebou prehovoriť ťa, aby si sa vrátil?“

Kreťan: „Áno, obidvaja, Vzpúrny a Povoľný; ale keď videli, že ma neprehovoria, Vzpurný sa vrátil nadávajúc mi; ale Povoľný išiel so mnou kúsok cesty.“

Dobroprajný: „Nuž a prečo neprišiel až sem?“

Kreťan: „Šli sme skutočne spolu, až sme prišli k bahnu Zúfalstva, do ktorého sme aj náhle a z nezdania upadli. Tu stratil môj sused Povoľný odvalu a nechcel sa odvážiť ďalej. Preto dostanúc sa zase von na stranu, ktorá bola najbližšie k jeho domovu, riekol mi, že si môžem mať sám i za neho tú krásnu zem. A tak sme sa rozišli; on šiel za Vzpúrnym a ja ku tejto bráne.“

Dobroprajný: Vtedy vetil Dobroprajný: „Hej, úbohý človek, či mu je nebeská sláva tak málo hodna, že ju necení ani toľko, aby sa odvážil a podstúpil pre ňu niekoľko ťažkostí?“

Kreťan: „Áno, pravda je, čo som povedal o Povoľnom a keby som mal aj o sebe povedať celú pravdu, bude sa vidieť, že nie som odchodnejší od neho. Lebo je síce pravda, že on šiel späť do svôjho domova, ale i ja som sa odvrátil a šiel som cestou smrti, svedený súc ta telesnými dôvodmi jakéhosi pána Svetského Mudráka.“

Dobroprajný: „Čo nepovieš! Teda i ten sa s tebou sišiel a chcel, aby si hľadal úľavu u pána Zákonnosti. Obidvaja sú veľikí klamári. Ale či si ozaj prijal jeho radu?“

Kreťan: „Veru prijal, nakoľko som smel. Išiel som vyhľadať pána Zákonnosť, až keď som prišiel pod vrch, ktorý stojí pri jeho dome a zdálo sa, že sa mi svalí na hlavu, to ma primalo zastáť.“

Dobroprajný: „Ten vrch už bol mnohým smrťou, aj bude ešte mnohým. Dobre, že si uniknul, lebo ináč by ťa bol rozdrvil.“

Kreťan: „Veru skutočne neviem, čo by sa tam bolo so mnou stalo, keby sa šťastnou náhodou zase nebol so mnou sišiel Evanjelista vtedy, keď som stál v najväčších úzkostiach, raz nevediac, čo si počať. Bolo to Božie milosrdenstvo, že zase prišiel za mnou, lebo ináč by som nikdy nebol sem prišiel. No, teraz som už tu, taký, jaký som, ale pravda skôr hoden zomrieť tam pod tým vrchom ako takto stáť a hovoriť so svojím pánom. No, jaká to milosť pre mňa, že napriek tomu dovolené mi je sem vstúpiť!“

Dobroprajný: „Nenamietame ničoho proti nikomu, hoci aj ten a onen popáchali všetko to, čo popáchali prv, než sem prišli. Nikto nebude vyvrhnutý, kto príde. Preto, milý Kreťan, pod' so mnou kúsok cesty a poučím ťa o ceste, ktorou musíš ísť. Hľad' tu pred sebou - či vidíš túto úzku cestu? To je tá cesta, ktorou musíš ísť. Nasypaná je a vyšliapaná patriarchami, prorokmi, samým Kristom a jeho apoštolmi a je rovná jako šnôra. Tou cestou musíš ísť“ (Ján. 14,6; Iz. 30,21; 5. Mojž. 5,32.).

Kreťan: „Ale či tam niet odbočiek alebo okľúk, pre ktoré by neznámy mohol ztratiť svoju cestu?“

Dobroprajný: „Áno, od cesty odráža sa mnoho ciest, ale tie sú všetky krivé a široké; no, pravú cestu od prevrátenej rozoznáš tak, že jedine pravá cesta je priama a úzka“ (Mat. 7,13.). Potom som videl v

svojom sne, že Kresťan sa i jeho pýtal, či by mu nemohol pomôzť od jeho bremena, ktoré bolo na jeho chrbáte? Lebo doteraz ešte sa ho nebol mohol zprostiť ani ho sám bez pomoci niakým činom nemohol složiť. A človek mu povedal: „Čo do tvôjho bremena, len ho spokojne nes, až prídeš na miesto vysvobodenia; lebo tam samo od seba spadne s tvojeho chrbáta.“ Vtedy sa schopil Kresťan, podpásal svoje bedrá a chystal sa na svoju cestu. Dobroprajný mu ešte povedal, že v nejakej vzdialenosti od brány príde k domu Vykladača na toho dvere má vraj zaklepať, a ten že mu ukáže veľiké veci. Potom sa odobral Kresťan od svôjho priateľa, ktorý mu prial šťastnú cestu.

HLAVA IV.

A tak išiel, až prišiel k domu Vykladača. Tam klepal znovu a znovu, až konečne vyšiel ktosi ku bráne a pýtal sa, kto je?

Kreštan: „Pane, som pocestný, a istý známy dobrotivého pána tohoto domu mi kázal zastaviť sa tu na svoj prospech a tak tedy by som rád hovoriť s domácim pánom.“ Vtedy zavola pána domu, ktorý prišiel o chvíľu za Kreštanom a pýtal sa ho, čo by rád?

Kreštan: „Pane, som človek, ktorý idem z Mesta Zkazy na vrch Sion, a človek, ktorý stojí pri bráne na počiatku tejto cesty, mi povedal, že ak sa tu zastavím, že mi ukážete veľké veci, ktoré mi vraj budú prospešné na mojej ceste.“ Vtedy mu riekol

Vykladač: „Vojdi dnu! Ukážem ti veci, ktoré ti budú veľmi prospešné.“ Potom rozkázal svojemu sluhovi, aby zažal sviečku, a Kreštanovi povedal, aby ho nasledoval, a tak ho doviedol do zvláštneho príbytku (chyže) a svojemu sluhovi kázal otvoriť akési dvere. Keď ich otvoril, Kreštan videl obraz istej veľmi vážnej osoby, obraz, ktorý visel na stene. Vyzeral takto: oči mal obrátené do neba a v ruke mal najlepšiu knihu na svete, zákon pravdy bol napísaný na jeho rtoch a svet mal za chrbátom. Stál, ako by s ľuďmi hovoril a nad jeho hlavou visela zlatá koruna. Vtedy povedal

Kreštan: „Čo to má znamenať?“

Vykladač: „Človek, ktorého predstavuje obraz, je jeden z tisícich, ktorý plodí deti (1. Kor. 4,15.), rodí ich v boľastiach (Gal. 4,19.) a sám ich chová, keď sa narodí na svet (1. Tes. 2,7.). A ako vidíš, že má zrak obrátený do neba a má najlepšiu knihu v ruke a zákon pravdy napísaný na svojich rtoch, to ti hovorí, že jeho úkolom je poznať a odhaliť hriešnikom temné veci, práve ako ho aj vidíš stáť, ako by hovoril s ľuďmi. A ako vidíš, že svet je zahodený za jeho chrbát a že nad jeho hlavou visí koruna, to ti ukazuje, že za nič si nepokladajúc vecí tohoto sveta a opovrhujúc nimi (Fil. 3,13.) pre lásku, ktorú má k službe svojho Pána, je si istý, že v budúcom svete bude mať za odmenu slávu.“ K tomu ešte doložil

Vykladač: „Obraz som ti ukázal popredne preto, pretože človek, ktorého je to obraz, je jediný muž, ktorého Pán miesta, kam ideš, oprávnil byť tebe za vodcu vo všetkých ťažkostiach, ktoré ťa asi potkajú na ceste. Preto daj dobrý pozor na to, čo som ti ukázal, a dobre si pamätaj, čo si videl, aby si sa nesišiel na ceste s nejakými ľuďmi, ktorí by ti predstierali, že ťa dobre povedú, a ktorých cesta predsa len vedie dolu k smrti.“ Potom ho pojal za ruku a zaviedol ho do veľmi velikej dvorany, ktorá bola plná prachu, pretože nebola nikdy zametaná. Keď sa Kreštan chvíľu po nej poobzeral, zavola Vykladač sluhu, aby zametal. Keď sluha začal zametať, prach sa tak začal kundoliť, že sa tam Kreštan skoro zadusil. Vtedy povedal Vykladač dievčine, ktorá tam stála, aby doniesla vody a pokropila chyžu. Keď to urobila, chyža sa vymietla a vyčistila až milá vec. Vtedy riekol

Kreštan: „Čo to znamená?“ Vykladač odpovedal: „Táto dvorana je srdce človeka, ktorý ešte nikdy nebol posvätený sladkou milosťou evanjelia. Prach je jeho prirodzený hriech a jeho vnútorná zkaženosť, ktorá poškvrní celého človeka. Ten, kto najprv počal zametať, je zákon. Ale tá, ktorá doniesla vodu a pokropila chyžu je evanjelium. A ako si videl, že jakonáhle tamten začal zametať, hneď sa prach tak kundolil, že mu nebolo možné vymiesť chyžu, ale že si sa prachom skoro zadusil, to ti ukazuje, že zákon, namiesto aby svojím pôsobením očistil srdce od hriechu, ho iba oživuje, dodáva mu sily a rozmnožuje ho v duši práve tým, že ho odkrýva a zakazuje, pretože zákon nedáva sily udusiť hriech“ (Rim. 5,20; 7, 5, 6, 9; 1. Kor. 15,56.). A zase, ako si videl dievčinu kropiť chyžu vodou, na čo sa potom chyža dala vyčistiť až milá vec, to ti ukazuje, že keď sa evanjelium so svojím sladkým a vzácnym vplyvom dostane do srdca, vtedy, hovorím, zrovna ako si videl dievčinu, že svojím kropením uložila prach, zrovna tak viera premáha a dusí hriech, robí srdce čistým a nasledovne aj súcim za príbytok Kráľa slávy“ (Ján 15,3; Ef. 5,26; Sk. 15,9; Rim. 16,25-26; Ján 14,21-23.). Ďalej

som videl v svojom sne, že ho Vykladač pojal za ruku a zaviedol do chyžky, kde sedelo dvoje malých detí, každé na svojom stolku. Meno staršieho bolo Náruživý, mladšieho Trpezlivý. Náruživý sa videl veľmi nespokojný, Trpezlivý však veľmi pokojný a tichý. Vtedy sa pýtal Kresťan, prečo je Náruživý taký nespokojný? Vykladač mu odpovedal: „Ich vychovávateľ chce, aby na svoje najlepšie veci dočkal do začiatku budúceho roku, ale on chce mať všetko hneď teraz. No, Trpezlivý je ochotný čakať.“ Potom som videl, že ktosi prišiel k Náruživému a doniesol mu vrece pokladov a vysypal ich k jeho nohám, ktoré to poklady bral Náruživý do rúk, kochal sa v nich a vysmieval sa Trpezlivému. No, netrvalo to iba chvíľu, a milý Náruživý premárnil všetko, tak že mu nič nezostalo, iba handry. Vtedy vetil Kresťan Vykladačovi: „Vylož mi to jasnejšie!“ A tak mu povedal

Vykladač: „Títo dvaja chlapci sú figury čiže obrazy. Náruživý je obrazom ľudí tohoto sveta; Trpezlivý je obrazom ľudí sveta budúceho. Lebo ako tu vidíš, Náruživý chce mať všetko teraz, tohoto roku, to jest na tomto svete; takí sú ľudia tohoto sveta: všetko svoje dobré musia mať teraz; nevedia čakať do budúceho roku (t. j. do budúceho sveta), na podiel svojeho dobrého. Porekadlo: „Lepší vrabec v hrsti ako zajac v chrasti“ im platí viac ako všetky božské svedoctvá o dobrom budúceho sveta. Avšak ako si videl, že rýchle všetko premárnil a nezachoval si na teraz ničoho, iba handry, tak to bude so všetkými takými ľuďmi na konci tohoto sveta.“ Vtedy povedal

Kresťan: „Teraz vidím, že Trpezlivý je ozaj múdry a rozumný a to pre všeličo, a najprv preto, že čaká na to najlepšie a potom aj preto, že chce mať svoju slávu, keď iní už nebudú mať iba handry.“

Vykladač: „Áno, a k tomu ešte môžeš dodať i to, že sláva budúceho sveta nikdy nepominie (1. Petra 5,4.), kým poklady tohoto sveta rýchle zmiznú (1. Kor. 7,31.). Náruživý tedy nemal toľko príčiny smiať sa Trpezlivému preto, že mal prv svoje dobré. Skôr sa bude môzť smiať Trpezlivý Náruživému, lebo si svoje najlepšie zachoval naposledy. Prvé musí dať miesto poslednému, preto posledné má svoju budúcnosť, ale posledné už nedá ničomu svojho miesta, lebo po ňom niet už ničoho, čo by mohlo nasledovať. A preto ten, kto najpr dostal svoj diel, musí mať čas, potroviť ho; ale ten, kto má naposledy svoj diel, musí ho mať trvale. Preto bolo povedané boháčovi: ‚Ty si vzal svoje dobré vo svojom živote a Lazar podobne zlé; a tak teraz sa on tu teší, a ty sa mučíš.‘“

Kresťan: „Dľa toho pozorujem, že nenie najlepšie žiadať si terajšie veci, ale radšie čakať na budúce.“

Vykladač: „Pravdu si riekol; lebo veci, ktoré sa vidia, sú dočasné, ale tie, ktoré sa nevidia, sú večné (2. Kor. 4,18.). No, hoci je tomu tak, predsa len väčšina ľudí ináč húta. Terajšie časné veci a naša telesná chuť sú si veľmi blízki susedia; a zase budúce veci a naše telesné smýšľanie sú si navzájom veľkí cudzinci, a preto sa časné veci a telesná chuť tak rýchle spriatelja a si tak dobre rozumejú, a zase preto je medzi budúcimi vecmi a telesným smýšľaním tak veľiká priepasť.“ Potom som videl v svojom sne, že Vykladač pojal Kresťana za ruku a zaviedol ho na miesto, kde vedľa steny horel oheň. A ktosi stál pri ohni neprestajne lial do neho množstvo vody, aby ho vyhasil. Avšak oheň horel vyššie a horúcejšie.

Vlastne: Náruživosť.

Vlastne: Trpezlivosť

Vlastne: Náruživosť. Vtedy sa pýtal

Kresťan: „Čo to znamená?“ Vykladač odvetil: „Oheň je dielo milosti, konané v srdci. Ten, kto leje na oheň vodu chcúc ho vyhasiť je diabol. Ale že vidíš oheň napriek tomu horeť vyššie a horúcejšie, vedz tedy aj príčinu toho. A tak ho okolo zaviedol za stenu, kde videl človeka s nádobou oleja v ruke, z ktorého aj on neprestajne, avšak tajne, lial do ohňa. Tu sa pýtal Kresťan, čo to znamená? Vykladač mu odpovedal: „To je Kristus, ktorý neprestajne olejom svojej milosti udržuje už raz započaté dielo v srdci. Takým činom napriek všetkému diablovmu namáhaniu sa zostávajú duše Jeho ľudu v milosti. A

to, že si videl človeka stáť za stenou a tak udržovať oheň, ťa učí, že človeku, nachádzajúcemu sa v pokušení, je ťažko vidieť, ako toto dielo milosti je udržované v jeho duši“ (2. Kor. 12,9.). Aj to som videl, že ho Vykladač zase pojal za ruku a zaviedol ho na utešené miesto, kde stál nádherný a statný palác, krásny na pohľad, ktorý keď uvidel Kresťan, veľmi sa rozradoval. A tiež videl, že na vrchu, na streche paláca, prechádzaly sa jakési osoby, ktoré boli všetky oblečené v zlate. Tu sa pýtal

Kresťan: „Či ta smieme vnístať?“ A Vykladač ho pojal a zaviedol proti dverám paláca. A hľa, pri dverách stálo množstvo ľudí, ktorí chceli vnístať dnu, ale nesmeli. A zase neďaleko odo dvier sedel aj nejaký človek za stolom, ktorý mal pred sebou knihu, atrament a pero, aby zapísal meno toho, kto by mal dnu vstúpiť. A tiež videl, že na ceste, vedúcej ku dverám, stálo mnoho mužov v zbroji, a boli rozhodnutí ublížiť a uškodiť, ako len mohli, každému, kto by chcel vnístať. To trochu zarazilo Kresťana. Ale konečne, keď všetci ustúpili od strachu pred ozbrojencami, videl Kresťan akéhosi, na pohľad veľmi hrdinského muža, ktorý šiel a pristúpil k zapisovateľovi a riekol mu: „Zapíšte moje meno, pane!“ A keď zapísal, videl človeka, že vytiahol svoj meč a položil si oceľovú lebku na hlavu a potom rútil sa smerom ku dverám a vrhnul sa na ozbrojencov, ktorí sa besne do neho pustili a smrteľne na neho dobíjali. No, človek sa nedal zastrašiť, ale ukrutne rúbal a sekal zadávajúc v pravo i v ľavo smrteľné rany. A keď tak i dostal i rozdal mnoho rán tým, ktorí sa pokúsili zahatiť mu do vnútra cestu, presekal sa cez nich cez všetkých a predral sa do paláca. Na to bolo počuť ľúbezný hlas tých, ktorí boli dnu, jako i tých, ktorí sa to prechádzali na vrchu paláca, a vraveli: „Vnídi, vnídi do paláca bránou, víťaz, a dostaneš večnú slávu.“ A tak vnišiel a bol oblečený do rúcha, také mali oni. Tu sa usmieval Kresťan a povedal: „Ba veru, zdá sa mi, že viem, čo to znamená. Ale nech už teraz idem ďalej!“ „Ešte nie“, povedal Vykladač, „až ti ukážem niečo viac, a potom môžeš ísť svojou cestou.“ Tak ho zase len pojal za ruku a zaviedol do veľmi tmavej komory, kde sedel človek v železnej klietke. Človek bol na pohľad veľmi smutný; oči mal sklopené k zemi, ruky sopiať a vzdychal, ako by mu chcelo srdce puknúť. Tu sa pýtal

Kresťan: „Čo to znamená?“ A Vykladač mu kázal, aby sa dal sám s človekom do reči. Vtedy povedal Kresťan človeku: „Čo si ty?“ Človek odpovedal: „Som, čo som kedysi nebol.“

Kresťan: „A čo si bol kedysi?“

Človek: „Bol som kedysi statný a mnohosľubný vyznavač (Luk. 8,13.), ako v svojich vlastných očiach, tak i v očiach iných. Bol som - ako som sa domnieval - súci do nebeského mesta a radoval som sa vtedy aj len pri pomyslení, že sa ta dostanem.“

Kresťan: „A čože si teraz?“

Človek: „Teraz som zúfalec a zatvorený som v zúfalstve, ako v tejto železnej klietke. Nemôžem viac z neho, ach, teraz už nemôžem!“

Kresťan: „Ale jako si sa dostal do toho položenia?“

Človek: „Prestal som bdeť a byť triezvy; pustil som svojim zlým žiadostiam úzdu, hrešil som proti Svetlu Božieho Slova a proti dobrotivosti Boha: zarmútil som Svätého Ducha, a odišiel odo mňa. Pokúšal som diabla, a prišiel ku mne. Popudzoval som Boha k hnevu, a opustil ma; tak som zatvrdil svoje srdce, že sa už nemôžem pokajať“ (Iz. 63,17.). Vtedy riekol Kresťan Vykladačovi: „Ale či nieta nádeje pre človeka, jako je tento?“ „Opýtaj sa ho!“ povedal Vykladač. Tak tedy znovu sa opýtal

Kresťan: „Či už niet pre teba nádeje, lež musíš byť uväznený v železnej klietke zúfalstva?“

Človek: „Nenie už, nenie viac žiadnej nádeje.“

Kresťan: „Prečo nie? Syn Požehnaného je veľmi ľútostivý.“

Človek: „Ja som Ho znovu sebe križoval (Žid. 6,6.). Pohrdnul som Jeho osobou (Luk. 19,4.), pohrdnul som jeho spravdnosťou; jeho svätú krv som mal vec za nečistú rúhal som sa Duchu milosti (Žid.10,28-29.) a preto som sa vylúčil zo všetkých zaslúbení, a teraz mi nezbyva nič iné, iba hrozby, desné hrozby istotného súdu a spravdivej pále hnevu, ktorý ma bude žrať ako protivníka.“

Kresťan: „Ale prečo si sa uvrhnul do takého nešťastia?“

Človek: „Pre svoje zlé žiadosti, rozkoše a pre zisk tohoto sveta. Sľuboval som si mnoho radostí a pôžitku z tých vecí, ale teraz ma každá z nich hľodá jako ohnivý červ“ (Iz. 66,24; Marek 9,44.).

Kreštan: „Ale či sa už teraz nemôžeš pokajať a obrátiť?“

Človek: „Bôh mi odoprel pokánie; jeho slovo mi viac nedáva povzbudenia veriť, áno, On sám ma zatvoril do tejto železnej klietky, a nemohohli by ma ztadeto vypustiť ani všetci ľudia na svete. Ó, večnosť, večnosť! Ako mám zápasiť s biedou a s mukami, ktoré budem musieť trpieť raz vo večnosti!“ Vtedy povedal Vykladač Kreštanovi: „Dobre si zapamätaj biedu a nešťastie človeka, a nech ti je to na večnú výstrahu!“

Kreštan: „Je to veru hrozné, a nech mi sám Bôh pomáha bdeť a byť triezvy a modliť sa, aby som vyhnul tomu, čo uvrhlo človeka do takého nešťastia. Pane, či nenie už čas, aby som išiel ďalej svojou cestou?“

Vykladač: „Počkaj, ukážem ti ešte čosi, a potom už môžeš ísť ďalej.“ Tak zase pojal Kreštana za ruku a zaviedol ho do ložnice, kde ktosi vstával s posteli a obliekajúc sa triasol sa jako osyka. Vtedy povedal

Kreštan: „Prečo sa človek tak trasie?“ Vykladač kázal človeku, aby povedal Kreštanovi, prečo sa tak trasie. Vtedy začal vraveť a rozprával: „Ako som spal tejto noci, snívalo sa mi, že nebe razom náramne zčervenelo (Zjav. 6,12.), a k tomu tak strašne hrmelo a blýskalo sa, že už viac ani nemohlo, tak že prišiel na mňa smrteľný strach. A jako som hore pozrel v svojom sne, videl som, že víchor hnal oblaky neobyčajnou rýchlosťou. Na to som počul mohutný zvuk trúby (Mat. 24,31; Ján 5,28-29; 1. Kor. 15,52; 1. Tes. 4,16.) a videl som sedieť na oblaku, ktorého sprevádzalo tisíce nebešťanov. Všetci prichádzali v plápolajúcom ohni (Júda 14,15; II. Tes. 1,8; Dan. 7,10, 13.), áno, i nebesia boli v plameňoch. Vtedy som počul hlas, ktorý hovoril: „Mŕtvi, vstaňte a poďte k súdu!“ V tom práskaly skaly, hroby sa otvárali, a mŕtvi, ktorí v nich boli, vstávali. Dajedni z nich boli náramne radostní a hľadeli hore, a dajedni zase hľadali ukryť sa niekde pod vrchami (Zjav. 6,15-16.). Vtedy som videl muža, ktorý sedel na oblaku, že otvoril knihu a rozkázal svetu, aby predstúpil bližšie (Zjav. 20,11-13). No, vychádzal zdola strašný plameň a šľahal pred neho, a tak bola medzi ním a nimi slušná medzera jako medzi súdcom a odsúdenci, ktorí stoja za ohradou. Tak tiež som počul sedacieho na oblaku, že veličenstvenne rozkázal tým, ktorí ho sprevádzali, povediac: „Shromaždite kúkoľ, plevy a strnidlo a hodte to do horiaceho jazera!“ (Mat. 3,12-13, 30; Mat4.). A v tom otvorila sa bezodná priepasť, práve v bezprostrednej blízkosti miesta, na ktorom som stál, a z tlamy priepasti vyvalil sa veľký dym, a vychrlilo sa množstvo žeravého uhlia, a bolo ztade počuť desné zvuky. Tým istým osobám tiež povedal sediaci na oblaku: „Shromaždite moju pšenicu do sypárne!“ (Luk. 3,17.). A v tom som videl, ako mnohých vytrhli a odniesli do oblakov, ale ja som bol zanechaný (Jer. 8,20; I. Tes. 4,16-17; Mat. 24,40-41.). Tu som sa tiež hľadal ukryť, ale nemohol som, lebo človek, ktorý sedel na oblaku, stále hľadel na mňa, a k tomu mi prišli na um i moje hriechy, a moje svedomie ma obviňovalo na všetky strany, a na to som sa zobudil zo svojho sna.“

Kreštan: „Ale prečo ti to bolo také strašné, videl?“

Človek: „Nazdál som sa, že nastal súdny deň, a že som nebol naň hotový. Ale najstrašnejšie mi bolo to, že anjeli sobrali všetkých a mňa zanechali, a tiež i to, že pekelná priepasť sa zrovna predo mnou otvorila. K tomu ma i moje svedomie obviňovalo, a - jako som sa nazdál - súdca mal vždy oko na mňa obrátené, a na jeho tvári bolo vidieť hnev.“ Vtedy povedal Vykladač Kreštanovi: „Či si uvážil všetky tieto veci?“

Kreštan: „Áno, a naplnily ma nádejou i strachom.“

Vykladač: „Tak tedy si to dobre pamätaj, aby ti to bolo ostňom, pobádajúcim ťa napred na cestou, ktorou musíš ísť.“ Vtedy počal Kreštan opasovať svoje bedrá a chystať sa na svoju cestu. A Vykladač

mu povedal: „Tešiteľ nech je vždy s tebou, milý Kresťane, a nech ťa vedie cestou, ktorá vedie do toho mesta!“ Tak išiel Kresťan svojou cestou a vravel pot'ahom na Vykladača:

Videl som tu veci zriedkavé a vzácne,
prospešné, však strašné, utvrdzujúce ma
v tom, čo v mene Božom započal som vážne.
Preto rozumejúc veciam nech vždy myslím na ne.
Tebe však za poučenie chcem byť vd'ačný, pane.

HLAVA V.

A potom som videl v svojom sne, že cesta, ktorou bolo Kresťanovi ísť, bola ohradená s oboch strán múrom, ktorý sa menoval Spasenie (Iz. 26,1; 35,8; 60,18.). Touto cestou bežal Kresťan so svojim bremenom, no, nie bez veľkých ťažkostí, pre ťarchu, ktorá tlačila jeho plec. A tak bežal, až prišiel na jakési návršie, a na tom návrší stál kríž, a trochu nižšie na úpäť, bol hrob. A videl som vo svojom sne, že práve vtedy, keď prišiel Kresťan ku krížu, odviazalo sa bremeno s jeho pliec a spadlo s jeho chrbáta a kotúlalo sa, až sa dokotúlalo do otvoreného hrobu a zmizlo v ňom tak, že som ho viac nikdy nevidel (I. Petra 2,24; Rim. 8,2.). Vtedy sa veľmi radoval Kresťan a s blaženým pocitom v srdci povedal: „Svojím utrpením mi dal odpočinutie a život svojou smrťou.“ A tak stál ticho za chvíľu a hľadel a divil sa. Lebo ho to tak prekvapilo, že nemohol sa dosť nadiviť, že tak púhym pohľadom na kríž zbavený bol svôjho bremena. A tak hľadel a hľadel, až pramene v jeho hlave spustily vodu po jeho lícach (Zach. 12,10.). A jako tak stál hľadiac a slziac, hľa, prišli k nemu tri skvejúce sa postavy a pozdravily ho slovami: „Pokoj ti!“ Prvá ešte doložila: „Odpustené sú ti hriechy.“ (Marka 2,5; Luk. 7,48.). Druhá svliekla s neho jeho handry a obliekla ho do premenného rúcha slávnostného, a tretia mu vtlačila znamenie na čelo (Zjav. 7,3; Ef. 1,13.) a dala mu listinu (rollu) s pečaťou, na ktorú listinu vraj má hľadeť, keď pobeží, a že ju má oddať pri nebeskej bráne. Keď odišly postavy, Kresťan trikrát poskočil od radosti a idúc spieval si:

Potiaľto som úpel pod bremeenom hriechu.
V žiali tom nemohol nik dať mi útechu.
No, hľa tu pod krížom - ó, blažené miesto!-
svobody a blaha hojne pre mňa jesto!
Až tu padlo ťažké bremeno mi s väzov,
a roztrhalo sa tisíce povrázov.
Požehnaný krížu! Požehnaný hrobe!
Áno, požehnaný, ktorý za mňa trpel boľasti v porobe!

Potom som videl v svojom sne, že tak putoval ďalej, až sišiel do doliny, kde kúsok od cesty videl tuho spať troch mužov, ktorí mali putá na nohách. Jednému z nich bolo meno Hlupák, druhému Leňoch a tretiemu Odvážlivec. Kresťan vidiac ich ležať v takom stave, šiel ku nim, ak by ich vraj mohol zobudiť, a volal: „Ste ako tí, ktorí spia na prostred mora a jako tí, ktorí spia na vrchole stožiara (Prísl. 23,34.), lebo pod vami je Mŕtve more, priepasť, ktorá nemá dna. Zobud'te se tedy a pod'te ztadiaľto! Poslúchnite ma, a pomôžem vám i z vašich želiez!“ Aj to im povedal, že ak ich tam najde ten, ktorý obchádza jako revúci lev, že ich istotne roztrhá na kusy a požere. No, oni vyvalili na neho oči a odpovedali asi takto. Hlupák povedal: „Nevidím žiadneho nebezpečenstva.“

Leňoch: „Len ešte trochu si pospať!“ A Odvážlivec povedal: „Ako si kto posteľ, tak bude ležať.“ Tak si len zase ľahli spať, a Kresťan šiel svojou cestou, ale ho to rmútilo, že ľudia, nachodiaci sa v takom nebezpečenstve, si tak málo vážili jeho lásky, ktorý sa tak ochotne ponúkal im pomôzť zobudzajúc a radiac im i chcúc ich vyprostiť z ich želiez. A jako tak zarmútený o tom myslel, zazrel dvoch mužov, ktorí sa na ľavej strane úzkej cesty spúšťali cez múr, a bežali, aby ho dohonili. Jednému bolo meno Formalista a druhému Pokrytec. A jako som povedal, priblížili sa k nemu, a on takto začal s nimi rozhovor.

Kresťan: „Pánovia, odkiaľ a kam idete?“ Formalista a Pokrytec: „Narodili sme sa v krajine Márnej Chvály a ideme na vrch Sion, aby sme dosiahli slávy.“

Kresťan: „Prečo ste nevnišli bránou, ktorá je na začiatku cesty? Či neviete, že je napísané, že ten, kto

nevchádza dverami, ale prechádza inokade, je zlodej a zbojník?“ (Ján 10,1). Formalista a Pokrytec: „Všetci naši krajanovia považujú za veľkú zachádzku ísť až tam ku tej bráne, aby tak potom cez ňu prešli na cestu, a preto si obyčajne zkrátia a prelezú cez múr, ako sme aj my urobili.“

Kresťan: „Ale či to nebude považované za priestupok proti Pánovi mesta, do ktorého ideme, keď takto rušíte zjavnú jeho vôľu?“ Formalista a Pokrytec: „Nad tým si ty nemusíš lámať hlavu, lebo to, čo robíme, je stará obyčaj, a keby bolo treba, mohli by sme podať svedectvá a dôkazy, že tak už iní pred nami viac než tisíc rokmi robili.“

Kresťan: „Ale či to, čo robíte, obstojí aj pred zákonom?“ Formalista a Pokrytec: „Nazdáme sa, že obyčaj tak dlhého trvania, ktorá trvá viac ako tisíc rokov, bude bezotázne teraz nestranným súdom uznaná za vec zákonnú. A okrem toho, - riekli -, keď sme len na ceste, čo na tom, ako sme sa na ňu dostali? Keď sme na nej, sme na nej. Aj ty si len na tej istej ceste, ktorý - ako pozorujeme - prišiel si na ňu cez bránu, a my sme tiež na ceste, ktorí sme preliezli cez múr. V čom si ty tedy na tom lepšie ako my?“

Kresťan: „Ja idem dlá predpisu svôjho Pána, a vy dlá toho, čo ste si sami namysleli. Vás už teraz považuje Pán cesty za zlodejov. Preto pochybujem, že by ste na koniec cesty nájdení boli čo ľudia verní. Vy ste sami od seba prišli na cestu bez Jeho vedenia a úpravy a tiež sami od seba opustíte cestu bez jeho milosti.“ Na to mu len málo odpovedali a riekli iba toľko, aby sa sám o seba staral. A potom som videl, že kráčali každý o sebe a bez toho, aby mnoho jeden s druhým referoval, len čo tamtí dvaja povedali Kresťanovi, že čo do zákona a ustanovení, nepochybujú vraj o tom, že to tak svedomite plnia a konajú ako on. „Preto - tak mu povedali - nevidíme, čím by si sa ty od nás delil, iba ak svojím kabátom, ktorý máš na sebe, ktorí ti - ako sa nám vidí - dal niektorý z tvojich susedov nato, aby si ukryl hanbu svojej nahoty.“

Kresťan: „Zákon a ustanovenia vás nezachránia, lebo ste nevnišli dverami (Gal. 2,16.). A čo tu do môjho kabáta, ktorý mám na sebe, ten mi dal Pán miesta, kam idem, a to - jako správne hovoríte - na to, aby som ním pokryl svoju nahotu. Vzal som ho na dôkaz jeho lásky naproti mne, lebo som predtým ničoho nemal iba handry. A okrem toho idúc potešujem sa, reku až prídem ku bráne mesta, Pán mesta ma istotne uzná za dobrého, keď mám na sebe jeho kabát, kabát, ktorý mi sám od seba a z lásky dal v deň, keď svliekol so mňa moje handry.“ Nad to mám i znamenie na čele, ktorého ste si snád' ani nevšimli, ktoré mi jedon z naj dôvernejších prívržencov môjho Pána ta vtlačil v deň, keď moje bremeno spadlo s mojich pliec. Poviem vám ešte viac - vtedy som dostal zapečatenú listinu, ktorú vraj mám čítať a tak potešovať sa ňou idúc cestou. A tiež mi bolo povedané, aby som ju oddal pri nebeskej bráne na dôkaz, a že mám byť istotne vpustený. Mne sa tak zdá, že vám to všetko chýba, a chýba vám to preto, pokiaľ ste nevnišli bránou.“ Na to mu už nedali žiadnej odpovedi, len pozreli na seba a smiali sa. A potom som videl, že išli všetci ďalej, iba čo Kresťan vždy šiel popredku a už sa neshováral iba sám so sebou a to niekedy vzdychajúc a niekedy sa tešiac. A často tiež čítal v listine, ktorú dostal od jednej z tých skvejších sa bytností a tým sa vždy občerstvil (Žalm 68,10; 19,8.).

HLAVA VI.

Potom som videl, že išli všetci, až prišli k úpätiu brehu Ťažkosti, pod ktorým brehom bol prameň. Na tom istom mieste boli aj dve iné cesty okrem tej, ktorá viedla prosto od brány; jedna sa odrážala na ľavú ruku a druhá na pravú, dole na úpäti brehu. Ale úzka cesta viedla prosto hore na breh. A to, keď sa ide hore brehom, volá sa Ťažkosť. Kresťan teda šiel najprv k prameňu a napil sa z neho, aby občerstvil (Žalm 36,10; Joel 3,18; Iz. 49,10.) a tak sa pustil hore brehom a vravel:

„Hoci je breh vysoký,
dostať sa naň chcem;
smele obrátim kroky
napred, lebo viem:
tade vedie cesta života, do slávy.
Smele v pred! Nie, nebojí sa víťaz pravý.
Lepšie je ísť pravou cestou ťažkou,
ako zhynúť šedši cestou ľahkou.“

I tamtí dvaja prišli až ku päte brehu, ale vidiac, že je breh strmý a vysoký, a že sú tam ešte dve iné cesty a domnievajúc sa, že sa cesty zase len sídu s cestou, vedúcou ta hore, ktorou išiel Kresťan, tam vraj na druhej strane brehu, nuž rozhodli sa ísť tamtými cestami. Ale meno jednej z ciest bolo Nebezpečenstvo, a meno druhej bolo Záhuba. A tak jeden z nich zvolil cestu, ktorá sa volala Nebezpečenstvo, ktorá ho zaviedla do velikej hory, a druhý sa pustil prosto cestou do Záhuby, ktorá to cesta ho najprv zaviedla do rozsiahleho kraja, plného tmavých vrchov, kde sa potknul a padnul a viac nikdy nepovstal. Potom som pozrel za Kresťanom, aby som videl, ako pôjde hore brehom. A videl som, že najprv bežal, potom kráčal a potom liezol na všetkých štyroch, lebo miesto bolo veľmi strmé. Ale tak asi na pol cesty medzi úpätím a vrchom brehu bola rozkošná besiedka, ktorú dal postaviť Pán brehu, aby sa v nej mohli občerstviť unavení pútnici. Sem sa teda dostal Kresťan, kde si aj sadnul, aby si odpočinul. Potom vytiahol listinu zpoza náder a čítal a tak sa potešoval. Aj sa dal znova obzerať svôj kabát čiže rúcho, ktoré dostal pod krížom. A ľubujúc si tak za chvíľu v samom sebe upadnul do driemot a napokon tuho zaspal, čo ho zdržalo na mieste až skoro do samej noci. A v jeho spánku mu vypadla listina z ruky. A jako tak spal, prišiel k nemu ktosi a zobudil ho slovami: „Chod' k mravcovi, leňochu, a vidz jeho cesty a zmúdi!“ (Prísl. 6,6; Jonáš 1,6.). V tom skočil Kresťan na nohy a ponáhlal sa svojou cestou a nezastál, až vyšiel na vrch. A keď sa dostal na vrch, bežali dvaja proti nemu tak, čo im len nohy stačily. Jednému z nich bolo meno Bojazlivec a druhému Nedôvera, ktorých sa pýtal **Kresťan**: „Čo je, pánovia, že tak bežíte zlou cestou?“ Bojazlivec odpovedal: „Boli sme na ceste do mesta Siona a vyšli sme aj hore týmto obtiažnym vrchom. Ale čím ďalej ideme, tým viac nebezpečenství potkávame; a preto sme sa obrátili a ideme zase zpät.“ „Áno“, - povedal Nedôvera – lebo zrovna tu pred nami ležia dva levy, nevieme, či spia, či nespia, a nemohli sme iné myslieť, len že nás roztrhajú na kusy, jestli sa im priblížime.“

Kresťan: „Vy ma strašíte, ale kde sa utečiem, aby som bol bezpečný? Vrátim-li sa do svôjho kraja – ten je pripravený pre oheň a pre síru, a tam istotne zahyniem. Keby som sa mohol dostať do nebeského mesta, tam viem, že som bezpečný. Musím sa len odvážiť. Vrátiť sa nenie nič iné ako smrť; ísť napred je bázeň smrti, a za tým nasleduje večný život. Predsa teda len chcem ísť napred.“ A tak Nedôvera a Bojazlivec bežali dolu brehom, a Kresťan išiel svojou cestou. Ale mysliac na to, čo počul od tých dvoch mužov, siahnul za nádra po svojej listine, aby si z nej prečítal a potešil sa, ale darmo hľadal - listiny nenašiel. Tu sa Kresťan veľmi preľaknul a nevedel, čo má robiť, lebo mu chýbalo to, čo ho

vždy obšerstvo a potešilo, a čím sa mal vykázat, že má byť vpustený do nebeského mesta. A tak bol v strašných rozpakoch a v úzkosti a nevedel, čo robiť. Konečne však sa rozpamätal, že spal v besiedke, ktorá je na stráni brehu, a padnúc na kolená prosil Boha, že by mu odpustil jeho bláznivý skutok, a potom šiel späť hľadať svoju listinu. Ale kto by vedel vypovedať žalosť Kresťanovho srdca celou tou cestou, čo išiel späť! Raz vzdychal, raz plakal a často si robil výčitky, že bol taký blázon a zaspal na mieste, ktoré bolo pripravené iba nato, aby sa tam trocha osviežil v svojej únave. Tak tedy šiel späť bedlive pozerajúc na pravo i na ľavo celou cestou, ako šiel, či by nenašiel listiny, ktorá mu bola tak mnoho ráz potešením na jeho ceste. A tak išiel, až zase uvidel besiedku, kde bol sedel a zaspal. Ale pohľad na besiedku iba obnovil jeho zármutok a boľasť pripomenúc mu znova jeho hriešne spanie (I. Tes. 5,4-8.). Tak tedy šiel plačúc a žalostiac nad svojím hriešnym spaním a vravel: „Ó, ja bedár biedny! Že som spal za Božieho dňa! Že som spal uprostred ťažkostí! Že som tak hovel svojemu telu a použil som odpočinok na poľahčenie svojemu telu, odpočinok, ktorý nastrojil Pán brehu iba na osvieženie ducha pútnikov! Ako mnoho krokov som nadarmo urobil (Tak sa bolo stalo Izraelovi; pre svôj hriech bol zase poslaný späť cestou ku Červenému moru) a musím konať túto cestu s boľasťou, ktorú som mohol konať s radosťou nebyť tohoto hriešneho spánku. Ako ďaleko som už teraz mohol byť na svojej ceste! Trikrát musím šliapať cestu, ktorou som nemusel ísť iba raz. Áno, a na koniec ma ešte nepochybne prikvačí aj noc, lebo deň sa už skoro pomínul. Ach, keby som len nebol spal!“ Zatým prišiel zase ku besiedke, kde si najprv za chvíľu sadol a plakal. Ale konečne dosiahol, čo si prial: hľadiac zarmútene dole pod sedisko zazrel svoju listinu, ktorú rýchle a trasúci sa vzchopil a vložil za nádra. No, kto by mohol vysloviť, aký šťastný bol človek, keď zase mal svoju listinu! Lebo listina bola zárukou jeho života a prijatím v želanom prístave. Preto ju odložil do lona a ďakoval Bohu, že upravil jeho oko na miesto, kde ležala, a potom sa s radosťou a so slzami zase vydal na svoju cestu. Ale jako krepko šiel už teraz hore ostatok brehu! Avšak prv než vyšiel hore, predsa len zapadlo Kresťanovi slnce. A to mu zase len pripomenulo, jaké to bolo bláznovstvo a jaká ľahkomyselnosť, že tam bol zaspal. A tak tu znova započal sám nad sebou žalostiť a nariekať: „Ó, hriešny spánku! Hľa, teraz ma pre teba, akiste prikvačí noc na ceste. Musím ísť bez slnca; mrákava musí pokrývať cestu, po ktorej kráčam, a musím očúvať vyk nešťastných stvorení a to všetko pre svôj hriešny spánok!“ A tu sa tiež rozpamätal na to, čo mu povedali Nedôvera a Bojazlivec, ako ich to predesilo, keď videli tých levov. Vtedy zase povedal Kresťan sám sebe: „Tie šelmy sa túlajú v noci za korisťou, a jestli nadídu na mňa po tme, ako im vyhne?! Ako uniknem, lebo ma roztrhajú na kusy!“ Tak išiel svojou cestou. Ale kým takto nariekal nad svojím nešťastím, pozdvihol svoje oči, a hľa, pred ním stál mohutný a veľkolepý palác, ktorému bolo meno Krásny, a stál zrovna vedľa cesty.

HLAVA VII.

A tak som videl v svojom sne, že sa ponáhlal napred, aby vraj, ak bude možné-li, prenocoval v Krásnom paláci. No, ešte nebol ďaleko ušiel, keď došiel k veľmi úzkemu priechodu, ktorý bol asi pol hodiny od obydlia vrátneho, a hľadiac tesne pred seba a taj idúc spozoroval na ceste dvoch levov. Tu si pomyslel, teraz vraj vidím nebezpečenstvo, ktoré späť zahnal Nedôveru a Bojazlivca. No, levi boli uviazaní na reťaziach, len že ich Kresťan nevidel. A tak sa náramne bál a tiež si myslel, že pôjde späť za Nedôverou a za Bojazlivcom, lebo nemyslel na nič iného, iba že má pred sebou istú smrť. Ale vrátny, ktorého meno je Bdelý, pozorujúc, že Kresťan zastál, ako čo by chcel ísť späť, volal na neho od nocľážišťa a vrazil: „Či máš tak málo sily? Neboj sa levov, lebo sú uviazaní na reťaziach a sú tam umiestnení nato, aby zkusili vieru, kde je, a odkryli tých, ktorí jej nemajú. Drž sa v prostriedku cesty, a nič zlého sa ti nestane.“ A potom som videl, že išiel napred, no, trasúc sa od strachu pred levami. Avšak drziac sa pevne poučenia a rady vrátneho počul ich ovšem revať, ale ublížiť mu nič neublížili. Vtedy plasknul od radosti rukami a šiel, až prišiel a zastal pred bránou, kde bol vrátny. A tu povedal Kresťan vrátnemu: „Pane, aký je toto dom? A či tu smiem prenocovať?“ Vrátny odpovedal: „Dom vystavil Pán brehu a vystavil ho pre odpočinok a bezpečnosť pútnikov.“ A vrátny sa ho tiež pýtal, odkiaľ je a kam ide?

Kresťan: „Idem z mesta Zkazy a putujem na vrch Sion, ale ponevác, už zapadlo slnce, veľmi by som bol rád, keby som tu mohol do rána prenocovať.“

Vrátny: „Ako sa menuješ?“

Kresťan: „Teraz sa menujem Kresťan, ale predtým mi bolo meno Bezmilostný. Pochádzam z pokolenia Jafetovho, ktorého chce Bôh nahovoriť, aby býval v stánoch Semových.“

Vrátny: „Ale ako je to, že ideš tak neskoro? Slnce už zapadlo.“

Kresťan: „Bol by som tu skôr býval, ale ja mizerný človek som spal v besiedke, ktorá je na stráni brehu! No, ešte aj napriek tomu by som tu bol o mnoho skôr býval, ale v svojom spaní som bol ztratil svoje svedoctvo a prišiel som bez neho až na temeno brehu a tam hľadajúc ho a nenajdúc ho musel som zarmúteným srdcom vrátiť sa späť na miesto, kde som bol spal, a kde som ho aj našiel, a tak teraz som tu.“

Vrátny: „Dobre tedy, zavolám von jednu z panien tohoto domu, ktorá ťa, ak sa jej bude ľúbiť tvoja reč, zavedie k ostatným z rodiny, dl'a poriadku domu.“ Vtedy zacengal vrátny Bdelý, načo vyšla z dverí domu vážna a krásna panna, menom Opatrnosť, a pýtala sa, načo je volaná? Vrátny odpovedal: „Tento človek je na ceste z mesta Zkazy a ide na vrch Sion; ale že je ustatý, a že zapadla na neho noc, pýta sa ma, či tu smie prenocovať? Nuž, povedal som mu, že ťa zavolám, a ty reku, keď s ním prehovoríš, môžeš urobiť, ako uznáš za dobré, dl'a zákona domu.“ Vtedy sa ho aj ona pýtala, odkiaľ je a kam ide? A on jej povedal. Aj to sa ho potom pýtala, ako prišiel na tú cestu? A on jej i to povedal. A ďalej sa ho pýtala, čo videl a potkal na ceste. A povedal jej. A na koniec sa pýtala na jeho meno. A tak jej riekol: „Volám sa Kresťan a tým viac si želim tu prenocovať, ponevác pozorujem, že miesto vystavil Pán brehu na odpočinutie si a pre bezpečnosť pútnikov. Na to sa ona usmievala, ale slzy jej stály v očiach, a po malej pomlke riekla: „Zavolám ešte dvoch alebo troch z rodiny.“ A tak bežala ku dverám a vyvolala Múdrosť, Zbožnosť a Lásku, ktoré poshovárajú sa s ním trochu zaviedly ho do kruhu rodiny. A mnohí z nich stretnúc sa s ním na prahu domu riekli! „Vnídi, požehnaný Pánov! Tento dom vystavil, Pán brehu tým cieľom, aby tu pohostil pútnikov, ako si ty.“ A on skloniac hlavu poklonil sa a nasledoval ich do domu. A keď vnišiel a sadnul si, dali mu niečo zapiť a usniesli sa, že kým nebude večera hotová, budú sa s ním niektoré podrobne shovárať, aby tak čo najlepšie využili čas. A zvolili k tomu Zbožnosť, Múdrosť a Lásku, ktoré takto započali: Zbožnosť: „Pod', milý Kresťane, keď sme si ťa tak zamilovali a prijali sme ťa túto noc do svojho domu, nech si pohovoríme s tebou o všetkom, čo

sa ti prihodilo na tvojej púti, a to, možné-li na svôj prospech a na svoje vlastné polepšenie.“

Kreštan: „Mile rád, a teším sa tomu, že ste v takej dobrej nálade.“ **Zbožnosť:** „Čo ťa najprv pohlo k tomu, aby si si zvolil takýto pútnický život?“

Kreštan: „Z môjho rodného kraja ma vyhnal strašný hlas, ktorý mi znel v mojich ušiach, že totiž, ak zostanem v svojom bydlisku, kde som vtedy býval, istotne zahyniem.“ **Zbožnosť:** „Ale jako to bolo, že si vyšiel zo svojej vlasti práve touto cestou?“

Kreštan: „Sám Bôh to tak chcel, lebo kým som bol v strachu pred zahynutím, nevedel som, kam sa obrátiť. Ale náhodou prišiel človek, a to práve ku mne - keď som sa triasol od strachu a keď som plakal, - ktorého meno je Evanjelista, a ten mi ukázal ku Tesnej Bráne, ktorej by som ja ináč nebol našiel, a tak ma upravil na cestu, ktorá ma prosto doviedla až k tomuto domu.“ **Zbožnosť:** „Ale či si neišiel popri dome Vykladača?“

Kreštan: „Áno, a videl som tam veci, na ktoré budem pamätať, dokiaľ žiť budem. Boly to menovite tri veci: totiž ako Kristus napriek námahe satanovej udržuje v srdci svoje dielo milosti; potom ako istý človek svojimi hriechami povzbavil sa všetkej nádeje Božieho milosrdenstva, a konečne sen toho, ktorý to myslel v svojom sne, že nastal súdny deň.“ **Zbožnosť:** „A či si ho počul rozprávať svôj sen?“

Kreštan: „Áno, a bolo to strašné. U srdca ma bolelo, keď to rozprával, no, predsa som rád, že som to počul.“ **Zbožnosť:** „Či je to všetko, čo si videl u Vykladača?“

Kreštan: „Nie. Pojal a zaviedol ma, kde mi ukázal nádherný a statný palác, a jako boli tí ľudia oblečení v zlate, ktorí v ňom boli, a jako ta prišiel akýsi odvážny muž a prerúbal si cestu cez ozbrojencov, ktorí stáli vo dverách a bránili mu vnísať, a jako bol vyzvaný, aby vnišiel a získal večnú slávu. Až mi to srdce unášalo, keď som na to hľadel. Aj dvanásť mesiacov by som bol zostal v dome toho dobrého človeka, keby som nebol vedel, že musím ísť ďalej.“ **Zbožnosť:** „A čo ešte si videl na ceste?“

Kreštan: „Že čo som videl? Len čo som bol kúsok odišiel, videl som - ako sa mi zdálo - kohosi visieť na dreve a krváčať, a púhy pohľad na neho spôsobil to, že moje bremeno spadlo s chrbáta, lebo som dovtedy úpel a vzdychal pod ťažkým bremenom, ale vtedy razom padlo so mňa. Bolo mi to veľmi zvláštne a prapodivné, lebo také niečo som predtým jakživ nevidel. Áno, a kým som tam stál a hľadel hore na neho, - lebo vtedy mi nebolo možné nehľadať - prišly ku mne tri skvejúce sa osoby, z ktorých jedna mi svedčila, že sú mi odpustené moje hriechy; druhá sviekla so mňa moje handry a dala mi tento vyšívany kabát, ktorý tu vidíš, a tretia mi vlačila na čelo znamenie, ktoré hľa tiež vidíš, a dala mi túto zapečatenú listinu“, ktorú v tom vytiahol zpoza náder. **Zbožnosť:** „Ale si videl i viac ako to, či je tak?“

Kreštan: „To čo som ti rozprával, bolo to najlepšie, ale videl som aj iné nepatrnejšie veci, menovite videl som troch mužov: Sprostáka, Leňocha a Odvážlivca, ležať a spať sputaných reťazami kúsok od cesty. Ale či myslíš, že som ich mohol zobudiť?! A videl som aj Formalistu a Pokrytca liezť ponad múr, a že vraj idú na Sion. Ale skoro zahynuli, zrovna tak, ako som im to predpovedal, ale oni nechceli veriť. Ale predo všetkým bolo mi veľmi ťažko výsť na tento breh, a nie menej ťažko mi bolo prejsť pomedzi tých lvov a uniknúť ich tlame. A nebyť toho dobrého človeka, vrátneho, ktorý stojí pri bráne, skutočne, neviem, či by som sa koniec-koncov predsa len nebol späť vrátil. Ale teraz ďakujem Bohu, že som tu, a ďakujem aj vám, že ste ma prijali.“ Potom sa videlo Múdrosti za dobré predložiť mu niekoľko otázok a priala si na ne jeho odvetu.

Múdrost: „A či kedy-tedy nemyslíš na krajinu, odkiaľ si prišiel?“

Kreštan: „Áno, ale s veľkou hanbou a s odporom. A veru keby som bol myslel na krajinu, odkiaľ som vyšiel, a keby som sa ta bol chcel vrátiť, mal som dosť príležitosti vrátiť sa. Ale teraz túžim po lepšej vlasti, to jest po nebeskej“ (Žid. 11, 15-16.).

Múdrost: „A či nenesieš so sebou ešte niektorých z tých vecí, s ktorými si sa vtedy zaoberal?“

Kreštan: „Áno, ale veľmi proti svojej vôli, menovite svoju vnútornú a telesnú myseľ, v ktorej sa kochali, tak jako i ja sám, všetci moji krajanovia. Ale teraz mi všetky tie veci pôsobia len boľast'. A keby

šlo po mojej vôli, volil by som nikdy viac na ne nemysleť. Ale keď chcem činiť to, čo je najlepšie, pridrža sa ma to, čo je najhoršie.“ (Rim. 7, 15-23.).

Múdrost: „Či sa ti niekedy nezdá, ako by boly premožené veci ktoré ťa zase inokedy privádzajú do nesnádzi?“

Kreštan: „Áno, ale to je iba zriedka, no, to sú moje zlaté chvíle, keď sa mi tak deje.“

Múdrost: „A či sa pamätaš, akým činom sa to občas deje, že sa ti vidí, ako by to vnútorné nepokojenie bolo premožené?“

Kreštan: „Áno, keď myslím na to, čo som videl na kríži, a keď hľadím na svoj vyšívaný kabát, a potom i vtedy, keď hľadím do svojej listiny, ktorú nosím za nádrami, a konečne keď srdce a myseľ rozohní sa pri pomyslení na to, kam idem.“

Múdrost: „A čo je to, čo tak roznečuje tvoju túžbu po vrchu Sione?“

Kreštan: „Nadejem sa, že tam uvidím živého, ktorý visel mŕtvy za mňa na kríži. A taktiež sa nadejem, že tam budem zbavený všetkého toho, čo mi je dnes ešte na omrzel' a na bremeno vo mne. Tam vraj nenie smrti (Jer. 25, 8; Zjav. 21, 4.), a tam budem žiť v spoločnosti, akú ja mám najradšej, lebo, aby som ti pravdu povedal, milujem ho, lebo ma on zbavil mojeho bremena, a už som zunoval svoju vnútornú chorobu. Túžim, veľmi túžim byť tam, kde viac nezomrem a kde budem v spoločnosti, ktorá neprestajne volá: ‚Svätý, svätý, svätý!‘“ Vtedy riekla Láska Kreštanovi: „Či máš rodinu? Si ženatý?“

Kreštan: „Mám ženu a štvoro malých detí.“

Láska: „A prečo že si ich sem so sebou nedoviedol?“ Vtedy sa pustil Kreštan do plaču a riekol: „Ach, jako ochotne by som to bol urobil! Ale oni boli všetci vonkoncom proti mojej púti.“

Láska: „Ale ty si mal s nimi hovoriť a snažiť sa ukázať im, aké nebezpečné je to zostať späť.“

Kreštan: „Tak som aj urobil, aj som im povedal, čo mi Bôh ukázal, ako zahynie naše mesto, ale im sa to videlo, jako by som žartoval, a neverili mi“ (1. Mojž. 19,4.).

Láska: „A či si sa modlil Bohu, že by im požehnal tvoje slová?“

Kreštan: „Áno, a to veľmi vrúčne, lebo musíš myslieť, že mi moja žena a úbohé deti boly veľmi drahé.“

Láska: „Ale či si im aj povedal o svojom vlastnom zármutku a o svojej bázni pred zahynutím? Lebo mám za to, že ti bolo zahynutie dost' zrejme.“

Kreštan: „Áno, a to znova a znova, a mohly tiež vidieť i moju bázeň na mojej tvári i v mojich slzách, a že som sa triasol od strachu pred súdom, ktorý zavisel nad našimi hlavami. Ale to všetko nebolo dost' pohnúť ich k tomu, aby šly so mnou.“

Láska: „Ale čím takým sa vyhováraly, že prečo neidú?“

Kreštan: „Moja žena sa bála utrať svet a moje deti sa oddaly bláznivým a márnym rozkošiam mladosti. A tak ten preto, ten pre iné a len ma pustily púťovať takto samotného.“

Láska: „Ale či si ty asi svojím vlastným márnym životom neudusil všetko to, čo si chcel dosiahnuť slovami, keď si ich presviedčal a nahováral, aby šly s tebou?“

Kreštan: „Je síce pravda, že nemôžem chváliť svoj život, lebo som si povedomý svojich mnohých pokleskov, a viem aj to, že človek svojím chovaním sa môže skoro a ľahko pokaziť všetko to, čo svojimi dôvodmi a svojím nahováraním chcel dosiahnuť u ľudí na ich dobré. Ale to jedno smiem povedať, že dával som veľiký pozor, aby som im nedal nejakým neslušným skutkom príčiny, pre ktorú by si boly mohly znechutiť vydať sa na púť. Áno, práve pre tú istú vec mi vravely, že berem veci pridôkladne a že zriekam sa k vôli nim vecí, v ktorých vraj ony nevidia nič zlého. Ba nazdávam sa, že smiem povedať, že ak videly niečo pri mne, čo im prekážalo, bolo to to, že som úzkostlive bdel, aby som nehrešil proti Bohu alebo neurobil svojemu blížnemu niečo zlého.“

Láska: „Ovšem Kain nenávidel svojho brata, pretože jeho vlastné skutky boly zlé a jeho bratove spravodlivé (1. Jána 3,12.). A jestli sa tvoja žena a deti preto na tebe urážaly, tým dávali na javo, že sa im neľúbi dobré, a ty si vysvobodil svoju dušu od ich krvi“ (Ezech. 3,19.). A videl som v svojom sne,

že tak sedeli a shovárali sa, až bola večera hotová, a potom si sadli za stôl večerať. A na stole boli predložené chutné veci a znamenité víno prečistené (Iz. 25,6.). A všetok ich rozhovor pri stole točil sa okolo Pána brehu, tak menovite hovorili o tom, čo učinil; a prečo učinil, čo učinil, a prečo vystavil ten dom. A z toho, čo vraveli, vyrozumel som, že bol veľký válečník a hrdina, ktorý bojoval s tým, ktorý mal moc smrti, a zabil ho (Žid.2, 14-15.), no, nie bez veľkého nebezpečenstva, ktoré jemu samému pri tom hrozilo, čo tým viac roznieťilo moju lásku k nemu, lebo jako povedali, a jako sa mi vidí, že povedal Kresťan, stálo Ho to mnoho krvi, no, to, čo položilo slávu milosti na všetko, čo činil, bolo to, že to činil z čistej lásky k svojej krajine. A okrem toho boli tam niektorí z domácich, ktorí vraveli, že Ho videli a hovorili s ním, odkedy bol zomrel na kríži, a svedčili, že to počuli z jeho vlastných úst, že tak miluje úbohých pútnikov, že podobnej lásky nik nenájde, ani keby zašiel i na kraj sveta. A na dôkaz toho, čo tvrdili, uviedol to, že svliekol so seba svoju vlastnú slávu, aby ňou oslávil a obohatil chudobných, a že ho počuli vraveť a tvrdiť, že nechce bývať na vrchu Sione. A ešte viac rozprávali, totiž že mnohých pútnikov urobil kniežatmi, hoci boli rodom žobráci a pochádzali zo smetiska (1. Sam. 2,8; Žalm 113,7-8.). A tak sa shovárali až hlboko do noci, a potom odovzdajúc sa do ochrany svôjho Pána išli na odpočinok. Pútnika uložili do priestranej vrchnej ložnice, ktorej okno bolo otvorené a obrátené proti východu slnca. Meno ložnice bolo Pokoj, kde spal až do rána a potom sa prebudil a spieval:

Kde som to? Či toľko lásky, milosti
Ježišovej pútnikom sa dostáva?!

Hriechov mi dal odpustenie, radosti;
teraz už slasť nebies cítim! Ó, sláva!

A tak ráno všetci povstávali. A keď sa zase trochu poshovárali, povedali, aby neodchádzal, až mu ukážu zvláštnosti domu. A najprv ho zaviedli do študovne, kde mu ukázali prastaré listiny, v ktorých mu, na koľko sa pamätám na svôj sen, najprv ukázali rodokmeň Pána brehu, že je Synom Starodávneho Dňov (Dan. 7,13.) a že pochádza z večného rodu (Mich. 5,2.). Bola tam tiež obširnejšia zpráva o tom, čo bol učinil, a taktiež tam boli zaznačené mená mnoho sto osôb, ktoré bol vzal do svojej služby, a jako ich umiestnil v príbytkoch, ktoré nemôžu ani dlhosťou času ani prirodzeným zvetšením vziať konca. Potom mu prečítali niektoré pozoruhodné skutky, ktoré vykonali niektorí z jeho služobníkov, na pr. ako podmanili kráľovstvá, činili spravodnosť, dosiahli zasľúbenia, zapchali ústa lvom, vyhasili moc ohňa, unikli ostriu meča, boli zmocnení v slabosti, stali sa hrdinami v boji a na útek obrátili vojská nepriateľov (Žid. 11,33, 34.). Potom mu zase prečítali z inej časti zprávy domu, kde bolo ukázané, jak ochotný bol ich Pán prijať každého do svojej milosti, ale každého, trebárs predtým veľmi sa protivil jeho osobe a jeho dielu. A byly tam zapísané ešte aj všeliktoré iné deje mnohých iných znamenitých vecí, do ktorých smel Kresťan nazreť, do událostí to dávnej a terajšej doby a taktiež do proroctví a predpovedaní o takých veciach, ktoré sa istotne svojím časom naplnia, ktoré na strach a predesenie nepriateľov, ktoré na potešenie a na radosť pútnikov. Nasledujúceho dňa ho pojali a zaviedli do zbrojárne, kde mu ukázali rozličnú zbraň, ktorú prichystal ich Pán pre pútnikov, ako na pr. meč, štít, lebku, náprsník (náprsný pancier), všeliakú modlitbu a obuv, ktorá sa nezoderie (Ef. 6,13-18.). A bolo tu toho tak mnoho, že by tým boli mohli vyzbrojiť pre službu svôjho Pána toľko mužov, koľko je hviezd na nebi. A taktiež mu ukázali niektoré stroje, ktorými niektorí z jeho služobníkov dokázali zázračné veci. Ukázali mu Mojžišovu palicu, kladivo a klin, ktorými Jael zabila Sizeru; aj krčahy, trúby a lampy, ktorými Gedeon zahnal vojská Madiana. Potom mu ukázali osteň na voly, ktorým Samgar pobil šesťsto mužov (Súd. 3,31.). A tak tiež mu ukázali osliu čelusť, ktorou Samson tak mocne porážal (Súd.7,15- 16.). Ukázali mu aj prak a kameň, ktorým Dávid zabil obra Goliáša z Gat (I. Sam. 17,49-50.), aj meč, ktorým ich Pán zabije človeka hriechu (II. Tes. 2,8.) v deň,

keď povstane koristiť. A okrem toho mu ukázali mnoho znamenitých vecí, ktoré pôsobili Kresťanovi veľikú radosť. A keď si to všetko obzreli, šli zase na odpočinok. Potom som videl v svojom sne, že ráno, keď vstal, chcel ísť ďalej, ale oni ho žiadali, že by zostal ešte jeden deň, a riekli mu, že vraj, ak bude jasný deň, mu ukážu ľúbezné vrchy, čo ho vraj bude ešte viac tešiť, lebo že tie vrchy sú bližšie želanému prístavu ako miesto, kde je teraz. A tak zvolil a zostal. A keď bolo ráno, vyviedli ho na postrešie domu a kázali mu hľadať na juh, čo aj urobil. A hľa, vo veľkej diali videl prekrásnu vrchovatú krajinu (Iz. 33,16-17.), okrášlenú horami, vinicami, ovocnými stromami rozličného druhu, i krásnymi kvetmi, prameňami a studňami, krásna zem na pohľad. A pýtal sa, jako sa tá krajina menuje? A oni mu riekli, že je to Immanueulova zem, a že je zrovna tak pre všetkých pútnikov ako i ten breh. A riekli: „Keď ta prídeš, odtiaľ už budeš môzť vidieť bránu nebeského mesta, jako ti to ukážu pastieri, ktorí tam žijú.“ Konečne pomyslel Kresťan na svôj odchod, a oni ho už teraz ochotne prepúšťali, a len toľko povedali, aby prv, než odíde, išiel ešte s nimi do zbrojárne, a tak aj šli. A vnúduc ta ozbrojili ho od hlavy až po päty osvedčenou zbraňou, ak by ho vraj niekto napadnul na ceste. A súc takto ozbrojený kráčal so svojimi priateľmi von ku bráne. A tam sa pýtal vrátneho, či nevidel ísť popri dome nejakého pútnika? Vtedy odpovedal Vrátny: „Áno, videl som.“

Kresťan: „A prosím vás, či ho poznáte?“

Vrátny: „Pýtal som sa na jeho meno, a povedal mi, že je Verný.“

Kresťan: „Ó, toho poznám!“ povedal Kresťan. „To je môj krajan, môj blízky súseď, ide z mesta, v ktorom som sa ja narodil. Čo myslíte, ako ďaleko asi môže byť?“

Vrátny: „Teraz je už pod brehom.“

Kresťan: „Tak dobre, milý Vrátny“, riekol Kresťan, „Pán s vami, a nech pridá ešte mnoho ku požehnaniam, ktorými vás požehnal, za láskavosť, ktorú ste mi preukázali.“ Potom sa pustil, že už pôjde ďalej, ale Opatrnosť, Zbožnosť, Láska a Múdrost' ho chcely odprevadiť až dole ku päte brehu. A tak aj šli spolu pokračujúc v svojom predišlom rozhovore, až prišli na miesto, kde sa už schádza s brehu, a tu povedal

Kresťan: „Jako ťažko bolo výjsť sem hore, tak nebezpečné je - ako pozorujem - i ísť dole. „Áno“, - riekla Múdrost', „hovoriš pravdu, lebo človeku je ťažko ísť dolu do údolia Pokorenia, ako ty teraz musíš, a neklznuť sa na ceste; preto sme sa aj vybrali - povedaly - odprevadiť ťa dolu brehom.“ A tak započal spúšťať sa dolu, ale veľmi opatrne, a predsa len sa raz-dva klznul. A potom som videl v svojom sne, že keď sišiel Kresťan dolu s brehu, daly mu tie dobré spoločnice peceň chleba, fľašu vína a stravec hrozna, a potom šiel svojou cestou.

HLAVA VIII.

Ale tam v údolí Pokorenia bolo Krest'anovi všeliak, lebo ešte nebol ušiel iba kúsok cesty, keď zpozoroval ísť proti sebe krížom cez pole besného nepriateľa, ktorý sa menoval Apollyon (Zjav. 9,11.). Tu sa Krest'an započal báť a rozmýšľal, či sa má vrátiť a či postaviť sa proti nepriateľovi a neustúpiť. No, zišlo mu na rozum, že pre chrbát nemá zbrane, a preto tak rozumoval, že obráti-li nepriateľovi chrbát, bude to pre nepriateľa výhra a pre neho osudným, lebo ho tak nepriateľ ľahko môže prebodnúť svojimi šípami. A preto sa rozhodnul, že sa odváži a neustúpi, lebo myslel: „Keby mi o nič viac neišlo ako o zachránenie svojeho života, i tak je najlepšie len vytrvať.“ A tak išiel napred, a Apollyon sa s ním stretol. Obluda bola strašná na pohľad. Odiaty bol šupinami jako ryba, na ktoré je hrdý; krídla mal ako drak, nohy jako medveď, a z jeho báchora vychádzal oheň a dym, a jeho tlama bola jako tlama lva. A keď sa priblížil ku Krest'anovi, opovržlive pozrel na neho a takto sa ho započal vypytovať.

Apollyon: „Odkiaľ ideš? A kam ideš?“

Krest'an: „Idem z mesta Zkazy, z miesta to všetkého zla, a idem do mesta Siona.“ Grécke slovo, a znamená: Zhubca.

Apollyon: „Z toho vyrozumievam, že si ty jeden z mojich poddaných, lebo celá tá krajina je moja, a ja som jej knieža a bôh. Ako je to teda, že si ty ušiel svojemu kráľovi? Nech sa nenadejem, že mi budúce vykonáš väčšiu službu, jedným úderom by som ťa tu teraz na zem srazil.“

Krest'an: „Je skutočná pravda, že som sa narodil v tvojom panstve, ale tvoja služba bola tvrdá a tvôj plat bol taký, že z neho človek nevyžije, lebo odplata za hriech je smrť (Rím. 6,23.), a preto, keď som prišiel do rokov a tak ku dospelosti, urobil som ako iní rozvažní ľudia a obzeral som sa, či by som si nemohol nejako polepšiť.“

Apollyon: „Takého kniežaťa a niet, ktorý by len tak bezo všetkého chcel utradiť svojich poddaných. A tak ťa ani ja nepustím. Ale že sa ponosuješ na svoju službu a na svôj plat, upokoj sa a choď späť, a sľubujem ti, že čo len bude môžt' poskytnúť naša zem, dám ti.“

Krest'an: „Ale ja som sa už oddal inému, a to - jako hovorím - Kráľovi kráľov. Jako by som sa tedy mohol čestne s tebou vrátiť?“

Apollyon: „Tu si urobil dľa príslovia: šiel si z blata do kaluže. Ale to sa obyčajne tak stáva, že tí, ktorí sa priznávajú za jeho služobníkov, o krátky čas ho opustia a vrátia sa ku mne. Urob tak aj ty, a zase bude všetko dobre.“

Krest'an: „Dal som mu svoje slovo a prisahal som mu vernosť, ako by som to tedy mohol zrušiť a vrátiť sa bez toho, aby ma neobesili ako zradcu?!“

Apollyon: „To isté si aj mne urobil, a predsa ti chcem všetko preminúť a odpustiť, jestli sa teraz vrátiš a pôjdeš so mnou späť.“

Krest'an: „Čo som ti bol sľúbil, to som bol sľúbil vo svojej nedospelosti, a okrem toho viem, že Knieža, pod ktorého práporom teraz stojím, má moc osvobodit' ma od môjho záväzku, ktorým som sa ti bol zaviazal, že ťa budem poslúchať, áno, aj mi odpustiť, že som sa bol s tebou kedy sdal. A konečne, ty zhubca, Apollyone, nech ti poviem pravdu: ja mám rád jeho službu, jeho plat, milujem jeho služobníkov a jeho správu, jeho spoločnosť, jeho zem viac ako to, čo je tvoje. A tak prestaň ma nahovárať a nepokúšaj ďalej, ja som jeho služobník a chcem ho nasledovať.“

Apollyon: „No, len si to ešte dobre rozváž, kým si pri chladnej myšli, čo ťa asi všetko potká na ceste, ktorou ideš. Vieš, že väčšina jeho sluhov zle končí, preto, že hrešia proti mne a opúšťajú moje cesty. Ako mnoho ich zahynulo biednou a hanebnou smrťou! A okrem toho ty že ráceš jeho službu za lepšiu ako je moja? Kedy že on prišiel zo svôjho paláca, kde je, aby vysvobodil niektorého svojého služobníka z mojich rúk? Ale ja, - ako to dobre vie celý svet - koľko mnoho ráz som ja buď násilím,

buď ľst'ou vytrhnul z jeho rúk a z moci jeho ľudí tých, ktorý mi verne slúžili, hoci boli nimi pojatí! A tak vysvobodím aj teba.“

Krest'an: „Že niekedy predlieva ich vysvobodit', to má ten cieľ, aby zkusil ich lásku, či budú k nemu lnúť až do konca. A čo do toho, že vraj jeho služobníci zle končievajú - ako ty hovoríš -, to je podľa ich úsudku koniec preslávnny. A oni ani veľmi nečakajú časného vysvobodenia, lebo čakajú na svoju slávu, ktorú dostanú vtedy, keď príde ich Knieža v svojej sláve a v sláve svojich svätých anjelov.“

Apollyon: „Ty si sa mu už zpreneveril v jeho službe, a jako tedy smieš od neho očakávať mzdu?“

Krest'an: „Ó, Apollyon, ty zhubca, kde, v čom som sa mu zpreneveril?“

Apollyon: „Už hneď, ako si sa vydal na cestu, si omdlieval a klesal, keď si sa to bol skoro zadusil tam v bahne Zúfalstva. Pokúšal si sa ísť zlými cestami, aby si sa zprostil svojeho bremena, kým si mal čakať, až ti ho sníme tvoje Knieža. Zaspal si bol hriješne a ztratil svoje drahocennnosti. A vidiac ľvov tiež by si skoro bol býval naklonený vrátiť sa. A hovoríš-li o svojej ceste a o tom, čo si počul a videl, túžiš v srdci po márnej chvále, vo všetkom, čo hovoríš alebo robíš.“

Krest'an: „To všetko je pravda a ešte mnoho viac, čo si vynechal. Ale Knieža, ktorému slúžim a ktorého ctím, je milostivý a hotový odpustiť. A ostatne tie slabosti sa ma prichytili v tvojej zemi, lebo tam som ich do seba vssal a vzdychal som pod nimi, rmútil som pre ne a dostal som odpustenie od svojho Kniežaťa“ (Ef. 1,7.).

Apollyon: Vtedy sa Apollyon strašne rozjedoval a rozzúrnil a riekol: „Ja som nepriateľ toho Kniežaťa; nenávidím jeho osobu, jeho zákony a jeho ľud; prišiel som sa ti protivit'!“

Krest'an: „Apollyon, pováž, čo robíš! Lebo som na kráľovskej ceste, na ceste svätosti, a tak si daj pozor!“

Apollyon: Vtedy sa rozkročil Apollyon na celú šír cesty a povedal: „Nebojím sa v tejto veci, prihotov sa zomreť, lebo prisahám na svoju pekelnú priepasť, že ďalej nepôjdeš: tu vytrasiem z teba tvoju dušu.“ A s tým strelil ohnivý šíp do jeho prs; ale Krest'an mal v ruke štít, ktorým zachytil šíp a tak odvrátil nebezpečenstvo. Vtedy vytiahol Krest'an meč, lebo videl, že je čas hýbať sa. Ale aj Apollyon tou istou rýchlosťou sa pustil do neho a zasypal ho takým množstvom šípov, že padali husto jako dáž. A takým činom sa stalo, že hoci sa Krest'an i statočne bránil a vyhýbal šípom, predsa ho len Apollyon poranil na hlave, na ruke i na nohe. Následkom toho Krest'an trochu cúvnul, a dotieral Apollyon tým prudšie. Ale Krest'an zase nabral odvahy a postavil sa proti potvore a bránil sa tak mužne, jako vládal. Tento prudký boj trval čosi viac ako pol dňa, tak dlho, až bol Krest'an skoro celý vysilený. Lebo je pochopiteľné, že Krest'an následkom svojich rán musel slabnúť viac a viac. Vtedy vidiac Apollyon príhodný čas počal sa drať k samému Krest'anovi a zápasiac s ním strašne ho povalil, pri čom vyletel Krest'anovi z ruky meč. Vtedy povedal Apollyon: „Teraz ťa už mám!“, a to povediac skoro dušu z neho vytlačil, tak že Krest'an počal pochybovať o svojom živote. Avšak Bôh to tak chcel, že kým Apollyon sa posledný raz zahnal, aby urobil dobrému ľloveku navždy koniec, Krest'an rýchle siahnul rukou po svojom meči a pochytiac ho povedal: „Neraduj sa nado mnou, ó, nepriateľu! Padnem-li, zase povstanem!“ (Mich. 7,8-9; Jak. 4,7.). A s tým zasadil Apollyonovi smrteľnú ranu, tak že sa potočil a cúvnul ako ten, kto dostal smrteľnú ranu. A vidiac to Krest'an oddal sa do neho a povedal: „Ale, v tom vo všetkom statne víťazíme skrze Toho, ktorý nás zamiloval“ (Rim. 8,37-39.). Tu rozťahol Apollyon svoje dračie krýdla a rýchle odletel preč, tak že ho Krest'an viacej nevidel. Ako desne škrečal Apollyon a ohyzdne reval po celý čas boja, to si nikdo nevie predstaviť, iba ten, kto to videl na vlastné oči a počul na vlastné uši ako ja: vravel ako drak, a zase na druhej strane koľko vzdychov a zástonov vydralo sa z prs Krest'ana! Po celý ten čas ani len raz som nevidel, že by sa bol mile podíval, až zpozoroval, že ranil Apollyona svojím, na obe strany brúseným mečom, no vtedy sa usmial a pozrel hore. Ale to aj bol taký strašný boj, akého som nikdy v svojom živote nevidel! A tak po ukončenom boji povedal

Krest'an: „Tu poďakujem tomu, ktorý ma vysvobodil z tlamy ľva, tomu, ktorý mi pomáhal proti

Apollyonovi“, a tak aj urobil vraviac:

Veliký Belzebúb, tohto zhubca hlava,
usúdil ma zničiť ako šelma, dravá.
Preto svojho sluhu vyslal v strašnej zbrani,
ktorý v pekla bese bol mi zadal rany.
Ale pomáhal mi Michal, knieža, slávne,
a ja, raniac mečom, zahnal šelmu v diaľne.
Preto jemu vzdávam napokon tu slávu;
vd'aku a svätému Jeho menu chválu.

Vtedy prišla k nemu jakási ruka, ktorá držala niekoľko listov zo stromu života a podala mu ich, ktoré vzal a priložil na rany, ktoré bol dostal v boji, a naskutku bol uzdravený. Potom si sadol na tom mieste, aby si zajedol chleba a zapil vína z fľaše, ktorú bol krátko predtým dostal, a takto sa občerstviac, vydal sa znova na svoju púť, no, s vytaseným mečom v ruke, lebo si povedal, kto vraj vie, či tu nenie na blízku nejaký iný nepriateľ! Avšak nesišiel sa so žiadnym iným nepriateľom ako s Apollyonom v celej tej doline.

HLAVA XI.

Na konci doliny Pokorenia bola iná dolina, dolina Tône Smrti. Touto dolinou musel ísť Kresťan, lebo cesta do nebeského mesta leží zrovna jej stredom. Dolina je veľmi pustá a príšerná, a prorok Jeremiáš ju takto opisuje: „Púšť, zem pustá a jamistá, zem vypráhla, zem tône smrti; zem, ktorou nechodí žiaden človek (iba Kresťan), a kde nebýva žiaden človek“ (Jerem. 2,6.). Tu sa mal Kresťan ešte horšie ako v boji s Apollyonom, ako to nasledujúce ukáže... A tak videl som v svojom sne, že keď prišiel Kresťan na chorát Tône Smrti, stretli sa s ním dvaja mužovia, deti to tých, ktorí to boli doniesli zlú zprávu o tej dobrej zemi (4. Moj. 13,32-34.), a ponáhľali sa späť. Kresťan ich takto oslovil.

Kresťan: „Ľudia, odkiaľ idete?“ Ľudia povedali: „Zpät'! Zpät'! A radili by sme ti, aby si aj ty tak urobil, ak ti je život a pokoj drahý.“ Kresťan sa pýtal: „A čože je?“

Ľudia: „Že vraj čože je! Šli sme tou cestou, ako ty ideš, a šli sme tak ďaleko, ako sme sa odvážili, a len-len čo sme nezašli priďaleko, lebo nech ideme kúsok ďalej, neboli by sme ti mohli doniesť o tom zvesť.“

Kresťan: „Ale povedzte preda, čo sa vám prihodilo?“

Ľudia: „Boli sme už skoro v doline Tône Smrti, ale na šťastie, hľadiac pred seba, videli sme nebezpečenstvo prv, než sme do neho vnišli.“

Kresťan: „Ale čože ste to videli?“

Ľudia: „Čo sme videli! Nuž samu dolinu sme videli, ktorá je čierna ako smola a videli sme tam čertov, strašidlá a drakov z priepasti. A tiež sme počuli v doline ustavičné zavíjanie a bedákanie sťa zavíjanie a bedákanie ľudí v nevysloviteľnom trápení, ktorí tam kdesi v boľastiach a spútnaní v železách sedeli. A nad dolinou zavisajú ochabujúce mračná zmätku, i smrť vždy nad ňou rozťahuje svoje krídla (Job 10, 22.). Jedným slovom, je to tam všetko nadmier desné a skrz a skrz zmotané.“

Vtedy povedal

Kresťan: „Z toho, čo ste povedali, vyrozumievam len toľko, že je to moja cesta k želanému prístavu“ (Jerem. 2,6.).

Ľudia: „Keď je tak, nech je to tedy tvoja cesta, ale my ňou nepôjdeme.“ A tak sa rozišli, a Kresťan šiel svojou cestou, no, vždy s vytaseným mečom v ruke, lebo sa bál, aby nebol napadnutý. A potom som videl v svojom sne, že po pravej ruke celou dolinou, ak ďaleko len siahala, bola veľmi hlboká priepasť. To je tá priepasť, do ktorej slepí vodili slepých po všetky časy, a kde obidvoji biedne zahynuli (Mat. 15,14.). A zase po ľavej ruke bol veľmi nebezpečný močiar, do ktorého keď padne i dobrý človek, nenajde svojej nohe stati. Do toho močiara bol kedysi padnul kráľ Dávid, a bezotázne by sa bol v ňom zadusil, keby ho ten, ktorý je mocný, nebol ztade vytiahol (Žalm 69,15.). I cesta, vlastne chodník, tu bola veľmi úzka, a to bolo tým horšie pre Kresťana; lebo hľadajúc vo tme vyhnúť priepasti na jednej strane, hrozilo mu nebezpečenstvo, že padne do močiara na druhej strane, a zase naopak, keď hľadel uniknúť močiaru, a keby nebol dal veľký pozor, hneď by bol padnul do priepasti. Nuž tak išiel, a tu som ho počul horko vzdychať, lebo okrem spomenutých nebezpečenstiev cesta tu bola tak tmavá, že často, keď zdvihol nohu, aby pokročil, nevedel, kde alebo na čo ju postaviť. Tak asi v strede doliny zpozoroval som čelustie pekla, a bolo tiež pri samej ceste. Tu rozmýšľal Kresťan, čo má urobiť, lebo chvíľami vychádzal veľký plameň a dym s iskrami, a bolo počuť desné a ohydné zvuky, všetko to veci, ktoré nedbali na Kresťanov meč, ako predtým Apollyon, a tak bol prinútený odložiť svoj meč a chopiť sa inej zbrane, zvanej: Všeliaká modlidba (Ef. 6,18.), a volal, ako som počul: „Ó, Pane, prosím Ťa, vysvoboď moju dušu!“ (Žalm 116,4.). A tak išiel dlhú chvíľu, no, plamene len vždy oproti nemu šľahaly a chcely ho zasiahnúť. A pri tom pri všetkom počul žalostné hlasy a čosi sa tak strašne hneď sem, hneď tam metalo, že niekedy myslel, že ho to roztrhá na marné kusy alebo zašliape ako blato na ceste. Tie strašné veci videl a počul desné zvuky celých niekoľko míľ cesty. A tak prišiel na jakési

miesto, kde sa mu zdálo, že počuje, ako ide proti nemu zástup nepriateľov. Tu zastál a znova rozmýšľal, čo má urobiť. Niekedy mal zpoľa myšlienku vrátiť sa, ale potom si zase myslel, že už má snád' pol cesty strašnou dolinou za sebou. A tiež mu prišlo na myseľ, jak mnoho nebezpečenství už doteraz premohol, a že ísť zpät' by mohlo byť nebezpečnejšie, jako keď už len pôjde napred, a tak sa rozhodnul, že pôjde vpred. No, zdálo sa, že len idú nepriatelia bližšie a bližšie. Ale keď už skoro až k samému boli prišli, zavolał mocným hlasom: „Idem v hrdinskej sile Pána Hospodina!“ (Žalm 71,16.). A tak ustúpili a viac neprišli. No, jednu vec by som nechcel opomenúť; spozoroval som totiž, že tu bol Kresťan tak zmätený, že ani len svojeho vlastného hlasu neznal, a to som takto spozoroval: práve vtedy, keď bol prišiel k čelustiu horiacej priepasti, priblížil sa bol zo zadu potichu k nemu jeden z tých zlých duchov a šepcúc vnukal mu mnoho roniacich rúhaní, o ktorých cele myslel, že pochádzajú z jeho vlastného srdca, a to ronilo Kresťana viac ako čokoľvek iné, čo ho bolo predtým potkalo, totiž keď myslel, že by sa mal teraz rúhať tomu, ktorého predtým tak veľmi miloval; no, cítil, že keby za to mohol, nerobil by to. Ale nemal ani toľko rozvahy, aby si bol zapchal uši alebo pozoroval a poznal, zkadiaľ idú rúhania. A keď už bol Kresťan za hodný čas putoval v takomto bezútešnom stave, zdálo sa mu, že počuje hlas akéhosi človeka, ktorý ide pred ním a hovorí: „Aj keby som išiel dolinou Tône Smrti, nebudem sa báť zlého, lebo Ty si so mnou; Tvoj prút a Tvoja palica ma potešujú“ (Žalm 23,4.). Vtedy sa veľmi rozveselil, a síce po prvé preto, lebo z toho súdil, že ktorísi Boha sa bojací ľudia sú zrovna tak v doline jako aj on sám, a po druhé preto, že pozoroval, že je Bôh s nimi, hoci sú v tom istom tmavom a smutnom stave jako aj on, a preto rozumoval: „Prečo by nebol i so mnou, hoci to aj pre rozličné prekážky, ktoré mi tu prekážajú, nemôžem vidieť?“ (Job. 9,11.). A konečne po tretie rozradoval sa preto, ponač sa nadál, že keby ich mohol dohoniť, by mal pomaly dobrú spoločnosť. A tak išiel ďalej a volal na toho, ktorý to šiel pred ním. Ale ten nevedel, čo odpovedať, lebo tiež myslel, že je tam iba sám. Až konečne pomaly svital deň, a vtedy povedal

Kresťan: „Obracia tónu smrti na ráno“ (Amos 5,8.). A keď sa už bolo rozodnilo, obzrel sa nazpät', no nie, že by sa mu bolo chcelo vrátiť sa, ale aby videl za denného svetla, cez aké nebezpečenstvá prešiel za tmy. A tak dokonalejšie videl jamu, ktorá bola na jednej strane, a močiar, ktorý bol na druhej strane, a jak úzka to bola cesta, ktorá viedla pomedzi oboje. A videl i tých čertov, strašidlá a drakov z priepasti, ale to všetko už len zd'aleka, lebo keď sa rozodní, neopovážia sa bližšie, no, predsa mu byly zjavené dl'a toho, čo je napísané: „Zo tmy odkrýva hlboké veci a na svetlo vyvodí tónu smrti“ (Job 12,22.). A tak to Kresťana veľmi dojalo, že bol vyslobodený od všetkých nebezpečenstiev svojej pustej a príšernej cesty, ktoré to nebezpečenstvá, hoci sa ich prv viacej bál, teraz jasnejšie videl, pretože mu ich denné svetlo urobilo zrejmejšími. A tak asi o tom čase vychádzalo slnko, čo bolo pre Kresťana novou milosťou, lebo treba povážiť, že už prvá časť doliny Tône Smrti bola nebezpečná, ale jaj druhá časť, ktorou mu ešte bolo treba ísť, bola, ak možno tak povedať, ešte o mnoho nebezpečnejšia. Lebo od miesta, na ktorom teraz stál, až po samý koniec doliny, bola cesta vonkoncom taká pokrytá smečkami, pascami, osídlami a sieťami na jednej strane, a zase na druhej strane bolo toľko jám, výmolín, hlbokých dier a klzkých strmín, že nech je teraz tma, ako ke išiel prvou časťou doliny, keby bol mal i tisíc duší, všetky by bol odhodil a zatratil. Ale - ako som povedal - práve teraz vychádza slnko. A vtedy povedal: "Jeho svieca mi svietila nad hlavou, a s Jeho svetlom som prešiel tmou" (Job 29,3). A tak v tom svetle prišiel až na koniec doliny. A videl som vo svojom sne, že na konci doliny bola rozliata krv, a ležali tam kosti, popol, okaličené a dosekané telá ľudské, telá to pútnikov, ktorí predtým išli tou cestou. A premýšľajúc, čo je toho asi príčina, spozoroval som kúsok pred sebou jaskyňu, v ktorej kedysi za starých čias žili a pelešili dvaja obri, Neomylný a Pohan, ktorých tou mocou a tyranstvom boli ukrutne povraždení ľudia, ktorých to tam ležali kosti, krv, popol a iné. Ale popri tomto mieste prešiel Kresťan bez zvláštneho nebezpečenstva, čomu som sa trochu podivil. Ale potom som sa dozvedel, že Pohan je už dávno mŕtvy, a ten druhý, hoci vraj ešte žije, následkom staroby a tiež následkom citeľných úderov, ktoré dostal v bojoch za svojich mladších

rokov ochorel a zmeravel na toľko, že teraz môže málo viac urobiť ako sedieť vo dverách svojej jaskyne, gániť a uškľebať sa na pútnikov, ke idú popri ňom, a hrýzť si nechty od zlosti, že ich už nemôže napadnúť. A tak som videl, že Kresťan išiel svojou cestou. No, hľadiac na starého človeka, ktorý to sedel pri otvore svojej jaskyne, nevedel, čo si má pomyslieť, najmä keď ho starec, hoci sa nemohol dostať za ním, takto oslovil: "Vy sa nikdy nepolepšíte, dokiaľ viacerých z vás neupália." Ale Kresťan neodpovedal a išiel pokojne a vesele alej a tak i prešiel popri ňom bez toho, že by sa mu bolo niečo zlého stalo, a potom spieval:

Ó, div sveta, neslýchaný!
Bo, ináče nelzá povedať,
že som takto zachovaný,
kde som zahynúť mal tisíc krát.
Nebezpečenstvá obňaly
boly moju dušu, peklo, hriech;
zlí duchovia pokúšali;
diabla bolo počuť strašný smiech,
tam v doline Tône Smrti,
plnej zhuby, pasci, tak sietí,
zhubca kde tak mnohých zdtí;
tma tam, slnka jas kde nesvieti.
Jeden v svojej však milosti
neviditeľne ma sprevádzal
On ostríhal moje kosti,
v láske nebezpečia odvracal.
Ježiš, svätý, mi zachránil
život - Jemu slávy koruna! -,
čistou rukou ma obránil.
Večná sláva mu. Haleluja!

HLAVA X.

A ako tak išiel Kresťan svojou cestou, prišiel k akémusi vršku, ktorý bol nárokom nasýpaný tým cieľom, aby pútnici mohli prehliadnúť cestu ktorá bola pred nimi. Nuž, Kresťan vyšiel naň a hľadiac pred seba videl Verného, ktorý išiel pred ním svojou cestou. Vtedy zavolať na neho Kresťan hlasite: "Hej, hej! Počkaj, chcem ísť s tebou!" Na to sa obzrel Verný a kresťan zase zavolať na neho: "Postoj, postoj, až príjdem k tebe!" Ale Verný odvetil: "Nie! Ide mi o život, a pomstiteľ krvi je za mnou" (4.Mojž. 35,6-12). To zaboľelo Kresťana a znepokojilo, ale napnúť všetky svoje sily skoro dohonal Verného, áno, i predbehol ho, a tak bol posledný prvý. Tu sa Kresťan samoľúbe a márnochlúbne usmial, že predbehol svojho brata; avšak nepozorujúc na svoje nohy náhle sa potkol a padol a nemohol povstať, až prišiel Verný a pomohol mu. Potom som videl vo svojom sne, že išli spolu a mali sa veľmi radi a mile sa shovárali o všetkom, čo sa im prihodilo na ich púti, a Kresťan takto započal.

Kresťan: "Môj vzácny a milovaný brat Verný, som rád, že som ťa dohonal, a že Boh tak upravil naše srdcia, že môžeme spoločne ísť touto tak príjemnou cestou."

Verný: "Nazdal som sa, milý priateľu, že budem môcť ísť s tebou hne od nášho mesta, ale ty si ma predbehol, a tak som bol prinútený ísť celou tou cestou samotný."

Kresťan: "Ako dlho si bol potom ešte zostal v Meste Zkazy, než si sa za mnou vydal na púť?"

Verný: "Až som nemohol dlhšie zostať, lebo hne po tvojom odchode sa tam veľa o tom hovorilo, že naše mesto v krátkom čase bude spálené ohňom s neba až do základu."

Kresťan: "Ale ozaj? Teda tak vraveli tvoji susedia?"

Verný: "Tak je, za nejaký čas každý hovoril o tom."

Kresťan: "A čože viac nikto z nich nevyšiel z mesta, aby unikol nebezpečenstvu, iba ty sám?"

Verný: "Nie, lebo hoci sa tam - ako som povedal - mnoho o tom hovorilo, predsa nemyslím, že by tomu boli pevne verili, lebo som počul niektorých, že v horlivom rozhovore posmešne hovorili o tebe a o tvojej "zúfalej ceste", ako nazývali tvoju púť. Ale ja som veril a verím doteraz, že naše mesto bude zkažené ohňom a sírou s neba, a preto som utiekol stade."

Kresťan: "A o susedovi Povoľnom si nepočul nič hovoriť?"

Verný: "Áno, Kresťane, počul som, že išiel s tebou; až prišiel po bahno Zúfalstva, do ktorého vraj bol padol, ako niektorí hovorili. Ale on nechcel, aby niekto o tom vedel, že bolo tak. No, ja som presvedčený, že bol náležite domazaný blatom toho druhu."

Kresťan: "A čo mu povedali susedia?"

Verný: "Odkedy sa vrátil, je u ľudí vo veľkom posmechu, a to u ľudí každého druhu. Niektorí sa mu posmievať, a zase niektorí ním opovrhujú, a sotva ho niekto chce vziať do roboty. Teraz je sedem ráz horší, ako kedy sa nikdy nebol pohol z mesta."

Kresťan: "Ale prečo sú tak proti nemu, keď sami opovrhujú cestou, ktorú opustil?"

Verný: "Hovoria: Obeste ho, takého odpadlíka, ktorý tak prevracia kabát! Nebol verný svojemu vyznaniu! Mám za to, že Boh ešte len aj svojich vlastných nepriateľov pošťal na neho, aby sa mu posmievali a spravili si z neho porekadlo, preto, že opustil cestu."

Kresťan: "Či si nehovoril s ním, prv než si odišiel?"

Verný: "Zišiel som sa s ním raz na ulici, ale on škúľil na druhú stranu ako ten, kto sa hanbí za to, čo urobil, a tak som s ním nehovoril."

Kresťan: "Z počiatku, ako som sa vydal na cestu, som mal nádej o človekovi, ale teraz sa obávam, že zahynie pri záhube mesta, lebo sa mu prihodilo, ako hovorí pravé príslovie: "Pes navrátil sa k svojemu vývratku, a umytá sviňa sa opäť pováľala v blate" (2.Petra 2,22).

Verný: "Toho sa i ja obávam pri ňom; ale ktože zabráni tomu, čo bude!?"

Kresťan: "Nuž nechajme ho, sused Verný", povedal Kresťan, "a hovorme o veciach, ktoré sa viac nás

týkajú. Teraz mi rozprávaj, čo sa ti prihodilo na ceste, ako si išiel; lebo viem že sa ti niečo prihodilo; ináč by to bol div, keby nebolo tak."

Verný: "Ja som unikol bahnu, do ktorého - ako pozorujem - si ty bol upadol, a dostal som sa hore po bránu bez toho nebezpečenstva, iba čo som sa zišiel s akousi osobou, ktorá sa volala Chlipnosť, a ktorá by mi bola chcela urobiť veľké zlo."

Kreštan: "To dobre, že si unikol jej sieti. Jozefa kedysi tiež veľmi prenasledovala, ktorý jej však unikol ako aj ty, ale by ho to bolo skoro stálo život. (1.Mojž. 39,11 - 13). A čo ti urobila?"

Verný: "Ani by som si nepomyslel - len ak si to sám zakúsil -, aký úlisný má jazyk. Veľmi na mňa dotierala, aby som išiel s ňou, sľubujúc mi všelijaké uspokojenie a všelijakú rozkoš."

Kreštan: "Áno, ale spokojnosti dobrého svedomia ti nesľúbila?"

Verný: "Vieš, čo myslím - všetko telesné a hriešne uspokojenie a hriešnu rozkoš."

Kreštan: "Vďaka Bohu, že si jej unikol. Na ktorých sa hnevá Hospodin, tí padnú do jej jamy" (Prísl. 22,14).

Verný: "No, neviem istotne, či som jej cele unikol a či nie."

Kreštan: "Ako to myslíš? Hádám si len nepovolil jej žiadostiam?"

Verný: "To nie, že by som sa bol poškrvnil, lebo som pamätal na dávne písmo, ktoré som videl, a ktoré hovorí: "Jej nohy zostupujú do smrti a jej kroky smerujú do pekla" (Prísl. 5,5). A tak som zažmúril oči, lebo som sa nechcel dať očariť jej pohľadom (Job 31,1). Vtedy sa pohrdlive pozrela na mňa a dala sa mi posmievať, a ja som išiel svojou cestou."

Kreštan: "A či ťa nikto viac nenapadol, ako si išiel?"

Verný: "Ke som prišiel ku päte brehu "Ťažkosti", stretol som sa s veľmi starým človekom, ktorý sa ma pýtal, kto som a kam idem? Povedal som mu, že som pútnik a že idem do nebeského mesta. Vtedy riekol starý človek: "Zdáš sa byť čestným chlapom. Či by si nepristal bývať u mňa za plácu, ktorú ti dám?" Vtedy som sa pýtal na jeho meno, a kde býva. Povedal, že jeho meno je Starý Adam, a že býva v meste Klamu (Ef. 4,22). Potom som sa ho pýtal, aká je reku jeho práca a aká mzda, ktorú dá? Na to mi povedal, že jeho práca sú mnohé a rozličné rozkoše, a jeho mzda to, že na koniec budem jeho dedičom. Ďalej som sa pýtal na jeho dom, a akých má ešte sluhov? A tak mi povedal, že jeho dom je plný všetkých možných lakôt sveta, a slúžiť že mu vraj slúžia tí, ktorých sám splodil. Potom sa ho opýtal, koľko má deti? A povedal, že má iba tri dcéry: Žiadosť tela, Žiadosť očí a Pýchu života (1.Ján 2,16) a že ak chcem, môžem si vziať za ženy všetky tri. A ešte som sa pýtal, ako dlho by chcel, aby som žil u neho? A riekol mi, že kým len sám žije."

Kreštan: "A na čomže ste na koniec zostali?"

Verný: "Nuž z počiatku som bol aj trochu naklonený ísť s človekom, lebo sa mi videlo, že hovorí veľmi pekne, ale potom hľadiac na jeho čelo, kým som s ním hovoril, videl som napísané "Zlož starého človeka z jeho skutkami" "(Ef. 4,22).

Kreštan: "A potom čo?"

Verný: "Potom mi bleskom prišla na rozum myšlienka, páliaca ako oheň - nech už potom povedal čokoľvek a akokoľvek aj lichotil - myšlienka, že ak ma dostane do svojho domu, predá ma za otroka. A tak som mu povedal, aby mi viac nevrazil, lebo reku sa nezblížim dveriam jeho domu. Tu sa mi dal škarede nadávať a povedal, že pošle za mnou kohosi takého, ktorý vraj ztrpčí mojej duši moju cestu. A tak som sa obrátil, že pôjdem preč, cítil som, ako sa drží môjho tela a tak smrteľne ma šklbnul naspäť, že sa mi pozdalo, ako čo by bol so sebou odtrhol kus môjho tela, takže som skríkol: "Ó, ja biedny človek!" (Rim. 7,24). A tak som potom išiel svojou cestou hore brehom." A ke som bol ušiel tak asi pol cesty hore a obzrel sa, videl som kohosi bežať za sebou rýchle ako vietor a tak ma dohonil práve asi na tom mieste, kde je to sedisko.

Kreštan: "Práve tam - vetil Kreštan - som si sadol odpočinúť si. Ale súc premožený spánkom bol som tam stratil túto listinu spoza ňadier."

Verný: "Ale že ma vypočuj, môj dobrý brat! Akonáhle ma človek dohonil, tak ma uderil, že ma zrazil na zem a nazdal sa, že som mŕtvy. Ale prijdúc zase trochu k sebe pýtal som sa ho, prečo ma tak drví ani otroka? Povedal: "Pre svoju tajnú náklonnosť k starému Adamovi", a vtom ma znova smrteľne udrel do prs a zrazil ma nazad, takže som padol horeznačky. A tak som zase ako predtým ležal ako mŕtvy pri jeho nohách. A ke som zase prišiel k sebe, úpenlivo som ho prosil o milosť. Ale on povedal: "Ja neznám milosti", a s tým ma zase zrazil na zem. A bezotázne by mi bol urobil koniec, keby nebol ktosi prišiel k tomu a nebol mu kázal, aby prestal."

Kreštan: "A kto to bol, kto mu to kázal prestať?"

Verný: "Zprvu som Ho nepoznal, ale ako prišiel popri mne, spozoroval som diery na Jeho rukách a na Jeho boku, a z toho som zatváral, že je to náš Pán. A tak som išiel hore brehom."

Kreštan: "Človek ktorý ťa dohonil, bol Mojžiš. Ten nikoho nešetří ani nevie preukázať milosť tým, ktorí prestupujú jeho zákon."

Verný: "Ja to dobre viem. Nebolo to prvý raz, čo sa so mnou zišiel. On to bol, ktorý prišiel ku mne, ke som bezpečne býval doma, a povedal mi, že mi nad hlavou zapáli môj dom, ak tam alej zostanem."

Kreštan: "Ale či si nevidel domu, ktorý stojí na temeni brehu, na tej strane, kde sa Mojžiš s tebou zišiel?"

Verný: "Videl, aj tých levov, prv než som k nemu prišiel. Ale nazdávam sa, že lvi spali, lebo bolo poludnie. A majúc pred sebou taký kus dňa prešiel som popri vrátnom a zišiel som z brehu."

Kreštan: "Tak je; povedal mi, že ťa videl prejsť popri dome. Ale škoda, že si nevošiel, lebo by ti tam ukázali tak mnohé zvláštnosti, že by si ich sotva bol zabudol do svojej smrti. Lež povedz mi, prosím ťa, či si nikto nestretol v doline Pokorenia?"

Verný: "Áno, stretol som sa s akýmsi Nespokojným, ktorý by ma bol rád prehovoril, aby som sa s ním vrátil, a udával príčinu, že v doline nieto vôbec nijakej cti. Aj to mi povedal, že ísť ta je urobiť proti vôli všetkých mojich priateľov, ako je Pýcha, Drzosť a Namyslenosť, Sebaklam, Svetská Sláva a iní, ktorí vraj - a že to istotne vie - by sa veľmi urazili, keby som urobil zo seba takého blázna a brodil sa dolinou." menoval, smú robiť nároky na moje príbuzenstvo, a to právom, lebo reku mi boli skutočne rodina podľa tela; ale odkedy som sa stal pútnikom, odriekli sa ma, ako som i ja ich zavrhnul, a preto sú mi teraz toľko, ako čo by nikdy nepochodili z môjho rodu. A povedal som mu i to, že čo sa týka samej doliny, cele nesprávne predstavil vec, lebo pred česťou ja pokorenie a vysoký duch pred pádom, lebo ako hovorí Šalamún: "Pred skrušením sa povyšuje srdce človeka, a pred slávou chodí poníženie" (Prís. 18,12). Preto radšej pôjdem touto dolinou k cti a k sláve, ktorú za česť a slávu, ktorú on, Nespokojný, cení za najvhodnejšiu našej lásky a snahy."

Kreštan: "A s iným ničím si sa nestretol v doline?"

Verný: "Áno, zišiel som sa s Haneblivým. No myslím, že zo všetkých ľudí, s ktorými som sa zišiel na svojej púti? má on sám nepravé meno. Tí druhí sa dali odbiť niekoľko dôvodmi, a niečo inak, ale tento drzý sa nijakým činom nedal odbiť."

Kreštan: "A čože ti povedal?"

Verný: "Hej, že čo mi povedal! Náboženstvo zavrhoval vôbec. Vravel, že je to poľutovania hodné, nedôstojné a plazivé pre muža starať sa o náboženstvo. Povedal, že mať útle svedomie je nemožnosťou, a vraj bdieť nad svojimi slovami a nad svojimi cestami ako aj viazať sa a nepoužiť vypínavej slobody, ktorú používajú chrabrí duchovia toho času, urobí človeka pred svetlom smiešnym. A namietal i to, že po všetky časy bolo iba málo mocných, bohatých alebo múdrych, ktorí boli mojej mienky; aj to vraj niktorý nesdielal, kým nebol nahovorený stať sa bláznom a dobrovoľne sa odvážiť, prípadne stratiť všetko za čosi, o čom nikto iný nevie, čo je to (1.Kor. 1,23-26; 3,18. Filip. 3,7-9. Ján 7,48). A okrem toho ukazoval na obecný a nízky stav a na nízke povolanie tých, ktorí boli hlavne pútnici v časoch, v ktorých žili, aj na ich neučenosť a nevedomosť, a že vraj nerozumejú sa do niktorých prírodných vied. Áno, mňa tiež považoval za takého pre mnoho viac vecí, než tu uvádzam."

Tak na príklad vravel, že je to hanba sedieť a skučať, keď sa káže, a žialiť nad svojimi hriechami; hanba že je prísť domov vzdychajúc a stenajúc, hanba vraj prosiť svojho suseda za odpustenie pre pletky alebo nahradiť, kde som niekomu niečo vzal, ukradol. Aj to povedal, že náboženstvo odcudzí človeka veľkému, pre niekoľko nemravov - ktoré ovšem pomenoval jemnejším, krajším menom - a pôsobí vraj to, že si človek osvojí a váži si to, čo je nízke pre duchovné bratstvo. Nuž či to vraj nie je hanba?"

Kreťan: "A čo si mu ty povedal?"

Verný: "Čo som mu povedal! Zprvu som vlastne nevedel, čo na to povedať. Ba tak ma dohnal do úzkeho, že mi krv udrela do tvári, a bola to ona, nepravá hanba sama, ktorá vyvolala ten rumenec, a bezmála by ma bola premohla. Ale konečne som začal uvažovať, že to, čo je vysoké u ľudí, je ohavnosťou u Boha (Luk. 16,15). A potom som tiež myslel, že tento Hanba mi hovorí, čo sú ľudia, ale mi reku nič nehovorí, čo je Boh, alebo čo je Božie slovo. A okrem toho som myslel, že v súdny deň nebudeme posúdení na smrť alebo na život podľa rozumu vypínavých duchov tohoto sveta, ale podľa múdrosti a zákona Najvyššieho. A preto som myslel, že najlepšie je to, čo hovorí Boh, i keby všetci ľudia na svete boli proti tomu. Vidiac tedy, že Boh najvyššie cení svoje náboženstvo a nežné svedomie, a vidiac tiež, že tí, ktorí sa urobia pre nebeské kráľovstvo bláznami, sú tí najmúdrejší, a že chudobný človek, ktorý miluje Krista, je bohatší ako najväčší človek vo svete, ktorý Ho nenávidí, a tak reku Hanba, prataj sa! Ty si nepriateľ môjho spasenia. Či by som mal s tebou držať proti svojmu najvyššiemu Pánovi? Ako by som sa mu potom pozrel do tvári, keď príde? Ak by som sa teraz hanbil za Jeho cesty a za Jeho služobníkov (Marka 8,38), ako by som smel čakať jeho požehnanie? Ale tento Hanba bol skutočne smelé darebo, sotva som sa ho mohol striasť, áno, stále sa mi vešal na krk a ustavične mi šepkal do ucha hne s tou, hne s inou prichádzajúc slabosťou, ktorá tu-tam sleduje náboženstvo. Ale konečne som mu povedal, že darmo by sa alej namáhal, lebo reku vo veciach, ktorými on opovrhuje, ja vidím najväčšiu slávu. A tak konečne zbavil som sa nepohodlného chalana. A keď som ho striasol so seba, začal som spievať:

Pokušenia, ktoré prichádzajú
na tých, ktorí Boha poslúchajú,
pre mnohé sú, a telo ich rado;
znova a vždy znova prídu. Hľa do
smrti človek musí byť na strážni,
jestli nechce padnúť a si váži
večný život. Preto, ó, pútnici,
bdejte, bute chrabří bojovníci!

Kreťan: "Som rád, môj brat, že si sa tak statne vzoprel tomu ničemovi a odbil ho. Lebo z toho, čo si povedal, súdim i ja ako ty, že totiž zo všetkých má a on sám nepravé meno, lebo je taký smelý, že sa nebojí ísť za nami po ulici a snaží sa zahanbiť nás pred o všetkými ľuďmi, to jest snaží sa, aby sme sa hanbili za to, čo je dobré. Keby sám nebol bezočivý, nikdy by sa nepokúsil robiť, ako robí. No, nedajme sa mu, nech je akokoľvek, lebo napriek všetkému jeho chvastúnstvu urobí z človeka blázna a nič iné. "Múdri zdedia slávu, povedal Šalamún, a, blázni podstúpia v potupe" (Prísl. 3,35).

Verný: "Ja myslím, že proti Hanbe musíme volať o pomoc k Tomu, ktorý chce, aby sme boli chrabřími bojovníkmi za pravdu na zemi."

Kreťan: "Pravdu si riekol; ale či si sa viacej s nikým nestretol v doline?"

Verný: "Postretol, lebo celý ostatný kus cesty dolinou mi svietilo slnko, i dolinou Tône Smrti."

Kreťan: "To bolo tvoje šťastie. Mne sa cele ináče vodilo, lebo ja som mal za dlhý čas desný súboj so zúrivým nepriateľom Apollyonom, a to temer hne, ako som vkročil do doliny. Áno, už som skutočne

myslel, že ma tam usmrτί, najmä keď ma bol dostal na zem a krušil pod sebou, ako čo by ma bol chcel skrušit' na kusy, lebo ako ma hodil na zem, vyletel mi z ruky môj meč, áno, povedal, že ma už iste má. Ale ja som volal k Bohu, a vyslyšal ma a oslobodil ma zo všetkých mojich trápení. Potom som vstúpil do doliny "Tône Smrti" a nemal som svetla, skoro až som ňou prešiel pol cesty; zdalo sa mi raz po raz, že tam už-už zahyniem, ale konečne svitol deň, a vyšlo slnko, a potom som už išiel zbytok cesty o mnoho ľahšie a pokojnejšie."

HLAVA XI.

Potom som videl vo svojom sne, že ako išli, Verný náhodou pozrel na stranu a videl tam človeka, ktorý sa menoval Hovorka a kráčal v istej vzdialenosti vedľa nich, lebo v tej časti kraja bolo dosť miesta, aby išli všetci vedľa seba. Bol to urastený človek a štíhly a švárnejší z opodiaľ ako z blízka. Verný ho takto oslovil: "Zkadiaľže, zkadiaľ, priateľu? Či tiež idete do nebeskej zeme?"

Hovorka: "Áno, idem tiež ta."

Verný: "To je dobre, nadejem sa tedy, že budeme mať vašu milú spoločnosť."

Hovorka: "Ach, veľmi rád pôjdem s vami."

Verný: "Pote tedy bližšie, nech ideme spolu a využijeme čas v rozhovore o užitočných veciach."

Hovorka: "Hovoriť o dobrých veciach s vami alebo s kýmkoľvek iným je mi veľmi príjemné. A som rád, že som sa zišiel s ľuďmi, ktorí sú naklonení k takému dobrému skutku, lebo aby som povedal pravdu, takých ľudí je málo, ktorým by išlo o to, aby tak to strávili svoj čas, keď cestujú, ale oveľa radšej hovoria o veciach, z ktorých niet úžitku, a to mi bolo už často protivné."

Verný: "Je to naozaj poľutovaniahodná vec. Lebo kde ktorá vec by bola tak hodná použiť za ňu úst a jazyka pozemského človeka ako veci nebeského Boha?!"

Hovorka: "Veľmi sa mi ľúbite, lebo vaše slová sú plné presvedčenia, a ja chcem dodať: ktorá vec by bola taká milá a užitočná ako hovoriť a veciach Božích?! Áno, čo môže byť milšie človeku, ak má vôbec záľubu vo veciach zvláštnych a podivuhodných? Na pr. ak má záľubu hovoriť a dejinách alebo o tajomstvách vecí, alebo ak človek rád hovorí o divoch, o zázrakoch alebo o znameniach - kde nájde veci, tak rozkošne podané a krásne opísané ako vo Svätom Písme?!"

Verný: "To je pravda, lenže nám musí ísť o to, aby sme mali z takýchto vecí úžitok, keď o nich hovoríme."

Hovorka: "To je to, čo som povedal; pretože hovoriť o takých veciach je veľmi užitočné, lebo takým činom si človek nadobudne známosti o mnohých veciach, na prímer aké márne sú pozemské veci, a aké prospešné sú nebeské veci. Lež to len vo všeobecnosti; avšak podrobnejšie: človek tak môže poznať potrebu, nevyhnutnosti nového rodu, nedostatočnosť našich skutkov (t. j. že naše skutky nestačia na to, aby bol človek skrze ne spasený), potrebu Kristovej spravodlivosti at. Okrem toho takto naučí sa človek, čo je pokánie, čo je veriť, modliť sa, trpieť alebo tomu podobné, a potom aj to ešte, že čo sú tie veľké zaslúbenia a potešenia evanjelia - na vlastné svoje potešenie. Ďalej naučí sa človek z takého rozhovoru odvrátiť a odmietnuť nepravú mienku, zastávať pravdu a tiež poučiť nevedomého."

Verný: "To je všetko pravda, a teší ma, že to počujem od vás."

Hovorka: "Ach, veru tak. To, že ľudia tak málo hovoria o tom, je na príčine, že tak málokto rozumie, aká potrebná je viera, ako veľmi potrebné je dielo milosti v ich duši, aby dosiahli večný život, lež nevedomí žijú v skutkoch zákona, ktorými nemôže človek nijako dosiahnuť nebeské kráľovstvo."

Verný: "Ale, s dovolením - nebeská známost' toho všetkého je dar Boží, a niktorí človek toho nedosiahne ľudskou usilovnosťou alebo len tak hovorom o tých veciach."

Hovorka: "To všetko ja veľmi dobre viem. Lebo si nemôže nič vziať, len ak by mu to bolo dané z neba. Všetko je z milosti, nie zo skutkov. Mohol by som vám to potvrdiť i sto citátmi z Písma."

Verný: "Tak dobre tedy - povedal Verný -, a o ktorej z tých vecí sa máme teraz zhovárať?"

Hovorka: "O ktorej vy chcete; mne ja to jedno: ja budem hovoriť o nebeských veciach alebo o pozemských, o mravnosti alebo o evanjeliu, o svätých veciach alebo o obecných, o minulých alebo o budúcich, o cudzozemských alebo o domácich, o podstatnejších alebo menej podstatných, len to jedno nech je pri tom: aby sa to všetko dialo na to, aby sme z toho mali úžitok." Tu sa započal Verný diviť a prikročiac ku Kresťanovi, ktorí išiel celú tú chvíľu o sebe, a povedal mu, avšak potichu: "Akého výborného spoločníka sme dostali, to bude naozaj výtečný pútnik," Tomu sa Kresťan skromne usmial

a povedal: "Tento človek, ktorým si tak veľmi unesený, oklame svojim jazykom dvadsiatich takých, ktorí ho neznajú."

Verný: "A čože ho ty znáš?"

Kreštan: "Že či ho znám! Lepšie ho znám, ako on sám seba zná."

Verný: "Prosím ťa, a kto to tedy?"

Kreštan: "Jeho meno je Hovorka, býva v našom meste. Divím sa, že ho neznáš, a len tak si to vysvetľujem, že je naše mesto veľké."

Verný: "Čí je on syn? A kde asi býva?"

Kreštan: "Je synom Peknorekého a býva v Žvatlavej ulici, a všetkým, ktorí ho majú je známy pod menom Hovorka v Žvatlavej ulici, a napriek svojmu fajnému jazyku je iba úbohým chlapom."

Verný: "No, vidí sa, že je šumný človek."

Kreštan: "Totiž tým, ktorí ho dokonale nepoznajú, lebo najlepším je, keď je von z domu, ale pri dome je dosť ošklivý. A tvoje slová, že vraj šumný človek, ma upomínajú na to, čo som spozoroval na diele maliara, ktorého obrazy sa najlepšie vynímajú zaleka, ale veľmi z blízka sú dosť špatné."

Verný: "Ale tak sa mi vidí, že ty len žartuješ, lebo si sa usmieval."

Kreštan: "To nech sa nestane, aby som žartoval v tejto veci, hoci som sa usmieval, alebo aby som niekoho falošne obviňoval. Zjavím ti viac o ňom. Tento človek sa prispôsobí akejkoľvek spoločnosti a je hotový hovoriť s kýmkoľvek. Ako sa s tebou teraz zhovára, tak sa bude zhovárať v krčme, a čím viac nápoja ma v hlave, tým viac má týchto vecí vo svojich ústach. Náboženstvo nemá miesta v jeho srdci alebo v jeho dome alebo v jeho obcovaní; všetko, čo má, má iba na jazyku, a svoje náboženstvo má iba nato, aby ním narobil hluku."

Verný: "Nuž, ty tak hovoríš?! Vtedy som sa v človeku veľmi sklamal."

Kreštan: "Veru, sklamal, bu istý o tom. Pamätaj na príslovie: "Hovorí a nečinia; ale kráľovstvo Božie nezáleží v slove, ale v moci" (Mat. 23,3; 1.Kor. 4,20). Hovorí o modlitbe, o pokání, o viere a o novom rode čiže o znovuzrodený, ale vie o tom len hovoriť. Bol som v jeho rodine, a pozoroval som ho doma i preč z domu a viem, že to, čo o ňom hovorím, je pravda. Jeho dom je znova taký prázdny bázne Božej, ako je bielok vajca bez vône. Nieto tam ani modlitby ani znaku pokánia sa z hriechu, áno, tá nemá tvár omnoho lepšie slúži Bohu svojím spôsobom než on. Je škvrnou, výčitkou a hanbou náboženstva všetkým, ktorí ho znajú (Rim. 2,23-24). On je na príčine, že s celej štvrti mesta, kde býva, ledva počuť o Božej veci dobrého slova. Obecný ľud, ktorý ho zná, hovorí o ňom: "Vonku na oko svätý, a doma čert rohatý." Tak to zakúša najmä jeho úbohá rodina. Je grobian, posmechár a skupáň a tak neuznanlive a nerozumne nakladá so svojím služobníctvom, že to ani nevie, ako mu po vôli urobiť alebo ako s ním hovoriť. Ľudia, ktorí majú s ním do činenia, hovoria, že je lepšie mať do činenia s Turkom ako s ním, lebo ten vraj bude peknejšie a čestnejšie s nimi robiť ako on. Tento Hovorka by aj toho prevýšil, keby bolo možné, okradol, oklamal a pretiahol, a okrem toho vychováva svoje deti tak, aby nasledovali jeho šľapaje. A jestli u niektorého z nich spozoruje sprostú bojazlivosť - lebo tak menuje prvý jav nežného svedomia -, nadáva im do bláznov a do tlkov a na nijaký spôsob im nedá nejakého dôležitejšieho zamestnania alebo ich neodporučí a nepochváli pred inými. Čo sa mňa týka, som tej mienky, že svojím bezbožným životom zapríčinil to, že sa už mnohí potkli a padli a bude, ak Boh nezachráni, ešte mnohým na zkažu."

Verný: "Nuž, milý brat, musím ti veriť, a síce nie len preto, že hovoríš, že ho znáš, ale i preto, že ty ako Kreštan si tvoříš mienku o ľuoch. Lebo nemôžem myslieť že to hovoríš zo zlomyseľnosti, ale preto, že je to tedy tak, ako hovoríš."

Kreštan: "Keby som ho nebol lepšie poznal ako ty, sná by som bol zrovna tak o ňom myslel ako z počiatku ty. Ba, keby to len nepriatelia náboženstva boli o ňom pustili taký chýr, bol by som to považoval za pomluvu - údel to, ktorý často padne z úst zlých ľudí na meno a povolanie dobrých ľudí - , ale ja môžem dosvedčiť, že je vinný všetkých tých vecí, áno, ešte omnoho viac iných, zrovna takých

zlých, o ktorých len ja viem. A okrem toho dobrí ľudia sa hanbia za neho a nemôžu ho menovať ani bratom ani priateľom. Rumenejú, len keď ho niekto pomenuje medzi nimi, ako znajú."

Verný: "Nuž, vidím, že hovoriť a činiť sú dve rôzne veci, a podľa toho budúce budem lepšie pozorovať tento rozdiel."

Kreštan: "A veru sú to dve veci, a sú tak rozdielne, ako rozdielna je duša od tela. Lebo ako je telo bez duše iba mŕtvola, tak i hovorenie samo o sebe je tiež iba mŕtvolou. Dušou náboženstva, t.j. pravej bázne Božej, je praktická, činná časť života: "Čisté náboženstvo a nepoškvrnené pred Bohom a Otcom je toto: navštevovať siroty a vdovy v ich trápení a seba zachovať nepoškvrneného od sveta" (Jak. 1,27). Ale o tom Hovorka nevie. Nazdá sa, že počuť a hovoriť urobí človeka dobrým Kreštanom, a tak klame svoju vlastnú dušu. Počuť je iba toľko ako siať semeno. Samo hovorenie dostatočným dôkazom toho, že skutočne je ovocie v srdci a v živote. A nepustíme so zreteľa, že v súdny deň budú ľudia súdení podľa svojho ovocia (Mat. 13,23; 25, 31-46). Tam sa nebudú pýtať: "Či si veril?" Ale: "Či si činil a či len hovoril?" A podľa toho budú posúdení. Koniec sveta je prirovnaný k našej žatve. A vieš, že včas žatvy ľudia na nič nedbajú, iba o zbožie, o ovocie. A to nie je tak, ako čo by sa hocičo ľúbilo Bohu, čo nie je z viery (Žid. 11,6). Ale tým ti len chcem ukázať, aké bezvýznamné a ničomné bude svedectvo Hovorkovo v ten deň."

Verný: "To ma upomína na slová Mojžišove, ktorými opisuje čisté zvieratá. A čisté zviera je vraj každé, ktoré má rozdelené kopyto a prežúva; no nie je čisté, ak má len kopyto rozdelené a prežúva. Zajac napríklad prežúva, a predsa ja nečistý, preto že nemá rozdeleného kopyta. A tomu je skutočne podobný aj Hovorka: prežúva, hľadá známosť, prežúva slovo, ale nemá rozdeleného kopyta - nerozlúčil sa s cestou hriešnikov, lež ako zajac, podržal a má nohu psa alebo medvea, a preto je nečistý" (3.Mojž. 11 a 5.M. 14.).

Kreštan: "Myslím, že si dobre pochopil a podal verný evanjelický zmysel toho Písma. A ja dodám iné: Pavel menuje niektorých ľudí, ba i takýchto veľkých Hovoriteľov: zvučiacou meou a znejúcim zvoncom (1.Kor. 13,1 nasl.), to jest, ako hovorí na inom mieste, bezdušnými vecami, vydávajúcimi zvuk, bezživotnými vecami, ktoré nikdy nebudú mať miesta v kráľovstve nebies medzi tými, ktorí sú deťmi života, hoci by zvuk ich reči podobal sa jazyku alebo hlasu anjela."

Verný: "Ach, netešila ma tak zprvu jeho spoločnosť, ako ma teraz mrzí, ba zrovna mi je zle. Čo máme robiť, aby sme sa ho zbavili?"

Kreštan: "Prijmi moju radu a urob, ako ti poviem, a uvidíš, že skoro bude mať dost' tvojej spoločnosti, okrem ak by sa Boh dotkol jeho srdca a obrátil ho."

Verný: "A čo tedy mám urobiť?"

Kreštan: "Nuž idi za ním a pusti sa s ním do nejakého vážneho rozhovoru o moci pravého náboženstva a opýtaj sa ho prosto - ak bude chcieť s tebou o tom hovoriť, a istotne že bude -, či javí sa tá moc i v jeho srdci, v jeho dome a v jeho obecenstve?" Vtedy zase pokročil Verný napred a povedal Hovorkovi: "Tak akože sa máte?"

Hovorka: "Ďakujem za opýtanie, dobre. Myslel som, že sa za tento čas hodne nezhováráme."

Verný: "Dobre, ak chcete, môžeme teraz započat' rozhovor, a keďže ste mne ponechali voliť predmet, nech je tedy toto: "Ako sa prejaví spasiteľná milosť Božia v srdci človeka?"

Hovorka: "Z toho tedy vyrozumievam, že náš rozhovor má byť o mnoho vecí. To je veľmi dobrý predmet, a ja vám ochotne odpoviem. A tak počujte skrátka moju odpoveď, a síce po prvé: kde je milosť Božia v srdci, tam pôsobí veľký krik proti hriechu. Po druhé: -"

Verný: "Nie, počkajte! Rozoberme najprv jedno. Myslím, že skôr by ste povedať, že javí sa tak, že duša si počína ošklivo svoj hriech."

Hovorka: "A čože je aký rozdiel medzi kričaním proti hriechu a núdzi ošklivením si hriechu?"

Verný: Ó, a veľký rozdiel! Človek môže kričať proti hriechu aj z politiky, čiže so svetskej múdrosti, ale nenávidieť ho nemôže iba cnosti Bohom zbudeneho odporu proti nemu. Počul som mnohých kričať

proti hriechu z kancl'a, ktorí ho však dosti dobré znesú vo svojom srdci, v dome a v obecenstve. Jozefova pani kričala veľkým hlasom, ako čo by bola chcela s ním páchať neplechu (1.Mojž. 39,11-15). Mnohí kričia proti hriechu znova tak, ako keď matka kričí na svoje dieťa vo svojom lone, keď ho menuje zlým a neporiadnym dievčaťom a potom sa ho dá kochať, od lásky stískať a bozkávať."

Hovorka: "Vidím, že ma chcete polapit' v reči."

Verný: "Nie ja, ja len chcem vec napraviť. A ktoráže je to tá druhá vec, ktorou ste chceli dokázať zjavenie sa diela milosti v srdci?"

Hovorka: "Veliká známosť tajomstva evanjelia."

Verný: "Toto znamenie malo byť vlastne najprv povedané. Ale už či prv či neskôr - všetko jedno -, aj ono je klamné. Lebo človek si môže nadobudnúť známosť, velikej známosť tajomstva evanjelia, a predsa môže nebyť diela milosti v duši. Áno, keby mal človek i všetku známosť, predsa môže nebyť ničím a tak môže nebyť dieťaťom Božím (1.Kor. 13.). Keď povedal Kristus: "Či znáte všetky tieto veci?" a učeníci odpovedali: "Áno", dodal: "Blahoslavený ste, jestli to i činíte" (Ján 13,17). On nekladie požehnanie na znanie tých vecí, ale na ich činenie. Lebo je aj taká známosť s ktorou neidú skutky: "Sluha, ktorý znal vôľu svojho Pána a nezhotovil sa ani podľa jeho vôle nerobil." Človek môže znať ako anjel a predsa môže nebyť Kresťanom. A preto vaše znanie nie je pravé. Áno, znať je vecou, ktorá sa páči Hovoriteľom a Chvastúňom, ale robiť je to, čo sa ľúbi Bohu. Nepovedám, že by srdce mohlo byť dobré bez známosť, lebo bez nej nie je srdce ničím. A preto je rozdiel medzi známosťou a známosťou - známosť, ktorá spočíva na púhom špekulovaní o veciach, a známosť spojená s milosťou viery a lásky, ktorá to známosť pobáda človeka činiť práve vôľu Božiu zo srdca. Ta prvá známosť slúži a postačí Hovoriteľom, ale bez tej druhej pravý kresťan nie je spokojný. "Daj mi rozumieť, a budem ostríhať tvoj zákon, áno, ostríhať ho budem celým svojím srdcom" (Žalm 119,34.).

Hovorka: "Vy ma zase chcete polapit' v reči; to už nie je na vzdelanie." **Verný:** "Nuž dobre, ak chcete, povedzte iné znamenie, ako zjavuje sa to dielo milosti tam, kde je?"

Hovorka: "Nepoviem, lebo vidím, že sa nezhodneme."

Verný: "Dobre tedy, ale ak ozaj nechcete, či mi dovoľíte, aby som ja povedal?"

Hovorka: "Máte na to právo."

Verný: "Dielo milosti v duši javí sa bu tomu, v kom sa deje, bu tým, ktorí sú okolo neho. Tomu, v kom sa deje, javí sa takto: dá sa mu usvedčenie o hriechu (Jána 16,8), najmä o porušenosti jeho prírody (Rim. 7,24) a o hriechu nevery (Ján 16,9), o ktorom vie určite, že ak nenajde milosti u Boha skrze vieru v Pána Ježiša Krista, istotne bude preň zatratený (Marka 16,16). Také poznanie a chápanie vecí pôsobí v ňom zármutok a stud za hriech (Žalm 38,19; Jerem. 31,9), a okrem toho vie, že má v sebe zjaveného Spasiteľa sveta a cíti nevyhnutelnú potrebu spojiť sa s Ním pre celý život (Gal. 1,15-16; Sk. 4,12), následkom čoho žízni a prahne po Ňom (Mat. 5,6), ktorá to žízeň a ktoré to prahnutie má zaslúbenie (Zjav. 21,6). A tak podľa toho, aká je jeho viera v jeho Spasiteľa, či pevná či slabá, taká je potom i jeho radosť, a taký je i jeho pokoj, taká je jeho láska k svätosti, taká je jeho túžba dokonalejšia Ho poznať a tiež jemu slúžiť na tomto svete. Ale - hovorím - že hoci sa mu takto zjavuje, stáva sa iba zriedka, že je schopný uvedomiť si, že je to dielo milosti, pretože jeho terajšia skazenosť a jeho padlý rozum miatnu ho v jeho úsudku čo do tejto veci. A preto od toho, v kom deje sa to dielo milosti, vyžaduje si veľmi zdravý súd, prv než by z istotou vedel posúdiť, že je to dielo milosti. Iným zase je to zjavné takto: 1. po svedectve jeho viery v Krista, zakladajúcom sa na skúsenosti. 2. po živote, zodpovedajúcom tomu svedectvu, teda po svätom živote, po svätosti srdca, po svätosti rodiny - ak má rodinu - a po svätosti obcovania na tomto svete, čo všetko ho učí oškliviť si svoj hriech, a potajme oškliví si, pre hriech, aj samého seba; učí ho potlačovať hriech v jeho rodine a šíriť svätosť na svete, a to nielen hovorením, ako by to robil pokrytec alebo nejaký Hovorka, ale činným podrobením sa vo viere a v láske moci Božieho slova (Job 42,5-6; Žalm 50,23; Ezech. 20, 43; Mat. 5,8; Ján 14,15; Rím. 10,9-10; Filip. 1,27). A tak teraz, pane, ak máte čo namietat' na tento stručný opis

diela milosti a toho, ako sa javí, vtedy namietajte, a jestli nemáte; dovoľte mi, aby som vám predložil druhú otázku!"

Hovorka: "Nie, teraz je nie mojou vecou namietat', ale počúvať. A tak nech počujem vašu druhú otázku!"

Verný: "To sa chcem opýtať, či aj vy zakúšate prvú časť toho, čo som povedal? A či o tom svedčí aj váš život a vaše obcovanie? Alebo či stojí vaše náboženstvo iba na slove a na jazyku a nie na skutku a na pravde? Ak ste ochotný dať mi na to odpoveď, odpovedzte mi, ale vás prosím, nepovedzte nič viacej, len toľko, o čom viete, že Boh na nebi povie na to amen, a tiež len to, čo môžete zodpovedať pred svojím svedomím. Lebo nie ten, kto sám sebe odporúča, je odkázaný, ale ten, koho Pán odporúča (2.Kor. 10,18). A okrem toho povedať: Som taký a taký, keď môj život a všetci moji susedia o mne povedia, že lužem, je veľká bezbožnosť." Vtedy Hovorka najprv očervenel, ale zase sa skoro premohol a odpovedal: "Vy teraz prichádzate na skúsenosť, na svedomie a na Boha a dovoľávate sa ho, aby ospravedlnil, čo bolo povedané, - takého rozhovoru som nečakal ani nie som naladený odpovedať na také otázky, lebo sa nerátam za povinného na to odpovedať, iba ak beriete na seba úlohu katechéty, a hoci by ste ním aj chceli byť, ja mám predsa právo odmietnuť to, aby som vás urobil svojím sudcom. Lež prosím vás, či by ste mi nechceli odpovedať, prečo sa ma pýtate také veci?"

Verný: "Preto, že som vás videl vždy hovoriť a nevedel som, že nemáte iného ako slová. A okrem toho, aby som vám riekol celú pravdu, počul som o vás, že ste vy človek, ktorého náboženstvo záleží v hovorení, a že váš život dokazuje o vašom vyznaní úst, že je lož. hovoria o vás, že ste škvrnou medzi kresťanmi, a že pre váš bezbožný život má náboženstvo zlú povest', a že sa už niektorí urazili na vašich bezbožných cestách, a že ešte viacerí sú v nebezpečenstve preto zahynúť. Vaše náboženstvo, krčma, hrabivosť, nečistota, prisahanie sa, lož, zlá spoločnosť a iné - - to všetko sa spolu znesie. Na vás sa hodí príslovie, ktoré je povedané o smilnici, že vraj "je hanbou všetkých žien"; tak ste aj vy hanbou všetkých vyznavačov."

Hovorka: "Pretože ste hotový prijať chýry a uveriť im a tak rýchle odsúdiť, ako vy odsudzujete, nemôžem ináč o vás myslieť, lenže ste akýsi rozmrzený a zadumčivý človek, nie súci, aby som sa pustil s vami do rozhovoru, a preto s Bohom!"

Kresťan: Vtedy pristúpil Kresťan a vetil svojmu bratovi: "Povedal som ti, ako bude. Tvoje slová a jeho žiadosti sa nemohli znieť. On ťa radšej opustí, ak by mal zreformovať, napraviť svoj život. Ale išiel, ako som povedal, a nechal ho ísť. Čo kto robí, sám sebe robí; je to jeho vlastná škoda. Usporil nám mrzutosť, ktorú by sme boli mali, keby sme my boli museli od neho odísť. Lebo keby bol zostal aký je - a ako sa mi zdá, aj taký zostane - bol by nám býval len na potupu. A mimo toho vraví apoštol: "Takého sa stráň!" (2.Tim. 3,5).

Verný: "Ale som rád, že sme sa s ním tak trochu pohovárili. Môže sa stať, že bude o tom premýšľať. A hovoril som s ním prosto a zreteľne a tak som čistý jeho krvi, ak zahynie."

Kresťan: "Dobre si urobil, že si s ním hovoril tak prosto a zreteľne. Dnes je málo ľudí, ktorí by tak verne a otvorene odpovedali pravdu, a preto aj náboženstvo tak mnohým smrdí. lebo žiaľ, takých hlúpych hovorkov je mnoho, ktorí majú náboženstvo len na jazyku, a sú necudní a márniví vo svojom živote a sú tak často pripustení do spoločnosti čiže do bratstva ľudu Božieho, iba miatol svet, robia kresťanstvu potupu a zarmucujú úprimných. Prial by som si, aby všetci ľudia s nimi tak urobili, ako si ty urobil; potom by sa bu cele obrátili, alebo by ich spoločnosť svätých pálila." Potom vravel Verný:

Hľa, taký ja chvastavý Hovorka!

Vie znamenite vravieť! A s horká

chce zraziť všetkých pred sebou. Lež keď

o čistom srdci povie Verný, hne

sa stratí ani v svoj čas splnmesiac,

- a mnoho takých! - len vravieť vediac.

HLAVA XII.

A tak išli zhovárajúc sa o tom, čo videli na ceste, a tak si obľahčovali cestu, ktorá by im istotne bola bývala veľmi obtiažna a nudná, lebo teraz išli pustatinou. A keď už boli v nej takmer cele von vyšli, Verný sa náhodou obhliadol a zazrel kohosi známeho, že ide za nimi, a povedal svojmu bratovi: "Pozri len, pozri, kto to ide za nami tamten!" Vtedy pozrel Kresťan a povedal: "To je môj dobrý priateľ Evanjelista." "Hej, a tiež i môj" vetil na to Verný, lebo on to bol, ktorý ma upravil na cestu k bráne." Medzitým prišiel k nim Evanjelista a takto ich pozdravil: "Pokoj vám, drahomilovaní, a pokoj vašim pomocníkom!" (1.Paralip. 12,18).

Kresťan: "Vitaj, vitaj, môj milý a dobrý Evanjelista! Pohľad na tvoju tvár ma upomína na tvoju dávnu láskavosť a neúnavnú prácu na moje večné blaho." Verný: "A tisíc ráz ťa vítame, drahý Evanjelista. Aká žiadúca je nám úbohým pútnikom tvoja milá spoločnosť!"

Evanjelista: "Vtedy povedal

Evanjelista: "Ako sa vám vodilo, moji priatelia, od tých čias, ako sme sa posledne rozišli? Čo sa vám prihodilo, a ako ste sa zachovali?" Vtedy mu rozprávali Kresťan a Verný o všetkom, čo sa im prihodilo na ceste, a ako a za akých ťažkostí sa dostali na miesto, kde teraz boli. Na to povedal

Evanjelista: "To ma veľmi teší, nie že ste museli ísť cez skúšky, ale že ste zvíťazili a že napriek mnohým svojím slabostiam zotrvali ste na ceste a neprestali putovať až do tohoto dňa a opakujem, že ma to veľmi teší, a to ako pre samého seba tak i pre vás. Ja som sial, a vy ste žali, a už sa blíži deň, keď obidvaja - i ten, kto sial, i tí ktorí žali - - budú sa spolu radovať. (Ján 4,36), to jest, ak vytrváte, lebo v svoj čas budete žať, ak neustanete (Gal. 6,9). Koruna je pred vami, a je to neporušiteľná koruna. A tak bežte, aby ste ju dosiahli (1.Kor. 9,24-27). Boli a sú niektorí ľudia, ktorí sa boli pustili za korunou, a keď už boli aleko zašli za ňou, prišiel iný a vzal im ju. A tak držte pevne, čo máte, aby nikto nevzal vašej koruny (Zjav. 3,11). Ešte nie ste preč z dostrelu diabľovho: ešte sa nesprotivili až do krvi bojujúc proti hriechu (Žid 12,4). Nikdy nespustíte kráľovstva so zreteľa a verte pevne v to, čo je neviditeľné. Nech nič nemá u vás miesta, čo je z tohoto sveta. A predto všetkým dobre porozumejte svoje vlastné srdce a na jeho žiadosti, lebo je zvodné a ľstivé nado všetko a zlé až do zúfania (Jerem. 17,9). Bute zmužilí a pevní, lebo ve máte všetku moc na nebi i na zemi na svojej strane." Kresťan mu akoval za jeho povzbudenie. Ale hne aj doložil, že by boli veľmi radi, keby im aj alej hovoril na zbývajúcej ceste a bol im tak na pomoc, čo sa im ešte môže prihodiť na alšej ceste, a tiež i to ako to zdolajú. To isté prosil aj Verný, a tak započal Evanjelista a vetil: "Moje deti, počuli ste v slovách pravdy evanjelia, že musíte cez mnoho súžení vojsť do nebeského kráľovstva (Sk. 14,22), a že v každom meste neprídete, čakajú vás putá a trápenia (Sk. 20,23), a tak nemôžete čakať že pôjdete dlho na svojej púti bez toho, aby ste toho nezakúsili v tomto alebo v inom ohľade, a už aj ste zakúsili na sebe niečo z pravdivých svedectiev a ešte viac naskore zakúsíte, lebo teraz, ako vidíte, budete skoro von z tejto húštiny a tak o krátky čas prídete do meste, ktoré pomaly budete vidieť pred sebou. V tom meste vás veľmi napadnú nepriatelia a budú sa všemožne snažiť, aby vás zabili (Mat. 10,21), a bude istý, že jeden z vás, alebo sná aj obidvaja, tam musíte spečatiť svoje svedectvo vlastnou krvou. Lež bude verný až do smrti, a Kráľ vám dá korunu života (Zjav. 2,10). Ten, ktorý tam zomrie, hoci bude jeho smrť neprirodená, a jeho bolesti budú sná veľiké, predsa bude mať lepšie ako jeho kamarát, a to nielen preto, že driem dôjde do nebeského mesta, ale i preto, že unikne mnohým biedam, ktoré prídu na toho druhého na jeho zbývajúcej ceste. No, keď prídete do mesta a uvidíte, že plní sa, čo som vám tu predpovedal, spomeňte si na svojho priateľa a bude chrabří ako mužovia a dobre činiac poručte svoje duše svojmu Bohu ako vernému Stvoriteľovi" (1.Petra 4,19). Potom som videl vo svojom sne, že keď sa dostali von z pustiny, hne videli pred sebou mesto, volalo sa Márnosť, v ktorom sa odbýva jarmok, ktorý sa volá Jarmok Márnosti, a odbýva sa čo roka zdĺže. Jarmokom Márnosti menuje sa

preto, že mesto, v ktorom sa odbyva, váži menej ako márnosť, ako aj preto, že všetko, čo sa tam predáva, alebo čo ta príde, je márnosťou podľa slova múdreho Šalamúna: "Všetko je márnosť" (Kaz. 1, 2,14; 2, 1,17; 11,8; Iz. 40,7). Rečený jarmok nieje ani nejakou novotou, ale trvá už od pradávna. Poviem ti, milý čitateľu, o jeho pôvode. Je tomu už skoro päťtisíc rokov, čo tiež išli pútnici do nebeského mesta, ako sú títo dvaja počestní mužovia. Ale Belzebúb, Apollyon a Legion aj so svojimi spoločníkmi vidia po stezke, ktorú vyšliapali pútnici, že ich cesta vedie do mesta, cez mesto Márnosť, vymysleli zlosť a zriadili tam jarmok, ktorý má trvať celý rok, a na ktorom sa predáva rozličný tovar ako domy, zeme, obchody, miesta, hodnosti, povýšenia, tituly, krajiny, kráľovstvá, žiadosti, rozkoše a pôžitky každého druhu, ako sú: smilnice, neplešnice, ženy, mužovia, deti, páni, sluhovia, životy, krv a telá. duše, striebro a zlato, perly a drahokamy, a čo ja viem, čo ešte! A okrem toho každého času vidieť na tom jarmoku všelijaké potvorné kumšty, podvody, hry a zábavy, divadlá, bláznov a opice, darebov, trhanov a klamárov všelijakého druhu. Vidieť tam, a to zadarmo, a kmínstva, vraždy, cudzoložstvá, krivé prisahy a všeličo také, čo je krvočervené. A ako sú na iných jarmokoch, menej významných, rozličné poradia a ulice, prístojne pomenované, kde sa taký a taký tovar predáva, tak podobne ja to i tu: máš tu zvláštne miesta, rady, ulice (t. j. krajiny a kráľovstvá), kto mi veľmi rýchle nájst' tovar jarmoku, tak na príklad je tam britský rad, francúzsky, taliansky, španielsky, nemecký, kde sú rozličné márnosti na predaj. Ale ako na iných jarmokoch niektorý tovar má nad všetko iné zvláštny odbyt, tak je tu zvláštne hľadaný a cenený rímsky krám, ktorého iba náš anglický národ s niektorými inými národmi nemajú rady. Nuž ako som riekol, cesta do nebeského mesta vedie rovno cez mesto, kde odbyva sa ten veselý jarmok. A ten, kto by chcel ísť do nebeského mesta a nechcel by ísť cez mesto Márnosti, musel by vyjsť z tohoto mesta (1.Kor. 5,10; Ján 17,15). Sám Knieža kniežat, kým tu dlel, išiel cez mesto do svojej slávy, a to tiež jarmočný deň. Áno a ako sa nazdám, bol to sám Belzebúb, najvyšší pán jarmoku, ktorý ho pozval aby si kúpil z jeho márností, ba znova by ho bol chcel urobiť pánom jarmoku, len keby sa mu idúc mestom bol poklonil. Áno, že bol takou váženou osobou, Belzebúb ho vodil z ulice do ulice a za krátky čas mu ukázal všetky kráľovstvá tohoto sveta, len aby - jestli by bolo možné - naviedol Požehnaného pojednať sa a kúpiť niektorú z jeho márností. Ale on nedbal o taký tovar a preto opustil mesto bez toho, aby bol čo len babku vydal na také márnosti (Mat. 4,8-9; Luk. 4,5-7.). A tak je jarmok starodávnou vecou dlhého trvania, a je to veľmi veľký jarmok. A tedy pútnici ako som povedal museli nevyhnutne ísť cez jarmok a tak aj urobili. No hľa, sotva ta vkročili, pohli sa všetci ľudia na jarmoku, i samo mesto, také, aké bolo a larmujúc shrnuli sa okolo nich, a to z viacerých príčin, a síce po prvé preto, že pútnici boli odiati rúchom, ktoré bolo rozdielne od rúcha ktoréhokoľvek z tých, ktorí obchodovali na jarmoku. A preto ľudia na jarmoku len tak vytriešťali na nich oči. Jedni hovorili, že sú to blázni (1.Kor. 4,9-10.), druhí, že ušli z blázinca, a zase iní vraveli, že sú to cudzozemci. Po druhé: Ako sa divili ich úboru, tak podobne divili sa aj ich reči, pretože len málokto rozumel, čo vraveli, lebo - prirodzene - hovorili kananejským jazykom. Ale tí, ktorí tam jarmočili, boli ľudia, ktorí patrili tomuto svetu, takže od jedného konca jarmoku po druhý zdali sa pútnici ľuďom barbarmi- cudzincami, ako aj zase ľudia jarmoku im. A konečne po tretie, čo sa kramárom ani trochu neľúbilo, bolo to, že si títo pútnici tak veľmi málo všímali ich krámu, ba tak málo oň dbali, že naň ani nepozreli, jestli volali na nich, aby si kúpili, zapchali si prstami uši a kričali: "Odvráť moje oči, aby nehl'adeli na márnosť" (Žalm 119,37.). A hľadeli hore dávajúc na znamenie, že ich obchod a zamestnanie je v nebi (Filip. 3,20-21). Ktorýsi vidia, ako sa chovajú pútnici, posmešne sa ich opýtal: "Čo kúpite?" Ale oni sa pozreli vážne na neho a povedali: "My kúpime pravdu" (Prísl. 23,23). To zavdalo príčinu opovrhnutí mužmi ešte viac. Jedni sa im posmievali, druhí im nadávali, tretí ich karhali, a štvrtí zase volali na iných, aby ich nabili. Konečne z toto povstala larma a taká vzbura na jarmoku, že bol celý poriadok prevrátený. Medzitým bola donesená správa o tom pánovi jarmoku, ktorý zišiel rýchle dolu a vyslal niektorých svojich najspoľahlivejších priateľov, aby vzali mužov do vyšetrovania, pre ktorých je vraj celý jarmok skoro

na ruby obrátený. A tak doviedli mužov pod výsluch. A tí, ktorí ich súdili, sa ich pýtali odkiaľ a kam idú a čo tu robia v takom neobyčajnom rúchu? Mužovia im riekli, že sú pútnikmi a cudzincami na tomto svete a že idú do svojej vlastnej zeme, ktorou je vraj nebeský Jeruzalem (Žid. 11,13-16), a že ľuďom mesta nedali nijakej príčiny, ani kramárom na to, aby si s nimi tak zle zaobchodili a zdŕžali ich na ich púti. Iba ak to robia preto, že ktorémusi, keď sa ich pýtal, čo kúpia, povedali, že kúpia pravdu. Avšak tí, ktorí boli ustanovení na to, aby ich vyslúchli, neverili im, že sú iní ako ušli z blázinca a šialenci alebo zrovna buriči, ktorí prišli nato, aby zmiatli všetko na jarmoku a obrátili na ruby. Preto ich jali, nabili a zablatili a potom ich zavreli do kletice, aby boli divadlom všetkým ľuďom na jarmoku (1.Kor. 4,9; Žid. 10,33). A tak tam za nejaký čas ležali a boli komukoľvek predmetom zábavy a posmechu alebo zloby a pomsty. Ale pútnici boli trpezliví a neodplácali nadávkou za nadávku, ale naopak - - žehnali a dobrorečili dávajúc dobré slovo za zlé a za učinenú im krivdu odplácali láskavosťou. A tak stalo sa, že niektorí ľudia na jarmoku, ktorí lepšie pozorovali a neboli tak predpojatí ako ostatní, začali ich zastávať a karhať chasu pre neprestajné ubližovanie, ktorým im ubližovala. Preto sa oborili zase na tých a považovali aj ich zrovna za takých zlých ako mužov v kletici a hovorili im, že zdajú sa byť ich spojencami a tak že majú dostať podiel na ich osude. A zase oni odpovedali, že nakoľko vidia, mužovia sú tichí a triezvi a nemali úmyslu nikomu ublížiť, a že na jarmoku je mnoho kupčiacich, ktorí skôr zaslúžili, aby ich zavreli do klietky, áno, aby ich vystavili na pranier, ako tamtí, ktorým tak ubližujú. A tak slovo na slovo, až konečne dostalo sa jedným i druhým navzájom niečo na chrbát. No pútnici sa pri tom všetkom chovali veľmi múdre a triezve, avšak po ukončenej ruvačke zase predviedli úbohých dvoch mužov pred ich sudcov, a tam sa im kládlo za vinu, že oni zapríčinili poslednú búrku na jarmoku, a tak ich žalostne dobili a spútali ich železami a vodili ich v reťaziach horedolu po jarmoku, aby boli za príklad a na odstrašenie iným, aby sa viac nikto neopovážil ich zastávať alebo sa im pripojiť. Ale Kresťan a Verný sa chovali ešte múdrejšie a prijímali potupu a hanbu, ktorú na nich vrhali, s takou tichosťou a trpezlivosťou, že im to získalo na ich stranu všeliktorých ľudí na jarmoku, hoci ich aj pomerne k ostatným bolo málo. To rozjedovalo druhú stránku ešte viacej, takže usúdili smrť oboch mužov. A preto im hrozili, že ani väzenie ani železá nebudú dost, ale že zomrú za nepokoj, ktorého narobili, a za to, že zvädzali ľudí na jarmoku. A tak ich zase poslali späť do klietky, kým vraj neprijde alší rozkaz, a tak ich tam zavreli, a nohy im pevne zovreli do klady. Tu sa mužovia tiež znova rozpamätali na to, čo počuli od svojho verného priateľa Evanjelistu, a vidiac, že sa im plní všetko, čo im predpovedal, to ich tým viacej posilňovalo na ich cestách a v ich utrpení, a teraz sa navzájom tešili aj tým, že práve ten, ktorému z nich sa dostane trpieť a zomrie, bude mať lepšie, a tak si obaja potajme priali tú prednosť. Ale poručiac sa tomu, ktorý všetko múdre riadi, trvali veľmi spokojne v položení, v ktorom boli, až by Pán s nimi ináč naložil. Potom určiac príhodný čas previedli ich pred súd, aby ich odsúdili, a tak stáli pred svojimi nepriateľmi a žalobníkmi. Sudca, ktorý súdil, sa menoval pán barón Nenávi dobrého! Ich žaloba bola v podstate tá istá, hoci aj čo do formy bola niečo rozdielna. Jej obsah bol toto: Sú vraj nepriateľmi a škodcami ich obchodu. Že zapríčinili vzburu a rozkol v meste a že už získali pre svoje prenebezpečné názory stranu opovrhujúc zákonom ich kniežat'a. Verný na to odpovedal, že sa postavil iba proti tomu, čo sa postavilo proti Najvyššiemu. A takto pokračoval: "Čo do nepokojenia, ja som nikoho neznepokojoval súc sám človek milovný pokoja (Rim. 12,18). A stranu, ktorú sme získali, získali sme tým, že videli našu pravdu a nevinu, a ostatne sa len obrátili od horšieho k lepšiemu. A čo do kráľa, o ktorom hovoríte, pretože je to Belzebúb, nepriateľ nášho Pána, tomu sa ovšem vždy a z celej sily budem protiviť aj všetkým jeho anjelom." Vtedy dali vyhlásiť, aby tí, ktorí majú niečo povedať za svojho pána kráľa proti väzňovi, stojacemu pri zábradlí, predstúpili a dali svedectvo. Tak predstúpili traja svedkovia, a síce: Závist', Povera a Pochleba. Pýtali sa ich, či znajú väžňa pri zábradlí, a čo majú povedať proti nemu za svojho pána kráľa? Vtedy predstúpil Závist' a povedal toto: "Urodzený pán sudca, už dávno znám tohoto človeka a dosvedčím prísahou pred týmto slávnym

súdom, že je..."

Sudca: "Čakať, - nech prisahá." A tak ho sprisahali. A potom povedal: "Pán sudca, tento človek je napriek svojmu príjemnému menu jedným z najpodlejších ľudí v našej krajine, nedbá ani na knieža ani na ľudí ani na zákon alebo zvyk, ale snaží sa všemožne, aby natisnul všetkým ľuďom akési svoje protizákonné názory, ktoré obyčajne menujú zásadami viery a svätosti. Raz som ho počul na vlastné uši tvrdiť, že kresťanstvo a obyčaje nášeho mesta Márnosti si tak odporujú, že sa nijako nedajú zmieriť. Takou rečou, slovutný pane, nielen že odsudzuje všetky naše chválitebné skutky, ale i nás samých preto, že ich činíme."

Sudca: "Či máš ešte viac čo povedať?" **Závist':** Áno, urodzený pane; mohol by som ešte mnoho povedať, len že nechcem obťažovať slávny súd. Ale ak bude treba, až ostatní páni prednesú svoje svedectvá, a jestli by ešte niečo chýbalo, aby bol odsúdený, radšej potom doplním svoje svedectvo proti nemu." A tak sa mu povedalo, aby sa postavil na bok. Potom predvolali Poveru a kázali mu pozrieť na obžalovaného a tiež sa ho pýtali, čo by vedel povedať proti nemu v záujme ich pána kráľa. Na to mu dali prisahať, a on takto započal: "Urodzený pane, nebárs znám tohoto človeka, ani si nežiadam lepšie sa s ním zoznámiť. Ale to jedno viem, že je to veľmi nebezpečný a nákazlivý chlap. Viem to z nejakého rozhovoru, ktorý som mal nedávno s ním tu v našom meste. Lebo hovoriac s ním počul som ho povedať, že naše náboženstvo je nič, a že takým náboženstvom sa človek nijakým spôsobom nemôže ľúbiť Bohu. A vaša urodzenosť vie veľmi dobre, čo z takých jeho slov nutne nasleduje, totiž, že naša bohoslužba je márna, a že sme ešte vo svojich hriechoch a konečne budeme zatratení. To je to, čo som mal povedať." Potom sprisahali Pochlebu a kázali mu, aby tiež povedal, čo vie riečiť za ich pána kráľa proti väzňovi pri zábradlí. **Pochleba:** "Slovutný pane, a všetci tu prítomní pánovia! Tohoto chlapa znám už dávno a počul som z jeho úst veci, ktoré sa nepatrí vravieť. Lebo sa rúhal nášmu vznešenému kniežaťu Belzebúbovi a hovoril opovržlivo o jeho ctihodných priateľoch, ktorých mená sú: pán Starý Adam, pán Telesný, pán Prepych, pán Žiadostivý márnej chvály, môj milý starý pán Neplecha a pán Hrabivý a všetci ostatní našej slávnej šľachty. Ba čo viac - povedal, že keby všetci ľudia tak zmýšľali ako on, že by sa ani jeden z tých slávnych mužov neobstál v tomto meste. A okrem toho nebál sa rúhať ani vám, slovutný pane, ktorý ste teraz postavený jemu za sudcu. Nazýval vás bezbožným hrubiánom a mnohými inými, podobne urážlivými názvy, ktorými oprskal skoro všetko panstvo nášeho mesta." Keď dohovoril Pochleba, sudca sa obrátil vo svojej reči k väzňovi pri zábradlí a povedal mu: "Ty odpadlík, sektár a zradca, či si počul, čo títo počestní mužovia svedčili proti tebe?"

Verný: "Či smiem prehovoriť niekoľko slov na svoju obranu?"

Sudca: "Ty, chlape, nezaslúžiš alej žiť, ale aby ťa hne tu na mieste zabili. Avšak aby všetci ľudia videli našu vládnuť voči tebe, nech tedy počujeme, čo máš povedať."

Verný: "Po prvé odpoviem na to, čo povedal pán Závist'. Nikdy som nepovedal iného, iba to, že ktoré nariadenie, zákon, obyčaj alebo ľud by odporoval slovu Božiemu, tie sa cele protivia i kresťanstvu. Ak to bolo zlé, usvedčíte ma, že som blúdil, a ja som hotový tu pred vami odvolať. Po druhé. Ohľad toho, čo proti mne svedčil pán povera, povedal som iba to, že pravá služba Božia vyžaduje Božiu vieru, ale kde zjavne nedeje sa vôľa Božia, tam niet - ani nemôže byť - Božej viery. A preto, keby sa niekto akokoľvek spoliehal na svoju bohoslužbu, ktorá nezodpovedá božskému zjaveniu, predsa sa jeho bohoslužba nedeje ináč než z ľudskej viery, ktorá to viera nenapomôže do večného života. Po tretie. Na to, čo povedal pán Pochleba, odpovedám (vyhnúc výrazom, ktorými som sa vraj rúhal a podobne), že knieža tohoto mesta s celou tou háveou, s jeho komonstvom, ktoré menoval tento pán, sa lepšie hodia do pekla, ako do tohoto mesta a do tejto krajiny, a tak nech mi je Pán milostivý." Tu prehovoril sudca k porotcom, ktorí tam stáli po celý čas, aby počúvali a pozorovali, a povedal: "Páni porotcovia, vidíte človeka, ktorý zapríčinil takú veľkú vzburu v tomto meste. A taktiež ste počuli, čo títo vážení páni svedkovia svedčili proti nemu, a počuli ste i jeho odpove a vyznanie, a tak teraz leží

vo vašej moci dať ho obesiť alebo mu zachrániť život. Avšak uznávam za prospešné, aby som vám prv objasnil náš zákon. Za času Veľkého Faraóna, služobníka nášeho kniežata, bol vydaný zákon, že, aby sa vraj inoverci nerozmnožili a príliš nezmocneli a tak nestali sa pre neho nebezpečnými, majú ich chlapcov pohádzať do rieky (2.Mojž. 1,22). Za času Nabuchodonozora Veľkého, iného to z jeho služobníkov, bol tiež vydaný zákon, aby každého, kto by nepadol pred jeho zlatým obrazom a neklaňal sa mu, uhodili do rozpálenej pece (Dan. 3,6). Aj za času Dária bolo vydané nariadenie, aby každého, ktokoľvek by za nejaký čas niečo prosil od niektorého boha okrem neho, hodili do ľvovej jamy (Dan. 6,7). A tento burič porušil tieto zákony, a to nie len v myslí, čo už to samo je hodné trestu, ale i slovom a skutkom, čo sa teda nijakým činom nesmie trpieť. Lebo Faraónov zákon bol vydaný z púhej domnienky, aby sa predišlo nešťastiu - ešte nikto nebol zrejme spáchal zločinu, ale tu je zločin zrejmy. A čo do druhého a tretieho zákona, vidíte, že brojí proti nášemu náboženstvu a za zradu, ktorú doznal, zasluhuje smrť." Vtedy vyšli porotci utiahnuť sa k spoločnej porade, ktorých mená boli: pán Slepec, pán Ničdobrý, pán Zlomyselný, pán Chlipný, pán Prostopašný, pán Hlavatý, pán Vysokomyselný, pán Nepriateľský, pán Luhavý, pán Ukruťný, pán Svetlonenávi a pán Nezmieriteľný. Každý z nich medzi sebou vyriekol proti nemu svoj rozsudok, a potom spoločne a jednomyselne usúdili, že vyrečú pred sudcom, že je vinný. A prvý medzi nimi, pán Slepec, nadporotca, povedal: "Vidím jasne, že človek je sektár." - Potom povedal pán Ničdobrý: "Zahladiť takého chlapa zo zeme!" - "Ba ja", povedal pán Zlomyselný, "nenávidím ešte len i jeho pohľadu." - Potom riekol pán Chlipný: "Nikdy som ho nemohol vystáť." - "Ani ja", slovil pán Prostopašný, "lebo vždy zatracoval moje cesty." - "Obesiť ho, obesiť ho!" katansky riekol pán Hlavatý. - "Bedár", hrde prehodil pán Vysokomyselný. - "Vo mne vrie, len keď na neho pomyslím", povedal pán Nepriateľský. - "Ničema je", zlorečil pán Luhavý. - "Obesiť ho je málo a pridobré pre neho," mienil pán Ukruťný. - "Odpracme ho z cesty!" povedal pán Svetlonenávi. - Pán Nezmieriteľný dokončil povediac: "Keby mi ktosi dal celý svet, nezmieril by ma s ním, a tak tedy ho odsúme, že je hoden smrti." A tak aj urobili. naskutku vyriekli nad ním súd, že má byť vyvedený z miesta, kde sa nachodí na miesto, zkadial' prišiel, a tam že má podstúpiť čo možné najukrutnejšiu smrť, takú ukruťnú, akú len ktosi môže vymyslieť. A tak ho vyviedli, aby s ním naložili podľa svojho zákona, a tak ho najprv zbičovali, potom ho päťami bili, za tým mu telo nožmi rezali a na to ho kameňovali; no, nebolo im ani to ešte dosť, ale ho aj svojimi mečmi dobodali a konečne ho, uviazaného o stĺp, upálili na popol. Tak zakončil Verný. Potom som videl, že za množstvom ľudu stál voz, v ktorom bolo zapriahnutých dvoje koní, čakajúc na Verného, ktorý - akonáhle ho jeho nepriatelia odpravili - bol vzatý do voza a priamo vezený hore cez oblaky za zvuku trúby najbližšou cestou ku nebeskej bráne. No, čo sa týka Kresťana, tomu bol daný odklad a dol odvedený späť do žalára. A tak tam bol za čas. Ale ten, ktorý vládne nad všetkým, majúť vo svojej ruke moc i nad ich zúrivosťou, zriadil veci tak, že im Kresťan toho času unikol a išiel svojou cestou. A ako tak išiel, spieval si:

Verne vyznal si a smele,
môj brat Verný, svojho Pána!
Dedičstvo ťa čaká, skvelé,
s Ním ti dá Boh požehnanie.
Neverní však plakať budú -
rozkoše ich sná potešia,
keď nastane ten deň súdu?
Pekla muky ich predesia.
A tak spievaj, môj brat Verný,
tvoje meno nezahynie,
bárs ťa zavraždil vrah, čierny;

večná tebe sláva kynie.

HLAVA XIII.

Potom som videl vo svojom sne, že Kresťan ani teraz neišiel samotný, lebo sa mu pripojil istý Nádejný, ktorý sa ním stal tak, že pozoroval Kresťana a Verného, čo hovorili a ako sa chovali vo svojom utrpení na jarmoku. A tak pripojac sa mu a uzavruc s ním bratstvo povedal mu, že chce byť jeho spoločníkom. A tak jeden zomrel, aby vydal svedectvo pravde, a druhý povstal z jeho popola, aby bol spoločníkom Kresťanovým na jeho púti. Nádejný aj to povedal Kresťanovi, že na jarmoku je ešte mnoho iných ľudí, ktorí ich svojím časom tiež budú nasledovať. A tak som videl, že hne, ako vyšli z jarmoku, dohonili kohosi, ktorý šiel pred nimi a ktorého meno bolo Scestný. Pýtali sa ho, zkadial' je, z ktorej krajiny a ako aleko pôjde touto cestou? Povedal im, že ide z mesta Krásoreči a že ide do nebeského mesta. Ale im nepovedal svojho mena. "Z Krásoreči?" povedal zadivene Kresťan. "Či je aj niekto dobrý z tých, ktorí tam žijú?" "Áno", povedal Scestný, "tak sa nadejem."

Kresťan: "Prosím vás, pane, ako vás mám menovať?"

Scestný: "Som vám neznámy a cudzí ako aj vy mne. Avšak jestli idete touto cestou, budem sa tešiť vašej spoločnosti; jestli nie, musím sa uspokojiť."

Kresťan: "Počul som o meste Krásoreči a jestli sa dobre pamätám, ľudia hovorili, že je to zámožné mesto."

Scestný: "Tak je, bute istý o tom, a ja tam mám veľmi mnohých bohatých príbuzných."

Kresťan: "Jestli sa smiem opýtať, povedzte mi, prosím, kto vám je tam rodina?"

Scestný: "Skoro celé mesto, podobne však: môj pán z Obrát'naruby, môj pán z Časoslúž, môj pán z Krásoreči, od ktorého predkov dostalo mesto pôvodne svoje meno, potom pán Hladký, pán Naobesityhla, pán Hocičo, a farár nášeho mesta, velebný pán Dvojjazyčný, bol po otcovi vlastný brat mojej matky, aby som vám povedal pravdu, stál som sa zemanom, jedným z popredných, hoci môj pradedo bol iba lodník, vodár, ktorý na jednu stranu hľadel a na druhú vesloval, a ja som si tiež nadobudol väčšinu svojho majetku tým istým zamestnaním."

Kresťan: "Či ste ženatý?"

Scestný: "Áno, a moja žena je veľmi cnostná pani, dcéra cnostnej a znamenitej dámy zemanky z Pretvárky, a tak pochádza z veľmi váženej rodiny a dosiahla taký stupeň vzdelania, že vie, ako sa vo pred akýmikoľvek ľuďmi, i pred kniežat'om i pred sedliakom. Je síce pravda, že náboženstvom sa delíme od tých ktorí prísnejšie berú veci, ale iba vo dvoch nepatrných bodoch, a to, za jedno, my nikdy neplávame proti prúdu, a za druhé, sme vždy horliví vtedy, keď ide náboženstvo v strieborných papučiach, t.j. keď je vo vážnosti, a veľmi radi sa s ním ukážeme na ulici vtedy, keď svieti slnko, a keď ho ľudia chvália." Vtedy pokročil Kresťan trochu nabok ku svojmu druhovi Nádejnému a povedal mu: "Zdá sa mi, že je toto istý Scestný s Krásoreči, a jestli je to skutočne on, máme vo svojej spoločnosti najhoršieho darebu, aký len kde býva na celom tomto okolí." Na to vetil

Nádejný: "Opýtaj sa ho, hádam sa nebude hanbiť za svoje meno." A tak sa Kresťan zase priblížil k nemu a riekol: "Pane, vy tak hovoríte, ako čo by ste vedeli trochu viac než vie celý svet. A jestli sa nemýlim, vidí sa mi, že som tak spoza uhádol, kto ste. Či nie je vaše meno pán Scestný z Krasoreči?"

Scestný: "Nie, to nie je moje meno, ale je pravda, že ma tak prezývajú tí, ktorí ma nemôžu vystáť, a tak ho musím pokojne niesť ako pohanu, ako aj iní dobrí ľudia predo mnou niesli svoje potupné mená."

Kresťan: "Ale či ste vy niekedy nedali ľuďom príčiny, aby vás tak volali?"

Scestný: "Nikdy, nikdy. Najhoršie, čo som kedy urobil, aby som dal ľuďom príčinu dať mi to meno, bolo to, že som mal vždycky šťastie zhodnúť sa z názormi času, nech to bolo čokoľvek, a tak získať. No, ak som tak čo získal, považujem to za požehnanie, a tedy nech zlí ľudia preto nevrhajú na mňa takej potupy."

Kreštan: "Myslel som, že ste vy naozaj ten človek, o ktorom som počul, a, aby som vám povedal, čo myslím, bojím sa, že vám toto meno právom viacej patrí, než by ste nám to chceli doznať."

Scestný: "Nuž jestli tak myslíte, nemôžem si pomôcť. Avšak presvedčíte sa, že vám budem dobrým spoločníkom, jestli ma predsa prijmete za druhu."

Kreštan: "Ak chcete ísť s nami, musíte plávať proti prúdu, a to je, ako vidím, proti vášmu náhľadu, a tiež musíte si zrovna tak privlastniť náboženstvo, keď je v handrách, ako keď chodí v strieborných papučkách, a musíte sa ho zrovna tak držať, keď je sputané v železách, ako keď slobodne chodí po ulici, a keď ho ľudia chvália."

Scestný: "Nesmiete na mňa uvaľovať bremena ani panovať nad mojou vierou, ale mi ponechajte moju slobodu a dajte mi ísť s vami."

Kreštan: "Ani krok alej, len ak prijmete môj návrh a urobíte podľa nášho príkladu." Na to povedal

Scestný: "Nikdy neopustím svojich zásad, pretože sú neškodné a užitočné. A jestli mi nedovoliť ísť s vami, musím teda ísť samotný ako prv, kým ste ma nedohonili, dokiaľ ma zase niekto nedohoní, kto bude rád mojej spoločnosti." Potom som videl vo svojom sne, že ho Kreštan a Nádejný opustili a kráčali v slušnej vzdialenosti pred ním. Avšak jeden z nich obzrúc sa uvidel troch mužov, ktorí nasledovali Scestného, a hľa, keď ho dohonili, hlboko sa im poklonil, a oni mu tiež urobili kompliment. Mená mužov boli: pán Držisvet, pán Grošerád a pán Ničnedaj, mužovia to, s ktorými sa pán Scestný predtým dobre znal, lebo za maľy chodili spolu do školy k istému pánu Bralovi, ktorý učil v meste Zištnosti, ktoré leží v Hrabivej župe, na severe. Tento rektor ich učil umeniu, ako dostať čokoľvek bu násilím, klamom, lichotením, lžou, bu pokryteckým náterom pobožnosti. A reční štyria páni si tak osvojili umenie svojho učiteľa, že každý z nich by sám bol mohol držať takú školu. A keď sa tedy tak - ako som povedal - navzájom pozdravili, pýtal sa pán Grošerád pána Scestného: "Kto sú tamí dvaja hen na ceste pred nami?" Lebo ešte vždy bolo vidieť Kreštana a Nádejného.

Scestný: "Sú to dvaja z alekej zeme, ktorí putujú svojím spôsobom." Grošerád: "Hej, a prečože nepostáli, aby sme išli pekne spolu, lebo nadejem sa, pane, že všetci, i oni i vy i my, putujeme."

Scestný: "Je tak; ale mužovia pred nami sú takí prísni a tak veľmi ľúbia svoje vlastné náhľady a tak málo dajú na mienku iných, že nech je ktosi akokoľvek zbožný, jestli nerobí všetkého ako oni, celkom ho vylúčia zo svojej spoločnosti."

Pán Ničnedaj: "To je zle; ale však čítame i v Písme, že sú ľudia, ktorí sú príliš spravodliví, a takých ľudí prísnosť ich strháva, že súdia a zatracujú všetkých ľudí okrem samých seba. Lež prosím vás, v čom a v koľkých veciach ste sa nezhodli?"

Scestný: "Nuž vo svojej tvrdohlavosti myslia, že je to ich povinnosťou vzorovať na svojej ceste každému počasiu; a moja zásada je, ako sa hovorí, vyčkať času ako hus klasu. Oni sú za to, aby človek razom všetko postavil na kocku za Boha, a ja som za použitie každej príležitosti zabezpečil svoj život a svoj majetok. Oni sa chcú držať svojich názorov, hoci by bol celý svet proti ním, a zase ja som za náboženstvo len potiaľ, pokiaľ to dovolí čas, a dokiaľ to neohrozuje moju bezpečnosť. Oni sú za náboženstvo i vtedy, keď nemá vážnosti, a keď preň musí človek niesť i škodu a opovrženie; ja však som zaň iba vtedy, keď sa prechádza v zlatých papučkách na úslni, a keď ho ľudia chvália."

Pán Držisvet: "Dobre tak, milý pán Scestný, len sa i alej držte svojich zásad. Lebo ja zo svojej strany nemôžem považovať takého človeka za iné ako blázna, ktorý ma slobodu a možnosť zachovať, čo má, a je taký nemúdry, že ho utratí. Budeme múdri ako hadovia; železo treba kovať, kým je teplé, a seno je najlepšie robiť vtedy, keď je slnko. Čo robí aj včela? Odpočíva celú zimu a dáva sa do práce len vtedy, keď jej kynie prospech s radosťou. Boh dáva niekedy dáž a niekedy slnko. Ak sú oni takí blázni a chcú ísť v daždi, nech idú; mi sa uspokojíme a pôjdeme vtedy, keď bude pekne. Čo sa mňa týka, ja mám najradšej také náboženstvo, ktoré nám zabezpečuje Božie požehnanie. Lebo ve kto by mohol ináče myslieť, kto má zdravý rozum, než že Boh darujúc nám dobré veci tohoto života chce, aby sme ich jemu k vôli zachovali! Abrahám a Šalamún zbohatli náboženstvom, a Job hovorí, že dobrý človek

bude mať zlata ako kamenia (Job 22,25). Ale ten potom nesmie byť podobný hen tým pred nami, jestli sú takí, ako ste ich opísali."

Pán Ničnedaj: "Myslím, že sa všetci zhodujeme v tejto veci, a preto nie je treba o tom viac hovoriť."

Pán Grošerád: "Tak je, netreba o tom viacej hovoriť, lebo človek, ktorý neverí ani Písmu ani sa nedrží zdravého rozumu - a vidíte, že mi máme oboje na svojej strane -, nezná ani svojej slobody ani nehľadá svojej bezpečnosti." Pán

Scestný: "Moji bratia, ako vidíte, sme všetci na púti, a tak, aby sme lepšie odvrátili myseľ od zlých vecí, dovoľte mi, aby som vám predložil nasledujúcu otázku: Dajme tomu, že by niektorá duchovná osoba alebo niektorý obchodník alebo trebárs už aj ktorýkoľvek človek, mal razom všednú príležitosť dosiahnuť dobrých vecí tohoto života, ale jedine tak, jestli by sa stal - a čo aj len na oko - mimoriadne horlivým za niektorý bod náboženstva, o ktorý sa drev nestaral - či by nemohol použiť tento prostriedok dosiahnuť tak svôj cieľ a predsa byť pri tom čestným človekom?"

Pán Grošerád: "Rozumiem, čo tým chcete povedať a, s dovolením týchto pánov, pokúsim sa dať vám na to správnu odpoveď. Najprv odpoviem na vašu otázku dotyčne duchovnej osoby. Dajme tomu, že niektorý farár alebo kazateľ, čestný to človek, má len veľmi malý plat, avšak naskytá sa mu o mnoho lepšie, výnosnejšie a tučnejšie miesto, ktoré však môže dostať iba tak, že bude o veľa pilnejší a že bude častejšie a horlivejšie kázať a - ponevač si to tí ľudia žiadajú, - že zmení niektoré svoje zásady, nuž ja s mojej strany veru nevidím žiadnej príčiny, pre ktorú by to človek nemohol urobiť a prevziať to miesto, predpokladajúc, že ho volajú, a prečo by tak nemohli byť čestným človekom. Lebo veď jeho túžba po väčšom plate je cele oprávnená - to sa nedá popierať -, ponevač mu to ponúka sama Prozreteľnosť, a tak to smie i prijať, ak chce, a nemusí mať preto zlé svedomie, a mimo to jeho túžba po takom plate ho činí pilnejším, horlivejším kazateľom atď. a tak ho robí lepším človekom, ba pôsobí aj to, že sa vše lepšie a lepšie zdokonaľuje a dokazuje v svojom povolaní, a to je Božia vôľa. To, že z ohľadu na povahu svojich ľudí pustí niektoré svoje zásady, aby mohol ľuďom slúžiť, dokazuje, že sa vie zaprieť, že je milý človek a vie si získať ľudí a že je tak tým spôsobiljší pre svoj úrad. A tak z toho, súdim, že farár alebo kazateľ, ktorý mení malé za veľké, nemá byť preto považovaný za ziskuchtivého, ale skôr, ponevač tak porástol v schopnosti a v pilnosti, má byť považovaný za takého, ktorý je súci pre svoje povolanie a vie použiť príležitosť, ktorá sa mu naskytá, aby činil dobré. A teraz, čo týka sa obchodníka, ktorého ste spomenuli, a povedzme takého, ktorý má iba skromný dôchodok na svete, ktorý však, stane-li sa nábožným, viac predá, snád' dostane i bohatú ženu a viac a o mnoho lepších odkupcov - nuž ja s mojej strany nevidím príčiny, prečo by to malo byť zlé. Lebo veď stať sa nábožným je cnosť, nech stane sa ním človek akokoľvek. Alebo čo že by bolo v tom zlé, dostať bohatú ženu alebo viac odkupcov do svojho obchodu? A konečne človek, ktorý to dostane tým, že stane sa nábožným, dostane svoje dobré od dobrých, stanúc sa sám dobrým. Dostane tedy dobrú ženu, dobrých odkupcov a dobrý zisk a to všetko tým, že stane sa nábožným, čo je dobré. A preto stať sa nábožným, aby dostal človek všetko to je dobrý a užitočný úmysel." Táto odpoveď ktorú dal pán Grošerád na otázku pána Scestného, sa im všetkým veľmi páčila, a preto jednomyselne súdili, že robiť tak je nadmier užitočné a prospešné. A ponevač vraj, tak mysleli, nikto to nemôže podvrátiť, a že Kresťan a Nádejní boli ešte vždy od nich na zavolanie, usniesli sa na tom, že ich napadnú touto otázkou, akonáhle ich dohonia, a to vraj tým skôr môžu, lebo vraj oni drev protirečili pánu Scestnému. A tak volali za nimi. A Kresťan i Nádejní postáli i dočkali, až prišli po nich. Ale páni idúci tak húpali aj sa tak ushovorili, že nie pán Scestný, ale starý pán Držisvet im predloží otázku, lebo vraj - tak mysleli - tomu odpovedia bez horkosti, ktorá by im asi bola zostala v srdci po rozhovore s p. Scestným, a ktorá bola vznikla medzi nimi pri rozchode pred chvíľou. A keď sa sišli a zkrátka sa navzájom pozdravili, pán Držisvet, predložil Kresťanovi a jeho druhovi otázku a žiadal, aby ju zodpovedali ak môžu. Vtedy povedal

Kresťan: "I dieťa vo viere by mohlo zodpovedať desaťticíc takých otázok. Lebo je-li už zlé a hriechne

nasledovať Krista za chlieb, ako je to povedané u Jána 6,26, o koľko ohavnejšie je robiť si z Neho a z náboženstva prostriedok na dosiahnutie sveta a jeho rozkoši! Ani sa nikto nenajde na svete, kto by tak smýšľal krome pohania, pokrytci, diabli a čarodejnice. Pohania. Lebo keď Hámor a Sichem mali myseľ na dcéry Jakobove a na jeho dobytok a videli, že nenie inej cesty prísť k tomu ako dať ss obrezať, nuž, povedali svojim druhom: Jestli každý z nás, mužského pohlavia, sa obreže, jako sú oni obrezaní - či potom nebude ich dobytok, ich imanie a každé ich hovädo naše? A tak to, čo hľadali dosiahnuť, boly ich dcéry a ich dobytok, a ich náboženstvo im bolo iba prostriedkom, ktorým to chceli dosiahnuť. Prečítaj si celú históriu 1. Mojž. 34,20-23. Pokryteckí farizeovia mali tiež také náboženstvo. Dlhé modlitby boly ich rúškou, ale zámerom domy vdôv, a svätý Bôh im nameral prísnejší trest. Vidz. Luk. 20,46-47. Judáš, diabol, mal tiež také náboženstvo. Nábožný bol pre mešec, aby rozkazoval tým, čo bolo v ňom. Ale bol ztratený, zavrhnutý, ba synom zatratenia. Aj Šimon, čarodejník, bol takého náboženstva, lebo chcel dostať Svätého, Ducha nato, aby si ním mohol nadobudnúť peňazí, a dľa toho bol i jeho výrok z úst Petrových, Sk. 8,19-22. Ani mi neide s rozumu, len že človek, ktorý preto, aby získal, svet, lapá sa náboženstva, za svet i odvrhne náboženstvo, lebo tak istotne ako myslel Judáš na svet, keď sa stal nábožným, tak istotne i zapredal náboženstvo i svôjho Pána za to isté. A tak odpovedať na otázku súhlasne, ako vidím, že ste vy urobili, a prijať takú odpoveď za správnu, je pohanstvo, pokrytectvo a diabolstvo. A Bôh vám zaplatí dľa vašich skutkov.“ Táto odpoveď Kresťanova ich tak prekvapila, že stáli jako omráčení a hľadeli a hľadeli na seba, ale nemali nič, čo by mu boli na to odpovedali. I Nádejny z duše prisvedčil Kresťanovej odpovedi, a tak nastalo medzi nimi veľké ticho, a pán Scestný i jeho spoločníci počali jakosi chabe váhať a zostávali pozadu, aby pošli od nich Kresťan i Nádejený. Vtedy povedal Kresťan svôjmu kamarátovi: „Nemôžu-li títo ľudia obstáť pred rozsudkom človeka, jako potom raz obstoja pred rozsudkom Božím?! A jestli zanemeli před hlinenými nádobami, čo urobia raz, keď ich usvedčí o hriechu a bude kárat' Pán plameňami zožierajúceho ohňa!?“ Potom ich zase odbehli Kresťan a Nádejny a šli až prišli ns utešenú rovínu, zvanú Odpočinok, kade sa im veľmi príjemne išlo, ale dolina bola úzka, tak že skoro prešli cez ňu, a na druhej strane roviny bol briežok, zvaný Zisk, a v briežku bola, strieborná baňa. Baňa bola zriedkavosť, zvláštnosť, a preto niektorí ľudia, ktorí driev tade šli, boli odbočili podívať sa do nej, ale zaidúc príliš blízko ku kraju šachty a nevediac, že majú pod nohami pôdu zradnú, ktorá povolí, jako i povolila, padli a zabili sa. A zase sa niektorí sa tam tak dokaličili, že zostali mrzákmi do svojej smrti. Potom som videl v svojom sne, že kúsok od cesty oproti striebornej bani stál pán, menom Démas, aby volal na pútnikov popri idúcich, aby šli a videli. A tak volal i na Kresťana a na jeho druha: „Hej, hej, odbočte sem, ukážem vám niečo!“

Kresťan: „Aká je to vec, ktorá by bola hodna, aby sme pre ňu odbočili s cesty?“

Démas: „Je tu strieborná baňa a niekoľko ľudí, ktorí sa kopú za pokladom. Ak prídete, s trochu námahy môžete sa bohate zaopatriť.“ Na to povedal

Nádejny: „Pod'me vidieť!“ Kresťan však povedal: „Nie ja, veď počul som o tomto mieste, a koľko ich už tu zabilo! A okrem toho ten poklad je smečkou tým, ktorí ho hľadajú, lebo ich hatí na ich púti.“ Vtedy zavolať Kresťan na Démasa: „Či miesto nenie nebezpečné? Či už nezahatilo mnohých na ich púti?“

Démas: „Nie bárs nebezpečné, krome pre tých ktorí nedajú pozoru.“ Ale očervenel, ako to povedal. Vtedy vetil Kresťan Nádejnému: „Ani na krok bližšie, ale sa držme svojej cesty.“

Nádejny: „Ručím ti, že keď príde potiaľto Scestný, a pozvú ho jako nás, odbočí a pôjde vidieť.“

Kresťan: „O tom niet pochybnosti, lebo jeho zásady ho vedú tou cestou, a skoro jako že je dvakrát dva štyri, tak iste tam zahynie.“ Vtedy zase volal Démas a vravel: „Ale či sa len nechcete prísť poreť?“ Tu mu Kresťan doprosta odpovedal: Démas, ty si nepriateľ rovných ciest Pána tejto cesty a bol si už sám pre svoje vlastné odvrátenie sa odsúdený jedným zo súdcov Jeho Veličenstva (2.Tim. 4,10). A tak prečo nás svádzaš, aby aj nás tak odsúdili? Lebo jestli by sme sa skutočne odvrátili, náš Pán Kráľ by

sa toho istotne dopytal a zahanbil by nás tam, kde by sme chceli stáť sme pred ním.“ Vtedy zase volal Démas, že veď aj on je z ich bratstva, a že ak trochu dočkajú, tiež pôjde s nimi. Na to sa ho opýtal

Kreštan: „Ako sa menuješ? Či nemenuješ sa tak, ako som ťa menoval?“

Démas: „Áno, moje meno je Démas, a som syn Abrahámov.“

Kreštan: „Poznám ťa. Geházi bol tvoj pradedo (2. Kráľ. 5,20-27.), a Judáš bol tvôj otec, a ty si šliapal ich šľapaje. Nenie to nič iné ako diabolský svod, ktorý používaš. Tvojho otca obesili ako zradcu (Mat. 26,14-15; 27,3-5), a ty si nič lepšieho nezaslúžil. Buď presvedčený o tom, že keď prídeme ku Kráľovi, povieme mu, čo robíš!“ A tak potom šli svojou cestou. Medzitým zase na toľko pošli Scestný a jeho druzi, že ich zase bolo vidieť, a keď prišli po to miesto, hneď aj prešli k Démasovi. Ale, čo sa potom s nimi stalo, či padli do jamy nazerajúc na cez ohradu, alebo či dolu sostúpili na prvé zakývanie, alebo konečne či ich na dne bane zadusily pary a plyny, ktoré tam obyčajne vystupovali, o tom som sa nedozvedel istoty. Ale to som spozoroval, že ich nikdy viac nebolo vidieť na ceste. Vtedy spieval

Kreštan:

Scestný a Démas, tí jednako smýšľali:

za mamon obidva v záhubu bežali.

Nebeské poklady za márnosť zmenili,

no, časným pôžitkom krátko sa tešili.

Potom som videl, že zrovna na rozhraní roviny prišli pútnici na isté miesto, kde stál, pri samej ceste, starý pamiatnik, ktorého zvláštna podoba ich oboch veľmi zadivila, lebo sa im videlo, jako by to bola žena, obrátená na podobu stĺpu. A tak tam postáli a hľadeli naň, ale si za nejaký čas nevedeli vysvetliť, čo to môže byť, až konečne spozoroval Nádejny na náhlavá stĺpu jakýsi neobyčajnou rukou napísaný nápis. Ale že z neho nebol učenec, zavolať Kreštana, ktorý bol učený, aby vraj pozrel, či by nemohol rozlúštiť písmo. A tak prišiel a pozrel, či by nemohol rozlúštiť písmo. A tak prišiel a po krátkom šlabikovaní prečítal: „Pamätajte na Lotovu ženu!“ (Luk. 17,32). A keď to prečítal i svojmu druhovi, oba boli tej mienky, že je to soľný stĺp, na ktorý sa obrátila Lotova žena preto, že sa lakotným srdcom obzrela späť, idúc zo Sodomy zachrániť svoj život (I. Mojž. 19,26.). Tento prekvapujúci a smutný pohľad ich pohnul k nasledujúcemu rozhovoru.

Kreštan: „Ó, milý brat, bolo na čase vidieť túto vec. Prišlo nám to vhod po Démasovom pozvaní, ktorý nás zval, aby sme sa šli podívať na briežok Zisku. A keby sme boli šli, jako nás žiadal, a jako si ty bol naklonený urobiť, môj milý brat, bolo by sa aj z nás samých stalo to, čo z tejto ženy – boli by sme sa stali divadlom tým, ktorí pôjdu tadeto po nás.“

Nádejny: „Lutujem, že som bol tak nemúdry, a je naozaj div, že nie som teraz ako Lotova žena. Lebo veď v čom je rozdiel medzi jej a mojím hriechom, ona sa len obzrela, a ja som si žiadal ist' vidieť. Ó, veleslávim Božiu milosť a hanbím sa, že kedy taká vec bola v mojom srdci.“

Kreštan: „Zapamätajte si, čo sme tu videli, a nech nám je to na poučenie pre budúce časy. Táto žena unikla jednému súdu, lebo nezahynula so Sodomou; no, stihnul ju druhý súd a zahubil, ako vidíme: obrátila sa na soľný stĺp.“

Nádejny: „A veru je tak; nech nám je tedy obom výstrahou a príkladom, výstrahou preto, aby sme vyhýbali jej hriechu, príkladom, aký súd stihne tých, ktorí sa nedajú vystríhať takouto výstrahou, jako sú tiež výstražným príkladom Kore, Dátan a Abíram (4. Mojž. 26, 9-10) s tými dvesto a päťdesiat mužmi, ktorí zahynuli pre svoj hriech. Avšak nado všetko sa divím tomu, jako môže Démas a jeho druhovia tamto tak ubezpečené hľadať svoj poklad, kým žena pre púhe obzretie sa – lebo nečítame, že by bola urobila čo len krok s cesty – obrátila sa na soľný stĺp, a zvlášte keď súd, ktorý ju stihnul, urobil je príkladom, ktorý predsa vidieť odtiaľ, kde sú; lebo je nemožné, aby ju nevideli, len keby oči

zodvihli.“

Kreťan: „Je to ovšem podivuhodná vec a dokazuje to, že ich srdce je v tom ohľade cele zkazené, a nevedel by som, s kým ich lepšie porovnať, ako s tými, ktorí v prítomnosti súdcovej okrádajú ľuďom vačky, alebo s tými, ktorí ešte aj vtedy, keď by stáli pod šibenicom, by boli schopní odrezat' komusi peňažný mešec. O Sodomänoch je povedané, že boli veľikí hriešnici, lebo boli hriešnici pred Hospodinom, t.j. v jeho očiach, a to napriek jeho dobrotivosti, ktorú im preukazoval; lebo sodomská krajina bola drier ako zahrada Eden (1. Mojž. 13, 10-13), ako raj. A to ho tým väčšmi popudzovalo k horlivosti, tak že ich spálil ohňom s neba. A tak je svrchovane rozumné súdiť, že ľudia, takí jako sú toto, ktorí sú schopní tak pred tvárou Božou hrešiť, a to napriek takým výstražným príkladom, ktoré sú im stále pred očima, budú raz muset' niesť najhorší trest.“

Nádejny: „Niet pochyby, že si povedal pravdu. Ale jaká je to milosť, že nie sme my sami, ty, a zvlášte ja, urobení tým príkladom. To nám dáva príčinu ďakovať Bohu, báť sa Ho a vždy pamätať na Lotovu ženu!“

HLAVA XIV.

Potom som videl, že šli svojou cestou, až prišli ku krásnej rieke, ktorú Dávid menuje riekou Božou (Žalm 65, 10), ale Ján riekou vody života (Zjav. 22,1; Ezech. 47.). Ich cesta ležala zrovna pobrežím rieky, kade Kresťan a jeho kamarát kráčali s veľikou rozkošou a tiež pili vodu z rieky, ktorá to voda bola veľmi dobrá a osviežujúca a oživujúca ich unaveného ducha. Okrem toho z oboch strán rieky, na jej brehoch, boly zelené stromy, ktoré niesli ovocie každého druhu, a listie stromov bolo dobré na lieky. Ovocie stromov im pôsobilo veľikú radosť, a listie sa jie na to, aby sa predišlo mdlobám a iným chorobám, ktoré napádajú tých, ktorí cestovaním rozohriali svoju krv. A tiež z oboch strán rieky bola i lúka, prekrásne ozdobená ľalijami, lúka, zelená čo roka zdĺže. Na tejto lúke si ľahli a spali, lebo tam sa mohli bezpečne položiť (Žalm 23; Iz. 14,30). A keď sa prebudili, zase sberali ovocie stromov a jedli a napili sa vody z rieky, a potom si zase ľahli a spali. Tak to robili niekoľko dní a nocí a potom spievali:

Ako krásne kryštalná tá rieka
tu, hľa, vedľa cesty Božej teká
na občerstvenie to mdlých pútnikov.
Pestrokvetých niví utešených
prerozkošná vôňa – všetko pre nich.
Šťastný, kto zná blaho tých chodníkov!
Ovocie tých stromov kto okúsil,
ba i listia liečivú moc zkúsil,
všetko, čo má, rád ztratí a predá,
a to kúpiac, za svet viac už nedá.

Keď boli zase súci ísť ďalej – lebo ešte neboli na koci svojej púti -, najedli sa, napili (4. Mojž. 21,4.). a odobrali sa. A potom som videl v svojom sne, že ešte neboli ďaleko ušli, keď obrátila sa rieka za nejaký čas od cesty iným smerom, čo ich nemálo zarmútilo; no, vedeli, že z cesty vyst' nesmú. A tu od rieky bola cesta drsná, a ich nohy boly citlivé od cestovania. A tak boly duše pútnikov veľmi ochablé od cesty, a preto idúc priali si lepšiu cestu. A tu hľa, kúsok pred nimi, po ľavej strane hradskej, bola zase jakási lúka i priechod na ňu, ktorá to lúka sa menuje Scestná lúka. Tu povedal Kresťan svojemu druhovi: „Jestli leží lúka popri našej ceste, poďme na ňu.“ Potom išiel pozreť k priechodu, a na svoju radosť uvidel, že vedie chodník popri ceste, druhou stranou, za ohradou. „Je to zrovna tak, jako som si prial“, povedal Kresťan, „tu sa pôjde veľmi ľahko a pohodlne. Poď, milý Nádejný, a prejdime ta!“

Nádejný: „Ale čo potom, ak nás chodník zavedie od cesty?“

Kresťan: „Nezdá sa, lebo pozri, či neleží popri ceste?“ A tak Nádejný, súc presvedčený svojím druhom, šiel za ním cez priechod. A keď prešli a kročili na chodník, zpoznali, že sa im tam veľmi príjemne pôjde, a nadto hľadiac pred seba uvideli človeka, ktorý kráčal ako oni a ktorý sa menoval pán Márnej Úbezpeky. Volali za ním a pýtali sa ho, kam tá cesta vedie? Povedal im, že k Nebeskej bráne. „Vidíš“ – riekol Kresťan – či som ti nepovedal? A z toho môžeš vidieť, že dobre ideme.“ A tak ho nasledovali, a on šiel pred nimi. Ale tu zrazu nastala noc, a veľmi sa zotmilo, tak že oni, ktorí šli pozadu, ztratili z oka toho, ktorý šiel pred nimi. Pán z Márnej Úbezpeky totiž, ktorý šiel pred nimi, nevidiac pred sebou cesty padol do hľbokej jamy, ktorú tam nárokom vykopal knieža poľa, aby zlapal takých bláznov, ktorí idú za marnou chválou (Iz. 9,16.), a tak padnul a dolámal sa. Kresťan a Nádejný ho počuli padnúť, a volali chcúc zvedieť, čo je to. Ale nebolo viac, kto by odpovedal. Počuli iba stenáť. Vtedy povedal Nádejný v strachu: „Kde sme to?“ Ale jeho kamarát mlčal, lebo sa obával, že ho sviedol s cesty, a k tomu počalo ešte aj pršať a desne hrmeť a blýskať sa, i vody pribúdalo viac a viac.

Vtedy vzdýchnul u seba Nádejný a povedal: „Keby som sa len bol držal svojej cesty!“

Krešťan: „Kto by bol na to pomyslel, že nás chodník zavedie od cesty!“

Nádejný: „Ja som sa hneď obával, a preto som ťa nežne upozorňoval. A bol by som zrejmejšie a dôraznejšie hovoril, ale reku ty si starší ako ja.“

Krešťan: „Nehnevaj sa, môj milý brat, ľutujem, že som ťa sviedol s cesty, a že som ťa uvrhol do takého nebezpečenstva. Prosím ťa, odpusť mi, môj milý brat neurobil som to zo zlého úmyslu.“

Nádejný: „Upokoj sa, môj brat, lebo ti odpúšťam, a ver tiež, že to bude na naše dobré.“

Krešťan: „Teším sa, že mám so sebou milosrdného brata, lež tu nesmieme tak stáť; sprobujme vrátiť sa.“

Nádejný: „Ale dovoľ, milý brat, aby som ja šiel popredku!“

Krešťan: „Nie, prosím, ale daj mne ísť prvému, aby som, ak by tu niekde bolo nejaké nebezpečenstvo, ja prvý uviaznul do neho, lebo pre mňa sme obidvaja vyšli z cesty.“

Nádejný: „Nie, ty nepôjdeš prvý, lebo tvoja myseľ je teraz rozrušená, zase by si mohol zablúdiť.“

Potom na svoje povzbudenie počuli čísi hlas, ktorý vravel: „Obráť svoje srdce na cestu, na cestu, ktorou si išiel a vráť sa!“ (Jerem. 31,21.). V ten čas sa už bola voda veľmi rozvodnila, a preto bola ich zpiatočná cesta veľmi nebezpečná. A vidiac to myslel som si, že ľahšie je ísť s cesty, keď je človek na nej, ako dostať sa na ňu, keď raz síde s nej. No, predsa len odvážili sa ísť späť, ale bola taká tma a taká povodeň, že na zpiatočnej ceste by sa bezmála deväť alebo desaťkrát boli zatopili. Ani tej noci nemohli najst' toho priechodu napriek všetkej svojej námahe a bystrosti svojeho umu. A preto konečne príduc pod akési skromné, malé prístrešie sadli si tam, až by bolo ráno, ale súc unávení pospali. Lež neďaleko odtiaľ, kde ležali, bol hrad, zvaný Hrad Pochybovania, ktorého majiteľom bol Obor Zúfalec, a bolo to na jeho zemi, kde teraz spali. A tak vstanúc včasne ráno a chodiac horedolu po svojich poliach prichytil Krešťana a Nádejného spať na svojej zemi. Najedovaný a hrubým hlasom ich zobudil a pýtal sa ich, odkiaľ sú a čo robia na jeho pôde? Povedali mu, že sú pútnici a že ztratili svoju cestu. Vtedy im povedal obor: „Tejto noci ste sa prehrešili proti mne; šliapali ste moju pôdu a ľahli ste si na nej, a preto musíte ísť so mnou.“ A tak boli prinútení ísť, lebo obor bol mocnejší ako oni. A tiež nevedeli hrube, čo povedať, lebo vedeli, že sa previnili. A tak ich hnal obor pred sebou do svôjho hradu, kde ich zatvoril do veľmi tmavého, špinavého a smradutého žalára, a tam ležali od stredy rána až do soboty do noci bez kúštika chleba a bez kvapky vody a bez svetla, ani sa ich nikto neopýtal, ako sa majú? A tak sa tu nachádzali v zlom položení, ďaleko od priateľov a od známych. Tu mal Krešťan dvojnásobný žal, lebo to bolo pre jeho nerozvážne prenáhlenie sa, že sa dostali do toho trápenia. K tomu ešte mal obor Zúfalec ženu, ktorej meno bolo Nedôvera. A keď si večer ľahol do posteli, povedal jej, čo urobil, že zajal dvoch väzňov a uvrhol ich do svôjho žalára zato, že prekročili na jeho pozemok. Potom sa jej pýtal, čo by im asi mal ďalej najlepšie urobiť? Na to sa ho ona pýtala, čo sú to akí ľudia, odkiaľ sú a kam idú? A povedal jej. Potom mu radila, aby ich ráno, keď vstane, nabil bez všetkého milosrdenstva. A tak, keď vstal, vzchopil strašnú chabinu z akejsi plánky, sišiel za nimi dolu do žalára, a tam sa najprv na nich vyvadil, ani čo by boli psi, trebárs mu nepovedali na protiveň ani jedného slova, a potom sa na nich vrhnul a tak strašne ich domlátal, že si nevládali pomôzť alebo sa obrátiť na chodbe. Keď to vykonal, odišiel a ich nechal tam kvíliť nad svojím nešťastím a žalostiť v svojom trápení. A tak celý ten deň nič iné nerobili, len vzdychali a horko nariekali. Keď nasledujúcej noci Nedôvera zase o nich hovorila so svojím mužom a vyrozumela, že sú ešte na žive, radila mu, aby ich nahovoril, aby si sami vzali život. A tak keď bolo ráno, odišiel za nimi zase taký nazlostený jako predtým a spozorujúc, že sú veľmi zmorení bitkou, čo ich bol predišlého dňa nabil, povedal im, že nebudaj viac nikdy odtiaľ nevýdu, a tak že im zbýva len jedna cesta, totiž urobiť samým sebe koniec buď nožom buď provázom buď jedom, lebo načo by vraj mali voliť život, keď vidia, že je spojený s takým trápením a s takou horkosťou. Ale oni ho žiadali, že by im dal ísť. Na to škarade pozrel na nich a tak sa na nich oboril, že by im bez pochyby sám bol urobil koniec, ale práve upadnul do mdloby,

ktorá občas prichádza na neho – lebo totiž niekedy za slnečného počasia upadával do nej – a tak nemohol, za čas, vládať svojou rukou. Preto odišiel a nechal ich ako predtým rozmýšľať, čo majú robiť. Vtedy sa radili väzni, čo by ozaj bolo lepšie, či prijať jeho radu a či nie. A takto sa začali shovárať.

Kresťan: „Bratu, čo urobíme? Život, ktorý teraz žijeme, je biedny. Ja z mojej strany naozaj neviem, čo je lepšie – či takto žiť a či na mieste zomrieť vlastnou rukou. Radšie volí moja duša zaškrtenie a smrť radšie ako život (Job. 7,15.), a hrob je pre mňa znesiteľnejší ako tento žalár. Či máme poslúchnuť radu obra?“

Nádejny: „Ovšem že je naše terajšie polozenie strašné, a smrť by mi bola o mnoho vítanejšia ako byť navždy takto. Avšak uvážme, že Pán krajiny, do ktorej ideme, povedal: „Nezabíjaj!“ A keď je prikázané vziať inému život, čím viac je potom nám zakázané prijať jeho radu a spáchať samovraždu! Lebo veď kto zavraždí iného, spácha vraždu len na jeho tele, ale sám seba zavraždiť je toľko, ako zavraždiť naraz telo i dušu. A krome toho, môj brat, hovoríš o úľave v hrobe, ale či si zabudol na peklo kam určite pôjdu vrahovia? Lebo žiaden vrah nemá večného života. A uvážme aj to, že nenie celý zákon v rukách obra Zúfalca. Nakoľko vyrozumievam, bol zajal aj iných zrovna tak ako nás, a predsa unikli jeho rukám. Kto vie, či Bôh, ktorý stvoril celý svet, to ešte nedá, že obor Zúfalec zomre, alebo že nás niekedy zabudne zamknúť, alebo že naskore zase upadne pred nami do mdloby a ztratí vládu nad svojimi údami! A jestli by sa to ešte kedy malo stať, ja z mojej strany som odhodlaný vzmužiť sa a sprobujem všetko možné, aby som sa vymanil z jeho ruky. Bol som blázon, že som sa o to už nepokúsil. Ale nech je už akokoľvek, môj brat, buďme trpezliví a prtpme za chvíľu: môže prísť čas, ktorý nám donesie svobodu. Samovrahovia nebudeme.“ Týmito slovami Nádejny predbežne upokojil myseľ svôjho brata, a tak potom zase len trvali toho dňa, vo tme, v svojom smutnom a boľastnom stave. No, na večer zase išiel obor dolu do väzenia pozrieť, či väzni prijali jeho radu. Ale príduc ta, našiel ich na žive, lež pravda to bolo aj všetko, lebo čo preto, že im nik nedával chleba a vody, a čo pre rany, ktoré im zadal, keď ich bil, sotva mohli viac ako dýchať. No, vravím, našiel ich na žive. To ho náramne rozjedovalo, a povedal im, že ponevác vidí, že neposlúchli jeho rady, má im byť horšie, ako keby sa nikdy neboli narodili. Na to sa začali veľmi triasť, a zdá sa mi, že Kresťan bol zamdlel, ale keď prišiel zase trochu k sebe, znova započali rozhovor o rade, ktorú im dal obor, a čo vraj by bolo predsa lepšie urobiť – či ju prijať či nie. Kresťan sa zase videl byť za to, aby to urobili. Ale Nádejny aj po druhé takto odpovedal: „Môj brat, či sa nepamätáš, aký chrabrý si bol predtým? Apollyon ťa nemohol zdrviť, ani ťa nepremohlo všetko to, čo si počul, videl a cítil v doline Tône Smrti. Koľko ťažkostí, koľko strachu a koľko hrôz si už prežil, a teraz si samá bázeň? Vidiš, i ja som s tebou vo väzení, ktorý som predsa od prírody o mnoho slabší ako ty. A obor ma zrovna tak dobil a zranil ako teba a tiež odňal mojim ústam chlieb a vodu, a žalostím s tebou bez svetla. Buďme trochu trpezlivejší. Pamätaj, ak mužný si bol na Jarmoku Marnosti a nebál si sa ani reťazi ani kliece, ba ani krvavej smrti, a preto aspoň vyhnime hanbe, ktorá nepristane kresťanovi, a nesme všetko tak trpezlive, jako len môžeme.“ Zase bola noc. A keď obor i jeho žena opäť ležali v posteli, žena sa ho zase pýtala o väzňoch, a či vraj prijali jeho radu? Odpovedal: „To sú krutohlaví lotri; radšie budú znášať všetky možné ťažkosti, ako by mali urobiť svôjmu životu koniec.“ Vtedy ona na to: „Vyved' ich ráno na dvor hradu a ukáž im kosti a lebky tých, ktorých si už sniesol zo sveta a nahovor im, že týždeň neminie, čo ich tiež roztrháš na kusy, jako si urobil ich druhom pred nimi.“ A tak keď bolo ráno, zase odišiel obor za nimi a pojal ich na nádvorie hradu a ukázal im to, jako mu kázala žena. „Tu, hľa, - riekol – toto boli raz pútnici, ako ste vy, ktorí sa tiež tak prehrešili ako vy, vstúpiac na moju pôdu. A keď som uznal za dobré, a že je na čase, roztrhal som ich na kusy a behom desať dní urobím tak aj vám. Id'te, berte sa do svojej jaskyne!“ A bil ich celou tou cestou, až zase prišli do žalára. A tak zase ležali celý deň v žalostnom stave jako predtým, a to bolo vo štvrtok. A keď prišla noc, a keď pani Nedôvera a jej muž obor boli odišli do posteľe, zase sa započali shovárať o svojich väzňoch. A starý obor sa divil, že sa mu

nepodarilo urobiť im koniec ani svojou bitkou ani radou. Na to odpovedala jeho žena: „Obávam sa, že žijú v nádeji, že niekto príde a vysvobodí ich, alebo že majú u seba pakľúče (ditrichy), pomocou ktorých sa asi nadejú ujsť.“ „Dobre, keď tak hovoríš, moja žena“, riekol obor, „budem ráno u nich hľadať.“ No, pútnici započali v sobotu okolo polnoci modliť sa a modlili sa až skoro do samého rána. A na predodní, niečo prv, ako sa bolo rozodnilo, započal Kresťan razom, celý zadivený, horlive hovoriť: Či som ja len blázon – takto ležať v smradutom žalári, keď môžem chodiť po svobode! Mám za nádrami kľúč, zvaný zasľúbenie, ktorý – som presvedčený – otvorí hociktorý zámok na Hrade pochybovania,“ „To je dobrá novina, milý brat“, povedal na to Nádejný. „Vytiahni ho zppza náder a sprobuj!“ Vtedy ho vyňal Kresťan zpoza náder a sprobúval otvoriť dvere žalára. A jako obrátil kľúčom, zámok hned povolil, a dvere sa s ľahkosťou otvorili dokorán, a Kresťan a Nádejný vyšli. Potom išiel k vonkajšej bráne, ktorá vedie do náhradia, a svojím kľúčom otvoril i tú bránu. Potom zase išiel ku železnej bráne, lebo i tú musel otvoriť, no, ten zámok sa veľmi ťažko otváral, ale kľúč ho predsa len otvoril, potom sotili bránu, aby ju otvorili a rýchle utiekli. Ale brána, ako ju otvorili, tak zavrzgala, že to zobudilo obra Zúfalca, ktorý vstal rýchle, a chcel prenasledovať svojich väzňov. Ale jeho údy mu razom zolhaly, lebo zase prišla na neho mdloba, tak že nemohol niakým činom ísť za nimi. A tak išli ďalej, a zase prišli na kráľovskú cestu, kde boli bezpeční, lebo ta nesahalo jeho panstvo. A keď prešli cez priechod, počali rozmýšľať, čo by mali pri ňom urobiť, aby zachránili tých, ktorí po nich prídu, aby neupadli do rúk obra Zúfalca, A tak sa uniesli, že tam postavia stĺp, a že naň napíšu: „Cez tento priechod je cesta ku Hradu Pochybovania, na ktorom velí obor Zúfalec, ktorý opovrhne Kráľom nebeskej krajiny a snaží sa zahubiť jeho svätých pútnikov.“ A tak mnohí z tých, ktorí tade po nich išli, čítali, čo tam bolo napísané a vyhli nebezpečenstvu. A keď to urobili, takto spievali:

„Pravú cestu boli sme opustili,
čo je ísť po zakázanej, zkusili.
Dajte pozor, ktorí po nás idete,
nech pre nepozornosť nepohyniete,
pre pohodlie obor vás neuväzní
v príšernom tom Hrade Pochybovaní!!“

HLAVA XV.

Potom putovali, až prišli k Lúbezným Vrchom, ktoré to vrchy patria Pánovi brehu, o ktorom sme už v predišlom hovorili. A tak vyšli na vrchy poďívať sa na zahrady a sady, na vinice a pramene vôd. Tam sa tiež napili a umyli a jedli smele z viníc, koľko sa im len chcelo. Na temenách vrchov boli pastieri, pasúci svoje stáda a stali po strane kráľovskej cesty. A tak išli pútnici za nimi, a oprúc sa na svoje palice, ako majú obyčaj ustatí pútnici, keď postoja a hovoria s niekym pri ceste, pýtali sa, či sú to tie Lúbezné Vrchy, a či sú ovce, ktoré sa nich pasú? Na temenách vrchov boli pastieri. Pastieri povedali: „Tieto vrchy sú Emmanuelova zem, a vidieť ich z jeho sídelného mesta, aj ovce sú jeho, a položil za ne svoj život.“

Kreštan: „Či táto cesta vedie do nebeského mesta?“

Pastieri: „Áno, ste zrovna na nej“.

Kreštan: „Ako ďaleko je to ešte odtiaľto?“

Pastieri: „Veľmi ďaleko, ale nie pre tých, ktorí sa ta skutočne dostanú.“

Kreštan: „Či je cesta bezpečná a či nebezpečná?“

Pastieri: „Bezpečná pre tých, pre ktorých má byť bezpečná, ale priestupníci na nej padnú!“ (Ozeáš. 14,9.).

Kreštan: „Či je tu niekde nejaké občerstvenie pre unavených pútnikov a omdlievajúcich na ceste?“

Pastieri: „Pán týchto vrchov nam dal rozkaz, aby sme nezabúdali na prívetivosť k hosťom. (Žid. 13,2.). A preto všetko dobré, čo môže poskytnúť toto miesto, je pre vás.“ A taktiež som videl v svojom sne, že keď spozorovali pastieri, že majú pred sebou pútnikov, predložili im rozličné otázky, na ktoré pútnici, tak ako aj inde, odpovedali. A tak na pr. sa ich pýtali pastieri, odkiaľ idú? A jako sa dostali na tú cestu? A jakým činom tak na nej sotrvali? Lebo vraj len málokto z tých, ktorí počali sem ísť, ukážu sa na týchto vrchoch. No, keď pastieri počuli ich odpovedi, ľúbilo sa im to, a veľmi láskave na nich pozerali a riekli: „Vitajte na Lúbezných vrchoch!“ Mená pastierov boly: Známostný, Zkúsený. Bdelý a Úprimný, ktorí ich pojali za ruky a zaviedli ich do svojich stánov a poskytli im to, čo práve bolo hotové. A tiež im povedali: „Radi by sme boli, keby ste tu trochu pobudli, aby ste sa s nami obznámili a ešte lepšie sa občerstvili dobrými vecami týchto Lúbezných vrchov“. Na to im povedali pútnici, že pristávajú a zostanú. A tak sa aj odobrali tej noci na odpočinok, lebo už bolo veľmi neskoro. Potom som videl v svojom sne, že nasledujúceho rána pastieri zobudili a vyzvali Kreštana a Nádejného, aby šli prejsť sa s nimi po vrchoch. A tak šli s nimi a chodili za chvíľu majúci krásny výhľad na všetky strany. Vtedy sa radili pastieri medzi sebou: „Či máme ukázať týmto pútnikom niektoré divy?“ A keď sa uniesli, že ukážu, pojali ich najprv na vrch istého brehu, ktorý sa volá Blud, ktorý bol na druhej strane veľmi strmý, a kázali im pozreť dolu. A tak hľadeli Kreštan a Nádejný dolu a videli dole pod brehom niekoľko ľudí, dolámaných a roztrieskaných na samé kusy od pádu, čo padli s vrchu brehu. Vtedy povedal

Kreštan: „Čo to má znamenať?“ Pastieri odpovedali: „Či ste nepočuli o tých, ktorí zablúdili ohľadom viery o zmŕtvychvstaní tela preto, že počúvali Hymeneusa a Filéta?“ (2. Tim. 2,17-18.). Pútnici odpovedali: „Áno, počuli.“ Vtedy povedali pastieri: „To sú oni, ktorých to hen dole vidíte ležať roztrieskaných na kusy, a nie sú pochovaní až do tohoto dňa, ako vidíte, aby boli výstražným príkladom iným, aby dali pozor a neliezli privysoko alebo neodvažovali sa ísť príliš blízko kraja tohoto vrchu.“ Potom som videl, že ich pojali na temeno iného vrchu, ktorého meno je Výstraha, a kázali im hľadať do diaľky pred seba. A jako hľadeli, spozorovali, ako sa im zdálo, niekoľko ľudí, ktorí chodili hore-dolu pomedzi hroby, ktoré boly na tom mieste. A spozorovali aj to, že ľudia boli slepí, lebo sa kedy-tedy potýkali na hroby a nemohli sa zpomedi ních dostať. Vtedy riekol

Kreštan: „Čo to znamená?“ Pastieri odvetili: „Či ste nevideli kúsok pod týmito vrchami priechod,

ktorý viedol na lúku, ktorá je na ľavej strane tejto cesty?“ Odpovedali: „Áno, videli sme.“ Vtedy riekli pastieri: „Od toho priechodu je chodník, ktorý vedie prosto ku Hradu pochybovania, v ktorom velí obor Zúfalec. A tamtí ľudia (pri ktorých slovách ukázali na tých, ktorí to chodili pomedzi tie hroby) prišli raz na púti, ako vy teraz, až teda po samý ten priechod. A pretože bola pravá cesta na tom mieste drsná, zvolili si výjsť s nej a prejsť na lúku, kde ich zajaľ obor Zúfalec a uvrhol do Hradu Pochybovania. Tam ich najprv za čas držal vo väzení a potom im na koniec vykľal oči a zaviedol ich medzi hroby, kde ich nechal potľkať sa a blúdiť at’ do dnešného dňa, aby sa naplnilo slovo múdreho muža, ktorý povedal: „Človek, ktorý blúdi s cesty rozumnosti, bude odpočívať v shromaždení mrtvých.“ Pi týchto slovách pozreli na seba Kresťan a Nádejny, pričom im slzy vyhrkly z očí, avšak pastierom nič nepovedali. Potom som videl v svojom sne, že ich pojali pastieri na iné miesto, kdesi dole pod vrchom, kde boli dvere na strane brehu. Otvorili dvere a kázali im pozreť dnu. Pozreli tedy a videli, že je tam veľmi tma a dymno. A tiež sa im zdálo, že tam počujú praskot, akoby ohňa, a krik nejakých ľudí, ktorí sa tam mučili, a že cítia zápach síry. Vtedy riekol

Kresťan: „Čo to znamená?“ Pastieri im povedali: „To je bočná cesta do pekla, cesta, ktorou ta idú pokrytci, menovite takí, ktorí predajú svoje prvorodenstvo jako Ezav; ktorí predajú svôjho Pána jako Judáš; ktorí sa rúhajú evanjeliu ako Alexander, a ktorí luhajú a pretvarujú sa jako Ananiáš a jeho žena Zafíra“ (Sk. 5,1 nasl.). Vtedy povedal Nádejny pastierom: „Pozorujem, že každý z týchto mal na sebe znaky pútnictva, jako to my máme teraz – či je tak?“

Pastieri: „Áno, a za dlhý čas ich podržali.“

Nádejny: „Ako ďaleko asi boli prišli svôjho času na svojej púti, kým neboli tak mizerne zavrhnutý?“

Pastieri: „Ako ktorí, niektorí ďalej a niektorí nie tak ďaleko jako tieto vrchy.“ Vtedy povedali sebe pútnici: „Bolo by nám treba volať k Silnému o silu.“

Pastieri: „Áno, a tiež vám bude treba, keď ju budete mať.“ A teraz už túžili pútnici ísť ďalej, s čím aj pastieri súhlasili, a tak išli spolu až tak asi na koniec vrchov. A tu povedali sebe pastieri: „Ukážme tu pútnikom brány nebeského mesta, jestli sú schopní dívať sa cez náš ďalekohľad.“ Pútnici vďačne prijali nabídnutie, a tak ich vyviedli na vrchol vysokého brehu, zvaného Jasný, a podali im ďalekohľad, aby sa pozreli. Vtedy probovali pozreť, ale spomienka na to, čo im pastieri naposledy ukázali, pôsobila, že sa im triasly ruky, a to im prekážalo, že nemohli pokojne hľadať cez sklo, avšak napriek tomu sa im zdálo, že vidia čosi také jako brána i niektorú slávu toho mesta. A tak potom išli ďalej a takto spievali:

Takto odhalili tajomstvá pastieri skryté,
ktoré všetkým iným ľuďom jednak sú zakryté.
A tak poďte ku pastierom, ak že vidieť chcete
Hlboké a tajuplné veci; mnoho zviete!

A keď sa už mali rozlúčiť, jedon z pastierov im dal opis cesty, druhý ich napomínal, aby sa chránili pochlebníka, tretí ich vystríhal, aby dali pozor a nezaspali na začarenej pôde, a štvrtý im prial šťastnú cestu, a aby ich Bôh sprevádzal. A tu som sa zobudil zo svôjho sna.

HLAVA XVI.

Potom som zase usnul, a snívalo sa mi, že vidím tých istých dvoch pútnikov, ako idú cestou dolu vrchami smerom ku nebeskému mestu. A kúsok dolu pod vrchami po ľavej ruke leží kraj Namyslenosti, z ktorého kraja vedie do cesty, ktorou išli pútnici, malý, krivoľaký chodník. Tu sa sišli s veľmi čulým mládencom ktorý šiel z toho kraja a ktorého meno bolo Nevedomý. A tak sa ho opýtal Kresťan, zkadial' ide a kam ide?

Nevedomý: „Narodil som sa v kraji tu neďaleko, tam trochu na ľavú ruku, a idem do nebeského mesta.“

Kresťan: „A ako myslíš dostať sa ta cez bránu? Lebo sa tam môžeš potkať s ťažkosťami.“

Nevedomý: „Ako sa ta dostanú iní dobrí ľudia, tak i ja.“

Kresťan: „Ale, čo ukážeš pri bráne, aby ti ju otvorili?“

Nevedomý: „Znám vôľu svôjho Pána a dobre som žil. Dávam každému, čo mu patrí, modlím sa, postím sa, dávam desiatky, dávam almužny a svôj kraj som opustil za ten, kam idem.“

Kresťan: „Ale ty si nevnišiel cez Tesnú Bránu, ktorá je na začiatku tejto cesty, ale si sem prišiel tým krivoľakým chodníkom, a preto sa bojím, akokoľvek aj smýšľaš o sebe, že keď príde deň rátania, povedia ti, že si zlodej a zbojník, namiesto toho, aby ťa pripustili do mesta.“

Nevedomý: „Pánovia, vy ste mi cele cudzí, neznám vás. Vy len tedy žite dľa náboženstva vášho kraja, a ja budem žiť dľa náboženstva svôjho kraja. Nadejem sa, že bude všetko dobre. A čo sa týče brány, o ktorej hovoríte, o tom vie celý svet, že je to velikánsky kus cesty od nášho kraja, a mám za to, že žiaden človek v celom našom kraji nezná ku nej cesty. Ale však či zná či nezná, o to sa mu ani netreba starať, keď že máme, jako vidíte, pekný, príjemný, zelený chodník, ktorým máme z nášho kraja na túto cestu najbližšie.“ Keď tak videl Kresťan, že človek je múdry v svojich vlastných očiach a v svojej namyslenosti, pošeptal Nádejnému: „O bláznosvi je viac nádeje ako o ňom.“ (Prísl. 26,12.). A k tomu ešte doložil: „Blázon, keď i cestou ide, jeho srdce trpí na nedostatok rozumu, a dáva každému na javo, že je blázon.“ „Čo povieš, či máme ďalej s ním hovoriť, a či ho hneď dobehnúť a nechať ho rozmýšľať o tom, čo počul, a potom ho zase dočkať a vidieť, či by sme po kuse asi nemohli z neho niečo dobrého urobiť?“ Na to povedal

Nádejný:

Nevedomému daj trochu rozmýšľať o tom, čo sa povedalo, by prijať vedel dobrú radu, aby nezostal nevedomec, blázna plácu nedostal. Bôh vraví, že toho, kto je bez umu – bárs ho stvoril -, nespasí, žiť nedá mu.

A k tomu ešte dodal

Nádejný: „Myslím, že nenie dobre všetko mu naraz povedať; predídime ho, jestli chceš, a vše mu povieme len toľko, čo bude môzť zniest'.“ A tak oni dvaja šli popredku, a Nevedomý šiel za nimi. A keď ho boli odbehli kúsok cesty, prišli do jakéhosi veľmi tmavého úvozu, kde stretli človeka, ktorého poviazalo sedem diablov sedem silnými proväzmi, a vliekli ho zpäť ku dverám, ktoré boli videli na stráni brehu (Mat 12,45; Prísl. 5,22.). Tu začal sa milý Kresťan triasť i jeho kamarát Nádejný. Ake ako tak diabli viedli človeka, predsa len pozrel Kresťan, či by ho ozaj nepoznal. A zdálo sa mu, že je to istý Odvrátený, ktorý býval meste Odpadlíctva, ale nevidel do konale jeho tvári, lebo zvesil hlavu jako zlodej, ktorého pristihli pri skutku. Ale keď prešiel popri nich, pozrel za ním Nájdený a spozoroval na

jeho chrbáte papier s nápisom: Rozpustlí vyznavač zatratenia hodný odpadlík.“ Vtedy riekol Kresťan svojmu druhovi: „Teraz sa rozpomínam na to, čo mi bolo povedané, totiž na to, čo sa raz tu kdesi prihodilo istému dobrémučlovekovi. Bolo mu meno Málovierny. No, ináče bolčlovek dobrý a býval v meste Úprimnosti. Vec sa mala takto: Pri vstupe do tejto úžľabiny priráža na cestu úzka poľná cestica, ktorá vedie hore do Brány širokej cesty a volá sa Cesta mŕtveho, ktorá sa tak menujepre vraždy, ktoré sa obyčajne na nej páchajú. Nuž, Málovierny putujúc, ako teraz my, sadnul si ti tam a zaspal. A stalo sa práve v ten čas, že išli dolu cetickou od Brány širokej cesty traja svalnatí, hrubí trhani, ktorí sa menovali: Chabý, Nedôvera a Vina, traja bratia, a jako zočili Málovierného, kde je, cvalom pribehli na neho. Chudák človek sa práve prebudil a vstával, že pôjde ďalej. Ale tí všetci traja prišli k nemu a hrozivou rečou mu kázali stáť. Na to zbládnul Málovierny jako stena a nemal sily ani brániť sa ani utekať. Vtedy zakričal na neho Chabý: „Sem tvoje peniaze!“ Ale že sa človek neponáhľal tak urobiť, lebo, lebo mu bolo ľúto ich utrať, pribehol k nemu Nedôvera, vopchal ruku do jeho vaku a vytiahol mešec striebra. Vtedy začal kričať: „Zlodeji, zlodeji!“ Ale v tom ho Vina tak ovalil svojím kyjakom, ktorý mal v ruke, po hlave, že sa omráčený rozťahal na zemi, a tam ležal a krvácal, že sa zdálo, ako by mal vykrvácať. Celý ten čas stáli pri ňom zlodeji. Konečne však počujúc, že je ktosi na ceste, a bojac sa, aby to nebol istý Veľkomilostný, ktorý bydlí v meste v Smelej Dôvere, dali sa v nohy a nechali dobrého človeka, aby sa o seba postaral. Potom o chvíľu prišiel Málovierny k sebe a posberajúc sa hľadel liezť ďalej svojou cestou. To je tá udalosť.

Nádejny: „Ale či mu vzali všetko, čo kedy mal?“

Kresťan: „Nevzali. Miesta, kde mal svoje drahokamy, neprehľadali a nevydrncovali, a tak mu tie zostaly. Ale, jako mi bolo povedané, dobrý človek veľmi žialil nad svojou ztratou, lebo mu zlodeji odobrali mnoho peňazí, ktoré mal na vydaj, na cestu. To, čo mu nevzali, - jako som riekol – byly drahokamy (1. Petra 1,4.). No, bolo mu zostalo aj čosi peňazí, ale však len toľko, že mu ledva stačilo, aby sa dostal na koniec svojej cesty, áno, jestli mi dobre povedali, prinútený bol cestou žobrať, aby sa uživil, lebo svoje drahokamy nesmel predať. A tak tedy hoci aj žobral a robil, čo sa dalo, predsa len išiel – ako hovoríme – s hladným žalúdkom väčší kus zbývajúcej mu ešte cesty. (1. Petra 4,18.).

Nádejny: „Ale či to nenie div, že mu nevzali jeho vysvedčenia, skrze ktoré mal dostať dovolenie vstúpiť do nebeskej brány?“

Kresťan: „Ba veru je div; no, nestalo sa to asi pre jeho chytrnosť, že mu ho nenašli, lebo súc predesený, keď tak na neho dohrmeli, nemal ani sily ani chytrosti niečo ukryť, ale to bola viac Božia dobrá prozreteľnosť než jeho úsilie, že nenašli dobrej veci.“ (2. Tim. 1,14; Tit. 1,9.).

Nádejny: „Ale mu to muselo byť veľikým potešením, že mu nevzali toho pokladu.“

Kresťan: „To mu mohlo byť potešením a veľikým, keby ho bol použil, ako by bol mal. Ale tí, ktorí mi to rozprávali, povedali, že celú ostatnú cestu to veľmi málo použil a to pre neprestalé zdesenie a zármutok, ktorý ho neopustil, že mu tak vzali jeho peniaze. Aj skutočne tak naň zabudol, že si veľiký kus cesty nezmyslel, že ho má. A keď si aj potom kedy – tedy naň zmyslel a počal sa ním tešiť, rozpomienka na to, či ztratil, pohltila všetku jeho radosť.“

Nádejny: „Úbohý človek! Muselo mu to pôsobiť veľikú žalosť!“

Kresťan: „Ej ba žalosť, A veľikú. A či by to nebola i nám ktorémukol'vek žalosť, keby sa nám tak bolo povodilo, keby nás tak boli olúpili a k tomu ranili, a to na cudzom mieste, ako bol on?! Je div, že nezomrel od žiaľu, úbohá duša. Povedali mi, že skoro celou ostatnou cestou nič iné nerobil, len boľastne a horko nariekal a tiež každému, kto jeho, alebo koho on dohonil na ceste, rozprával, kde a jako ho orabovali, a kto ho oraboval, a čo ztratil, ako ho zranili, a že ledva uniknul so životom.“

Nádejny: „Ale aj to je div, že ho núdza neprimala predať alebo zastaviť niektorý ten drahokam, aby si tak mal čím na svojej ceste poľaviť.“

Kresťan: „Hovoríš, ako ten, kto nemá všetkých päť – za čo by ich bol mohol zastaviť? Alebo komu ich mal predať? V celom tom kraji, kde ho olúpili, nemajú jeho drahokamy ceny, a on si ani nežiadal

úlavy, ktorá by mu bola bývala odtiaľto poskytnutá. A okrem toho dobre vedel, že keby mu jeho drahokamy boli chýbaly pri bráne nebeského mesta, bol by býval vytvorený z nebeského dedictva, tam prichystaného, a to by mu bolo bývalo horšie, ako keby ho desaťtisíc podlých zlodejov bolo prepadlo.“

Nádejny: „Prečo si taký prísny, môj brat? Ezav predal svoje prvorodenstvo z trochu čočovice (Žid. 12,16.), a to prvorodenstvo bolo jeho najdrahším pokladom, a keď to on urobil, prečo by tak nebol mohol urobiť aj Málovierny?“

Kresťan: „Je pravda, že Ezav predal svoje prvorodenstvo, a tak robia aj mnohí iní, pripravujúc sa tak o najväčšie požehnanie, ako aj ten bedár. Ale musíš robiť rozdiel medzi Ezavom a Máloviernym a tiež medzi ich imaniami. Ezavovo prvorodenstvo bolo obrazné, ale nie tak drahokamy Málovierneho. Ezavovi bolo jeho brucho bohom, ale nie Máloviernemu. Ezavova chyba ležala v tom, že mal rád telesné pôžitky, no, nie tak Málovierny. A okrem toho Ezav ďalej nevidel ani nič iné nemyslel, iba ako by mohol ukojiť svoje žiadosti, a povedal: „Hľa, idem zomrieť, i načo že mi je to prvorodenstvo!“ (1. Mojž. 25,32.). Ale Málovierny, hoci to bol jeho osud mať iba málo viery, jeho málo viery ho zdržalo od takých extravagancií a dalo mu vidieť a učilo ho ceniť si svoje drahokamy viac, než by ich bol predal, ako predal Ezav svoje prvorodenstvo. Nikde nečítaš, že by Ezav bol mal vieru, ba nemal jej ani trochu. A preto niet divu, keď človek, v ktorom vládne len telo, - jako je to u človeka, u ktorého niet viery vzdorovať – predá svoje prvorodenstvo, svoju dušu a všetko, a to pekelnému diablu. Lebo taký človek sa podobá divej oslici, ktorú nezastavíš, keď sa behá. Keď si takí ľudia raz čosi hriešne zažiadajú, chcú to mať, nech by ich to stálo čokoľvek. Ale Málovierny bol iný človek, jeho myseľ išla za božskými vecami, živil a zapodieval sa duchovnými vecami, vecami s hora. A preto načo by bol mal človek, takého smýšľania, predat' svoje drahokamy – i keby ich bol mal kto kúpiť – a naplniť svoje srdce marnosťami?! Či dá človek babku za to, aby naplnil svoje brucho senom? Alebo či nahovoríš hrdličku, aby žrala mrcinu jako vrana? Trebárs ľudia bez viery môžu za telesné žiadosti zastaviť, zapísať alebo predat' to, čo majú, ba k tomu i svoju vlastnú dušu; ale tí ktorí majú vieru, spasiteľnú vieru, hoci by jej aj len málo mali, nemôžu tak urobiť. A tak v tom, môj milý brat, je tvôj omyl.“

Nádejny: „Uznávam to, ale tvoje prísne pokarhanie ma skoro nahnevalo.“

Kresťan: „Nuž čože, ja som ťa len prirovnal istým vtákom čipernejšieho druhu, ktorí budú ešte so škrupinou na hlave sem-tam behať po ušliapanej ceste. Ale však nechaj to a rozmýšľaj o tom, čo sa povedalo, a zase bude všetko medzi nami dobre.“

Nádejny: „Ale som predvedčený, Kresťan, že tí traja kamasi sú iba spoločnosť zbabelcov. Lebo čo myslíš, či by ináč bolo tak hneď bežali, jako bežali, počujúc kroky jedného človeka, blížiaceho sa cestou? Prečo sa Málovierny lepšie nevzmužil? Ba veru zdá sa mi, že sa mal oddať do nich a poddať sa až vtedy, keď by nebolo bývalo žiadnej pomoci.“

Kresťan: „Že sú zbabelci, to už mnohí povedali, ale málo ich, ktorí to tak v čas zkušky tiež zakúsili. Čo do zmužilosti, Málovierny jej nemal. A u teba pozorujem, môj brat, že keby si ty bol býval na jeho mieste, ty by si sa bol len do nich oddal a potom sa poddal. A skutočne, pretože si ty taká chlapina, práve sú tu na kúsok od nás, ak by sa ti ukázali ako jemu, snáď prídeš na iné myšlienky. Ale zase pováž i to, že ač sú to len zákerníci, ľudí na ceste olupujúci, stoja v službe kráľa bezodnej priepasti, ktorý, bolo-li by treba, príde im sám na pomoc, a jeho hlas je ako revanie leva (1. Petra 5,8.). I ja sám som bol tak napadnutý jako Málovierny a zkusil som, že je to desné. Prepadli ma tí traja lotri, a ja, keď som počal vzdorovať jako Kresťan, len zavolali, hneď prišiel ich pán, a ja by som – ako sa hovorí – nebol dal za svoj život ani babky, len že – čo bola Božia vôľa – bol som oblečený v dokázanej zbrani. A predsa, hoci som bol tak obrnený, zkusil som, že je to náramne ťažké, dokázať sa v tom zápase jako muž. Nikto by nevedel povedať, čo sa s nami deje v tom zápase, len ten, ktorý bol sám v tom boji.“

Nádejny: „Dobre tedy, a predsa bežia, jako vidíš, keď len tušia, že je akýsi Veľkomilostný na ceste.“

Kreťan: „Pravda je, často utekali, aj oni aj ich pán, keď sa len ukázal Veľkomilostný, a nie div, lebo on je Kráľov zbrojnoš. Ale nazdám sa, že uznáš, že je trochu rozdiel medzi Máloviernym a medzi Kráľovým zbrojnošom. Nie všetci poddaní Kráľovi sú jeho zbrojnošmi, a tak ani nemôžu, súc zkušani, dokázat také válečné činy jako on. Či je miestne predpokladať o dieťati, že sa bude borit s Goliášom ako Dávid? Alebo že by v oriešokovi malo byť toľko sily, ako jej má vôl? Niektorí sú silní, niektorí slabí; niektorí majú veľkú vieru, niektorí malú. Tento človek bol jeden zo slabých, a preto ho premošli.“

Nádejny: „Priat bych si, že by to bol býval na jeho mieste Veľkomilostný, pre nich, tých lotrov, samých.“

Kreťan: „I keby to on bol býval, i on by bol mal asi plné ruky roboty. Lebo ti musím povedať, že trebárs Veľkomilostný je vynikajúci bojovník a má i môže, dokiaľ drží protivníkov pred sebou pri konci meča, to jest od seba v slušnej vzdialenosti, dost dobre s nimi zaobchodiť, ale ak sa dostanú k nemu, totiž práve Chabý, Nedôvera alebo tí druhí, vtedy už beda, potom sotva vyhne tomu, aby ho nebúšili o zem. A vieš, že keď je človek raz na zemi, čo potom môže urobiť? Ktokoľvek sa dobre pozre Veľkomilostnému do tvári, uvidí švíky a rezy, ktoré ľahlo dokážu pravdu toho, čo hovorím. Áno, počul som raz, že vraj povedal, a to vtedy, keď bol práve v zápase, už sme boli aj o živote pochybovali. A koľko trápenia spôsobili tí lotri a ich druhovia Dávidovi – čo sa navzdychal, našialil a nakričal! Áno, aj Hemon a Ezechiáš, trebárs boli v svojom čase zbrojnoši, netak sa museli obracať, keď ich títo napadli, a ešte im aj tak dobre vyprášili ich kabáty. Raz chcel ist Peter zkusit, čo môže a čo dokáže. No, trebárs dajedni o ňom hovoria, že je kniežaťom apoštolov, toľko mu nakládli, že sa konečne bál ešte len aj úbohej dievčiny. A krem toho ich kráľ im je vždy naporúdzi; nikdy nenie od nich tak ďaleko, aby nepočul ich zahvizdnutia. A jestli by kedy s nimi bolo zle, hned im príde, jestli je možné, na pomoc. A povedáme je o ňom: „Meč, stíhajúci ho, nesotojí ani kopia, šíp alebo pancier. Železo považuje za slamu a oceľ za hnilé drevo. Šíp ho nepohne k úteku; kamene z praku sa mu obrátia na strnisko, zbroj vôbec považuje za strnisko a smeje sa šermovaniu s píkou.“ (Job. 41,18-21.). Nuž, čože potom vykoná človek v takomto prípade?! Je síce pravda, keby mal človek po každé Jobovho koňa a bol by tak obratný, žeby vedel na ňom jazdit a mal k tomu odvahu, mohol by dokázat znamenité veci. Lebo „jeho šija je odiata hrmotom; nezastavíš ho jako kobyľku; frkot jeho chriapov je strašný; od rujnosti kope jamu a plesá v svojej sile idúc oproti zbrani. Smeje sa strachu, nebojí sa a neustúpi před mečom, alebo keď na neho zahrkoceš túlom alebo zapleskoceš oceľou kopie alebo píky. S hrmotom a hnevom kope zem a neverí, že to zvuk trúby, a na zvuk hojne trúb povie: Ha, ha! Zďaleka cíti boj, hrmot kniežať a bojové pokrikovanie.“ (Job. 39,19-25.). Ale takí infanteristi čiže pešiaci, jako si ty a ja, nech si nikdy nežiadajú potkať nepriateľa ani nech sa nechvália, ako čo by to lepšie mohli a vedeli, keď počujú o iných, že boli podľahli, ani nech si nelichotia při pomyslení na svoju zmužilost, lebo tí obyčajne najhoršie obídu, keď na nich príde zkuška. Dôkazom toho je Peter, ktorého som už spomenul. Vystatoval sa, vystatoval; chcel sa lepšie zastať svôjho Pána než ktokoľvek, ako ho sviedla vraveť jeho marnomyseľnosť. A koho že tak nabili a olúpili tí lotri jako práve jeho?! A preto, keď počujeme že také lúpeže dejú sa na Kráľovej ceste, predo všetkým nám treba vykonať dvoje: výjst v zbroji a istotne si vziať so sebou štít. Lebo práve preto, že mu to chýbaloň, nepremohol Leviatána, on, ktorý tak rezko a smele udrel na neho. Lebo veru keď nám to chýba, nebojí sa nás vôbec ani mak. A preto ten, ktorý sa vedel borit, povedal: „Nado všetko uchopte štít viery, ktorým by ste mohli vyhasit všetky ohnivé šípy toho zlého.“ (Ef. 6,16.). A tiež je dobre, aby sme požiadali Kráľa o kryjúci sprievod, áno, žeby sám šiel s nami. To bolo Dávidovou útechou, keď išiel dolinou Tône Smrti (Žalm 23.). A Mojžiš chcel radšie zomreť na mieste, kde stál, ako urobiť čo len krok bez svôjho Boha (2. Mojž. 33,15.). Ó, môj brat, ak len On pôjde s nami, čo by sme sa potom mali bát i desaťtisícich, ktorí by sa postavili proti nám?! (Ž. 3,7.). Ale bez Neho i hrdí pomocníci padnú medzi pobitými (Iz.

10,4.). Ja som už bol v takej pračke. A hoci z dobroty Najlepšieho žijem, ako vidíš, nemôžem sa vystatovať svojou zmužilosťou. Rád budem, keď sa nikdy viac nepotkám s takým náporom. No, bojím sa, že sme ešte neprešli cez všetky nebezpečenstvá. Avšak zase sa tiež nadejem, pretože ma dosiaľ ani lev ani medveď nepohltil, že nás Bôh vysvobodí aj od nasledujúceho neobrezanca Filisteja.“ A vtedy spieval

Kresťan:

Chudák Málovierny! Bol si medzi zlodejmi?

Olúpili ťa, a preto pamätaj že mi:

Ten, kto verí a viac bere viery, zvíťazí nad tisícami, ináč jeho zlý svet porazí.

A tak išli ďalej, a Nevedomý šiel za nimi. A šli, až prišli na jakési miesto, kde bola cesta, ktorá prirážala k ich ceste a ktorá sa zdála byť cele tak rovnou jako tá, ktorou mali ísť. A tu nevedeli, po ktorej by sa mali pustiť, lebo obe sa im zdály rovné. A preto tam stáli a rozmýšľali o ceste, len hľa, prišiel k nim človek čiernej pleti, ktorý však bol odený veľmi svetlým rúchom, a pýtal sa ich, prečo tam stoja? Odpovedali mu, že idú do nebeského mesta, ale že nevedia, ktorou z tých ciest sa pustiť. „Poďte so mnou,“ povedal, „i ja ta idem.“ A tak ho nasledovali cestou, ktorá len teraz vústila do hlavnej cesty, a ktorá sa pomaly točila a točila a ich tak odvracala od mesta, do ktorého si žiadali ísť, že za krátky čas ich tváre boly odvrátené od neho, a len ho nasledovali. Ale po kuse, prv než zbadali, zaviedol ich do sieti, do ktorej sa obidvaja tak zaplietli, že nevedeli, čo majú robiť, a s tým padlo s čierneho človeka biele rúcho. Až vtedy videli, kde sú. A tak tam tedy ležali za nejaký čas kričiac a plačúc, lebo sami sa nemohli ztade vymaniť. Vtedy povedal Kresťan svôjmu druhovi: „Teraz vidím, že som chybil. Či nám nepovedali pastieri, aby sme sa chránili Pochlebníka? Dnešného dňa sme to zrovna tak zkusili, jako to povedal múdry muž: „Človek, ktorý pochlebuje svôjmu priateľovi, rozprestiera jeho nohám sieť.“ (Prísl. 29,5.).

Nádejny: „Dali nám aj opis cesty, aby sme snadnejšie potrafili. Ale ten sme tiež zabudli čítať a nezdržali sme sa cesty zhubcu. Tu bol Dávid múdrejší ako my, lebo hovorí: „Čo do skutkov človeka, slovom tvojich rtov som sa vystríhal cesty ukrutníka.“ (Ž. 17,4.). Tak tedy ležali v sieti a nariekali sami nad sebou. Napokon však zazreli kohosi žiariaceho ísť k sebe s bičom z malých motúzov v ruke. A keď prišiel po nich, pýtal sa ich, odkiaľ idú a čo tu robia? Povedali mu, že sú úbohí pútnici, idúci na Sion, ale že ich zaviedol s ich cesty akýsi čierny človek, oblečený v bielom, ktorý ich vraj vyzval, aby ho nasledovali, lebo že aj on ta ide. Vtedy riekol ten s tým bičom: „To je Pochlebník, falošný apoštol, ktorý sa obrátil na anjela svetlosti.“ (Prísl. 29,5., Dan. 11,32., 2. Kor. 11,13-14.). A tak roztrhnul sieť a vypustil ich. A potom im povedal: „Poďte za mnou, aby som vás zase dopravil na vašu cesta.“ A tak ich zaviedol späť na cestu, ktorú boli opustili, aby nasledovali Pochlebníka. A potom sa ich ešte pýtal: „Kde ste nocovali minulú noc?“ Riekli: „U pastierov na Lúbezných vrchoch.“ A ešte sa ich pýtal, či nemajú od pastierov opisu cesty? Odvetili: „Áno, máme.“ „Ale či ste ho aj vytiahli a čítali, keď ste boli v rozpakoch zastali?“ Na to odpovedali: „Nie.“ „A prečo?“ pýtal sa. Povedali mu, že zabudli. Ďalej sa ich pýtal, či im pastieri nekázali chrániť sa Pochlebníka? Riekli: Áno. Ale sme nepomysleli, že by ten peknoreký človek bol on.“ (Rim. 16,18.). Potom som videl v svojom sne, že im rozkázal, aby ľahli, a keď tak urobili, veľmi ich vyobšívaj, aby ich naučil ísť dobrou cestou, ktorou majú ísť. (5. Mojž. 15,2.). A jako ich tak šľahal, povedal: „Všetkých, ktorých mám rád, káram a trescem. Rozhorli sa tedy a čiň pokánie!“ (Zj. 3,19.). Potom im kázal ísť svojou cestou a dať dobrý pozor na ostatné úpravy, ktoré dostali od pastierov. A tak sa mu poďakovali za všetku láskavosť a šli pekne pravou cestou a spievali:

Podťe, vidzte, ak sa vedie pútnikom,
ktorí blúdia z cesty za pochlebníkom!

Lapili sa do nebezpečnej siete,
dobrú radu hneď zabudnuvšie deti!
Pravda síce, boli vysvobodení,
ubití však, za príklad vystavení.

Potom o chvíľu spozorovali v diaľke nejakého muža ktorý pomaly kráčal cestou, samotný, a blížil sa ku nim. Vtedy povedal Kresťan svôjmu kamarátovi: „Pozri, hen je človek, ktorý je chrbátom obrátený k Sionu, a blíži sa k nám.“

Nádejny: „Vidím ho. Dajme si teraz pozor, aby to nebol tiež nejaký pochlebník.“ A tak kráčal bližšie a bližšie, až konečne prišiel k nim. Menoval sa Atheista alebo po našom mene Neznabôh, a pýtal sa ich, kam idú?

Kresťan: „Ideme na vrch Sion.“ Na to sa dal Atheista do veľikého smiechu.

Kresťan: „Prečo sa tak smejete?“

Atheista: „Smejem sa, že vidím, jak nevedomí ste ľudia, ktorí podnikáte tak obtiažnu cestu, pri čom, jako sa vidí, nebudete mať nič viac za svoju únavu, iba priam svoju cestu.“

Kresťan: „Prečo, človeče? Myslíte, že nás azda neprímu?“

Atheista: „Keď som bol kedysi doma v svojej vlasti, počul som to tiež tvrdiť, ako vy teraz tvrdíte, a preto som vyšiel vidieť a hľadal som to mesto celých týchto dvadsať rokov, ale som zrovna tak nič nenašiel z neho, ako v prvý deň, keď som vyšiel z domu.“ (Jerem. 17,15; 22,12., Kaz. 10,15.).

Kresťan: „My sme obidvaja počuli a veríme, že jestvuje také mesto, a že ho možno najst’.“

Atheista: „Keby som to i ja kedysi doma nebol veril, nebol by som šiel tak ďaleko hľadať. Ale pretože som toho mesta nenašiel, idem späť a chcem sa veseliť tým, čo som vtedy zavrhnul za nádej na to, o čom som sa presvedčil, že toho niet. Lebo predsa, keby kdesi bolo také mesto, bol by som ho musel najst’, lebo som ho bol ďalej hľadať ako vy.“ Vtedy vetil Kresťan Nádejnému, svôjmu kamarátovi: „Či je to ozaj pravda, čo tento človek povedal?“

Nádejny: „Daj pozor, on je tiež jeden z pochlebníkov. Pamätaj, čo nás to už stálo, že sme boli počuli takého chlapa jako tento. A čože? Že by nebolo vrchu Siona? Či sme nevideli s Lúbezných vrchov brány toho mesta? A či tiež nemáme teraz chodiť skrze vieru? Poďme ďalej“, riekol Nádejny, „aby neprišiel zase na nás človek s bičom. (2. Kor. 5,7.). Ty si mal mňa učiť úlohe, ktorú ti ja volám do uší: „Prestaň, môj syn, prestaň počúvať naučenie, ktoré vedie v blud, svodiac od rozumných rečí.“ (Prísl. 19,27.). A tak hovorím, nepočúvaj ho, môj brat, a verne tomu, čo spasí dušu.“

Kresťan: „Môj brat, ja som ti nepredložil tej otázky preto, že by som snád’ bol pochyboval o pravde našej viery, ale abych ťa zkusil a tak dostal od teba ovocie šľachetnosti tvôjho srdca. O tomto človeku viem, že je oslepený bohom tohto sveta. My len poďme, vediač, že veríme pravde, a „žiadna lož nenie z pravdy“. (1. J. 2,21.);

Nádejny: „Teraz sa veselím v nádeji na slávu Božiu.“ (Rím. 5,2.). A tak sa odvrátili od človeka, ktorý smejúc sa im šiel svojou cestou. Potom som videl v svojom sne, že išli, až prišli do istého kraja, ktorého vzduch mal od prirodzenia vlastnosť, že uspával každého, kto ta prišiel cudzí. A tu počal byť Nádejny veľmi unávený a ospalý, tak že klesal, a preto povedal Kresťanovi: „Som taký ospalý, že ledva oči otváram; ľahnime si tu a zdriemnime si trochu.“

Kresťan: „Za žiadnu cenu, aby sme nezaspali tak, čo by sme sa nikdy viac neprebudili.“

Nádejny: „Ale prečo, môj brat? Spánok je sladký človeku pracujúcemu, občerstvíme sa, ak si trochu pospíme.“

Kresťan: „Či sa nepamätáš, že jeden z pastierov nám prikazoval, aby sme sa vystríhali začarenej vody? Tým myslel to, aby sme sa vystríhali spánku, a preto nespíme, jako iní, ale bdejme a buďme triezvi.“ (1. Tes. 5,6.).

Nádejny: „Uznávam, chybil som, a keby som tu bol býval sám, bol by som usnul a tak sa vrhnul do

nebezpečenstva smrti. Vidím, že je pravda, čo povedal oný muž, že vraj dvom je lepšie ako jednému. (Kaz. 4,9.). Že si bol do teraz so mnou, bola milosť, a ty dostaneš dobrú plácu za svoju prácu.“

Kreštan: „A tedy, aby sme zahnali ospalosť na tomto nebezpečnom mieste, shovárajme sa o niečom dobrom.“

Nádejny: „Zo srdca rád pristávam.“

Kreštan: „Kde započneme?“

Nádejny: „Tam, kde Bôh s nami započal; ale začni ty, prosím ťa.“

Kreštan: „Dobre tedy, ale najprv ti zaspievam túto pieseň:

Svätých, ktorí ospalí sú, pošlite len sem,
nech počujú týchto dvoch pútnikov,
jak sa shovárajú, a prejde im, prejde sen.
Áno, nech sa od nich učia
bdeť, driemoty keď ich mučia.
Svätých obcovanie, snaha z Boha tiekla,
zachová ich bdelych i vzdor nociam pekla.

Kreštan: Vtedy započal Kreštan a povedal: „Opýtam sa ťa niečo. Ako vznikla v tebe najprv myšlienka robiť tak, ako teraz robíš?“

Nádejny: „Mieniš to tým, ako som najprv začal hľadať dobro svojej duše?“

Kreštan: „Áno, to myslím.“

Nádejny: „Za dlhý čas som sa kochal vo veciach, ktoré vidieť na našom jarmoku a ktoré sa tam predávajú, veci tie, ktoré by ma boly – ako teraz verím – stiahly do záhuby a do zkažy, keby som bol ešte ďalej v nich sotrvaný.“

Kreštan: „Aké to boli veci?“

Nádejny: „Boly to všetky poklady a bohatstvo tohto sveta. A tiež som mal veľkú záľubu v hýrení, vo vzbúrach, v pití, v prisahaní, v luhaní, v nečistote, v znesväcovaní Pánovho dňa, a čo ja už viem, v čom ešte, čo ničí dušu. Ale keď som konečne počul božské veci jak od Teba, tak od milovaného Verného, ktorý zomrel násilnou smrťou za svoju vieru a za svoj svätý a bohuľúby život na Jarmoku Marnosti, a keď som ich uvážil, shľadal som, že koniec tamtých vecí, v ktorých som sa ja dovtedy kochal, je smrť, a že pre tie veci prichádza hnev Boží na neposlušné deti.(Ef. 5,6.).

Kreštan: „A či ťa hneď ovládalo toto tvoje presvedčenie?“

Nádejny: „Neovládalo. Nebol som hneď ochotný poznať zlo hriechu ani zatratenie, ktoré nasleduje, keď spácha človek hriech, ale, keď z počiatku počínalo slovo Božie otriasať mojou myslou, snažil som sa zatvoriť svoje oči pred jeho svetlom.“

Kreštan: „Ale čo bolo príčinou, že si sa znovu tak odpieravo choval oproti pôsobeniu požehnaného Božieho Ducha, keď začal na tebe pôsobiť?“

Nádejny: „Príčinou toho bolo 1. to, že som bol nevedomý, nevedel som, že je to dielo Božie na mne. Nikdy by som nebol myslel, že prvé, čím Bôh započína obrátenie hriešnika, je to, že ho zobudí a ukáže mu jeho hriechy. 2. Že ešte bol hriech veľmi sladký môjmu telu, a mne sa ho nechcelo opustiť. 3. Nevedel som, jako sa rozlúčiť so svojimi vtehdajšími kamarátmi, s ktorými som šiel cestou hriechu, a ktorých spoločnosť a skutky mi boly tak veľmi žiadostné. 4. Hodiny, v ktorých som bol usviedčaný o svojich hriechoch, mi boly také trápne, a tak ma desily, že som ich nemohol zniest, ba ani len spomínať na ne.“

Kreštan: „Tedy, jako sa vidí, niekedy si sa bol sprostil svojho trápenia a nepokoja?“

Nádejny: „Skutočne, ale mi to zase len prišlo na myseľ, a vtedy som sa mal zrovna tak zle, ba, čo hovorím, horšie ako predtým.“

Kreštan: „A čo to bolo, čo ťa zase upomenulo na tvoje hriechy?“

Nádejny: „Toho bolo mnoho, tak na prímer keď som sa len sišiel s dobrým človekom na ulici, alebo keď som niekoho počul čítať z Biblie, alebo keď ma začala hlava boieť, alebo keď som počul, že niektorý môj súsed je nemocný, alebo keď som počul mŕtvemu zvonit', alebo keď som pomyslel na svoju vlastnú smrť, alebo keď som počul, že niekto náhle zomrel;

zvlášte však to, keď som pomyslel, že i ja sám sa musím skoro postaviť pred súd.“

Kreštan: „A či si sa mohol vždy ľahko zbaviť povedomia viny hriechu, keď kedy prišlo na teba niektorou z týchto ciest?“

Nádejny: „Nie, nemohol, lebo v taký čas sa to pevnejšie chytalo môjho svedomia, a potom, len keď som na to pomyslel, že by som sa mal vrátiť späť do hriechu – hoci moja myseľ bola obrátená po ňom -, pôsobilo mi to dvojnásobné muky.“

Kreštan: „A čo si potom robil?“

Nádejny: „Myslel som, že sa musím snažiť naúraviť svoj život, lebo ináče reku budem istotne zatratený.“

Kreštan: „A či si sa snažil napraviť?“

Nádejny: „Áno, a utekal som nielen pred svojím hriechom, ale i pred hriešnou spoločnosťou a dal som sa konať náboženské povinnosti, jako modliť sa, čítať, plakať nad hriechom, hovoriť svojim súsedom pravdu atď. To som robil a ešte mnoho iného, čo tu nemôžem všetko vypočítat'.“

Kreštan: „A či si sa už potom dobre cítil?“

Nádejny: „Áno, na chvíľu, ale konečne zase len prišiel na mňa môj nepokoj celou silou a stupil na krk všetkým mojim nápravam.“

Kreštan: „A jako sa to stalo, keď že si už bol napravený?“

Nádejny: „Boly to rôzne veci, ktoré ma nepokojily, zvlášte také výroky jako tieto: Všetka naša spravodlnosť je jako ohýzdné rúcho.“ (Iz 64,5.). „Zo skutkov zákona nebude ospravedlnený žiaden človek.“ (Gal. 2,16.). „Keď učiníte všetko, čo vám bolo nariadené, hovorte: Sluhovia neužitoční sme.“ (Luk. 17,10.), a mnoho tomu podobného. A preto som započal takto uvažovať: Ak je všetka moja spravodlnosť ako ohyždné rúcho; ak zo skutkov zákona nebude ospravedlnený žiaden človek, a jestli sme aj tak neužitoční, keď sme všetko učinili, vtedy je to čiré bláznovstvo mysleť, že by človek dosiahol nebe skutkami zákona. A ďalej som myslel takto: narobí-li niekto u kupca za tisíc korún dlžoby a potom platí za všetko, čo kúpi, jeho drierdna dlžoba predsa len stojí v knihe nepretretá, pre ktorú ho kupec môže zažalovať a dať zatvorit', dokial' nezaplatí dlžoby.“

Kreštan: „A jako že si to použil na seba?“

Nádejny: „Nuž, myslel som si takto: svojimi hriechami som sa veľmi zadlžil Bohu, a reku moje terajšie naprávanie sa nezaplatí môjho starého účtu, a že preto mám, pri všetkom svojom terajšom polepšovaní sa, uvažovať, ako by som mohol byť vysvobodený zo zatratenia, ktoré mi hrozí pre moje drierdnejšie prestúpenia?“

Kreštan: „To si veľmi dobre použil; lež prosím ťa, pokračuj!“

Nádejny: „Iná vec, ktorá ma nepokojila, a to práve odvtedy, ako som sa započal naprávať, bola tá, že keď som sa dobre prizrel tomu najlepšiemu, čo som robil, i pri tom som ešte vždy videl hriech; nový hriech, ktorý sa premiešaval k najlepším mojim skutkom, tak, že som prinútený súdiť, že odhliadnuc od toho, že som drier rád seba klamal a chybne oceňoval konanie svojich povinností, spáchal som pri jednej povinnosti toľko hriechu, že by ma Bôh právom bol mohol vrhnúť do pekla, keby aj môj drierdnejší život bol býval bezvadný.“

Kreštan: „A čo si potom urobil?“

Nádejný: „Hej, čo som urobil. Nevedel som, čo robiť, kým som sa nesveril Vernému, lebo my dvaja sme boli dobrí známi. A ten mi povedal, že neobdržím-li spravodnosti človeka, ktorý nikdy nehrešil, nebude ma môžť spasiť ani moja vlastná ani všetka spravodnosť celého sveta.“

Kreštan: „A veril si mu, že hovorí pravdu?“

Nádejný: „Keby mi to bol povedal vtedy, keď sa mi ľúbilo moje naprávanie sa, a keď som bol s ním spokojný, bol by som povedal, že je blázon, a to by bol mal za svoje ustávanie sa. Ale potom, keď som videl svoju slabosť a hriech, ktorý sa lepí na moje najlepšie skutky, bol som prinútený byť jeho mienky.“

Kreštan: „Ale či si si to mohol pomysleť, keď ti to zprvu vravel, že sa vôbec najde človek, o ktorom by sa právom mohlo povedať, že nikdy hriechu neučinil?“

Nádejný: „Musím vyznať, že mi tie slová zprvu cudzo zneli, ale po ďalšom rozhovore a po ďalšom obcovaní s ním bol som o tom úplne presvedčený.“

Kreštan: „A či si sa ho spýtal, kto je to, a jako by si mal byť ním ospravedlnený?“

Nádejný: „Áno, a povedal mi, že je to Pán Ježiš, ktorý sedí po pravici Najvyššieho (Žid. 10,12.), a tak vraj musím byť Ním ospravedlnený, keď totiž budem veriť tomu a spoľahnem sa na to, čo on skrze samého seba vykonal vo dňoch svôjho tela, a vytrpel, keď visel na kríži (Rím. 4,5., Kol. 1,14.). Ďalej som sa ho aj to opýtal, ako môže mať spravodnosť toho človeka takú moc, že by mohla iného ospravedlniť pred Bohom? A na to mi povedal, že on bol mocný Bôh a vykonal, čo vykonal, a tiež zomrel, avšak nie za seba, ale za mňa, ktorému jeho skutky a ich hodnota má byť pripočítaná, budem-li v neho veriť.“

Kreštan: „A čo si potom urobil?“

Nádejný: „Namietať som svoje námietky proti svôjmu uvereniu, lebo som myslel, že proti ma nebude chcieť spasiť.“

Kreštan: „A čo ti vtedy povedal Verný?“

Nádejný: „Vyzval ma, aby som šiel k nemu a videl (Ján 1,47.). Na to som povedal, že by to bola odvážlivosť. Ale on riekol, že nie, lebo vraj som pozvaný (Mat. 11,28.), aby som prišiel. Potom mi dal knihu, vydanú Ježišom samým, aby ma povzbudil, aby som len tým smelšie prišiel. A o knihe povedal, že každé jóta a každý bod v nej pevnejšie stojí ako nebe a zem (Mat. 5, 18; 24,35.). A potom som sa ho opýtal, čo musím urobiť, keď prídem? A potom som sa ho opýtal, čo musím urobiť, keď prídem? A povedal mi, že musím na kolenách prosiť Otca celým srdcom a celou dušou (Žalm 95,6., Jerem. 29,12-13., Dan. 6,10.), že by mi ho zjavil (Mat. 11,27.). Ďalej som sa ho pýtal, ako ho mám prosiť? Riekol: „Idi a najdeš ho na tróne milosti, kde sedí čo roka zdĺže, aby udeľoval milosť a odpustenie všetkým, ktorí prídu“ (2. Mojž. 25, 22., Žid. 4,16.). Povedal som mu, že neviem, čo povedať, keď prídem. A kázal mi vraveť asi takto: „Bože, buď milostivý mne hriešnemu (Luk. 18,13.) a daj mi poznať Ježiša Krista a uveriť v neho, lebo vidím, že keby nebolo jeho spravodnosti, alebo keby som ja nemal viery v tú spravodnosť, bol by som cele zavrhnutý a ztratený. Ó, Pane, počul som, že si Ty milosrdný Bôh a že si dal svôjho Syna Ježiša Krista, aby bol Spasiteľom sveta, a nad to, že si ochotný darovať ho i takému biednemu hriešnikovi, ako som ja, a hriešnik som ja skutočne, ó, Pane, a tak vezmi príležitosť a zveleb svoju milosť spasiac moju dušu skrze svôjho Syna Ježiša Krista. Ameň“.

Kreštan: „A či si urobil, ako sa ti kázalo?“

Nádejný: „Urobil, a to znova a znova.“

Kreštan: „A či ti Otec zjavil svôjho Syna?“

Nádejný: „Nie hneď na prvé ani na druhé ani na tretie ani na štvrté ani na piate, ba, ani na šieste.“

Kreštan: „A čo si vtedy urobil?“

Nádejný: „Vtedy som už nevedel, čo robiť.“

Kreštan: „A či ti neprišla myšlienka nechať modlenie?“

Nádejny: „Ba prišla, a to aj sto ráz.“

Kreštan: „A prečo si to neurobil?“

Nádejny: „Veril som, že je to pravda, čo mi bolo povedané, totiž, že bez Kristovej spravodlnosti ma ani celý svet nespasí. A preto som si myslel, že jestli upustím, zomrem, a tak jestli reku mám zomreť, nech zomrem pred trónom milosti. A pri tom pri všetkom prišlo mi aj to na um: „Jestli by predlievalo, počkaj naň, lebo istotne príde a nebude predlievať.“ (Ab. 2,3.). A tak som sa len ďalej modlil, až mi Otec ukázal Syna.“

Kreštan: „A jako ti bol zjavený.“

Nádejny: „Nevidel som ho svojimi telesnými očami, ale očami svôjho rozumu (Ef. 1,18.). A bolo to takto: Jedného dňa som bol veľmi smutný a myslím, že smutnejší než kedy v svojom živote, a tento smútok, spôsobilo to, že som znova videl veľkosť a ohavnosť svôjho hriechu. A jako som tak nič nečakal, iba peklo a večné zatratenie svojej duše, razom, ako sa mi zdálo, videl som Pána Ježiša, že hľadá s neba dolu na mňa a hovorí: ‚Ver v Pána Ježiša a budeš spasený.‘ (Sk. 16,30-31.). Ale ja som mu odpovedal: ‚Ó, Pane, som veľký, veľmi veľký hriešnik.‘ A on odvetil: ‚Dost’ ti je moja milosť.‘ (2. Kor. 12,9.). A vtedy som povedal: ‚Ale, Pane, čo je to veriť?‘ A vtedy som videl zo slova: ‚Ten, kto príde ku mne, nebude nikdy lačneť, a kto verí vo mňa, nebude nikdy smädneť (Ján 6,35.), že veriť a prísť je jedno, a že ten, kto prišiel, to jest, že ten, kto rozbehol sa v svojom srdci a v túžbe po spasení skrze Krista, skutočne verí v Krista. Vtedy sa zjavila a stála voda v mojich očiach, a ja som sa ďalej pýtal: ‚Ale, Pane, či ty skutočne môžeš prijať tak veľkého hriešnika, jako som ja a spasiť ho?‘ A na to som počul povedať: ‚A toho, kto ku mne príde nevyžením von.‘ (Ján 6,37.). Vtedy som povedal: ‚Ale jako mám o Tebe myslieť, Pane, idúc k Tebe, aby som správne v Teba veril?‘ Vtedy povedal: ‚Kristus Ježiš prišiel na svet, aby hriešnych spasil.‘ (I. Tim. 1,15.). ‚Konec zákona je Kristus na ospravedlnenie každého,‘ kto verí‘ (Rím. 10,14.). ‚Ktorý zomrel za naše hriechy a vstal z mŕtvych za naše ospravedlnenie.‘ (Rím. 4,25.). ‚Zamiloval nás a umyl nás od našich hriechov svojou vlastnou krvou‘ (Zjav. 1,15; I. Tim. 2,5.). ‚Je prostredník medzi Bohom a medzi nami. A preto môže dokonale spasiť tých, ktorí skrze neho pristupujú k Bohu, žijúc na veky, aby sa za nás prihováral‘ (Žid. 7,25.). Z toho všetkého som vyrozumel, že musím hľadať spravodlnosť v jeho osobe a to zadosť- učinenie za svoje hriechy, ktoré bolo dané skrze jeho krv, a že, čo konal v poslušnosti zákona svojeho Otca, a tým, že vzal na seba trest tohože zákona, nebolo pre neho, ale pre toho, kto to prijme na svoje spasenie a bude vd’ačný. A tu bolo moje srdce plné radosti, moje oči plné slz, a všetky moje city kypely láskou naproti nemu, naproti ľudu a cestám Ježiša Krista.“

Kreštan: „To bol skutočne zjavenie Ježiša Krista tvojej duši. Ale porozprávaj mi do podrobna, aký účinok to malo na tvôjho ducha?“

Nádejny: „Videl som, že celý svet i s celou svojou spravodlnosťou je v zatratení. Videl som, že Bôh Otec, trebars je spravodlivý, môže právom ospravedlniť prichádzajúceho hriešnika. Veľmi som sa hanbil za ohavnosť svojeho drevnejšieho života, a miatol a zahanboval ma pocit vlastnej nevedomosti. Lebo predtým nikdy nevznikla v mojom srdci myšlienka, ktorá by mi bola tak ukázala krásu Ježiša Krista. Zamiloval som si svätý život a túžil som činiť niečo na česť a slávu mena Pána Ježiša. Áno, myslel som, že keby som mal terat tisíc okoví krvi v svojom tele, ochotne by som ju – keby na to prišlo – vylial za Pána Ježiša.“

HLAVA XVII.

Potom som videl v svojom sne, že Nádejny sa obzrel a videl Nevedomého, ktorého boli odbehli, že ide za nimi. „Hľad, - povedal Kresťanovi -, jak ďaleko sa vlečie tamten mládenec za nami!“

Kresťan: „Vidím ho, vidím; nestojí o našu spoločnosť.“

Nádejny: „Ale som istý, že by mu to nebolo škodilo, keby bol s nami držal krok.“

Kresťan: „Máš pravdu, ale ručím ti za to, že on ináč myslí.“

Nádejny: „Verím ti, ale už akokoľvek, dočkajme ho.“ A tak aj urobili. Vtedy mu povedal

Kresťan: „Pod' že, človeče, prečo tak zaostávaš?“

Nevedomý: „Ja rád chodím sám, o veľa radšej ako v spoločnosti, krome ak by som ju mal radšie ako svoju samotu.“ Vtedy riekol Kresťan Nádejnému, ale potichu: „Či som ti nepovedal, že nestojí o našu spoločnosť? Ale už akokoľvek, - povedal – len pod' a hovorme s ním, kým pôjdeme touto pustatinou. A potom obrátiac sa k Nevedomému vetil: „Pod', jako sa máš? Ako to stojí terat medzi Bohom a medzi tvojou dušou?“

Nevedomý: „Nadejem sa, že dobe, lebo som vždy plný dobrých hnutí a myšlienok, ktoré mi prichádzajú na rozum, aby ma tešili na mojej ceste.“

Kresťan: „Aké sú to dobré hnutia? Povedz nám to, prosím ťa!“

Nevedomý: „Nuž, myslím o Bohu a o nebi.“

Kresťan: „Tak robia i diablovia i zatratené duše.“

Nevedomý: „Ale ja myslím o nich a žiadam si ich.“

Kresťan: „Tak robia mnohí, ktorí ta podľa všetkého neprídu. Duša lenivca žiada a nič nemá.“ (Prísl. 13,4.).

Nevedomý: „Ale ja myslím o tých veciach a opúšťam všetko za ne.“

Kresťan: „O tom pochybujem, lebo všetko opustiť je ťažká vec, áno, ťažšia, než sa mnohí nazdávajú. Lež prečo myslíš, alebo čo ťa o tom presvedčilo, že si všetko opustil pre Boha a pre nebe?“

Nevedomý: „Moje srdce mi to hovorí.“

Kresťan: „Múdry Šalamún hovorí: „Kto sa nadeje čiže spolieha na svoje srdce – alebo nech ja doložím: kto mu verí – je blázon“.“ (Prísl. 28,26.).

Nevedomý: „To je rečené o zlom srdci, ale moje srdce je dobré.“

Kresťan: „Ako to dokážeš?“

Nevedomý: „Potešuje ma v nádejách na nebe.“

Kresťan: „To sa môže diať jeho klamnosťou. Lebo vlastné srdce človeka môže potešovať nádejami i na takú vec, na ktorú nadejať sa nemá človek predsa žiadnej príčiny.“

Nevedomý: „Ale moje srdce a môj život sa shodujú a tak je moja viera dobre a na dobrom základe založená.“

Kresťan: „Kto ti to povedal, že tvoje srdce a tvôj život sa shodujú?“

Nevedomý: „Moje srdce mi to hovorí.“

Kresťan: „Tvoje srdce ti to hovorí! Vrana vrane oka nevykole. Nesvedčí-li o tejto veci slovo Božie, iné svedoctvo tu nemá žiadnej ceny.“

Nevedomý: „Ale čo to nenie dobré srdce, ktoré má dobré myšlienky? A či to nenie dobrý život, ktorý je dľa prikázaní Božích?“

Kresťan: „Áno, to je dobré srdce, ktoré má dobré myšlienky, a dobrý je život, ktorý je dľa Božích prikázaní. Ale ovšem iná vec je mať to, a iná iba myslieť, že to mám.“

Nevedomý: „A prosím vás, aké myšlienky vy považujete za dobré a jaký život za život dľa Božích prikázaní?“

Kresťan: „Sú dobré myšlienky rozličného druhu, niektoré z nich sa týkajú nás samých, niektoré Boha,

niektoré Krista a niektoré iných vecí.“

Nevedomý: „Ktoré a jaké myšlienky sú dobré, ktoré sa nás týkajú?“

Kreštan: „Také, ktoré sa shodujú so slovom Božím.“

Nevedomý: „Kedy sa shodujú naše myšlienky o nás samých so slovom Božím?“

Kreštan: „Keď tak súdime o sebe, jako o nás súdi Božie slovo. Na príklad – aby som sa jasne vyjadril – slovo Božie hovorí o ľuďoch v prirodzenom t. j. neobrátanom stave: „Nenie spravodlivého; nenie kto by činil dobré“ (Rím 3,12.), a tiež hovorí, že „každý úmysel myšlienok jeho srdca je zlý a len zlý po celý čas jeho života“ (I. M. 6,5.). A zase: „Myšlienky srdca človeka sú zlé od jeho mladosti“ (I. Mojž. 8,21.). A tak tedy jestli tak myslíme sami o sebe a cítime to, vtedy sú naše myšlienky dobré, lebo zodpovedajú slovu Božiemu.“

Nevedomý: „Nikdy neuverím, že by moje srdce bolo také zlé.“

Kreštan: „A preto si tiež nikdy nemal dobrej myšlienky o sebe v svojom živote. Ale dovoľ, aby som pokračoval. Ako súdi slovo Božie naše srdce, tak súdi aj naše cesty, a jestli naše myšlienky o našom srdci a o našich cestách shodujú sa so súdom slova Božieho o tom obojom, vtedy sú dobré, lebo zodpovedajú slovu Božiemu.“

Nevedomý: „Vyslovte sa jasne, ako to myslíte.“

Kreštan: „Nuž, slovo Božie hovorí, že cesty človeka sú krivé (Žalm 125,5., Prísl. 2,15.), nie dobré, ale prevrátené. Hovorí, že od prirodzenia idú ľudia ľudia zlou cestou, a že nepoznali cesty pokoja (Rím. 3,17.). A preto keď tak myslí človek o svojich cestách t.j. o svojom živote, keď tak myslí a cíti v pokore srdca, vtedy má dobré myšlienky o svojich cestách, lebo takto sa potom shodujú jeho myšlienky so súdom slova Božieho.“

Nevedomý: „A jaké myšlienky sú dobré myšlienky o Bohu?“

Kreštan: „To, čo som povedal o dobrých myšlienkach, týkajúcich sa nás samých, to isté platí aj o dobrých myšlienkach o Bohu: jestli naše myšlienky o Bohu shodujú sa s tým, čo hovorí o ňom Božie slovo, vtedy sú to dobré myšlienky o Bohu, to jest dobré sú, keď myslíme i jeho bytnosti a o jeho vlastnostiach tak, ako učí slovo, o čom však mi teraz nemožno dopodrobna hovoriť. No, dobré myšlienky o Bohu máme vtedy, keď myslíme a pamätáme na to, že On nás zná lepšie, ako my sami seba známe a že i vtedy vidí pri nás hriech, keď a kde my nevidíme hriechu v samých sebe; keď myslíme, že vidí aj naše najtajnejšie myšlienky, a že naše srdce i so všetkými jeho hĺbinami je vždy otvorené a odkryté pred jeho očami, a tiež keď myslíme, že všetka naša spravodnosť jemu smrdí, a že preto nemôže vidieť, aby sme pred ním stáli v akejkoľvek sebadôvere a čo by sme sa pritom hneď na všetky svoje najlepšie skutky spoliehali.“

Nevedomý: „A či sa nazdáte, že som taký blázon aby som myslel, že Bôh nevidí ďalej ako ja? Alebo že by som predstúpil pred Boha spoliehajúc sa, čo by hneď bolo aj na svoje najlepšie skutky?“

Kreštan: „Ako tedy myslíš o tejto veci?“

Nevedomý: „Nuž, aby som sa krátko vyslovil – myslím tak, že musím veriť v Krista na ospravedlnenie.“

Kreštan: „Čože? Ty veriť v Krista, keď nevidíš, že by ti bol treba?! Ty nevidíš ani svôjho prirodzeného ani skutočného hriechu, ale máš takú mienku o sebe a o tom, čo činíš, z ktorej zrejme vysvitá, že si nikdy nevidel potreby Kristovej spravodnosti, ktorá by ťa ospravedlnila pred Bohom. Nuž, jako potom smieš povedať, že veríš v Krista?“

Nevedomý: „Napriek tomu, čo hovoríte, je moja viera predsa len dosť dobrá.“

Kreštan: „Aká je tvoja viera, čo veríš?“

Nevedomý: „Verím, že Kristus zomrel za hriešnych, a že budem ospravedlnený pred Bohom od kľatby tým, že milostive prijme moju poslušnosť jeho zákonu. Alebo tak, že Kristus svojimi zásluhami učiní svôjmu Otcovi príjemným plnenie mojich náboženských povinností, a tak budem ospravedlnený.“

Kreštan: „Dovoľ, aby som ti dal odpoveď na toto vyznanie tvojej viery: Ty máš fantastickú,

vymyslenú vieru, ktorú si si sám vymyslel, lebo o takej viere, jakú máš ty, ničoho nečítame v slove Božom. Tvoja viera je zlá, falošná, lebo odníma ospravedlnenie osobnej spravodlnosti Kristovej a pripočítuje ho tebe. Dľa tejto viery neospravedlňuje Kristus tvojej osoby, ale tvoje skutky, a tvoju osobu ospravedlňuje len pre tvoje skutky a to je blud. A pre túto príčinu je tvoja viera klamná a to tak, že ťa nechá pod hnevom v deň súdu všemôžúceho Boha. Lebo pravá ospravedlňujúca viera poháňa dušu, ako cítiacu, že je ztratená skrze zákon, aby sa utiekla ku Kristovej spravodlnosti. A Kristova spravodlnosť nenie skutkom milosti, ktorým by učinil tvoju poslušnosť príjemnou Bohu, aby si tak bol pred Ním ospravedlnený, ale to jeho osobná poslušnosť zákonu Božiemu, ktorou činil a trpel za nás to, čo od nás požadoval tenže zákon. A – jako hovorím – túto spravodlnosť prijme pravá viera, a duša súc ňou pokrytá jako rúchom a stojac tak skrze ňu bez poškvvrny pre Bohom je príjemná a prostá zatratenia.“

Nevedomý: „Ešte že čo! Či by ste chceli, aby sme sa spoľahli na to, čo Kristus sám bez nás vykonal? Taký blud by povolil úzdu našim žiadostiam a trpel by nám, aby sme žili, ako by sme chceli: čo že na tom, jako žijeme, jestli môžeme byť ospravedlnení Kristovou osobnou spravodlnosťou od všetkého, keď len veríme?!“

Kreťan: „Nevedomý je tvoje meno, a jaké je tvoje meno, taký aj si. Práve táto tvoja odpoveď dosvedčuje tomu, čo hovorím. Nevedomý si toho, čo je ospravedlňujúca spravodlnosť, a zrovna tak nevedomý si aj toho, jako poistiť a zachovať svoju dušu skrze vieru v rečenú spravodlnosť od ťažkého hnevu Božieho. Ba, ani nevieš nič o pravom pôsobení spasiteľnej viery v túto spravodlnosť Krista, ktorá to viera má ten účel, aby v Kristu sohla, podmanila a získala Bohu srdce človeka, aby milovalo jeho meno, jeho slovo, jeho cesty a jeho ľud, a nie aby sotrvávalo v hriechu, jako sa ty v svojej nevedomosti domnievaš.“

Nádejný: „Opýtaj sa ho, či sa mu Kristus kedy zjavil s neba?“

Nevedomý: „Čo že? Vy že veríte v zjavenia? To, čo vy oba a všetci ostatní, vám podobní, hovoríte o tejto veci, ja nepovažujem za nič iné, iba za výplod pomäteného mozgu.“

Nádejný: „Prečo, ó, človeče?!“ Kristus je tak skrytý v Bohu před prirodzeným pochopom každého tela, že Ho je nemožné niakým činom spasiteľne poznať, len ak by mu ho sám Bôh Otec zjavil“ (Mat. 11,27.).

Nevedomý: „To je vaša viera, ale nie moja, avšak moja viera – nepochybujem o tom – je zrovna tak dobrá ako vaša, trebárs nemám v svojej hlave toľko všeliakých fantázií a podivínství jako vy.“

Kreťan: „Dovoľ mi, aby som ti povedal slovo: nemal by si tak ľahko hovoriť o tejto veci, lebo to ti smele tvrdím, zrovna tak, ako to i môj dobrý kamarát urobil, že nik nemôže poznať Ježiša Krista, len ak by mu ho zjavil Otec (Mat. 11,27.), ba, i viera, ktorou sa duša drží Krista, jestli to ináče má byť pravá viera, musí byť spôsobená nesmiernou velikosťou jeho premocnej sily (Ef. 1,18-19, 1. Kor. 12,3.). Ale pôsobenie takej viery, tak pozorujem, úbohý Nevedomý – je ti neznáme. Prebuď sa tedy a vidz svoju vlastnú biedu a uteč sa k Pánu Ježišovi! A jeho spravodlnosťou, ktorá je spravodlnosťou Božou, lebo on sám je Bôh, budeš vysvobodený zo zatratenia.“

Nevedomý: „Idete mi veľmi rýchle; nemôžem držať s vami krok. Chodte vy napred, ja musím trochu zaostať.“ Vtedy riekli:

Nevedomý, či len predsa dobrou radou,
desať ráz ti ponúkanou, v nerozumne pohrdneš?
Odmietneš-li ju, raz poznáš, akou ztratou
bol ti skutok ten, a jaké zlo na seba uvrhneš,
Zpamätaj sa, ó, človeče, v čas, prosím ťa!
Dobrá rada, príjmeš-li ju, zachráni ťa.
Jestli ňou však predsa zhrdneš;

v večnú záhubu sa vrhneš.

Vtedy Kresťan obrátiac sa k svojmu kamarátovi Nádejnému takto mu povedal:

„Nuž, pod' tedy, môj dobrý Nádejný, vidím, že my dvaja zase len musíme ísť samotný.“

HLAVA XVIII.

A tak som videl v svojom sne, že išli dobrým krokom popredku, a Nevedomý pokulhával za nimi. Vtedy povedal Kresťan svojmu druhovi: „Veľmi ľutujem toho úbohého človeka, lebo určite viem, že sa mu raz zle povedie.“

Nádejný: „Ach, a takých ľudí je mnoho v našom meste, celé rodiny, áno, celé ulice a to aj pútnikov; no, jestli ich je už mnoho v našom kraji, koľko ich musí byť tam, kde sa on narodil!“

Kresťan: „Skutočne hovorí písmo: „Oslepil ich oči, aby nevideli.“ (Iz. 6,9-10, Ján 12,40.). No, teraz sme sami – čo myslíš o takých ľuďoch? Či myslíš, že nie sú nikdy usvedčovaní o hriechu a nasledovne že sa ani neboja, že ich stav je nebezpečný?“

Nádejný: „Na túto otázku odpovedz radšie ty sám, lebo ty si starší.“

Kresťan: „Dobře tedy, odpoviem. Nazdám sa, že niekedy sú usvedčania o svojich hriechoch a cítia ich ale že sú od prirodzenia nevedomí, nerozumejú, že také usvedčanie zámerí ich dobro, a preto sa ho zúfale snažia udusiť a odvážne si ďalej pochlebujú na ceste svojeho vlastného srdca.“

Nádejný: „Verím, jako hovoríš, že bázeň veľmi slúži ľuďom na dobré a pobáda ich na počiatku vydat' sa na púť.“

Kresťan: „Cele iste, jestli je to pravá bázeň, lebo tak hovorí Božie slovo: „Bázeň Hospodinova je počiatok múdrosti.“ (Prísl. 1,7., Job 28,28., Žalm 111,10.).

Nádejný: „Jako by si opísal pravú bázeň?“

Kresťan: „Pravú bázeň poznať po troch veciach, a sice: po jej pôvode – spôsobená je spasiteľným usvedčením o hriechu. Ženie dušu, aby sa chopila Krista a dosiahla u neho spasenie. Plodí a udržuje v duši veľikú úctu pred Bohom, pred jeho slovom a pred jeho cestami, udržuje ju nežnú a citlivú a pôsobí, aby sa bála odvrátiť sa od Boha, od jeho slova a od jeho ciest už či napravo či na ľavo, a priľnúť k niečomu, nech by to bolo čokoľvek, čo by zneuctilo Boha, porušilo jej pokoj, zarmútilo Ducha, alebo čo by dalo nepriateľovi príčinu rúhať sa!“

Nádejný: „Dobře si riekol, verím ti, že si pravdu povedal. Ale povedz mi, či sme už skoro na konci začarenej pôdy?“

Kresťan: „A čo že ťa unavuje tento náš rozhovor? Máš ho už dost?“

Nádejný: „Nie, ale by som rád vedieť, kde sme.“

Kresťan: „Už nemáme viac ako dve míle ísť po nej. Avšak vráťme sa k svôjmu rozhovoru a k svojej veci. Nuž, nevedomí nevedia, že osvedčenie, ktoré v nich vzbudzuje bázeň, je na ich dobré, a preto sa ho usilujú udusiť.“

Nádejný: „A jako sa ho usilujú udusiť?“

Kresťan: „1. Myslia, že bázeň pôsobí diabol, hoci je isté, že ju Bôh pôsobí. A ponevač tedy tak myslia, vzpierajú sa jej zo všetkej sily, ako veci, ktorá – dl'a ich domnenia – smeruje zrovna k ich záhube. 2. A tiež myslia, že tá bázeň chce zničiť ich vieru vôbec (oni, úbožiaci, sa boja o svoju vieru nemajúc žiadnej!), a preto zatvrdzujú proti nej, proti tej bázni, svoje srdce. 3. Namýšľajú si, že nemajú a nesmú sa báť, a preto napriek tomu, že predsa len ide na nich bázeň, viac a viac sa hriješne, odvážne ubezpečujú. 4. Vidia, že taká bázeň im chce odňať ich poľutovania hodnú samosvätosť, a preto sa jej vzpierajú celou svojou silou.“

Nádejný: „O tomto viem i sám niečo z vlastnej zkušnosti, prv než som sa poznal, bolo to i so mnou tak.“

Kresťan: „Nuž, na teraz opustíme svôjho suseda Nevedomého samého a hovorme o niečom inom užitočnom.“

Nádejný: „Zo srdca rád pristávam, ale i teraz ty započneš.“

Kresťan: „Dobře tedy. Či si poznal asi před desat' rokmi istého Dočasného v svojom kraji, ktorý bol

vtedy veľmi horlivý v náboženstve?“

Nádejny: „Že či som ho poznal! A dobre. Býval v Bezmilostnom, v meste to asi dve míle od mesta Počestnosti, a býval v samom susedstve istého Odvrátenca.“

Kresťan: „Tak je, býval s ním pod jednou strechou. Človek bol raz veľmi prebudený, a mám za to, že vtedy videl do istej miery svoje hriechy aj odplatu, hodnú za ne.“

Nádejny: „I ja tak myslím, lebo, poveváč môj dom nebol viac ako tri míle od neho, často prichádzal ku mne, a to s mnohými slzami. Skutočne som ho veľmi ľutoval a mal som o ňom akúsi nádej. Ale človek vidí, že nie každý, kto hovorí: „Pane, Pane!“ vníde do kráľovstva nebeského.“ (Mat. 7,21.).

Kresťan: „Raz mi povedal, že je rozhodnutý vydať sa na púť, ako sme my teraz; len razom sa ti soznámil s akýmsi Sámšpasom a potom sa mi odcudzil.“

Nádejny: „Keď už raz o ňom hovoríme, pohľadajme trochu príčinu, prečo sa tak razom odvrátil, ako to už aj mnohí iní, jemu podobní, urobili.“

Kresťan: „To, môže byť veľmi prospešné, ale započni ty!“

Nádejny: „Dobre tedy. Dľa môjho súdu sú toho štyri príčiny: 1. Hoci svedomie takých ľudí je zobudené, ich myseľ predsa len zostala nezmenená; a preto keď ustáva a pomaly sa tratí moc viny, tj. poznanie a povedomie vlastných hriechov, prestáva i moc (tj. bázeň), ktorá ich pohla k pobožnosti, a preto prirodzene zase sa navracajú k svôjmu predišlému spôsobu života, tak, ako to vidíme u chorého psa, ktorý ochorel od toho, čo požral: dokiaľ prevláda jeho nemoc, vracia a napína sa, avšak to nerobí z dobrej vôle a z popudu vlastného rozumu, - jestli vôbec môžeme hovoriť o psom rozumne – ale preto, že mu to v báchore pôsobí muky. Ale akonáhle pomynie jeho nemoc, a jeho báchor prestal boieť, pretože sa žiadosti jeho vracaním nič nezmenily, zase sa len túla sem a tam a líže, čo príde. A tak je to pravda, čo je napísané: „Pes sa navráti k svôjmu vývratku“ (2. Petra 2,22.). A tedy to hovorím, že pretože len preto sa rozohriali za nebe, že cítia peklo, a boja sa jeho múk, preto aj potom tou mierou, jako ich cítenie pekla a ich bázeň pre zatratením chladne a stydne, stydne aj ich túha po nebi a po spasení, a takým činom sa stáva, že keď pomynie sa povedomie ich viny, ich hriechov, a ich bázeň, zomre aj ich túha po nebi aj ich blaho, a navrátia sa k driernejšiemu spôsobu svôjho života.

2. Iná príčina je, že majú otrockú bázeň, ktorá ich vždy ovláda. Teraz však hovorím – dobre rozumej – o bázni pred ľuďmi, lebo Písmo hovorí, že strach človeka kladie mu osídlo. (Prísl. 29,25.). A tedy hoci sa zdajú byť horúcimi za nebe, dokiaľ im plamene pekla šľahajú kolo uší, keď trochu pomynie zdesenie, prichádzajú na iné myšlienky, totiž, že dobre je byť múdrom a nepostaviť hneď všetko – neviem vraj za čo – na kocku, alebo aspoň neuvrhnúť sa do nevyhnutelných a nepotrebných trápení, a tak zase len sa vracajú späť do sveta.

3. Potupa, ktorá sprevádza pravé kresťanstvo, leží tiež ako balvan na ich ceste. Sú pyšní a vysokomyslní, a náboženstvo čiže kresťanstvo je v ich očiach vecou nízkou a opovržlivou. A preto, keď ztratili pocit hrôzy pekla a budúceho hnevu, zase vracajú sa k svôjmu bývalému hriešnemu životu. Povedomie viny a myseľ na hrôzy pekla im je neznesiteľné; oni neradi vidia svoju biedu a svoje nešťasie, dokiaľ neprídu do neho, trebárs by snád' zprvu pohľad naň, keby len milovali ten pohľad a zniesli, pohnul ich utieť sa ta, kde utiekajú sa spravедliví, a mohli by tam tiež byť bezpeční. Ale pretože, ako som už podotknul, vyhýbajú tedy myšlienkam, ktoré ich upomínajú na ich vinu a na hrôzy pekla, keď sa raz zbavili svôjho prebudenia dotyčne hrôz a hnevu Božieho, radi zatvrdzujú svoje srdce a volia také cesty, ktoré ich zatvrdia viac a viac.“

Kresťan: „Trafil si veľmi blízko cieľa, lebo hlavnou príčinou všetkého toho je, že nezmenila sa dostatočne ich myseľ a vôľa. A preto sú iba jako zločinec, ktorý stojí pred súdcom – čupí a trasie sa, a zdá sa, že kaja sa z celého srdca. Ale príčina všetkého toho je strach, že ho obesia, a nie že by sa mu hnusil jeho zločin, ako sa vidí; lebo nech by len človek zase dostal svoju svobodu, bude kmíniť a

darebáčik ako predtým, kdežto keby sa bola zmenila jeho myseľ, bol by iný človek.“

Nádejny: „Nuž, ja som ti ukázal príčinu, prečo sa vracajú späť do sveta, a tak mi ty teraz povedz; jako sa to deje.“

Kresťan: „Ochotne: 1. Snažia sa všemožne zahnať rozpomienku na Boha, na smrť a na budúci súd. 2. Potom postupne odvrhujú svoje súkromné povinnosti, ako modlitbu skryte, úzdenia svojich zlých žiadostí, bdenie, žiaľ nad hriechami a podobné. 3. Vyhýbajú spoločnosti živých a vrúcich kresťanov. 4. Chladnú vo verejných svojich povinnostiach, ako je počúvanie a čítanie slova Božieho, nábožný rozhovor a podobné. 5. Začnú niektorým d'ubať diery do kabáta, tj. začnú na niektorých veriacich hľadať všeliaké chyby a nedokonalosti a vytýkať im to a to diabolským úmyslom, len aby mali nejakú príčinu zahodiť bázeň Božiu za svôj chrbát. 6. Začnú sa pridŕžať a spolčovať sa s telesnými rozpustilými a chlipnými ľuďmi. 7. Pustia sa tajne do telesného a necudného rozhovoru a sú radi, keď môžu niečo také vidieť na ľuďoch, ktorí sa počítajú za čestných, aby to skrze ich príklad tiež mohli tým smelšie konať. 8. Na to započnú sa hrať s niektorými nepatrnejšími hriechy verejne a konečne. 9. Sú zatvrdnutí, ukážu sa cele takí, jakí sú. A keď potom uvrhnutí sú zase do prúdu neprávosti, nezachráni-li ich mimoriadna milosť Božia, zahynú večne vlastným sebaklamom.“

HLAVA XIX.

A tu som videl v svojom sne, že medzi tým časom prešli pútnici začarenou pôdou a vkročili do zemi Beula, tj. do Zemi Vydanej, ktorej vzduch bol veľmi príjemný a rozkošný, a že cesta viedla prosto zemou, tešili sa tam za čas. Áno, tu neprestajne počuli spev vtákov a čo deň videli zjavovať sa kvety a zemi a počuli hrdličku hrkútať v zemi (Pieseň 2,10-12.). V tej krajine svieti slnečko deň i noc, lebo je to za Dolinou tône smrti i z dosahu obra Zúfalca. A odtiaľ už nemohli ani len vidieť hradu Pochybovania, lež videli odtiaľ mesto, do ktorého putovali; aj sa tam sišli s niektorými jeho obyvateľmi. Lebo tam v tom kraji sa obyčajne prechádzajú tie skvejúce sa bytosti, pretože to bolo na pohraničí neba. Tu v tomto kraji obnovila sa i smlúva medzi Nevestou a Ženíchom. Áno, tu „radoval sa Bôh medzi nimi, jako sa ženích raduje svojej neveste“. (Iz. 62,5.). Tu už nemali nedostatku zbožia a vína, lebo tu v tomto kraji našli hojne všetkého, čo hľadali na celej svojej púti. (Iz. 62,8.). Tu počuli hlasy z mesta, hlasné hlasy, ktoré vravely: „Povedzte dcére sionskej, hľa, tvoje spasenie ide!“ „Hľa, jeho odplata s ním. Hľa, jeho dielo pred ním!“ (Iz. 40,10.). Tu ich všetci obyvatelia tej krajiny menovali: „Svätý ľud“, „vykúpení Hospodinovi“, „vyhľadani“ a podobne. A kráčajúc krajinou zažívali viac radosti ako v krajoch, odľahlejších od kráľovstva, do ktorého sa uberali – putovali. A čím viac sa blížili k mestu, tým lepší a krásnejší výhľad mali naň. Vystavené bolo z periel a z drahého kamenia, i jeho ulice byly vydláždené zlatom, tak že Kresťan od prirodzenej slávy mesta a od blesku slnečných lúčov, ktoré sa na ňom odrážaly, túžbou ochorel. I Nádejného napadla niekoľko ráz tá istá nemoc. A preto tam, ňou premožení, chvíľu ležali a kričali od bolesti: „Najdete-li môjho milého, povedzte mu, že som chorá od lásky“. (Pie. 5,8.). No, zmocnejúc trochu a súc schopnejší niest' svoju nemoc, šli ďalej svojou cestou a blížili sa mestu viac a viac. A tam byly ovocné sady, vinice a zahrady, ktorých brány byly otvorené na kráľovskú cestu. A jako prišli na miesto, hľa, záhradník stál na ceste, ktorého sa pýtali pútnici: „Čie sú to také krásne vinice a zahrady?“ Záhradník odpovedal: „Kráľove, a posadené sú tu pre jeho vlastnú rozkoš ako aj Vydanej=manželskej. (Iz. 62,4.). Je to tu opísaný stav duše veriaceho človeka, v ktorom je už duša, v zkuškach dokázaná, nevestou, nie, manželkou Kristovou, ktorá je s ním už večnou smlúvou spojená a tak požíva slasť, bohatstvo a slávu svôjho nebeského Ženícha, Krista. Zároveň j to stav dozrievajúcej, večnosti sa blížiacej duše. (Prekl.) na obveselenie pútnikov“. (5. Mojž. 23,24.). A tak ich pojal záhradník a zaviedol do viníc a povedal im, aby sa občerstvili lahôdkami. A ukázal im tam aj Kráľove chodníky a besiedky, kde sa rád bavil. A tam pobudli a usnuli. A videl som v svojom sne, že tu pútnici viac hovorili zo spania než v bdelom stave vôbec na celej svojej ceste. A keď som sa tomu divil, povedal mi záhradník: „Čo sa tomu divíš? Je to vlastnosť ovocia, hrozna týchto viníc, že tak hladko klzá dolu hrdlom, že od neho hovoria i ústa spiacich“. A tak som videl, že keď sa prebudili, pobrali sa ďalej na cestu hore do mesta. Ale jako som povedal, blesk slnca, ktorý sa na meste odrážal, - lebo mesto bolo zo samého číreho zlata (Zjav. 21,18.) – bol tak nesmierne slávny, že teraz nemohli otvorenými očami prosto naň hľadeť, ale iba cez istý nástroj, na to shotovený. (2. Kor. 3,18.). A tak som videl, že ako tak šli, stretli ich dvaja mužovia v rúchu, ktoré sa skvelo jako zlato, aj ich tváre žiarili jako svetlo. Títo mužovia sa pýtali pútnikov, odkiaľ idú? A povedali im. A taktiež sa ich pýtali, kde nocovali, jaké ťažkosti a nebezpečenstvá ich potkaly na ceste, a jaké potešenia, pôžitky a rozkoše na nej zažili? Aj to im porozprávali. A potom im povedali mužovia: „Teraz sa už potkáte len s dvoma ťažkosťami a potom ste už v meste.“ A potom ich žiadal Kresťan a jeho druh, že by šli s nimi, a oni im riekli, že pôjdu. Ale vraj to musia dosiahnuť svojou vlastnou vierou. A tak potom som videl, že šli spolu až uvideli bránu mesta. A ďalej som videl, že medzi nimi a medzi bránou bola rieka, ale nebolo cez ňu mosta, po ktorom by sa mohlo prejsť, a rieka bola veľmi hlboká. Keď uvideli pútnici rieku, veľmi sa zľakli. Ale mužovia, ktorí šli s nimi, im povedali: „Musíte cez rieku, lebo ináče sa nedostanete ku bráne“. Tu sa začali pútnici vypytovať, či

tam niet inej cesty ku bráne? Mužovia odvetili: „Áno, ale tou nebolo svobodno nikomu ísť od založenia sveta, len dvom, totiž Enochovi a Eliášovi, ani ňou nebude nikto smetť ísť, dokiaľ nezatrúbi posledná trúba. (1. Kor. 15, 51-52.). Vtedy si počali pútnici zúfat, zvlášte Kresťan, a pozerali na tú i na onú stranu, ale darmo, nenašli inej cesty, ktorou by mohli prejsť cez rieku, a tak jej unikli. Na to sa pýtali mužov, či je voda všade jednak hlboká? „Nie je“; - povedali – „avšak v tejto veci vám nemôžeme pomôzť. Lebo ju najdete buď hlbšiu buď plytšiu, podľa toho, jako veríte v Kráľa toho mesta.“ A tak sa pustili do vody, a Kresťan vstúpiac do nej počal tonúť a vykriknul na svojho dobrého priateľa Nádejného a povedal: „Klesám do hlbokých vôd; vlny mi vystupujú nad hlavu, všetky vlny idú ponad mňa. Selah.“ (Jon. 2,4.). Vtedy povedal

Nádejný: „Neboj sa, môj brat, ja cítim pod nohami dno, a dobre je.“ Vtedy riekol

Kresťan: „Ó, môj priateľ, úzkosti smrti ma obklúčili, a neuvidím krajiny, kde tečie mlieko a mäd.“ A v tom pripadla na Kresťana veľiká mrákava a hrôza, tak že nevidel pred seba. I svoje mysly tu ztratil do veľikej miery, tak že sa nemohol ani rozpamätáť na žiadne z tých sladkých občerstvení, ktoré nachádzal na ceste svojej púti, a tak prirodzene ani nemohol poriadne o nich hovoriť. No, predsa len všetky slová, ktoré vrazil, prejavovali, že sa v mysli desil a v srdci bál toho, aby nezomrel v rieke, a tak sa nestalo, že by neobsiahol vstupu cez bránu. Tam ho tiež, ako tam stojací pozorovali, veľmi trápily myšlienky, ktoré mu prišli na pamäť, hriechy, ktoré popáchal ak predtým, ako sa stal pútnikom, tak i potom. A tiež bolo pozorovať, že ho trápia zjavenia príšer a zlých duchov, lebo občas to dával na javo svojimi slovami. A tak tu mal Nádejný mnoho roboty, aby udržal bratovi hlavu nad vodou, áno, niekoľko rás sa zdálo, že cele utonie, a vtedy sa teprv za chvíľu vynoril polomrtvý. A Nádejný sa tiež snažil potešiť ho a vrazil: „Môj brat, vidím bránu i ľudí stáť pri nej, aby nás privítali.“ Ale Kresťan odpovedal: „To teba, teba čakajú; ty si bol nádejný, od kedy ťa poznám.“ „A taký si bol aj ty“, povedal Kresťanovi. „Ó, môj brat, keby som bol býval ako třeba, - povedal Kresťan – istotne že by teraz vstal a pomohol mi, ale pre moje hriechy ma uviedol do osídla a opustil ma.“

Vtedy vetil

Nádejný: „Môj brat, ty si cele zabudol na slovo, ktoré hovorí o bezbožných: ‚Nemajú žiadnych trápení do svojej smrti, a ich brucho je veľmi vytučené, ani útrap ako iný smrteľný človek nemajú a nie sú bití ako iný obyčajný človek‘. (Ž. 73, 4-5.). Trápenia a súženie, ktorými ideš v týchto vodách, nie sú znamením, že by ťa Bôh bol opustil, ale sú poslané na to, aby ťa zkusily, či sa rozpamätáš na to, čo si doteraz obdržal z jeho dobrotivosti, a či sa v svojich útrapách spoľahneš na neho a sotrváš.“ Potom som videl v svojom sne, že sa Kresťan videl chvíľu, jako by rozmýšľal, ktorému Nádejný tiež dodal: „Dúfaj, Ježiš Kristus ťa uzdravuje.“ A v tom vypukol Kresťan v hlasitý výkrik a vrazil: „Ó, zase Ho vidím! A hovorí mi: Keby si išiel cez vodu, budem s tebou, a cez rieky, nezatopia ťa.“ (Iz. 43,2.). A tak sa oba posmelili, a na to tak umlknul nepriateľ ako kameň, až prešli. Lebo Kresťan potom hned našiel pôdu pod nohami, a tak sa stalo, že im bol ostatok rieky plytký a tedy tak prešli. Tam na druhom brehu rieky zase uvideli tých dvoch žiariacich, skvejúcich sa mužov, ktorí ich tam čakali. A tak keď vystúpili z rieky, pozdravili ich a riekli: „My sme služobní duchovia, vyslaní slúžiť tým, ktorí majú zdediť spasenie.“ (Žid. 1,14.). A tak išli spolu ku bráne. Ale teraz treba vedieť, že mesto ležalo na vysokom, ozrutnom vrchu. No, pútnici teraz už išli hore vrchom s ľahkosťou, lebo mali tých dvoch mužov za sprievodcov, ktorí ich hore viedli za ruky. A tiež boli složili v rieke a zanechali svoje smrteľné rúcho. Lebo hoci v ňom vnišly do rieky, vyšli z nej bez neho. A tak šli hore veľmi snadne a rýchle, trebárs základy, na ktorých bolo založené mesto, boly vyššie ako oblaky. A tak šli vzdušnými oblaťami mile a ľubezne sa shovárajúc a tešiac sa, že šťastne prebrodili sa cez rieku a že mali so sebou tak slávnych spoločníkov, aby ich sprevádzali. Rozhovor, ktorý viedli s tým skvejúcimi sa osobami, točil sa okolo slávy mesta, a povedali im, že jeho krása a sláva je nevysloviteľná. Tam je vraj vrch Sion, nebeský Jeruzalem, bezčtetné vojsko anjelov a duchovia spravdivých ľudí dokonalých (Žid. 12,22- 24.). „Teraz idete – povedali – do raja Božieho, kde uvidíte strom života a budete jesť z

jeho večne sviežeho ovocia. A keď ta prídete, dostanete biele rúcho a každý deň budete chodiť a hovoriť s Kráľom a to po celú večnosť. Tam už nevidíte takých vecí, aké ste videli, kým ste boli v nižších oblastiach na zemi, jako starosti, nemoci, trápenie a smrť, lebo drevne veci pomínuly (Zjav. 2,7; 22,3-5., Iz 65,16- 17.). Idete k Abrahámovi, Izákovi, Jakobovi a k prorokom, k ľuďom to, ktorých vzal Bôh a zachránil od budúceho zlého, a ktorí teraz odpočívajú na svojich ložiach a chodia jeden každý z nich v svojej spravodlnosti (Iz. 57, 1-2.). A vtedy sa pýtali mužovia: „A čože máme robiť na tom svätom mieste?“ A dalo sa im za odpoveď: „Tam dostanete potešenie za všetky svoje útrapy a radosť za všetko svoje súženie, tam budete žať, čo ste siali, t. j. ovocie všetkých svojich modlitieb a sĺz a utrpenia za Kráľa na ceste (Gal. 6,7.). Tam v tom meste poniesiete zlaté koruny a budete sa radovať, že budete neprestajne vidieť Svätého, lebo tam ho budete vidieť, ako je (1. Jána 3,2.); a tam mu tiež neprestajne budete slúžiť s chválou, s plesaním, s ďakovaním, tomu, ktorému ste si žiadali slúžiť na svete, hoci to bolo spojené s mnohými ťažkosťami pre slabosti vašeho tela. Tam sa budú kochať vaše oči vidiac Všemôžúceho, i vaše uši, počujúc jeho milý hlas. Tam sa budete zase radovať svojim priateľom, ktorí vás ta predišli, a tam tiež s radosťou prijmete a uvítate jedného každého, ktorý po vás bude nasledovať do toho vašeho mesta. Tam tiež budete odiami slávou a veličenstvom a sadnete do ekvipáže súci výjst' a vozit' sa s Kráľom Slávy. A keď príde so zvukom trúby na oblakoch s' a na krýdlach vetra, tiež prídete s ním. A keď bude sedieť na tróne a súdiť, budete s ním sedieť, ba, keď vynesie výrok nad všetkými činiteľmi neprávosti, už či to budú anjeli a či ľudia, vy tiež budete mať slovo v súde, lebo sú to Jeho i vaši nepriatelia. A keď potom zase pôjde späť do mesta, i vy pôjdete so zvukom trúby a budete s ním na veky.“ (Jud. 14., Dan. 7,9-10., 2. Kor. 6,2-3., 1. Tes. 4,13-17.). A jako tak shovárajú sa šli bližšie a bližšie ku bráne, hľa, zástup nebešťanov im vyšiel v ústrety, ktorým tamtí dvaja skvejúci sa povedali: „Toto sú tí mužovia, ktorí milovali nášeho Pána, kým boli na svete, a ktorí opustili všetko pre jeho sväté meno. A On nás poslal, aby sme šli po nich, ktorí sme ich aj až sem doprevadili na ich želanej ceste, aby vnišli a pozreli svojemu Vykupiteľovi do tvári s radosťou. Vtedy veľkým hlasom zajasali nebešťania a riekli: „Blahoslavení, ktorí sú pozvaní na svatbu Bäránkovu.“ (Zjav. 19,9.). A Aby ešte v smrti, na prahu večnosti, neodpadnul od Boha. v ten istý čas im vyšlo v ústrety aj niekoľko Kráľových trubačov, ktorí boli oblečení v biele a skvejúce sa rúcho, ktorí 9melodicky krásne a zvučne trúbili, tak, že sa im až nebe ozývalo. Títo trubači tisíc ráz pozdravili Kresťana a jeho druha: „Vitajte, vitajte zo sveta!“ A vítali ich hlasite jasajúc a trúbiac na svoje trúby. A keď ich takto uvítali, obstúpili ich zo všetkých strán, a tak išli jedni pred nimi, druhí za nimi, a niektorí z prava a iní z ľava (ani čo by ich boli mali strážiť cestou cez vyššie oblasti) ustavične hlasite cestou jasajúc a melodicky, krásne pejú výsostnými nápevy, tak že tomu, kto to videl, zdálo sa už toto, jako by samo nebe bolo sostúpilo im v ústrety. A tak šli spolu. A jako tak šli, trubači znova a znova hneď jasotom, hneď zase hudbou, pohľadom a posunkami dávali Kresťanovi a jeho bratovi na javo, ako veľmi sú vítaní v ich spoločnosti, a s akou radosťou im vyšli v ústrety. A mužom to bolo, jako by boli v nebi, prv než vnišli do neho. Boli jako vo vytržení vidiac anjelov a počujúc ich krásny spev. A tu už jasne videli i samo mesto, a zdálo sa im, že počujú na svoje uvítanie zvonit' na všetky zvony. Ale nado všetko ich blažila radostná myšlienka, že oni sami budú bývať v takej prekrásnej spoločnosti a to na veky vekov. Ó, kde ktorý jazyk by vedel vysloviť ich slávnú radosť, alebo len ktoré pero by to vedelo opísať?! A tak prišli ku bráne. A keď k nej prišli, videli nad ňou napísané zlatými literami: „Blahoslavení, ktorí činia jeho prikázania, aby mali právo ku stromu života a aby bránami vnišli do mesta.“ (Zjav. 22,14.). Potom som videl v svojom sne, že skvejúci sa mužovia im kázali zavolať pri bráne. A keď tak urobili, niektorí pozreli von ponad bránu, boli to Enoch, Mojžiš a Eliáš a ešte iní, ktorým sa rieklo: „Títo pútnici idú z mesta Zkazy, z lásky, ktorú majú ku Kráľovi tohoto mesta; a potom im pútnici oddali každý svoje svedoctvo, ktoré boli dostali na počiatku svojej cesty. A tak vzali svedoctvá a zanesli dnu Kráľovi. A keď ich prečítal, opýtal sa: „Kde sú tí mužovia?“ A odpovedali mu: „Stoja vonku pri bráne.“ Vtedy rozkázal Kráľ otvoriť povediac: „Otvorte bránu, nech

vníde národ spravедlivý, ostríhajúс vernost'." (Iz. 26,2.). Potom som videl v svojom sne, že tí dvaja mužovia vnišli do brány, a hľa, ako vstúpili, v tom okamžení boli premenení a mali oblečené rúcho, ktoré sa lesklo jako zlato. A tu im tiež prišli niektorí v ústrety s harfami a s korunami a dali im ich, harfy na to, aby na nich hrali na chválu, a koruny na dôkaz cti. A potom som počul v svojom sne, že zase od radosti zahlaholily všetky zvony mesta, a že povedali pútnikom: „Vnídite do radosti svojeho Pána!“ A počul som aj ich samých hlasite spievať: „Sediacemu na tróne i Bäránkovi požehnanie, čest' a sláva i moc na veky vekov!“ (Zj. 5,13.). A práve, keď sa otvorily brány, aby sa dal mužom vstup, pozrel som za nimi a videl som, že mesto sa skvelo jako slnce, aj ulice byly vydláždené zlatom, a po nich chodilo mnoho ľudí s korunami na hlave, s palmami v rukách a so zlatými harfami hrajúc a spievajúс na chválu a slávu. Boli tam aj takí, ktorí mali krýdla, ktorí si bez prestania na vzájom privolávali: „Svätý, svätý, svätý Hospodin!“ (Zjav. 4,8.). A potom zatvorili bránu, a ja vidiac to sám som si prial byť medzi nimi. A kým som tak žasnúc na to hľadel, obzrel som sa zpät' a videl som Nevedomého, že ide smerom ku rieke, a ten sa skoro prebrodil, a to ani s polovicou ťažkostí, ktoré prekonali tamtí dvaja. Lebo sa prihodilo, že práve vtedy tam bol istý Marná Nádej, prievozník, ktorý mu svojím člnom pomohol na druhú stranu. A videl som, že jako tamtí, tak aj on išiel hore brehom smerom ku bráne, len že on išiel samotný. Ani mu nikto neprišiel ani len s najmenším povzbudením naproti. A keď prišiel ku bráne, pozrel na písmo, ktoré bolo nad ňou napísané, a potom započal klepať domnievajúc sa, že mu skoro otvorია a vpustia ho dnu. Ale mužovia, ktorí pozreli ponad bránu, sa ho opýtali, odkiaľ ide a čo chce? Človek odpovedal: „Jedol som a pil pred kráľom, a učil na našich uliciach.“ Na to sa ho opýtali, kde má svoje svedoctvo, aby ho zaniesli a ukázali Kráľovi. A tak hľadal a hľadal v svojom lone a makal, ale nič nenašiel. A tak sa ho spýtali: „Či nemáš svedoctva?“ Ale človek už viac neodpovedal ani slova. A tak to povedali Kráľovi; ale ten nechcel síst' a videt' ho, lež dal povel tým dvom skvejúcim sa mužom, ktorí sprevádzali Krest'ana a Nádejného do mesta, aby vyšli von a poviazali mu ruky a nohy a odpratali ho. A tak ho vzchopili a odniesli vzduchom ku dverám, ktoré som videl, na stráni brehu, a tam ho uvrhli. A vtedy som videl, že ešte aj od samej brány neba vedie cesta do pekla, zrovna tak, jako z mesta Zkazy. V tom som sa prebudil, a hľa, bol to sen.

CESTA KREŠŤANKY

Anglický napísal:

JOHN BUNYAN

Z pôvodiny do slovenského preložil:

KAZ. JOZEF ROHÁČEK

1. Láskaví spolupútnici, ke som vám pred nejakým časom rozprával svoj sen, ktorý sa mi sníval o pútnikovi Kresťanovi a o jeho nebezpečnej ceste do Nebeskej zeme, mne to bolo milé a vám užitočné. Povedal som vám vtedy, čo som videl o jeho žene a o jeho deťoch, a akí boli neochotní vydať sa s ním na púť, takže musel ísť sám svojou cestou, bez nich. Lebo sa nemohol odvážiť vystaviť sa nebezpečenstvu záhuby, ktorej sa bál, že sa dostanoví, keby zostal s nimi v meste Zkazy. Preto, ako som vám vtedy ukázal, opustil ich a odišiel. Stalo sa, že moje mnohé zamestnanie mi veľmi prekážalo a zdržalo ma od môjho obvyklého cestovania v tie krajine, kam on išiel. A tak som nemohol doteraz nájsť príležitosť dopýtať sa na tých, ktorých zanechal doma, aby som vám mohol podať správu o nich. Ale keďže som mal nedávno nejakú prácu tým smerom, zašiel som zase ta dolu. Ubytoval som sa v lese, tak asi míľu od toho miesta, a ke som usnul, zase sa mi snívalo. A vo svojom sne som videla hľa, nejaký starý pán išiel pomimo, kde som ležal. A pretože mal ísť nejaký kus tej cesty, ktorou som ja cestoval, zdalo sa mi, že som vstával a išiel s ním. Ako sme tak išli, bolo mi, ako čo by sme sa boli dali do rozhovor, ako to cestujúci obyčajne robievajú, a náhodou bol náš hovor o Kresťanovi a o jeho cestách, lebo takto som začal hovoriť: "Pane aké je to mesto tam dole, ktoré leží po ľavej strane našej cesty?" Vtedy povedal Bystroumný, lebo to bolo jeho meno: "To je mesto Zkazy, ľudnaté miesto, ale obývané veľmi zlými a naničhodnými ľuďmi." "Myslel som si, že to bude to mesto," povedal som, "Ja sám som kedysi išiel tým mestom, a preto viem, že to, čo hovoríte o ňom, je pravda." Bystroumný: "Príliš verná pravda, a prial by som si hovoriť pravdu tak, že by som mohol lepšie hovoriť o ľuďoch, ktorí bývajú v ňom." "Nuž hej, pane," vetil som na to, "Takto vyrozumiem z vašich slov, že ste vy dobromyseľný človek a taký, ktorý sa teší tomu, ke počuje niečo dobrého alebo ke môže niečo dobré povedať. Prosím vás, či ste nepočuli, čo sa pred nejakým časom prihodilo v tom meste nejakému človekovi, ktorého meno bolo Kresťan a ktorý odišiel na púť ta hore vo vyššie kraje?" Bystroumný: "Akože by som nebol počul!? Ba počul som aj o jeho ťažkosti ach a trápeniach, bojoch, zajatiach, výkrikoch, vzdychaniach, obavách a strachoch, s ktorými sa stretol a ktoré mal na svojej ceste. Krome toho vám musím povedať, že náš kraj je plný povesti o ňom, a je tam len málo domovov, ktoré počuli o ňom a o jeho činoch, ktoré by sa neboly dopytovali na neho a neboli dostali správ o jeho púti. Áno, nezdám sa, že smiem povedať, že tá jeho hazardná cesta získala mnoho takých, ktorí mu prajú šťastie na jeho ceste. Lebo hoc aj vtedy, ke bol tu, každý ho nazýval bláznom, ale teraz, ke už odišiel, všetci ho veľmi vychvaľujú; lebo hovorí sa, že sa má veľmi dobre, a že sa mu dostáva slávy tam, kde je. Dokonca mnohí z tých, ktorí sú rozhodnutí nikdy sa nevydať do takého nebezpečenstva, predsa vo svojom srdci túžia mať sa tak ako on." "Právom môžu myslieť," riekol som, "ak vôbec myslia niečo, čo je pravda, že sa má dobre tam, kde je. Lebo teraz žije pri prameni života a v ňom a má, bez práce a starosti; lebo do toho sa nemieša nijaká strasť. Lež prosím vás, čo hovoria tí ľudia o ňom?" Bystroumný: "Čo hovoria! Hovoria o ňom podivné veci. Jedni hovoria, že sa teraz prechádza v bielom; že má zlatú reťaz okolo hrdla; že ma zlatú korunu, vykladajú perlami, na svojej hlave; druhí hovoria, že tie skvejúce sa bytosti, ktoré sa mu niekedy ukázali na jeho ceste, stali sa jeho spoločníkmi, a že s nimi v takom dôvernom pomere tam na tom mieste, kde ja, ako tu sused so susedom. Krome toho hodnoverne tvrdia o ňom, že kráľ toho miesta, kde je, mu už vykázal veľmi bohaté a príjemné bývanie na svojom kráľovskom dvore, a že každý deň je a pije, prechádza sa a hovorí s ním, a že sa mu dostáva úsmevov a priazne toho, ktorý je sudcom všetkých tam. nad to ešte

niektorí očakávajú, že ten Knieža, Pán tej zeme, príde naskore v tieto naše kraje a chce zvedieť príčinu, ak môžu nejakú udať, prečo si ho jeho susedia tak málo vážili a prečo sa mu tak veľmi vysmievali, ke spozorovali, že sa chce vydať na púť. Lebo tak hovoria, že je teraz natoľko v láske toho Kniežaťa, že urážky, vrhané na neho, ke sa bol stal pútnikom, sa ho tak dotýkajú, že bude na všetky hľadieť tak, ako čo by sa boly jemu samému dialy. A nie div, lebo ve to bolo z lásky, ktorú mal oproti svojmu Kniežaťu, ke sa bol tak odvážil na to, na čo sa bol odvážil." "Smiem povedať," riekol som na to, "že som tomu rád; rád som pre toho chudáka, že teraz už odpočíva od svojej práce a že teraz žne dobrodenie svojich slúz s radosťou, že sa dostal z dostrelu svojich nepriateľov a že je z dosahu tých, ktorí ho nenávidia. A rád som i tomu, že povest' o tých veciach šíri sa v tejto zemi. Kto by mohol inak povedať, než že to môže zapôsobiť na niektorých z tých, ktorých nechal doma?! Lež prosím vás, pane, kým nezabudnem, či počúvate voľačo o jeho žene a o jeho deťoch? Úbohé duše; chcel by som zvedieť, čo ozaj robia?!" Bystroumný: "A hej! Kresťanka a jej synovia! Vidí sa, že robia zrovna tak dobre, ako robil aj sám Kresťan. Lebo ke aj zprvu hrali všetci úlohu blázna a nedali sa nijako prehovoriť ani jeho slzami ani jeho prosbami, predsa potom iné myšlienky podivuhodne zapôsobili na nich, takže sa zobrali a odišli tiež po ňom tou istou cestou." "Vše lepšie," povedal som; "Tedy žena a deti i všetci?" Bystroumný: "Tak je, a môžem vám podať správu o tom, lebo som bol tam na mieste vtedy a bol som dokonale oboznámený s celou tou vecou." "Tak tedy," hovorím, "zdá sa, že možno vec ďalej šíriť ako pravdu, či hej?" Bystroumný: "Nemusíte mať obavy povedať kdekoľvek, že je tomu tak. Hovorím že všetci odišli na púť, o boji, tá dobrá žena i jej štyria chlapci. A kdeže, ako pozorujem, pôjdeme ešte veľký kus cesty spolu, obšírne vám porozprávam o tom o všetkom. Táto Kresťanka - lebo to bolo jej meno od toho dňa, ktorého sa i so svojimi deťmi vydala na púť -, ke už jej muž bol prešiel cez tú rieku, a ke už nemohla viacej ničoho počuť o ňom, jej myšlienky začali v jej mysli, a to najprv preto, že stratila svojho manžela a potom, že rodinný zväzok lásky sa úplne pretrhol medzi nimi. Lebo ve viete - povedal -, že prirodzenosť nemôže ináč než zamestnať pozostalých živých mnohým a ťažkým rozmyšľaním pri rozpomienke na stratu milých príbuzných. Nuž tedy rozpomienka na jej muža stála veľa slúz. Ale to nebolo ešte všetko, lebo Kresťanka tiež uvažovať vo svojom srdci, či jej neslušné chovanie sa voči jej mužovi nebolo tiež jednou z príčin toho, že ho už viacej nevidela, a že bol takým spôsobom vzatý od nej. K tomu jej prišlo na myseľ aj niečo iné ako rojom, všetko jej neláskavé, neprirodzené a bezbožné chovanie sa voči jej drahému priateľovi, čo tiež ťažko doliehalo na jej svedomie a vrhalo na ňu vinu ako ťažké bremeno. Krome toho ju to veľmi krúšilo, ke sa rozpomínal na tie neprestajné vzdychy svojho muža, na jeho horké slzy i na to, ako kvíľil nad sebou, a ako ona zatvrdzovala svoje srdce oproti všetkým jeho prosbám a nahováraniam, ktorými nahováral ju i jeho synov, aby išli s ním. Áno, nebolo ničoho z toho, čo jej kedy Kresťan už alebo povedal alebo čo pred ňou kedy vykonal po celý ten čas, čo jeho bremeno viselo na jeho chrbte, čo aby sa teraz nebolo vrátilo k nej ako záblesk svetla a netrvalo závoja s jeho srdca; najmä ten jeho zúfali výkrik: "Čo mám robiť, aby som bol spasený?!" znel v jeho ušiach prežalostne. Potom povedala svojim deťom: "Synovia sme všetci stratení, Ja som svojimi hriechami zahnala vášho otca, a on odišiel. Bol by nás chcel mať so sebou; ale ja sama som nechcela ísť a prekážala som aj vám kročiť na cestu života." Na to sa všetci jej synovia dali do plaču a zvolali, že chcú ísť za svojim otcem. "Ach," povedala Kresťanka, "keby sme len boli s ním, vtedy by sme sa boli mali dobre, ináč než ako sa, podľa všetkého, budeme mať teraz! Lebo hoci som sa prv nerozumne domnievala o duševnom trápení vášho otca, že pochádzalo z akéhosi námyslu, alebo že sa ho zmocnila trudnomyselnosť, nechce mi to teraz ísť na myseľ, že to muselo mať inde svoju príčinu, totiž tam, že mu bolo dané svetlo života, pomocou ktorého, ako vidím, unikol osídľam smrti. Vtedy sa znova pustili všetci od plaču a volali: "Ach, beda, beda nám!"

2. Nasledujúcu noc mala Kresťanka sen. A hľa, videla, ako čo by nejaký široký pergament bol

rozvinutý pred ňou, na ktorom byly popísané všetky jej cesty a jej neprávosti, ako myslel; hľadeli na ňu veľmi čierne. Vtedy vykričkla nahlas vo svojom spánku: "Pane, bu milostivý mne hriešnici!" A malé deti ju počuli. Po tom zase myslela, že vidí stáť dve čosi veľmi zlé zmýšľajúce bytosti pri svojej posteli a počula ich, ako hovoria: "Čo máme urobiť tej žene? Lebo kričí o milosť, i keď nespí i keď spí. Ak ju necháme aby pokračovala tak, ako začína, stratíme ju, ako sme stratili jej muža. Preto musíme už či takým či inakším spôsobom snažiť sa odvrátiť ju od myšlienok na to, čo bude potom, ináč nepomôžeme ani celý svet, aby sa nevydala na púť." Na to sa prebudila celá spotená triasla pri tom. Ale o chvíľu zase usnula. A vtedy sa jej zdalo, že vidí Kresťana, svojho muža, na mieste blaženstva medzi mnohými nesmrteľníkmi, a že má harfu vo svojej ruke až stojí na nej pred jedným, ktorý sedel na tróne a mal dúhu okolo svojej hlavy. A taktiež videla, ako čo by bol sklonil svoju hlavu, tvárou obrátenou k dlažbe, ktorá bola pod nohami toho Kniežat'a, a hovoril: "Ďakujem ti zo srdca, môj Pane a môj Kráľu, že si ma doviedol na toto miesto." Vtedy zavýskol zástup tých, ktorí stáli naokolo a hrali na svojich harfách. Lež nikto živý nemohol povedať, čo hovorili, iba Kresťan a jeho spoločníci. Nasledujúce ráno, keď vstala, pomodlila sa Bohu a hovorila chvíľu so svojimi deťmi, voľakto silne zaklopal na dvere, ktorému odpovedala: "Ak prichádzaš v mene Božom, vojdí?" Na to povedal on: "Amen", a v tom otvoril dvere a pozdravil ju slovami: "Pokoj tomuto domu!" A Hne na to povedal: "Kresťanka, či vieš, prečo som prišiel?" A ona zrumenela a triasla sa, i jej srdce sa zohrievalo túžbou zvedieť, odkiaľ ide a načo prišiel k nej. A tak jej povedal: "Moje meno je Tajomstvo, a bývam s tými, ktorí sú na výsosti. Tam, kde bývam, sa hovorí, ako čo by si mala túžbu ísť ta. A prišla ta i správa o tom, že si si vedomá toho zlého, ktorého si sa tam prv dopustila voči svojmu mužovi tým, že si zatvrdzovala svoje srdce proti jeho ceste a že si udržovala tieto svoje detičky v ich nevedomosti. Kresťanka, ten Milosrdný ma poslal, aby som ti povedal, že On je Boh, ktorý je hotový odpustiť mnohé previnenia. A tiež by chcel, aby si vedela, že ťa pozýva, aby si prišla pred Jeho tvár, k Jeho stolu, a že ťa bude sýtiť tučnosťou svojho domu a že dá dedičstvo Jakuba, tvojho otca. Tam je i Kresťan, tvoj nebohý muž, s légiami iných, svojich spoločníkov, ktorí všetci hľadia na tvár Toho, ktorý dáva život tým, ktorí hľadia na Neho. Tí všetci sa budú tešiť, keď počujú šum tvojich nôh, prekročivších prah tvojho Otca." Kresťanka tým bola celá zarazená a sklonila svoju hlavu k zemi, kým posol pokračoval a povedal: "Kresťanko, tu je i list pre teba, ktorý som doniesol od Kráľa tvojho muža." A tak ho vzala a otvorila, ale voňal na spôsob najlepšej voňavky a bol písaný zlatými literami. Obsah listu bol, že Kráľ si praje, aby urobila to isté, čo urobil Kresťan, jej muž; lebo to je vraj tá cesta, na ktorej sa dostane do toho mesta, aby potom bývala pred Jeho tvárou v radosti až na veky. Tým bola dobrá žena celá premožená, tak že zvolala poslovi: "Pane, či pojmete mňa i moje deti so sebou, aby sme aj my mohli ísť a klaňať sa tomu Kráľovi?" Vtedy povedal posol: "Kresťanko, horké prechádza sladké. Musíš ísť cez mnohí súženia ako ten, ktorý išiel pred tebou, a tak vojsť do toho Nebeského mesta. Preto ti radím, aby si urobila tak, ako urobil Kresťan, tvoj muž; idi k tej úzkej bráne, hen za tou rovinou, lebo tá stojí na začiatku cesty hore, ktorou musíš ísť, a ja ti prajem na ňu šťastný úspech, aj ti radím, aby si vložila tento list za svoje bedrá, aby si z neho čítala pre seba i pre svoje deti tak, až ho budete vedieť z pamäti, lebo je to jeden zo spevcov, ktorý musíš spievať, kým si v tomto dome svojho pútnictva, a toto tiež musíš oddať pri ďalšej bráne.

3. Potom som videl vo svojom sne, že starý pán, ako mi rozprával ten dej, bol zrejme sám ním dojatý. A ešte nad to pokračoval a povedal: "Vtedy zvolala Kresťanka svojich synov a takto im začala hovoriť: "Moji synovia, ja som išla posledné časy, ako ste mohli pozorovať, ťažkými duševnými skúškami pri myšlienke na smrť vášho otca, avšak nie preto, že by som nejako pochybovala o tom, že je šťastný; čo do toho, som spokojná, že sa má teraz dobre. Tiež veľmi ma trápilo, keď som myslela na svoj a váš stav, o ktorom som pevne presvedčená, že je biedny od prírody. I moje chovanie sa oproti vášmu otcovi v jeho duševnej úzkosti leží ako ťažké bremeno na mojom svedomí, lebo som

zatvrdzovala i svoje i vaše srdce oproti jemu a odoprela som ísť s ním na púť. Pomyslenia na tie veci by ma boly teraz proste zabili nebyť sna, ktorý sa mi sníval poslednej noci, ako aj nebyť povzbudenia, ktorého sa mi dnes ráno dostalo od tohoto cudzieho človeka. Pote, moje deti, zoberme sa a pome k tej bráne, ktorá vedie do nebeskej krajiny, aby sme uvideli vášho otca a boli tam s ním a s jeho druhmi v pokoji podľa zákonov tej zeme. Tu sa pustili jej deti do plaču od radosti, že srdce ich matky sa ta naklonilo. Vtedy sa rozlúčil s nimi ich posol povediac, aby sa mali dobre, a oni sa začali chystať na svoju cestu. Ale kým sa tak strojili vydať sa na cestu, dve Kresťankine susedky prišli hore ku jej domu klepali na dvere. Kresťanka im povedala ako predtým: "Ak prichádzate v mene Božom, vojdite!" Na také slová ženy cele zdúpnely, lebo ony podobných rečí neslýchali ani neboly spozorovali, že by Kresťanka bola voľačo kedy niečo také vypustila za svojich úst. Avšak jednako vošli. Lež hľa čo videli? Našli, že dobrá žena chystala sa na obchod zo svojho domu. A tak začali a riekli: "Susedko, prosíme vás, čo tým všetkým myslíte?" Kresťanka odpovedala staršej z nich, ktorej meno bolo pani **Bázlivá**: "Chystám sa na cestu." Táto Bázlivá bola dcérou toho, ktorého stretol Kresťan na brehu Ťažkosti, a chcel ho prehovoriť, aby sa vrátil pre strach pred ľvami.

Bázlivá: "Na akú cestu, prosím vás?"

Kresťanka: "Za svojím dobrým mužom." A ke to povedala, dala sa plakať.

Bázlivá: "Dúfam, že nie, dobrá susedko. Prosím vás pre vaše deti, aby ste sa neodvrhli tak nehodnej ženy."

Kresťanka: "Nie, moje deti pôjdu so mnou; ani jedno nechce zostať späť."

Bláznivá: "Divím sa náramne, čo vás priviedlo, alebo kto vás priviedol na takú myšlienku."

Kresťanka: "Ó, susedka, len keby ste vedeli toľko, čo ja viem, som presvedčená, že by ste aj vy išli so mnou." Bláznivá "Ale prosím vás, k akej novej známosti ste to prišli, ktorá odvracia vašu myseľ od vašich priateľov a zvádza vás, aby ste išli kamsi tak, že nikto nevie kam." Vtedy odpovedala

Kresťanka: "Bola som veľmi zarmútená od vtedy, že môj muž odišiel odo mňa, ale najmä od tej doby, čo prešiel cez tú rieku. No, to, čo ma najviac trápi, je moje hrubé chovanie sa oproti nemu, ke bol v úzkosti svojej duše; krome toho som ja teraz v tom istom, v čom bol on vtedy. Nič mi nepomôže, len sa vydať na púť. Minulej noci sa mi snívalo, že som ho videla. Oj že moja duša bola s ním! Býva pred tvárou Kráľa tejto krajiny. Sedí s ním pri jeho stole; stal sa spoločníkom nesmrteľných a teraz dostal dom, v ktorom má bývať, oproti ktorému je ten najkrajší palác na zemi, keby ho prirovnali k nemu, tak sa mi vidí, len hromadou hnoja. A Knieža toho miesta poslal i po mňa so zaslúbením, že ma prijme láskave, ak príjdem k Nemu. Jeho posol tu bol práve teraz a doniesol mi list, v ktorom ma pozýva, aby som prišla" To povediac vytiahla svoj list, čítala ho a povedala im: "Čo teraz poviete na to?"

Bláznivá: "Ach, čo! Bláznovstvo, ktoré vás posadlo i vášho muža? Vrhnuť sa takých ťažkostí! Som si istá, že ste počuli, s čím všetkým sa stretol váš muž a to hne pri prvom kroku, čo sa vzdal na svoju cestu, ako to i nás sused Spurný môže ešte dosvedčiť, lebo išiel s ním, a Povoľný tiež, kým, ako múdri ľudia, nebáli sa ísť alej. Počuli sme tiež dost' a dost' aj o tom. ako sa stretol s tými ľvami, s Apollyonom, s Tôňou smrti a s mnohými inými vecmi. Ani nemáte zabudnúť na nebezpečenstvo, ktoré ho stihlo na jarmoku Márnosti. Lebo ak on, muž, tak ťažko strádal, čo potom vykonáte vy, ktorá ste iba úboha žena?! Preto tiež uvážte, že týchto štvoro ľúbych detí je vaše; sú vašimi deťmi, sú vašim telom a vašou korisťou, Preto hoci by ste boli taká nerozvážna, že by ste odvrhli sama, pre plod svojho života zostaňte doma." Ale Kresťanka jej odpovedala: "Nepokúšajte ma, moja susedka; mám teraz možnosť získať veľký poklad a bola by som tým najväčším bláznom, keby som nemala odvahy použiť príležitosť. A čo do všetkých tých ťažkostí, o ktorých mi hovoríte, že sa asi stretnem s nimi na ceste, tie ma málo nepokoja, že zrovna svedčia o tom, že robím dobre. Horké musí predísť sladké, a to tiež urobí sladké tým sladším. A preto, že ste neprišli do môjho domu v mene Božom, ako som vám povedala, prosím vás, žeby ste odišli a nenepokojili ma alej. Vtedy aj Bázlivá ju tiež tupila a riekla

svojej družke: "Po, susedka Milosrdná; nechajte ju, nech si robí čo chce, ke pohádza našou radou a našou spoločnosťou." Ale Milosrdná stála a nemohla len tak hne súhlasiť so svojou susedou a to zo svojho zo dvoch príčin, 1. že jej vnútornosti sa pohli ľútosťou nad Kresťankou, pre čo si povedala v duši: "Ak naozaj pôjde moja suseda, pôjdem kúsok cesty s ňou a pomôžem jej" 2. že jej vnútornosti sa pohli nad jej vlastnou dušou, lebo to, čo povedala Kresťanka, zaujalo do istej miery jej myseľ, a preto si zasa povedala sama sebe: "Chcela by som sa ešte lepšie pozhovárať s touto Kresťankou a jestli nájdem pravdu a život v tom, čo povie, pôjdem i sama s ňou i so svojím srdcom." Preto Milosrdná začala takto odpovedať Bázlivej, svojej susede:

Milosrdná: "susedka, je pravda, prišla som s vami dnes ráno vidieť Kresťanku. A ke sa, ako vidíte, naposledy lúči so svojou krajinou, mienim tohoto slnečného rána ísť kúsok cesty s ňou, aby som jej pomohla na ceste." Ale tej druhej príčiny jej nepovedala, lež to si držala u seba.

Bázlivá: "Nuž hej, vidím, že aj vy máte úmysel stať sa takým bláznom. Avšak pozorujte včas a bude múdra! Kým nie sme v nebezpečenstve, nuž nie sme v ňom; ale teraz budeme v ňom, bude neskoro utekať od neho." A tak pani Bázlivá navrátila sa do svojho domu, a Kresťanka sa vydala na svoju cestu. Ale ke prišla Bázlivá, do svojho domu, poslala po niektoré svoje susedky, ako bola na pr. pani Nedovidná a pani Nerozvážna, pani Ľahkomyseľná a pani Ničnevedová. Ke sa zišli v jej dome, začala im rozprávať udalosti o Kresťanke a o jej zamýšľanej ceste a takto začala svoju rozprávku.

Bázlivá: "Susedky dnes ráno nemajúc znova pilnej práce išla som navštíviť Kresťanku. Ke som prišla ku dveriam, zaklepala som, ako viete, že je naším zvykom, a ona odpovedala: "Ak prichádzate v mene Božom, vojdite!" Nuž vošla som domnievajúc sa, že je všetko v poriadku. Ale ke som vstúpila, videla som, že sa chystá opustiť mesto aj so svojimi deťmi, a tak som sa jej opýtala, čo tak myslí? Na to mi krátko odpovedala, že má teraz úmysel ísť na púť, ako to urobil jej muž. Rozprávala mi aj sen, ktorý sa jej sníval, ako Kráľ krajiny, kde je jej muž, jej poslal list, ktorým ju vraj pozýva, aby tiež prišla ta." Vtedy povedala pani Ničnevedová: "Čo nehovoríte! A myslíte, že pôjde?"

Bázlivá: "Ej, ísť ona pôjde, nech už bude, čo bude, a nazdám sa, že to viem odtiaľ, že to, čo bolo mojím veľkým dôvodom prehovoriť ju zostať doma, totiž tie strasti, s akými sa asi stretne na ceste, je jej jedným veľkým dôvodom, aby sa tým lepšie poponáhľala na svoju cestu, lebo mi mnoho rás opakovala, že horké predchádza sladké, a keže je to tak, vtedy že to horké robí sladké tým sladším." Pani Nedovidná: "Oj, tá slepá a bláznivá žena! Či sa nedá vystríhať utrpeniami svojho muža? Ja sama za seba vidím jasne, že keby sa mohol vrátiť, sedel by tu spokojný s celou kožou a nikdy viacej by sa nevydal na také mnohé nebezpečné dobrodružstvá a to pre nič za nič:" Aj pani Nerozvážna odpovedala: "Preč z mesta s takými streštenými bláznami! Čo sa mňa týka, som rada, že sa jej zbavíme. Keby zostala tam, kde býva, a podržala by tú svoju myseľ, kto by mohol bývať na pokoji vedľa nej? Bola by som zasmušilá alebo nesusedská alebo by hovorila o takých veciach, akých niktorý rozumný človek neznesie. Preto, čo sa mňa týka, ja nebudem nikdy ľutovať, že odišla. Nech ide, a nech príde niekto lepší na jej miesto. Nikdy tu nebolo dobrého sveta, odkedy títo podivínski blázni bývajú v tomto dome. a pani Ľahkomyseľná dodala k tomu: "Nože odložte také reči! Včera som bola u urodzenej pani Bujnej, kde sme sa tak veselili ako mladé dievčatá. Lebo to myslíte, kto tam mohol byť iný ako ja a pani Milujtelová a ešte tri alebo štyri s pánom Nemravom, s pani Kalnou a s niektorými inými. Mali sme tam hudbu a tanec, a čo ešte také bolo súce doplniť našu zábavu. A môžem povedať, že sama urodzená pani je báječne vzdelaná a dobre vychovaná dáma, a pán Nemrava je znamenitý chlap.

4. V tom čase vydala sa Kresťanka na cestu, a Milosrdná išla s ňou. A ako tak išli - a Kresťankine deti boli tiež s nimi -, Kresťanka započala rozhovor: "Milosrdná, považujem to za nečakanú priazeň, že si vykročila zo dverí, aby si išla so mnou odprevadiť ma kúsok na mojej ceste." Vtedy povedala mladá Milosrdná, lebo bola ešte len mladá: "Keby som vedela, že to má zmysel ísť s vami, nikdy viac by

som sa nepriblížila tomu mestu."

Krešťanka: "Nuž Milosrdná, vrhni svoj los so mnou; ja dobre viem, aký koniec bude našej púti. Môj muž je tam, kde by nemenil ani za všetko zlato v španielskych doloch. Ani nebudeš zavrhnutá, hoci ideš len na moje pozvanie. Kráľ, ktorý poslal po mňa a po moje deti, má rozkoš v milosrdenstve. Okrem toho, ak chceš, vezmem si ťa do služby, a pôjdeš so mnou ako moja slúžka. No, jednako budeme mať medzi sebou, medzi tebou a medzi mnou, všetky veci spoločné, len už po so mnou!"

Milosrdná: "Lež ako nadobudnem istoty, že budem i ja prijatá? Len keby som mala takú nádej od niekoho takého, kto môže povedať, nerozmýšľala by som ani chvíľu, ale išla by som dostať pomoc od toho, kto môže pomôcť, hoci cesta nebola ešte nikdy taká obťažná."

Krešťanka: "Nuž dobre, milá Milosrdná; poviem ti, čo urobíš. Po so mnou k tej Tesnej bráne, a tam sa budem alej vypytovať za teba. A jestli sa tam nestretneš s posmelením, upokojím sa tým, že sa vrátiš na svoje miesto. Aj ti potom zaplatím za tvoju láskavosť, ktorú si preukázala mne i mojim deťom tým, že si nás odprevadila na našej ceste, ako si to urobila."

Milosrdná: "Nuž pôjdem ta a vezmem, čo príde, a Pán nech ráči dať to, aby môj los ta padol tak, aby mi Kráľ nebies bol naklonený svojím milosrdenstvom." Vtedy sa radovala Krešťanka za srdca, že nie len že bude mať družku, ale i preto, že sa jej podarilo prijať úbohé dievča k tomu, aby zahorelo láskou ku svojmu vlastnému spaseniu. A tak išli spolu, a Milosrdná začala plakať. Vtedy jej povedala

Krešťanka: "Prečo tak plačeš, moja sestra?"

Milosrdná: "Nuž ktože by neplakal, kto dobre uvážil, v akom položení sa nachodia moji úbohí príbuzní, ktorí sú ešte vždy v našom hriešnom meste?! A čo ma tým viacej rmúti, je to, že nemajú nikoho, kto by ich učil, ani kto by im povedal, čo bude."

Krešťanka: "Zľutovanie a ľútosť slušia pútnikom. A ty robíš pre svojich priateľov, čo môj dobrý Krešťan robil pre mňa, ke ma opustil; smútil nad tým, že som nechcela pozorovať ani hľadieť na neho; ale aj jeho a náš Pán zobral jeho slzy do svojej nádoby, a teraz my obidve, i ty i ja, i tieto moje milé deti sprataváme ich dobré ovocie a všelijaký úžitok. nadejem sa Milosrdná, že tieto tvoje slzy nebudú nadarmo, lebo Pravda povedala: "Tí, ktorí sejú so slzami, budú žať s plesaním. Ta ide pomaly a plače ten, kto rozsieva semeno, ale potom istotne príde s plesaním nesúc svoje snopy " Ž. 126, 5 - 6.

Vtedy povedala

Milosrdná:

"Nech ma tedy milosrdný Pán,
ak to Jeho svätá vôľa,
ráči uviesť vo svoj svätý strán,
aby som mu tiež Jeho bola.
Ta chcem ísť na jeho svätý vrch
medzi Jeho pastvy stádo.
Nech ma vedie jeho dobrý Duch:
moje srdce pôjde rado.
Nech mi nedá nikdy zablúdiť,
ani kročiť z svätej cesty,
vo všetkom sa Jemu chcem ľúbiť,
A nech ráči ta uviesť i
mojich milých zanechaných späť,
v duchovnej tme, v putách hriechu,
Nech dá Pán ich duši svätý vzlet,
nech dá život, svetlo, techu!

A môj starý priateľ pokračoval a riekol: "Ale keď prišla Kresťanka k bahnu Zúfalstva, zastavila sa a povedala: "Toto je to miesto, kde sa môj muž bezmála utopil v bahne." A tak tiež spozorovala, že napriek rozkazu rozkazu Kráľovmu urobiť to miesto pre pútnikov schodným, bolo pokaždé skorej horším, ako bolo pred tým. A tak som sa pýtal, či je to pravda? "Áno," povedal starý pán, „až príliš pravda, lebo je mnohých takých, ktorí sa vydávajú za Kráľových robotníkov a hovoria, že naprávajú kráľovskú cestu, ale namiesto kameňov donášajú blato a hnoj a tak miesto toho, popravili, kazia." Tu sa tedy zastavila Kresťanka i so svojimi chlapcami a stála. ale milosrdná povedala: "Nože pome a odvážme sa, len bume opatrný!" A tak pozorovali dobre na šľapaje a hoci s námahou a potácajúci sa, predsa sa len šťastlivo dostali na druhú stranu No Kresťanka mala nie raz, nie dva uviaznuť do bahna A sotva sa ešte dostali na druhý bok, zdalo sa im, že počujú slová, ktoré im vraveli: "Blahoslavená tá, ktorá uverila, lebo sa skutočne naplní to, čo jej bolo povedané od Pána" (Luk. 1, 45). Potom išli zase alej, a Milosrdná riekla Kresťanke: "Keby som mala takú dobrú príčinu nadejať sa na láskavé prijatie pri Telesnej bráne ako ty, nazdávam sa, že niektoré bahno zúfalstva by mi nevezalo odvahy." "Áno," povedala tamtá, "ty vieš o tom, čo teba bolí; a ja viem o tom, čo mňa bolí, a ostane, milá priateľko, my všetci budeme mať dosť zlého, prv než prídeme na koniec svojej cesty. Lebo je mysliteľné, aby ľudia, ktorí majú úmysel dosiahnuť takú veľkú slávu ako my, a ktorým iní tak závidia ich blaho ako nám, sa nestretli na svojej ceste so strachom a jazvami, s ťažkosťami a s trápeniami aké nám môžu do cesty vložiť tí ktorí nás nenávidia? A tu ma už pán Bystroumný nechal, aby som sám dosníval svoj sen.

5. Potom som videl vo svojom sne Kresťanku a Milosrdnú i chlapcov, ako išli všetci hore ku bráne. Keď prišli k nej, začali krátky rozhovor o tom, ako treba volať pri bráne, a čo majú povedať tomu kto im otvorí. Atak sa uniesli na tom, že keď je Kresťanka najstaršia ona má klepať a žiadať o vstup a že ona má hovoriť aj za ostatných tomu kto otvorí. A tak začala klepať, a ako to robil aj chudák jej muž, klepala znova a znova. Ale namiesto, aby bol niekto odpovedal, zdalo sa im všetkým, že počujú, ako čo by išiel nejaký pes a brechal na nich, pes, a to k tomu ešte veľký, čo nastrašilo i ženy i deti, ani sa za nejakú chvíľu neodvážili viacej klepať zo strachu, že sa obluda vrhne na nich. Veľmi boli zmietaný vo svojej mysli a nevedeli čo robiť. Klepať sa neodvážili zo strachu pred psom; ani ísť späť sa neodvážili, lebo sa báli, že ich Vrátny mohol spozorovať, ako išli, a že by ho tak mohli uraziť. Na koniec sa rozhodli, že znova zaklepú a že zaklepú silnejšie ako pred tým. Vtedy sa ozval vrátny: "Kto je tam?" Na to pes prestal brechať, a vrátny im otvoril. Vtedy sa Kresťanka hlboko poklonila a riekla: "Náš pane neráďte sa hnevať na svoje služobnice, preto že sme klepali na vašu kniežaciu bránu." Nato sa ich pýtal vrátny, odkiaľ idú a čo si prajú? Kresťanka odpovedala: "Prišli sme odtiaľ, odkiaľ prišiel vtedy Kresťan, z mesta Zkazy, a v tej istej veci ako on; žiadame totiž, že by nám, ak sa vám to bude ľúbiť, bolo dovolené prejsť cez túto bránu na cestu, ktorá vedie do nebeského mesta. A hne za tým odpovedám, môj pane, i to, že som Kresťanka, kedysi žena Kresťanova, ktorý už doputoval ta hore." Tomu sa vrátny podivil a riekol: "Čože? Tá že sa stala teraz pútnicou, ktorá si ešte len nedávno ošklivila taký život? Tu ona sklonila svoju hlavu a povedala: "Áno, pane, a pútnikmi sú tieto moje milé deti." Vtedy ju pojal za ruku, pustil ju dnu a povedal ešte i to: "Nechajte dieťatká ísť ku mne!" A keď to povedal, zamkol za sebou bránu. Potom zavola trubača, ktorý bol hore nad bránou, aby uvítal Kresťanku s hlasitým pokrikovaním a so zvukom trúby od radosti. Trubač poslúchol a trúbil a naplnil vzduch svojimi ľubozvučnými nápevmi. Po celý ten čas stála úbohá Milosrdná vonku trasúc sa a plačúc od strachu, že je zavrhnutá. Ale keď potom bola Kresťanka sama pripustená i so svojimi chlapcami, začala sa prihovárať a prosiť za Milosrdnú.

Kresťanka: "Môj pane, mám spoločnicu ktorá stojí ešte vonku, a ktorá prišla sem za tým istým účelom ako ja sama. Je veľmi znepokojená vo svojej mysli, pretože ide, ako sa domnieva, bez toho, že by boli poslali po ňu, kým po mňa poslal Kráľ môjho muža a povolal ma, aby som prišla." Medzitým stávala sa Milosrdná veľmi netrpezlivou, lebo každá minúta jej bola dlhá ako hodina, a preto znemožnila

Kresťanke dôkladnejšie sa prihovoriť za ňu tým, že sama klepala na bránu, a klepala vtedy tak hlasne, že to Kresťanku zarazilo. Vtedy povedal vrátny: "Kto je tam?" A Kresťanka riekla: "To je moja priateľka." Tak otvoril bránu a pozrel von. Ale Milosrdná už ležala v mdlobách, pretože bola celá vysilená a bála sa, že jej neotvorí brány. Vtedy ju pojal za ruku povedal. Dievčatko, tebe hovorím, vstaň!" (Marka 5, 41). "Ó, pane" riekla, "Som taká zamdlená, že sotva zostalo niečo života vo mne." Ale on odpovedal: "Raz povedal ktosi: "Ke práhnuc zvíjala sa vo mne moja duša, rozpomínal som sa na Hospodina, a moja modlitba prišla k Tebe do chrámu Tvojej svätosti" (Jon. 2,7). Neboj sa, ale vstaň na svoje nohy a povedz mi, prečo si prišla?"

Milosrdná: Prišla som po to, k čomu som nebola nikdy pozvaná, ako bola pozvaná moja priateľka Kresťanka. Ju pozval Kráľ, a mňa pozvala len ona, a preto sa bojím, že som opovážlivá. "Či ťa žiadala o to, aby si prišla s ňou na toto miesto?"

Milosrdná: "Áno, a ako vidí môj pán, prišla som. A jestli je ešte nijaká milosť a nijaké odpustenie hriechov, prosím, žeby som ja tvoja úbohá dievka, bola toho účastná." Vtedy ju znova pojal za ruku a nežne ju voviedol do vnútra a riekol: "Ja prosím za, všetkých, ktorí veria vo Mňa, nech už by prišli ku Mne akýmkoľvek spôsobom." Potom povedal tým, ktorí tam stáli: "Doneste voľačo a dajte to Milosrdnej ovoňať, aby už neomdlievala." A tak jej doniesli viazaničku myrhy, a o chvíľu sa zotavila. A tedy boli Kresťanka, jej chlapci a Milosrdná vlúdne prijatí od Pána na začiatku cesty, a hovoril láskavo s nimi. Potom mu oni alej povedali: "Ľutujeme svoje hriechy a prosíme svojho Pána za odpustenie a o alšie poučenie, čo máme robiť." "Udieľam odpustenie" vetil, "Slovom i skutkom; slovom zasľubujúc odpustenie a skutkom tak, ako som odpustenie získal. Prijmite prvé z mojich rtov s bozkom a druhé ako vám bude zjavené." Potom som videl vo svojom sne, že hovoril s nimi mnohé dobré slovo, čím boli veľmi potešení. Aj ich potom vyviedol hore na vrch brány a ukázal im, akým skutkom boli zachránení, a povedal im, že sa im znova dostane toho pohľadu, ke pôjdu cestou, na ich potešenie. A tak ich nechal nejakú chvíľu v letnej sieni dole, kde sa dali do rozhovoru medzi sebou. A Kresťanka takto započala: "Ó, Pane, aká som rada, že sme sa sem dostali!"

Milosrdná: "Však aj môžeš byť rada; ale ja mám od vás od všetkých najviac príčiny poskakovať od radosti."

Kresťanka: "Už som istý čas, ako som stála pri bráne, keže na moje klopanie nikto neodpovedal, myslela, že všetka naša práca bola daromná; zvláštne ke ten oškľivý psisko tak strašne na nás brechal."

Milosrdná: "Ale ja som sa najviac bála, ke som videla, že vás vzal do svojej priazne, a že ja som bola späť zanechaná. Vtedy som myslela, že sa naplnilo to, čo je napísané: "Dve budú mlieť vo mlyne; jedna bude vzatá a druhá zanechaná." Veľmi som sa musela premáhať, aby som nevykríkla: "Zatratená, zatratená!" A potom som sa už bála klopať. Ale ke som pozrela hore a videla som, čo je napísané nad bránou, nabrala som odvahy. A myslela som aj to, že alebo musím zase klopať alebo zomrieť. A tak som klopala, ale nevedela by som povedať ako, lebo môj duch zápasil medzi životom a medzi smrťou."

Kresťanka: "Že nevieš, ako si klopala? Klopala si tak mocne, že som sa zhrozila toho hrmotu. Zdalo sa mi, že som nikdy v celom svojom živote nepočula takého klopania. Myslela som, že sa chceš násilím dostať dnu alebo že vezmeš kráľovstvo útokom."

Milosrdná: "Hej, bu na mojom mieste, kto by to bol mohol ináč robiť! Videla si, že dvere boli zamknuté predo mnou, a že kdesi na blízku bol akýsi strašne zúrivy pes. Nuž, hovorím, kto takého bojácneho srdca, ako som ja, by nebol klopal z celej sily?! Lež prosím ťa, čo povedal môj Pán na moju nezbednosť? Či sa nehneval na mňa?"

Kresťanka: "Ke počul tvoj buchot a hrmot, usmieval sa na podiv mile a nevinne. Myslím, že to, čo robila, sa mu dost ľúbilo, lebo neprejavil známky nijakej svojej neľúbošti. Ale tomu sa divím sama v sebe, prečo drží takého psa. Keby som to bola prv vedela, obávam sa, že by som nebola mala dost smelosti odvážiť sa, ako som sa odvážila. Ale však teraz sme sme už dnu, sme dnu, a ja sa tomu teším

z celého svojho srdca."

Milosrdná: "Ak chceš, ja sa sa opýtam, až zase príjde dolu, prečo drží také ošklivé psisko na svojom dvore. Nadejem sa, že mi to nebude zle vykladať." "Ba hej, opýtaj sa," povedaly deti, "a nahovor ho, aby ho uviazal, lebo sa bojíme, že nás pokúše, ke pôjdeme odtiaľto." A tak konečne zase prišiel za nimi dolu, a Milosrdná padla pred ním na zem na svoju tvár, klaňala sa mu a povedala: "Nech prijme môj Pán obeť chvály, ktorú mu obetujem s telcami svojich rtov." Na to jej povedal: "Pokoj ti, vstaň!" Ale ona pokračovala ležiac dolu tvárou a riekla: "Ty, ô, Hospodine, zostaneš spravodlivý, keby som sa s tebou pravotila (Jer. 12, 1). Prečo držíš takého ukrutného psa na svojom dvore, ke pri pohľade na neho také ženy a deti, ako sme my tu, sú hotové utiecť od tvojej brány zo strachu?" Odpovedal a riekol: "Pes má iného majiteľa, aj ho držia, tu blízko, na pôde iného človeka, len že moji pútnici čuje jeho brechot. Patrí zámku, ktorý vidíte tamto nealeko, ale môže prísť až ku múrom tohoto miesta. Poľakal už nejedného čestného pútnika od zlého k dobrému veľkým zvukom svojho brechotu. Je pravda, že jeho majiteľ ho nedrží z nijakej dobrej vôle oproti mne, ale s úmyslom zdržať pútnikov, aby neprišli ku mne a aby sa báli klepať na túto bránu a žiadať o vstup. Niekedy sa aj preboril a ublížil niektorým z tých, ktorých milujem; ale nateraz znášam všetko trpezlivo. Aj prispievam pútnikom včas na pomoc, takže nie sú vydaní do jeho moci, aby im urobil to, čo by bola hotová urobiť jeho psia príroda. Lež čože, moja vykúpená, som presvedčený, že keby si aj predtým bola to všetko vedela, nebola by si sa bála nejakého psa. Žobráci, ktorí chodia odo dverí ku dveriam, radšej sa vystavia nebezpečenstvu, že na nich zavrčí alebo zašteká nejaká pes alebo ich aj pokúše, než aby prišli o nejakú možnú almužnu; a či by azda pes, a to pes na iného človeka dvore, pes, ktorého brechot ja obraciam v prospech pútnikov, mal niekoho zdržať, aby neprišiel ku mne? Ja ich vyslobodzujem od ľvov a môjho drahomilovaného z moci psa." Vtedy povedala

Milosrdná: "Vyznávam svoju nevedomosť. Hovorila som o tom, čomu som nerozumela. Uznávam, že Ty činíš všetky veci dobre." Tu začala Kresťanka vraviť o ich ceste a vypytovať sa na ňu. A tak on ich nasýtil, umyl ich nohy a uviedol ich na cestu svojich šľapají, tak ako to bol predtým učinil jej mužovi.

6. A tak som videl vo svojom sne, že išli svojou cestou a mali veľmi príjemné počasie. Vtedy začala Kresťanka spievať a vravela:

Nech je požehnaný a ten deň,
ktorého som vyšla na púť,
no, nech požehnaný je i ten,
kto ma ráčil k tomu tiahnuť.
Pravda, dlho som len nechcela
hľadať večný život; ale
teraz bežím vačne, veselá,
síce pozde, no, už stále.
Naše slzy v radosť zmenené,
naše strachy v pevnú vieru;
taký začiatok je znamenie,
že skon cesty život mieru.

A teraz na druhej strane múru, tvoriaceho ohradu cesty, ktorou bolo ísť Kresťanke s jej spoločníkmi, bola záhrada, ktorá patrila tomu, čím bol ten brechajúci pes, o ktorom bola pred týmto zmienka. Niektoré z ovocných stromov, ktoré rástli v záhrade, vypúšťali svoje konáre ponad múr A keže bolo ovocie zrelé, zbierali ho tí, ktorí ho našli a často jedli z neho svoju škodu. Tak aj Kresťankyni chlapci

robievajú, ke sa im stromy ľúbili aj ovocie, ktoré viselo na nich, dali sa ho trhať a jesť. A hoci ich matka aj karhala za to, ale chlapci neprestali. "Nuž moji synovia" riekla, "prestupujete prikázanie, lebo to ovocie nie je naše." Ale nevedela o tom, že patrí nepriateľovi. Som istý, že keby bola vedela, bola by azda i zomrela od strachu. avšak to pominulo, a oni išli alej svojou cestou. Lež sotva boli ušli na nejaké dvoje dostrelenie z luku od miesta, z ktorého vyskočili na cestu, spozorovali dvoch veľmi zlomyseľných mužov, ktorí im išli v ústrety. Vtedy Kresťanka i jej priateľka Milosrdná zahalili sa svojimi závojmi a tak pokračovali na svojej ceste. Aj deti išli popredku, takže sa konečne stretli. Vtedy tí, ktorí išli dolu im v ústrety, prišli priamo k ženám, ako čo by ich chceli objasť. Ale Kresťanka povedala: "Odstúpte! Alebo odíte pokojne, ako sa patrí!" Ale tí dvaja, ako čo by boli hluchí, nedbali na Kresťankyne slová, ale začali klásť na ne ruky. Na to sa Kresťanka veľmi rozhnevala a kopala ich svojimi nohami. Aj Milosrdná, ako len mohla, a bránila sa im, ako len vládala. Kresťanka im zase povedala: "Preč ! A ite! Lebo my nemáme nijakých peňazí, ke sme pútnici, ako vidíte, a k tomu ešte žijeme z lásky svojich priateľov."

Zlomyseľníci: "Vtedy povedal jeden z tých dvoch chlapov: "My neútočíme na vás pre vaše peniaze, ale sme vyšli vám povedasť, že ak nám splníte nejakú malú žiadost', o ktorú vás požiadame, urobíme vás ženami navždy." Kresťanka tušiac, čo si myslia, zase odpovedala: "My nechceme ani počuť vašu žiadost' ani nedbáme na ňu ani jej nevyhovíme. Ponáhlame sa a nemôžeme sa baviť; nám ide o život a o smrť. Vtedy sa znova pokúsila ona i jej spoločníci o to, aby ich obišli. Ale oni zatarasili cestu a povedali: "Nemáme úmyslu ublížiť vám na živote; my by sme chceli niečo iné."

Kresťanka: "Áno, vy by ste chceli naše telo i našu dušu, lebo viem, že na to ste prišli. Ale my radšej zomrieme tu na mieste, než aby sme sa dali vlákať do takého osídliu, ktoré by potom ohrozilo naše blaho." A pri tom vykriekli obe a volali: "Vrahovia, vrahovia! A tým sa postavili pod právo zákonov, ktoré sú vydané na ochranu žien. 5.Mojž. 22,23-27. Ale mužovia sa len vždy chceli priblížiť k nim s úmyslom zmocniť sa ich. A preto znova vykriekli. A keže neboli, ako som povedal, aleko od brány, ktorou boli vošli, bolo ta počuť ich hlas s miesta, na ktorom sa nachádzali. Preto vyšli niektorí členovia domu a poznajúc po hlase, že je to Kresťanka, ponáhľali sa jej na pomoc. Ale kým ich nevideli, bolo sa ženám tvrdo borit', a deti tam tiež stáli, kričali a plakali. Vtedy ten, ktorý im prišiel na pomoc, vzkríkol na zlosynov a povedal: "Čo to robíte? Či chcete, aby ľud môjho Pána prestúpil prikázanie a hrešil?" Aj sa pokúsil dostať ich do svojej moci, ale utiekli ponad múr do záhrady človeka, ktorému patrilo ten veľký pes, ktorý ich ochránil. Vtedy Oživiteľ (tak sa volal ten pomocník) pristúpil k ženám a pýtal sa ich, ako sa majú? Odpovedali: "Ďakujeme tvojemu Kniežaťu, celkom dobre, len sme boli trochu poľakané. Aj ti akujeme, že si nám prišiel na pomoc, lebo ináče by nás boli premohli." Oživiteľ prehovoril s nimi ešte niekoľko slov a potom im povedal: "Veľmi som sa tomu divil, ke vás prijali do domu hore pri bráne, že hoci viete, že ste len slabé ženy, že ste tam neprosili Pána, žeby vám dal nejakého sprievodcu. Vtedy by ste boli mohli vyhnúť takým nesnádzam a nebezpečenstvám, lebo on by vám bol dal nejakého."

Kresťanka: "Žial, my sme boli také unesené prítomným požehnaním, že sme zabudli na budúce nebezpečenstvá. A okrem toho, kto by pomyslel, že blízko Kráľovho paláca by mohli číhať takí ničemovia?! Naozaj by nám to bolo dobre bývalo, keby sme boli prosili svojho Pána o nejakého sprievodcu. Ale keže náš Pán vedel, že by nám to bolo užitočné, divím sa, prečo ho neposlal s nami?"

Oživiteľ: "Nie je vždy potrebné dať niekomu veci, o ktoré nežiada; lebo by sa mohlo stať, že by mali pre neho malú cenu. Ale ke niekto cíti, že potrebuje nejakú vec, vtedy ona dostane v jeho očiach svoju pravú hodnotu, a podľa toho ju bude potom aj používať. Keby vám Pán bol dal sprievodcu, ani by ste neboli tak žialili nad svojím opomenutím, že ste nežiadali, ako máte teraz príležitosť žialiť. A tak všetky veci napomáhajú k dobrému a majú za cieľ to, aby vás urobili opatrnejšími."

Kresťanka: "Či sa máme vrátiť k svojmu Pánovi a vyznať mu svoj nerozum a žiadať si sprievodcu?"

Oživiteľ: "Vaše vyznanie vášho nerozumu zdelím mu sám; nemusíte chodiť späť, lebo na nijakom

mieste, kam prídete, nenajdete vôbec nijakého nedostatku, lebo v každom nocľazišti môjho Pána, ktoré pripravil na prijatie svojich pútnikov, je dostatok všetkého, čím ich treba zaopatriť oproti akýmkoľvek útokom. Ale ako som povedal, chce, aby ho o to požiadali, žeby to vykonal pre nich." To povediac odišiel späť do paláca, a pútnici išli svojou cestou. Milosrdná. Vtedy povedala **Milosrdná**: "Aký je to tu náhly koniec! Ja som sa domnievala, že sme už prešli všetky nebezpečenstvá a že už nikdy nebudeme mať nijakej starosti."

Krešťanka: "Tvoja nevinnosť, moja sestra, by ťa mohla vo veľkej miere omlúvať; ale moja vina je o toľko väčšia, že som videla toto nebezpečenstvo prv, ako som vykročila zo dverí, a predsa som sa nepostarala o pomoc, kde by som ju bola mohla dostať. Preto zasluhujem veľké pokarhanie." Na to riekla

Milosrdná: "Ako si to vedela prv, ako si vyšla z domu? Prosím ťa, vysvetli mi túto záhadu!"

Krešťanka: "Nuž poviem ti. Prv než som vykročila z domu, jednej noci, ako som ležala v posteli, mala som o tom sen. Lebo sa mi snívalo, že vidím dvoch mužov, na vlas podobných týmto, že stáli pri mojej posteli konca mojich nôh a radili sa zlomyselne, ako by mohli prekaziť to, že by som bola spasená. Poviem ti ich vlastné slová: "Čo máme urobiť tejto žene? Lebo už či nespí a či spí, volá o milosť. Ak ju necháme robiť tak, ako začína, utratíme ju, ako sme utratili jej muža." Vieš, to ma malo primáť k tomu, aby som bola na stráž, a mala som sa postarať o pomoc, ke bola po ruke."

Milosrdná: "Nuž ako touto nedbalosťou je nám daná príležitosť vidieť našu vlastnú nedokonalosť, tak ju náš Pán použil na to, aby pri nej prejavil bohatstvo svojej milosti. Lebo, ako vidíme, sprevádzal nás nežiadanou láskavosťou a čiste zo svojej dobrej vôle nás vyslobodil z rúk tých, ktorí boli silnejší ako my."

7. Ke sa tak ešte nejakú chvíľu spolu zhovárali, priblížili sa k nejakému domu, ktorý stál v ceste a ktorý bol vystavaný pre občerstvenie pútnikov, ako o tom nájdete obširnejšiu správu v prvej časti rozpravy o Ceste Krešťana. A tedy išli smerom k domu, k domu to Vykladača. A ke prišli ku dveriam, počuly hlasitý rozhovor, a zdalo sa im, že čujú spomínať Krešťanku podľa mena, lebo treba vedieť, že aleko pred ňou išla povest' o nej a o jej deťoch, že idú na púť. A vec sa im tým viacej ľúbila, ke počuli, že to bola Krešťanova žena, tá istá, ktorá pred nejakým časom ani počuť nechcela o tom, že by sa mala vydať na púť. Preto takto tu stáli ticho a počúvali dobrých ľudí vnútri, ako ju chvália netušiaci ani zaleka, kto stojí pri dveriach. Konečne zaklepkala Krešťanka, ako to bola predtým urobila pri bráne. Na jej zaklepanie prišla ku dveriam mladá dievčinka a otvorila dvere a ke pozrela, videla, že tam stoja dve ženy. Dievčinka im povedala: "S kým by ste chceli hovoriť v tomto dome? Krešťanka odpovedala: "Rozumieme tak, že toto je výsadným miestom pre tých, ktorí sa stali pútnikmi, a my teraz tu pred dverami sme nimi a preto prosíme, žeby sa nám dostalo za podiel toho, po čo sme toho času prišli, lebo deň, ako vidíš, sa už chýli ku koncu, a mi by sme už dnes nechceli ísť alej." Dievčinka: "A prosím, ako vaše meno, aby som ho dnu ohlásila svojmu Pánovi?"

Krešťanka: "Moje meno je Krešťanka. Ja som bola ženou pútnika, ktorý pred niekoľkými rokmi cestoval touto cestou, a toto je jeho štvoro detí, a ešte toto dievča je mojou spoločnicou, ide tiež na púť." Vtedy povedala Nevinnosť, lebo to bolo jej meno, tým, ktorí boli dnu: "Či by ste len pomysleli, kto je pri dveriach? Krešťanka je tu so svojimi deťmi a so svojou spoločnicou. Všetci čakajú na prijatie tu v dome. Vtedy poskočili od radosti a išli a povedali to domácomu pánovi. A tak prišiel ku dveriam, pozrel na ňu a povedal: "Či si ty Krešťanka, ktorú Krešťan, ten dobrý človek, zanechal doma, ke sa bol oddal pútnickému životu?"

Krešťanka: "Ja som tá žena, ktorá som mala vtedy také tvrdé srdce, že som si zľahčovala trápenie svojho muža a ktorá ho nechala odísť samotného na jeho cestu, a toto je jeho štvoro detí. Ale teraz som i ja prišla, lebo som presvedčená, že nieto inej pravej cesty, len táto."

Vykladač: "Teda naplnilo sa to, čo je napísané o človekovi, ktorý povedal svojmu synovi: "Dieťa, i, pracuj dnes v mojej vinici! A on povedal svojmu otcovi: Nechcem. Ale neskôršie ľutoval a išiel."

Kresťanka. Na to povedala

Kresťanka: "Nech je to tak! Amen. Nech dá Boh, aby to slovo bolo pravdou u mňa, a nech ráči dať, aby som na koniec bola nájdená v ňom v pokoji bez poškrvny a úhony."

Vykladač: "Lež prečo tak stojíš pri dverách? Po dnu, ty dcéra Abraháмова. Práve sme hovorili o tebe, lebo predtým došla k nám správa o tom, ako si sa stala pútničkou. Pote, deti, pote dnu; Dievča, po dnu!" A tak ich všetkých voviedol do domu. Ke už boli dnu, ponúkli ich, aby si sadli a odpočinuli si. A ke tak urobili, vošli do izby tí, ktorí sa v dome starali o pútnikov, aby ich videli. Jeden sa usmieval, druhý sa usmieval, a všetci sa usmievali od radosti, že sa Kresťanka stala pútničkou. Pozrela i na chlapcov; pohľadkala ich po tvári na dôkaz toho, že ich radi prijali. Aj naproti Milosrdnej sa chovali láskave a srdečne ich všetkých vítali v dome svojho pána. O chvíľu, lebo večera ešte nebola hotová, Vykladač si ich pojal do svojich významných izieb a ukázal im, čo Kresťan, Kresťankin muž, videl pred nejakým časom. Nuž tak tu videli človeka v klietke, druhého človeka a jeho sen, človeka, ktorý si presekal cestu pomedzi svojich nepriateľov, ako aj obraz toho najväčšieho od nich od všetkých spolu s ostatnými vecami, ktoré boli vtedy užitočné Kresťanovi. Za tým a ke už bola Kresťanka i so svojou spoločnosťou poniekiaľ strávila tie veci, zase ich pojal Vykladač osobitne a zaviedol ich najprv do izby, kde bol nejaký človek, ktorý nemohol nikam inam hľadiť len dolu, s hrabľami na smeti vo svojej ruke. Nad jeho hlavou stál ktosi so zlatou korunou vo svojej ruke a sľuboval mu, že mu dá tú korunu za jeho hrable na smeti. Ale človek ani nepozrel hore ani nedbal na nič, len hrabe k sebe slamu, drobné triesky a prach zeme. Kresťanka. Vtedy povedala

Kresťanka: "Odvažujem sa myslieť, že do istej miery rozumiem, čo to znamená; lebo toto je obraz človeka tohoto sveta. Či nie je tak, môj dobrý Pane?"

Vykladač: "správne si povedala, a jeho hrable, ktorými sa hrabe v hnoji, predstavujú jeho telesnú myseľ. A to, čo vidíš, že viacej pozoruje na to, aby nahrabal slamy, triesok a prachu zeme, než na to, čo hovorí ten, ktorý volá na neho zhora, ten, ktorý má tu nebeskú korunu vo svojej ruke, to hovorí toľko, že niekomu je nebo len bájkou, a že tunajšie veci považuje za jedine podstatné. A potom, čo ti bolo tiež ukázané, že človek nemohol nikam inam pozrieť len dolu, to ťa má poučiť tomu, že zemské veci, ke upútajú myseľ človeka, cele odvrátia jeho srdce od Boha."

Kresťanka: "Na to povedala

Kresťanka: "Ó, Pane, vyslobo ma od takých hradieb!" (Príslovie 30,8). Vykladač riekol: "Tá modlitba ležala kdesi tak dlho, až skoro zhrdzavela. "Nedaj mi bohatstva!" je modlitbou sotva jedného z desaťtisícich. Slama, triesky a prach sú dnes u väčšiny ľudí tými vecami, po ktorých sa honia." Pri týchto slovách zaplakali Milosrdná i Kresťanka a riekli: "Žiaľ, je to príliš pravda." Ke im to Vykladač ukázal, zaviedol ich do najlepšej izby v dome. A bola to ozaj nádherná izba! kázal im, aby sa obzreli dookola a pozreli, či by tam mohli nájsť niečo užitočné. A tak pozerali kolom dookola, lebo tam nebolo vidieť ničoho krome nejakého veľmi veľkého pavúka na stene, ale ponad toho prešla ich pozornosť. Milosrdná. Vtedy riekla

Milosrdná: "Pane, ja nevidím ničoho." Ale Kresťanka mlčala. Avšak Vykladač povedal: "No, len pozri ešte!" Preto pozerala zase a riekla: "Tu nieto ničového ničoho krome nejakého škaredého pavúka, ktorý visí za nohy na stene." Vtedy vetil on: "Či je tu len jeden pavúk v celej tejto priestrannej miestnosti?" Vtedy vstúpili slzy Kresťanke do očí, pretože to bola chytro chápala žena, a riekla: "Áno, Pane, je tu viac ako jeden, a sú to pavúci, ktorých jed je o mnoho zhúbnejší ako ten, ktorý ja hen v tom." Vtedy sa mile pozrel na ňu Vykladač a povedal: "Ty si povedala pravdu." To vohnalo Milosrdnej rumenec do líc, a chlapci si pri tom rukami zakryli tvár, lebo teraz začali rozumieť, čo to

znamená tá hádanka. Vtedy znova vetil

Vykladač: "Pavúk sa drží nohami, ako vidíte, a býva na palácoch kráľových (Prísl. 30,28). A načo na iné je to zapísané ako ukázať vám, že nech by ste boli akokoľvek naplnené jedom hriechu, predsa sa môžete rukou viery udržať a prebývať v najkrajšej komnate, ktorá patrí hore kráľovmu domu."

Kresťanka: "Myslela som na niečo z toho, ale nevedela som si to všetko predstaviť. Myslela som, že aj my sme podobní pavúkovi a že vyzeráme ako škaredé tvory, a čo by sme boli v akejkol'vek peknej komnate. Ale to, že tento pavúk, toto jednotlivé a zlostné stvorenie, nás má naučiť, ako máme veriť, neprišlo do môjho rozumu, kým sa predsa drží svojimi nohami, ako vidím, a býva v najlepšej miestnosti v dome. Boh neučil nikoho nadarmo." Tu sa zdalo, že sú všetci radi; ale mali slzy v očiach. No, pozerali jeden na druhého a tiež sa poklonili Vykladačovi. Potom ich zaviedol do inej miestnosti, kde bola kvočka s kurencami, a kázala im, aby chvíľu pozorovali. Tu išlo jedno z kuriat k nádobe s vodou, aby sa napilo, a po každej, keď si zapilo, pozdvihlo hlávku hore a svoje očka k nebesiam, odkiaľ pochádzal každý váš dar milosti, a síce tým, že ho vždy prijmete zo zrakmi, pozdviženými hore. A tak pozorovali, že sa kvočka štvorakým spôsobom dorozumieva so svojimi kuriatkami: 1.má obecný spôsob kvokať, ako kvoká celý deň, 2.má zvláštny spôsob kvokať, ako zakvoká len niekedy, 3.má svoj spôsob kvokať, keď sedí na svojich mláatách, a 4.má svoj výkrik" (Mat. 23,37). "A teraz" povedal, "porovnajte túto kvočku so svojím Kráľom a tieto kuriatka s jeho poslušnými deťmi. Ako ona, tak i on má svoj spôsob, ako zaobchádza so svojím ľudom: svojím obecným hlasom nedáva ničoho; keď volá svojím zvláštnym hlasom, má vždy niečo, čo chce dať; má aj svoj ubezpečujúci hlas pre tých, ktorí sú pod jeho krídlami, a má aj svoj výkrik, ktorým dáva poplach, keď vidí, že ide nepriateľ. Zvolil som, moji miláčikovia, voviesť vás do tejto miestnosti, kde sú také veci, pretože ste vy ženy, a tie veci sú ľahké pre vás." Kresťanka povedala: "Pane prosíme, ukážte nám ešte niečoho viacej." A tak ich zaviedol do bitúnku, kde mäsiar zabíjal ovcu. A hľa, ovca bola ticho a brala svoju smrť trpezlivo.

Vtedy povedal

Vykladač: "Od tejto ovce musíme sa naučiť trpieť a znášať krivdy bez reptania. Vidzte, ako pokojne prímá svoju smrť a bez námietky trpí, keď jej sťahujú kožu ponad uši. Váš Kráľ vás zovie svojimi ovcami." Potom ich zaviedol do svojej záhrady, kde bolo mnoho rozmanitých kvetín, a povedal: "Či vidíte všetky tieto kvety?" Kresťanka prisvedčila, že áno. Vtedy on zase povedal: "Pozrite, že kvety sú rôzne čo do postavy, jakosi, farby, vône a hodnoty; niektoré sú lepšie než druhé, a kde ktorú záhradník zasadil, tam stoja každá a nevadia sa medzi sebou." A zase ich zaviedol na svoje pole, ktoré bol posial pšenickou a ražou. Ale keď pozreli, videli, že všetkým stebľám boli boli postínané klasy, a bola zostala iba slama. Vtedy im zase povedal: "Toto pole bolo pohnojené, poorané a posiate; lež čo urobíme s takou úrodou? Na to povedala

Kresťanka: "Spál niektoré a niektoré obráť na hnojivo." Vtedy zase riekol

Vykladač: "Ako vidíte, je to ovocie, čo hľadáte, a preto, že toho tu niet, odsúdili ste takú úrodu do ohňa a na to, aby ju ľudia pošliapali. Pozor, aby ste tým neodsúdili sami seba!" Ako sa potom vraciavali z poľa, spozorovali žltochvosta (červienku) s veľkým pavúkom v zobáku. Tu im povedal

Vykladač: "Pozrite sem!" A keď pozreli a videli, Milosrdná sa tomu divila. Ale Kresťanka riekla: "Taký malý a pekný vtáčik a takto sa zohyzdit'! A je to vtáčik nad mnohých iných, ktorý rád udržuje istý druh priateľstva s človekom. Ja by som bola myslela, že sa živí omrvinkami alebo inými podobnými, nevinnými vecami. Už ho nemám tak rada ako som ho mala." Vtedy odpovedal

Vykladač: "Tento žltochvost je veľmi vhodným obrazom na niektorých vyznavačov, lebo na pohľad sú, ako tento žltochvost, veľmi šumného hlasu, farby a chovania sa, a na pohľad sa vidí, že veľmi milujú úprimných vyznavačov a že nad všetkých iných túžia mať s nimi obecenstvo a byť v ich spoločnosti, ako čo by mohli žiť na omrvinkách dobrého človeka. Predstierajú tiež, že to je to, prečo tak často navštevujú dom veriacich a vyhľadávajú ustanovenia Pánove. Ale keď sú sami, ako tento žltochvost, vedia chytať a pohlcovať pavúkov, vedia zmeniť spôsob svojho živobytia, piť nepravosť a

hltať hriech ako vodu." Ke potom zase vošli do domu, a keď večera nebola hotová, znova požiadala Kresťanka Vykladača, že by im ešte ukázal alebo povedal niečo také, čo je užitočné. Vtedy započal Vykladač a povedal: "Čím tučnejšia je sviňa, tým viacej sa jej chce do blata; čím tučnejší je vôľ, tým veselšie ide na porážku, a čím zdravší je zmyselný človek, tým náchylnejší je k zlému. Žena to má vrodené, že rada chodí čisto a pekne, a sluší jej to, ke je ozdobená tým, čo má v očiach Božích veľkú cenu. Je ľahšie bdiť jednu alebo dve noci ako byť hore celý rok, a práve tak je ľahšie človekovi započat' dobre vyznáš než vydržať, ako má, až do konca. Každý pán lodi, ke je v búrke, ochotne hodí cez palubu to, čo má najmenšiu cenu v lodi. Lež kto vyhodí to najlepšie najprv? Nikto, iba ten, kto sa nebojí Boha. Aj len jedna trhlina ponorí lo; tak i jeden hriech zničí hriešnika. Ten, kto zabudne svojho priateľa, je mu nevačný; ale ten, kto zabudne na svojho Spasiteľa, je nemilosrdný voči samému sebe. Ten, kto žije v hriechu a potom vyzerá po blaženosti, je ako ten, kto seje nevädzu a myslí, že naplní svoju stodolu pšenicom alebo jačmeňom. Ak chce niekto dobre žiť, nech si priberie k sebe svoj posledný deň, a nech ho urobí svojím stálym spoločníkom. Šepot a menenie zmýšľania je dôkazom, že je hriech na svete. Jestli svet, ktorého si Boh tak málo váži má ľudí takú vysokú cenu, čo potom nebo, ktoré Boh odporúča?! Ak tento život ktorý sprevádzajú toľké starosti, tak neradi púšťame, aký to musí byť potom život tam hore?! Každý človek bude vychvaľovať ľudskú dobrotu; ale kde kto je taký, kto by bol unesený dobrotou Božou tak, ako by mal?! My zriedka kedy sadáme k jedlu, aby sme najedli a nezvýšili; tak je i v Pánu Ježišovi Kristovi viacej zásluh a spravodlivosti, než toho celý svet potrebuje. Ke dohovoril Vykladač, zase ich pojal von do svojej záhrady a zaviedol ich k nejakému stromu, ktorý bol vnútri celý hnilý a prázdny a predsa rástol a mal listy. Vtedy povedala

Milosrdná: "čo to znamená?" "Tento strom" odvetil, "ktorého vonok je pekný a ktorého vnútro je hnilé, je taký, ku ktorému možno prirovnať mnohých, ktorý sú v záhrade Božej. Sú to ľudia, ktorí svojimi ústami hovoria vysoko o Bohu; ale v skutku nevykonajú ničoho pre Neho; ktorých listy sú pekné, ale ich srdce sa nehodí na nič iné ako na trúd pre diablove kresivo (zapaľovač)." Teraz už bola večera hotová, stôl bol pokrytý a všetky jedlá boli naň uložené. A tak si sadli a ke poakovali, jedli. Vykladač obyčajne bavil tých, ktorí boli u neho hosťami, hudbou pri jedle, a tak hudobníci hrali. Bol tam aj taký, ktorý spieval, a mal veľmi krásny hlas. Jeho pieseň znela:

Len Pán, On sám je mojou pomocou,
On sám ma kŕmi, napája;
ako by som tak prišiel s ponosou,
ke vždy, čím treba, vystrája?!

Ke zakončili spev a hudba, Vykladač sa pýtal Kresťanky, čo to bolo, čo ju prvé tak pohlo, aby sa vydala na púť? Kresťanka odpovedala: "Najprv mi prišla na rozum strata môjho muža, čo ma veľmi rmútilo; ale to všetko bola len prirodzená láska. Potom mi prišli na rozum strasti a pútnictvo môjho muža a tiež i to, ako som sa pri tom hrubo chovala voči nemu. Nuž tedy vina ťažila moje srdce a bola by ma stiahla do zúfalstva a tak do záhuby. Ale na šťastie sa mi snívalo, ako sa môj muž dobre má, a pri tom som dostala list od Kráľa zeme, kde býva môj muž, v ktorom mi písal, aby som prišla k nemu. Ten sen a to písmo tak pôsobili na mňa, že ma zrovna prinútili vydať sa na túto cestu."

Vykladač: "Ale či si sa nestretla s nejakým odporom, prv ako si sa pustila z domu?"

Kresťanka: "Áno, jedna moja susedka, nejaká pani Bázlivá, príbuzná toho, ktorý to chcel prehovoriť môjho muža, aby sa vrátil, zo strachu pred levmi, bola mi vstúpila do cesty. Aj mi nadívala do bláznov pre moje, ako to ona nazývala, zúfale dobrodružstvo, do ktorého sa vraj strojím pustiť. Aj vynaložila všetko možné na to, len aby ma odstrašila od toho stavajúc mi pred oči ťažkosti a strádania môjho muža, s ktorými sa stretol na svojej ceste. Avšak tomu všetkému som dost' ľahko odolala. Ale nejaký

sen, ktorý sa mi sníval o nejakých dvoch na pohľad zlých mužov, ma veľmi trápil. Ako sa mi zdalo, dohovárali sa o tom, ako by ma zviedli na mojej ceste do nešťastia. Áno, ešte vždy to znepokojuje moju myseľ, a preto sa bojím každého muža, s ktorým sa stretnem, aby ma nestretol niektorý z tých urobiť mi zle a aby ma tak nevyrazil z cesty. Ba, aby som sa zverila s tým svojmu Pánovi, hoci by som nechcela, aby každý vedel o tom, poviem mu, že na kuse medzi týmto domom a bránou, ktorou sme vošli na túto cestu, sme boli ťažko napadnuté, takže sme museli kričať: "Vrahovia!" A tí dvaja, ktorí nás to napadli, boli podobní tým, ktorých som videla vo svojom sne." Na to riekol

Vykladač: "Tvoj začiatok je dobrý; ale tvoj koniec bude ešte o veľa lepší." Potom sa obrátil na Milosrdnú a pýtal sa jej: "A čo pohlo teba, moja drahá, aby si prišla sem?" Milosrdná zrumenela pri tejto otázke a triasla sa a nejakú chvíľku bola ticho. Vtedy povedal

Vykladač: "Neboj sa, len ver a hovor, čo máš na mysli!" Nuž tak začala Milosrdná a riekla: "Je to pravda, Pane, že je to môj nedostatok zkušnosti, pre čo by som bola najradšej ticho, ako aj to, čo ma plní obavami, že na koniec predsa len neuspejem. Ja nemôžem hovoriť o videniach ani o snoch, ako vie o tom hovoriť moja priateľka Kresťanka, ani neviem, čo je to žiaľiť pre svoje odmietnutie rady svojich dobrých príbuzných."

Vykladač: "A tak čo to bolo, milá duša, čo ťa primalo urobiť tak, ako si urobila?"

Milosrdná: "Nuž ke tu naša priateľka chystala sa na odchod z nášho mesta, išla som ju tak náhodou navštíviť aj ešte s jednou. Zaklepali sme na dvere a vošli sme. Ke sme boly dnu a videli sme, čo robí, pýtali sme sa jej čo zamýšľa? Povedala, že bolo posledné po ňu, aby prišla za svojim mužom. Vtedy nám vykladala, ako ho videla vo sne, že býva na podivnom mieste medzi nesmrteľníkmi, že nosí korunu, že hrá na harfu, je a pije pri stole svojho Kniežata, spieva Mu chvály za to, že ho ta doviedol at. Mne sa zdalo, kým nám to všetko hovorila, že moje srdce horí túžbou vo mne. A povedala som si: "Ak je to pravda, opustím svojho otca i svoju mat' i svoju rodnú zem a jestli budem môcť, pôjdem s Kresťankou." A tak som sa jej vypytovala na pravdivosť tých vecí, a či by mi dovolila ísť so sebou. Lebo vtedy som videla, že v našom meste už nebolo možno alej bývať, iba s nebezpečenstvom záhuby. No, jednako som odišla s veľmi ťažkým srdcom. nie preto, že by som nebola išla ochotne, ale preto, že tak mnohí z mojich príbuzných boli zanechaní späť, a prišla som s celou túžbou svojho srdca a pôjdem, ak mi bude dovolené, s Kresťankou za jej mužom a za jeho Kráľom."

Vykladač: "Tvoj odchod je dobrý, lebo si uverila pravde a si ako Ruť, ktorá z lásky k Naomi a k Hospodinovi, jej Bohu, opustila otca i mat' i rodnú zem, aby vyšla a išla s ľuďom, ktorého predtým neznala. Hospodin nech ti odplatí tvoj skutok, a tvoja mzda nech je celá od Hospodina, Boha Izraelovho, že si prišla, aby si sa utiekla pod Jeho Krídla" (Ruť 2, 11-12). Večera sa skončila, a robili sa prípravy na nocľah. Ženy boly uložené po jednej osobitne a chlapci zase osobitne. Ale Milosrdná, ke si ľahla, nemohla zaspať od radosti, lebo jej pochybnosti, že by sa na koniec predsa len mohla minúť cieľa, boly tak vzdialené od nej ako nikdy predtým. A tak ležala a dobrorečila Bohu a oslavovala Ho, že jej preukázal takú milosť. Ráno vstali so slnkom a chystali sa na odchod. Ale Vykladač si prijal, aby ešte chvíľu pobudli, lebo vraj musia v poriadku odísť odtiaľ. Potom povedal dievčinke, ktorá im najprv otvorila: "Pojmi ich a zave do záhrady do kúpeľa; tam ich umy a očisti ich od nečistoty, ktorou sa zanečistili na ceste. Vtedy ich pojala dievčinka Nevinnosť a zaviedla ich do záhrady a tam do kúpeľa a tak im povedala, že sa tam musia umyť a že musia byť čisté, lebo vraj jej Pán si to praje, aby tak urobili ženy, ktoré navštívia jeho dom idúc na púť. Nuž tedy vošli a umyli sa, áno i chlapci, a všetci. A ke vyšli, nie len že boli ľúbezni a čistí, ale aj veľmi obľahčení a posilnení vo svojich kĺboch. Ke potom vošli, vyzerali krásnejší, ako ke išli poumývať sa. Ke sa navrátili zo záhrady z kúpeľa, pojal si ich Vykladač, pozrel na nich a povedal: "Krásni ako mesiac," Potom rozkázal doniesť pečať, ktorou bývali zapečatení tí, ktorí boly umytí v jeho kúpeli. Nuž doniesli pečať, a on

položil na nich svoje znamenie, aby ich poznali na miestach, na ktoré mali ešte prísť. Pečať bola obsahom a sumou veľkonočného baránka, ktorého jedli synovia Izraelovi, keď išli z egyptskej zeme, a znamenie bolo vtisnuté medzi ich oči. Pečať veľmi zvyšovala ich krásu, pretože bola ozdobou ich tvári. A taktiež im dodávala vážnosti a robila ich tvár viacej podobnou tvári anjelov. Vtedy zase povedal Vykladač dievčinke, ktorá posluhovala ženám: "Cho do šatne a dodnes odev pre tento ľud!" A tak išla a doniesla biele rúcho a položila pred neho. A on im rozkázal, aby si ho obliekli. Bol to jemný a čistý kment. Ke boli ženy tak oblečené a ozdobené, zdalo sa im, že sú si navzájom postrachom, pretože ani jedna ani druhá z nich nemohla vidieť tú slávu sama na sebe, ktorú i tá i tá z nich videla na svojej družke. Preto odvtedy začali každá viacej si vážiť tú druhú než sama seba. Lebo mu jedna povedala: "Ty si krásnejšia ako ja." "Ale ty si ľúbeznejšia ako ja," riekla tá druhá. Aj deti stáli a dívali sa s úžasom, aké boli obidve zmenené. Potom zavolať Vykladač jedného zo svojich sluhov, istého Srdnatého, a kázal mu, aby si vzal meč, prilbu a štít, a riekol mu: "Pojmime tieto moje dcéry a odpreva ich do domu, zvaného Krásneho, kde budú po prvé odpočívať." A tak vzal svoju zbraň a išiel pred nimi. A Vykladač povedal: "Šťastnú cestu!" Aj ostatní, ktorí patrili k rodine, im priali všetko dobré na cestu. A tak išli svojou cestou a spievali:

Toto miesto bolo našou prvou stanicou,
kde sme počuli a videli
užitočné veci, skryté Pána pravicom,
ktorých veky iní nezreli.
Hrabáč v hnoji, pavúk, kvočka i jej kuriatka
mnoho poučenia nám dali.
K svätosti nech žitia ženie ma vždy pamiatka
na to, keby hriech, svet zvädzali.
Mäsiar, záhrada a pole, tak i červienka,
i je korisť, s hnilými tým stromom
všetko to je skvelá, dobrá, vážna myšlienka,
napomína hlasne, sť a hromom,
aby som len bdela, modlila sa dňom-nocou,
snažila sa vždy byť úprimnou,
niesla svoj kríž spokojne a s Jeho pomocou
slúžila Mu s bázňou, povinnou.

8. Potom som videl vo svojom sne, že rušali sa vpred, a Spurný išiel popredku pred nimi. Tak prišli až na miesto, kde Kresťanovo bremeno padlo s jeho chrbáta a kotúľalo sa do hrobu. Tam sa zastavili a tam tiež dobrerečili Bohu. Tu povedala

Kresťanka: "Prichádza mi na myseľ, čo nám bolo povedané pri bráne, totiž, že dostaneme odpustenie slovom i skutkom; slovom, to jest zaľúbením; skutkom tak, ako bolo získané. O tom, čo je to zaslúbenie, voľačo viem; lež čo je to mať odpustenie alebo akou cestou bolo získané? Nazdám sa, pán Srdnatý, že vy viete, preto by som vás poprosila, žeby ste nám o tom povedali."

Srdnatý: "Odpustenie, vykonané skutkom, je odpustenie, ktoré niekto dostal pre niekoho iného, ktorý ho potrebuje. Nezáíska ho sám ten, komu bolo odpustené, ale ho získa takým spôsobom, hovorí niekto iný, aký som ho ja získal. Alebo aby som sa jasnejšie vyslovil o tej otázke, poviem, že odpustenie, ktoré si dostala ty a Milosrdná ako i títo chlapci, bolo získané niekym iným, totiž tým, ktorý vás pustil dnu bránou, a on ho získal týmto dvojakým spôsobom: naplnil každú spravodlivosť, aby vás pokryl, a vylial svoju krv, aby vás ňou obmyl."

Krešťanka: "Ale jestli sa on delí s nami so svojou spravodlivosťou, čo bude mať potom pre seba?"

Srdnatý: "On má viacej spravodlivosti, než jej vy potrebujete, alebo než on sám potrebuje."

Krešťanka: "Prosím vyložte nám to jasne!"

Srdnatý: "Z tej duše rád. Ale prv musím poznamenať, že ten, o ktorom budeme teraz hovoriť, je taký, ktorý nemá v sebe rovnakého. Má dve prípony v jednej osobe, ktoré treba dobre rozoznávať, ale ktoré nemožno rozdeliť. I jednej i druhej z týchto prírod patrí spravodlivosť, a každá tá spravodlivosť je podstatnou svojej prírode. A ako nikto nemôže niktorú z tých prírod zničiť, tak ani nemôže od niktorej z nich oddeliť jej právo a jej spravodlivosť. Nuž ani jednej s tých dvoch spravodlivostí sme sa my nestali účastnými, tak aby obe alebo niektorá z nich boli uložené na nás, aby sme boli spravodlivými a nimi žili. Ale krome tých spravodlivostí je ešte spravodlivosť, ktorú má tá osoba, spravodlivosť, ktorá je vo spojení oboch tých prírod. A to nieje spravodlivosť božstva ako rozdielna od spravodlivosti človečenstva ani spravodlivosť človečenstva ako rozdielna od spravodlivosti božstva, ale je spravodlivosťou, ktorá stojí v jednote oboch tých prírod a môže byť vhodne nazvaná spravodlivosťou, ktorá je podstatnou v jeho príprave od Boha, aby bol schopný zastávať úrad prostredníka, ktorým to úradom mal byť poverený. Keby sa rozišiel so svojou prvou spravodlivosťou, rozišiel by sa so svojim božstvom; keby sa rozišiel so svojou druhou spravodlivosťou, rozišiel by sa s čistotou svojho človečenstva; keby sa rozišiel so svojou treťou spravodlivosťou, rozišiel by sa s dokonalosťou, ktorá ho uspôsobňuje pre jeho úrad prostredníka. Preto má ešte inú spravodlivosť ktorá sa zakladá na skutku alebo poslušnosti oproti zjavenej vôli. A to je tá spravodlivosť, ktorou obdarúva hriešnikov, a ktorou bývajú ich hriechy pokryté. Preto hovorí: „Lebo ako neposlušnosťou toho jedného človeka stali sa mnohý hriešnymi, tak aj poslušnosťou toho jedného stanú sa mnohý spravodlivými.“ (Rim. 5, 19).

Krešťanka: "Ale či tie druhé spravodlivosti nie sú nám na nijaký prospech?"

Srdnatý: "Sú; lebo ke aj podstatne náležia k jeho prírode a k jeho úradu a tak nemôžu byť udelené niekomu inému, jednako je to ich hodnotou a účinnosťou, že spravodlivosť, ktorá ospravedľňuje, je pôsobená tak ospravedlniť. Spravodlivosť jeho božstva dodáva cez jeho poslušnosti; spravodlivosť jeho človečenstva dáva spôsobilosť jeho poslušnosti ospravedlniť, a spravodlivosť, ktorá stojí v jednote tých dvoch prírod pre jeho úrad, dodáva moci a práva tej spravodlivosti vykonať dielo, pre ktoré bola určená. A tak tedy je tu spravodlivosť, ktorej Kristus ako Boh nepotrebuje, lebo on je Bohom aj bez nej; potom je tu spravodlivosť, ktorej Kristus ako človek tiež nepotrebuje, aby Ho ním učinila, lebo on je dokonalým človekom aj bez nej; a alej je tu spravodlivosť, ktorej Kristus ako bohočlovek taktiež nepotrebuje, lebo On je ním dokonale aj bez nej, a konečne je tu spravodlivosť, ktorej Kristus sám pre seba nepotrebuje ani ako Boh ani ako človek ani ako bohočlovek, a preto ju akú takú, ktorú má na byť môže použiť na ospravedlnenie hriešnika, akej spravodlivosti On sám pre seba nepotrebuje a preto ju dáva. Preto je nazvaná darom spravodlivosti. Táto spravodlivosť, keďže Pán Ježiš Kristus sám seba dal pod zákon, musí byť tá daná, pretože zákon nieje len že viaže toho, kto je pod nim, aby činil spravodlivosť, ale aj aby činil lásku a milosrdenstvo. Preto musí a je povinný podľa zákona, ak má dve sukne, dať jednu tomu kto nemá nijakej. A náš Pán má skutočne dve sukne, jednu pre seba a druhú pre na darovanie. A takým činom, Krešťanka a Milosrdná a ostatní z vás, ktorí ste tu, dostáva sa vám odpustenia skutkom alebo, ináčre rečene dielom iného. Váš Pán Ježiš Kristus je to, ktorý pracoval a dá ta, za čo pracoval, pravému úbohému žobrákovi, ktorého stretne. A zase aby bolo možno ospravedlniť skutkom, musí byť niečo zaplatené Bohu ako výplata ako aj zároveň niečo pripravené priodiť nás. Hriech nás vydal spravodlivej kliatbe spravodlivého zákona. Nuž od tej kliatby musíme byť ospravedlnení vykúpením, totiž musí sa zaplatiť za previnenie, ktorého sme sa dopustili, a to sa stalo krvou vášho Pána, ktorý prišiel a stál na vašom mieste za vás a zomrel, čo ste vy mali zomrieť za svoje prestúpenia (Rim. 3,24; 8, 34. Gal. 3,13). Tak vás vykúpil svojou krvou od vašich prestúpení a pokryl vaše poškvrnené a znetvorené duše spravodlivosťou. Pre takú vec ide popri vás a neublíži vám, ke príde súdiť svet."

Krešťanka: "To je výborné! Teraz vidím, že tu bolo voľačo, čomu sa bolo treba naučiť z toho, že nám bolo odpustené slovom a skutkom. Milá Milosrdná, snažme sa zachovať to v pamäti, a vy, tvoje deti, tiež pamätajte na to. Lež, pane, či nebolo toto to, čo spôsobilo u môjho dobrého Krešťana, že jeho bremeno spadlo z jeho pliec a že trikrát poskočil od radosti?"

Srdnatý: "Áno, bola to viera v tie pravdy, ktorá preťala tie povrazy, ktoré nebolo možné preťat' iným spôsobom, a to mu malo dať dôkaz o moci toho vykúpenia, takže smel doniesť svoje bremeno pod kríž."

Krešťanka: "Tak som si to myslela, lebo hoci bolo moje srdce plné sveta a radosti aj predtým, teraz je desaťkrát tak osvietené a radostné, a presvedčila som sa z toho, čo som pocítila, hoci som do teraz málo pocítila, že keby tu bol najobťaženejší človek na svete a videl by a veril by ako ja teraz, bolo by jeho srdce tým radostnejšie a šťastnejšie."

Srdnatý: "Pohľad na tie veci a rozjímanie o nich nie len že nám skytá útechu a zbavuje nás nášho bremena, ale to plodí v nás i vrúcnejšiu lásku. lebo na koho by nezapôsobili spôsob a prostriedky takého vykúpenia, kto by čo len raz pomyslel na to odpustenie, ktoré sa dáva nie len zasľúbením, ale aj takým skutkom, a kto by tak nebol naplnený láskou naproti Mužovi, ktorý to vykonal za neho?!"

Krešťanka: "Tak je. Zdá sa mi, že by moje srdce muselo krváčať, ke pomyslím na to, že by On mal krváčať za mňa. Oj, Ty, ktorý tak miluješ! Oj, Ty požehnaný pane! Ty si hoden, aby som bola Tvoja; Ty si ma kúpil. Ty si hoden, aby som bolá celá Tvoja. Ty si zaplatil za mňa desaťtisíckrát viacej, než som hodna. Nie div, že to pohlo môjho muža k slzám a k novému úspechu vpred. Som presvedčená o tom, že si prial, aby som bola s ním; Ale ja mizerná osoba som ho nechala ísť samotného! Ó, Milosrdná, aby tvoj otec a tvoja mať boli tu! Áno aj pani Bázlivá. Ba prijala by som si teraz z celej duše, že by tu bola i pani Bujná. Istotne, istotne by boli ich srdcia dojaté; ani by Bázlivú nepremohla jej bázeň, ako ani Bujnú by nepremohli jej mocné chťiče, aby sa vrátili späť do svojich domov a odmietli stať sa dobrými pútnicami."

Srdnatý: "Hovoríš teraz v zápale svojej láskou zapálenej duše. Čo myslíš, či to bude vždy tak u teba? Krome toho nie každému sa to dostáva za podiel, ani len každému z tých, ktorí videli tvojho Pána Ježiša krváčať. Boli aj takí, tam stáli a videli tiecť tú krv zo srdca na zem a napriek tomu boli tak aleko od tejto skúsenosti, že namiesto aby boli nariekali, smiali sa Mu, a namiesto aby sa boli stali Jeho učeníkmi, zatvrdili svoje srdcia oproti Nemu, takže všetko, čo máte, moje dcéry, dostalo sa vám zvláštnym dojmom, ktorý urobilo na vás božské rozmýšľanie o tom, čo som vám hovoril. Spomeňte si, že vám bolo povedané, že kvočka svojím obyčajným volaním, kvokaním, nezve svojich kuriatok k pokrmu, a tedy tohoto sa vám dostalo zvláštnou mysl'ou."

9. Potom som ešte videl vo svojom sne, že tak išli alej, až prišli na miesto, kde ležali a spali Hlupák, Leňoch a Odvážlivec, ke tade išiel Krešťan na svojej púti. A hľa viseli obesení v železách kúsok alej na druhej strane. Milosrdná. Vtedy sa opýtala Milosrdná ich sprievodcu: "Kto a akí sú to tamtí traja mužovia, a prečo ich tam obesili?"

Srdnatý: "Tí dvaja mužovia boli ľudia veľmi zlej povahy. Nie len že mysleli na to, aby sa sami stali pútnikmi, ale aj prekážali na púti, kde len komu mohli prehovoriť, prehovorili ho, aby bol tiež taký ako oni. A nad to snažili sa prehovoriť každému to, aby sa domnieval, že sa bude mať na koniec dobre. Vtedy, ke išiel pomimo Krešťan spali; a teraz, ke idete popri nich visia." Pozri ako leňosi tu visia na výstrahu! Lebo odopreli kráčať cestou svätosti. Vedz tiež, ako dieťa mužne preklesť si dráhu, v zbrani božej, slabí vynikajú v chrabrosti!

Milosrdná: "A či sa im vôbec podarilo prehovoriť niekoho, aby zmýšľal, ako oni?"

Srdnatý: "Áno, vyrazili už všeliktorých z cesty. Prehovorili Pomalokrokého, aby robil ako oni. primáli aj akéhosi Krátkovetrého spolu s akýmsi Bezcitným, Rozkošníka a akéhosi Ospalca i nejakú mladú ženu, ktorej meno bolo Tupá, aby vybočili z cesty a boli ako oni. Okrem toho pustili do sveta zlú

povešť o vašom Pánovi nahovárajúc iným, že vraj je tvrdým pánom. Taktiež rozniesli zlú povest' aj o tej dobrej zemi hovoriac, že ani z polovice nie je taká dobrá, ako niektorí o nej hlásajú. dali sa tiež pred ľuďmi ponížovať jeho služobníkov a vravieť aj o tých najlepších z nich, že sú všeteční miešajúc sa do vecí iných ľudí, ostudní a nepokojní. Dokonca i chlieb boží menovali mlátom. Útechu jeho detí nazývali námyslom, cestu a prácu pútnikov vecami, ktoré ani vraj nemajú zmyslu ani cieľa." Na to povedala

Kresťanka: "Nuž ak to boli takí ľudia, nebudem nikdy plakať nad nimi. Dosiahli iba to, čo zaslúžili. A myslím, že je to dobre, že visia tak blízko kráľovskej cesty, aby ich aj iní videli a mali na nich výstrahu. Lež či by to bývalo dobre, keby ich zločin býval vyrytý na nejakej železnej alebo medenej tabuli tu, kde ho páchali, na výstrahu iným zlým ľuďom?"

Srdnatý: "Tak sa aj stalo, ako to dobre uvidíte, jestli sa trochu priblížite k múru."

Milosrdná: "Nie, nie! Nech len visia, a ich mená nech spráchnivejú, a ich zločiny nech na veky žijú na svedectvo proti nim. Považujem to za veľké dobrodenie, že odvisli prv, než sme my sem prišli. Ináč kto vie, čo by boli mohli urobiť takým úbohým ženám, ako sme my?!"

Potom sa obrátila na spev a vravela:

Nuž, vy traja, teraz tuho visíte
na výstrahu všetkým, ktorí by sa
prisahali proti pravde. Pozrite,
ktorí už sem dospejete! Vy sa
bojte takého ich konca,
jestli máte nepriateľstvo v srdci
proti pútnikom, bo on sa
iste dostanoví. A ty, moja, ty, duša,
chráň sa toho, kto ťa od svätosti,
s cesty pravdy odviešť nejako sa pokúša!

Takto išli alej, až prišli k úpätiu vrchu Ťažkosti, kde ich dobrý priateľ, pán Srdnatý, zase použil príležitosť, aby im porozprával o tom, čo sa tam stalo, ke sám Kresťan išiel tade. A tak ich najprv zaviedol k prameňu. "Vidzte", povedal "toto je ten prameň, z ktorého sa napil kresťan, prv než išiel hore na ten vrch. Vtedy bol prameň čistý a dobrý, ale teraz je zanečistený od číchsi nôh, ktorí si neprajú toho, aby si tu pútnici hasili svoj smäd." Pri tom sa opýtala

Milosrdná: "A prečo tak závidia?" "Avšak" Povedal vodca, "bude stačiť, ke sa jej naberiete do nádoby, sladkej a dobrej, lebo kal sadne na dno, a voda vystúpi sama od seba tým čistejšia." Preto Kresťanka a jej spoločníci museli urobiť tak. Nabrali vody do hlinenej nádoby a nechali ju stáť, až nečistota klesla na dno, a potom pili. Na to im ukázal tie dve postranné cesty, ktoré boly na úpäti vrchu, kde zahynuli Formalista a Pokrytec. A riekol: "Toto sú nebezpečné ztezky. Dvaja tu zablúdili a boli zavrnutí, ke išiel tade Kresťan. A hoci, ako vidíte, sú tieto cesty odvtedy zatarasené reťazami, stĺpmi a jamami, jednako len sa nájdú takí ľudia, ktorí sa radšej dobrodružne pusti tade, než aby nedbali na trochu námahy a išli hore vrchom."

Kresťanka: "Cesta priestupníkov je tvrdá. Je to zázrak, že sa môžu dostať na tie cesty bez toho, aby si nezlámali svojich krkov." Srdnatá: "Odvážia sa na to, áno, i ke príhodi sa kedykoľvek, že ich uvidí niektorí zo služobníkov Kráľových a volá na nich a hovorí im, že sú na zlej ceste, a napomína ich, aby sa chránili toho nebezpečenstva, posmešne mu odpovedala: "Čo do slova, ktoré si nám hovoril v mene toho Kráľa, nebudeme počúvať na teba; ale určite vykonáme to, čo vyjde z našich vlastných úst, nech už by to bolo čokoľvek." a tak podobne. Áno, ak sa podívate trochu alej, uvidíte, že proti týmto cestám je dostatočne daná výstraha nie len stĺpmi, jamami a reťazami, ale aj tým, že sú zahradené plotom.

Ale oni predsa len zvolia ta ísť."

Krest'anka: "Sú leniví; neľúbia námahy. Cesta hore vrchom sa im neľúbi, a tak sa to plní pri nich, čo je napísané: Cesta leňocha je ako plot z trnia." Dokonca radšej budú chodiť po mestečkách, než aby išli hore vrchom a ostatok tejto cesty do nebeského mesta." Potom sa pustili vpred a začali ísť hore vrchom a išli hore vrchom, ale prv, ako sa dostali na jeho temeno, Krest'anka začala dychčať a povedala. "Môžem povedať, že toto je vrch, na ktorom sa človek zadychčí. Nie je div, že tí, ktorí viacej milujú svoje pohodlie ako svoju dušu, volia si hladšiu cestu." Potom povedala

Milosrdná: "Musím si sadnúť." A k tomu ešte i to najmenšie z detí začalo plakať. "Po, po!" povedal Srdnatý. "Tu nesadaj, lebo trochu vyššie je strom Kniežaťa." Potom pojal malého chlapca za ruku a viedol ho ta hore. Ke prišli k stromu, veľmi ochotne si sadli, lebo všetci boli veľmi rozhorúčení. Vtedy povedala

Milosrdná: "Aký sladký je odpočinok tým, ktorí pracujú! (Mat. 11,28). A aký dobrý je Knieža pútnikov, ktorý im pripravil také miesta odpočnutia! O tomto strome som mnoho počula; ale som ho pred tým nikdy nevidela; no, strážme sa, aby sme tu nezaspali, lebo ako som počula, Krest'anovi to draho prišlo." Vtedy povedal Srdnatý tým malým: "Nože pote sem, moji milí chlapci" Akože sa máte? Čo ako myslíte o tom, že ste sa vydali na púť?" "Pane", povedal najmenší, "už by skoro bolo bývalo po mne; lež akujem vám za to, že ste mi podali ruku, ke som to potreboval. A teraz si spomínam na to, čo mi povedala moja mať, totiž, že cesta do neba sa podobá rebríku, a cesta do pekla je ako cesta s kopca; ale ja radšej pôjdem hore rebríkom do života ako dolu kopcom do smrti." K tomu dodala

Milosrdná: "Ale príslovie hovorí, že ísť dolu kopcom je ľahké." Avšak Jakub - lebo to bolo jeho meno - povedal: "No príde deň, ke podľa mojej mienky, cesta dolu kopcom bude najťažšou od všetkých ciest." "To je dobrý chlapec," povedal jeho učiteľ. "Dobre si jej odpovedal." Na to sa Milosrdná usmievala, ale chlapec zrumenel. Potom povedala

Krest'anka: "Pote všetci, či by ste si nechceli trochu zajesť, trochu si osladiť ústa, kým tu sedíte, aby si odpočinuli vaše nohy? Mám tu kus granátového jablka, ktoré mi dal pán Vykladač do ruky práve vtedy, ke som vykročila z jeho dverí dal mi kúsok medového plásta a fľašu občerstvujúceho nápoja" (Žalm 94, Kor. 1. 4-5). "Myslela som si že ti niečo dal," riekla Milosrdná, "lebo ťa volal na bok." Áno, tak je," povedala tamtá. "Ale, Milosrdná, má to byť tak, ako som povedala hne, ako sme vyšli z domu, že totiž máš byť účastnou všetkého dobrého, ktorého sa mne dostane, pretože si sa tak ochotne stala mojou spoločnicou" A tak mi dala, a oni jedli, i Milosrdná i deti. A Krest'anka povedala Srdnatému: Pane, či by ste nechceli aj vy zajesť si s nami?" Ale on odpovedal: "Vy putujete a tak to potrebujete; a ja sa skoro vrátim. Nech vám to len, čo máte, hodne poslúži; ja jem doma to isté každý deň." Ke si tak zajedli a zapili i trochu si porozprávali, ich vodca im povedal: "Deň uteká; ak sa vám zdá, prihotovme sa ísť alej." A tak vstali, aby išli, a chlapci išli popredku. Ale Krest'anka zabudla vziať svoju fľašu s posilňujúcim nápojom so sebou, a preto poslala svojho chlapca späť aby ju doniesol. Vtedy povedala

Milosrdná: "Zdá sa mi, že toto je miesto, kde sa všetko ľahko stratí. Tu bol stratil Krest'an svoju listinu, a Krest'anka tu zabudla svoju fľašu. Pane, čo je toho príčinou?" Ich vodca odpovedal na to a riekol: "Príčinou toho je spánok alebo zábudlivosť. Niektorí spia, ke by mali bdieť, a niektorí zabúdajú, ke by mali pamätať. A to je tá príčina, pre čo práve na mieste odpočinku niektorí pútnici utratia či jedno či druhé. Pútnici majú bdieť a pamätať na to, čo už dostali, so zvrchovanou radosťou. Ale preto, že tak nerobia, ich radosť končí často plačom a ich slnný deň mrakom. O tom svedčí aj to, čo sa stalo s Krest'anom na tomto mieste." Ke potom prišli na miesto, kde Nedôvera a Bojazlivec prišli oproti Krest'anovi, aby ho prehovorili vrátiť sa zo strachu pred levmi, uvideli čosi také ako lešenie a pred ním, bližšie k ceste veľkú tabuľu s niekoľkými veršami, ktoré boli napísané na nej, a na spodku bola udaná príčina, pre ktorú bolo lešenie postavené na tomto mieste. Verše zneli takto: Ty, kto uzrieš toto lešenie, pozor na srdce a stráž si jazyk! Ináč čaká ťa raz zdesenie. Niektorých už pre ne stihol zánik. Nápis pod veršami znel: "Toto lešenie bolo postavené nato, aby na ňom boli potrestaní tí,

ktorí by sa Bojazlivcom alebo Nedôverom dali zastrašiť pokračovať na svojej púti. A tiež na tomto lešení bol i Nedôverovi a Bojazlivcovi prepálený jazyk žeravým železom preto, že sa usilovali zadržat' Kresťana na jeho ceste." Na to povedala

Milosrdná: "Toto sa veľmi podobá slovu, ktoré povedal milovaný spevák: "Čože ti dá a čo ti pridá ľstivý jazyk? Je podobný ostrým strelám udatného bojovníka a uhliu z jalovca" (Žalm 120,3-4). Tak potom išli alej, až prišli potiaľ, odkiaľ uvideli ľvov. Avšak pán Srdnatý bol silný muž, a nebál sa ľvov. No, predsa, ke prišli po miesto, kde boli ľvi, chlapci, ktorí boli išli popredku, boli radi, že sa mohli ukrčiť v zade, lebo sa báli ľvov, preto ustúpili späť a išli pozade. Na to sa usmial ich vodca a povedal: "Akože je to, moji chlapci, že vy radi idete popredku, ke nevidiet' nijakého nebezpečenstva, a hne idete nazad, akonáhle sa objavia ľvi?" Ako tak išli potom alej, pán Srdnatý vytiahol svoj meč, aby spravil pútnikom cestu i napriek ľvom. Tu sa ukázal nejaký muž, ktorý, ako sa videlo, prišiel vrátiť a nahuckať ľvov, a povedal vodcovi pútnikov: "Načo si sem prišiel?" Meno toho muža bolo Zúrivec (alebo Krvižíznivec), pretože vraždil pútnikov a bol z pokolenia obrov. Srdnatý, vodca pútnikov, mu povedal: "Tieto ženy a tieto deti idú na púť, a toto je cesta, ktorou musia ísť, a pôjdu ňou i napriek tebe i ľvom." Zúrivec: "To nie je ich cesta, ani ňou nepôjdu. Ja som prišiel, aby som sa im postavil na odpor a preto vrátim na nich ľvov." No, aby som povedal pravdu, pre divokosť ľvov a pre zúrivosť toho, ktorý ich huckal, bola tá cesta poslednú dobu dosť pustá a bola skoro celá porastená trávou. Kresťanka. Vtedy povedala

Kresťanka: "Hoci predtým boli prestali cesty, a tí, ktorí chodievali chodníkmi, chodili krivými cestami postrannými, nesmie to už tak byť alej; ja som povstala. Teraz som už ja povstala, matka v Izraelovi!" (Súd. 5,6). Vtedy sa zaprisahal Zúrivec na tých ľvov, ale že to tak bude, a preto im kázal, aby sa obrátili v stranu, lebo že tade nebude pre nich cesty. Srdnatý. Ale ich vodca Srdnatý, sa najprv priblížil k Zúrivcovi a tak prudko ho napadol svojím mečom, že ho prinútil ustúpiť. Zúrivec. Vtedy povedal Zúrivec, ktorý sa pokúšal nahuckať ľvov: "Či ma chceš zabiť na mojej vlastnej pôde?"

Srdnatý: "Toto ja kráľovská cesta, na ktorej sme, a na tejto ceste si ty postavil svojich ľvov. Ale tieto ženy a tieto deti hoci sú slabé, budú sa držať svojej cesty i napriek tvojim ľvom. A v tom mu zadal takú ranu, že ho ňou dostal na kolená. Tým úderom rozbil i jeho prilbu a nasledujúcim mu odťal jednu ruku. Vtedy začal obor tak škarede revať, že jeho hlas nastrašil ženy, ale jednako boli radi, ke ho videli ležať a trepať sa na zemi. ľvi pravda boli na reťaziach a tak sami od seba nemohli nič vykonať. Preto potom, ke starý Zúrivec, ktorý ich miernil huckať, bol mŕtvy, pán Srdnatý povedal pútnikom: "Teraz pote a nasledujte ma, a ľvi vám nič neublížia. A tak išli vpred, ale ženy sa triasli, ke išli popri nich, i chlapci boli na pohľad, ako čo by išli zomrieť. Ale všetci prešli bez toho, žeby sa im bolo alej niečo ublížilo.

10. Potom už hne uvideli príbytok vrátame ho skoro aj dospeli k nemu; ale vtedy sa už aj tým viacej ponáhľali, lebo cestovať tade v noci je nebezpečné. A tak ke prišli ku bráne, vodca zaklepal, a Vrátny zavola: "Kto tam?" Avšak len čo povedal *vodca*: "To som ja," poznal jeho hlas a zišiel dolu, lebo vodca bol predtým už často prišiel sem ako sprievodca pútnikov. Ke zišiel, otvoril bránu a vidiac vodcu stáť tesne pred ňou pýtal sa ho: "Čo že je to, pán Srdnatý, čo tu robíte tak neskoro dnes večer?" Žien totiž nevidel, pretože tie stáli za ním. No, vodca odpovedal: "Doviedol som niekoľko pútnikov, kde podľa rozkazu môjho Pána majú nocovať. bol by som tu už prv býval, keby sa mi nebol postavil do cesty obor, ktorý nahuckával ľvov. Ale po dlhom a ostudnom boji som ho porazil a pútnikov som bezpečne doviedol sem."

Vrátny: "Či by ste nechceli vojsť a zostať tu do rána?"

Srdnatý: "Nie, vrátim sa k svojmu Pánovi ešte dnes večer."

Krešťanka: "Ó, pane, ani neviem, ako mi je, ke by ste nás mali opustiť na našej púti! Vy ste boli takí verný a láskavý naproti nám, tak udatne ste bojovali za nás, vy ste nám tak zo srdca radili, tak že nikdy nezabudnem vašej láskavosti voči nám." Milosrdná pokračovala v tom: "Oj, aby sme mali vaše spoločnosť až po koniec svojej cesty! Ako majú také úbohé ženy, ako sme my, zotrvať na ceste, ktorá je spojená s tak mnohými ťažkosťami, bez priateľa a obrancu?!" Pripojil sa i najmladší z chlapcov,

Jakub: "Pane, prosím vás, dajte sa nahovoriť a pote s nami a pomôžte nám, lebo my sme slabí, a cesta je taká nebezpečná!"

Srdnatý: "Som viazaný príkázaním svojho pána. Ak mi rozkážete, aby som bol vašim vodcom až po koniec, ochotne vám budem slúžiť. Ale v tejto veci ste chybili tam prv, lebo ke mi kázal, aby som išiel potiaľto s vami, vtedy ste si ma mali vyprosiť od neho, aby som išiel s vami až po koniec, a on by bol splnil vašu žiadosť. Ale už akokoľvek, nateraz sa musím vrátiť, a tak, dobrá Krešťanka, Milosrdná, aj vy, moje chrabré deti, s Bohom!" Potom Vrátny; pán Strážny, sa opýtal Krešťanky na jej zem a na jej príbuzenstvo? Odpovedala: "Idem z mesta Zkazy. Som vdovou; môj muž zomrel; jeho meno bolo Pútnik Krešťan." "Akože?" pýtal sa Vrátny. "On bol tvojím mužom?" "Áno," riekla, a toto sú jeho deti, a toto," ukázucš na Milosrdnú, "je jedna z mojich spoluobyvateľiek toho istého mesta." Vtedy zazvonil Vrátny, ako je jeho obyčajou v taký čas, na čo prišla ku dveriam jedna z devíc, ktorej meno bolo Pokorná. Tej povedal Vrátny: "Cho, povedz tam vnútri, že Krešťanka, žena Krešťanova, i jej deti prišli sem na púti." A tak išla a povedala to. Ale, ach, aký ruch tam povstal od radosti, len čo to slovo vypustila zo svojich úst. A tak rýchlo pribehli k Vrátnemu, lebo Krešťanka ešte vždy stála pri dveriach. Vtedy jej povedali niektorí z najvážnejších: "vojdi, ty požehnaná ženo, vojdi aj so všetkými, ktorí sú s tebou!" A tak vošla, a jej deti i jej spoločnica ju nasledovali. A ke už boli vošli, zaviedli ich do veľmi veľkej siene, kde ich ponúkli, aby si sadli. Potom zavolali najpoprednejších v dome, že prišli a privítali hostí. Vošli tedy, a ke zvedeli, kto sú, pozdravili sa navzájom bozkom, a riekli: "Vitajte, vy nedoby Božej milosti; vitajte nám, svojim verným priateľom!" Avšak preto, že bolo trochu neskoro, a pretože boli pútnici unavení z cesty a zomdlení pohľadom na boj a na tých strašných ľvov, žiadali, žeby sa, podľa možnosti, mohli skoro odobrať na odpočinok. "Avšak," povedali tí z rodiny, "najprv sa občerstvite nejakou večerou." Lebo boli pre nich prichystali baránka s obvyklou omáčkou, ktorá patrila k tomu, pretože Vrátny bol už predtým počul o ich príchode a povedal to tam vnútri. A tak ke sa navečerali a skončili svoju modlitbu so žalmom, žiadali si odobrať sa na odpočinok. "Ale," povedala Krešťanka, "dovoľte nám, ak smieme byť také smelé voliť, aby sme si odpočinuli v izbe, v ktorej bol umiestnený môj muž bol tu. A ke už boli na pokoji, Krešťanka a Milosrdná začali rozhovor o príhodných veciach.

Krešťanka: "Nebola by som kedysi pomyslela, ke môj muž odchádzali na púť, že by som ho voľakedy mala nasledovať."

Milosrdná: "A zrovna tak by si nebola pomyslela, že budeš voľakedy spať v jeho posteli a odpočívať v jeho izbe, ako odpočívaš teraz."

Krešťanka: "A ešte menej by som bola pomyslela, že raz uvidím jeho tvár s radosťou a že spolu s ním sa budem klaňať Pánovi a Kráľovi, a predsa teraz verím, že budem."

Milosrdná: "Ticho! Či počuješ ten zvuk?"

Krešťanka: "Počujem, a ako sa mi zdá, je to zvuk radostnej hudby nad tým, že sme tu."

Milosrdná: Podivuhodné! Hudba v dome, hudba v srdci a hudba v nebi od radosti nad tým, že sme tu!"

Tak sa zhovárali nejakú chvíľu a potom sa dali spať. A ráno, keď sa prebudili, Krešťanka povedala Milosrdnej: "Čo to bolo, že si sa tejto noci smiala vo svojom spánku: Iste sa ti niečo snívalo."

Milosrdná: "Snívalo a čosi veľmi pekné. Ale či vieš istotne, že som sa smiala?"

Krešťanka: "Viem. Smiala si sa tak zo srdca. Lež prosím ťa, Milosrdná, povedz mi, čo sa ti to snívalo!"

Milosrdná: "Snívalo sa mi, že sedím celkom sama na osamelom mieste a plačiem nad tvrdosťou svojho srdca. No, nesedela som tam dlho, len keď, ako sa mi zdalo, mnoho ľudí sa zhromaždilo vôkol mňa, aby ma videli a aby počuli, čo som to povedala. A tak počúvali, a ja som len plakala nad tvrdosťou svojho srdca. Pri tom sa mi niektorí z nich smiali, iní ma nazývali bláznom a zase iní ma postrkovali sem i ta. V tom, ako sa mi zdá, som pozrela hore a videla som nejakú okrídlenú postavu znášať sa dolu ku mne. Ten posol Boží prišiel priamo ku mne a povedal: "Milosrdná, čo ti je?" A keď počul moju žiaľbu, riekol: "Pokoj ti!" Aj utrel moje oči svojím ručníkom a odial ma striebrom a zlatom; zavesil ozdobnú retiazku okolo môjho hrdla, zavesil náušnice na moje uši a položil krásnu korunu na moju hlavu. Potom ma pojal za ruku a povedal: "Milosrdná, po za mnou!" Atak išiel hore, a ja som nasledovala, až sme prišli ku zlatej bráne. Tam zaklepal, a keď tí vnútri mu otvorili, muž vošiel, a ja som ho nasledovala hore ku trónu, na ktorom ktosi sedel a povedal mi: "Vítaj dcéro!" To miesto bolo jasné a skvelo sa ako hviezdy alebo skôr ako slnce, a zdalo sa mi, že tam vidím tvojho muža. A tak som sa prebudila zo svojho spánku. Lež či som sa smiala?"

Krešťanka: "Že či si sa smiala! A mala si príčinu smiať sa, keď si sa tak dobre mala! Lebo musíš dovoliť, by som ti povedala, že to bol dobrý sen, a že ako si začala nachodiť prvú časť vernou, takou nájdeš na koniec i tú druhú. Lebo raz hovorí silný Boh i dva razy, a človek toho nevidí, vo sne videnia v noci, keď pripadá hlboký spánok na ľudí, v driemotách na posteli (Job 33, 14-15). Netreba nám, keď sme v posteli, ležať v bdelom stave a tak hovoriť s Bohom; On nás môže navštíviť, kým spíme, a urobiť to, aby sme počuli jeho hlas. Naše srdce často bdeje, keď my spíme, a Boh mu môže hovoriť bu slovami bu príslovím bu znameniami a podobenstvami zrovna tak, ako keby človek naspal."

Milosrdná: Nuž som rada rada svojmu snu, lebo sa nadejem, že ho neskoro uvidíme splnený, takže sa budem znova smiať."

Krešťanka: "Myslím, že je už zvrchovaný čas vstať a zvedieť, čo máme robiť."

Milosrdná: "Prosím ťa, keby nás pozvali, aby sme tu pobudili nejaký čas, prijme ochotne ten ponuk. Ja by som sa tým radšej pobudla tu nejakú chvíľu, aby som sa lepšie oboznámila s tými pannami. Zdá sa mi, že Múdrost', Zbožnosť a Láska majú veľmi krásne a cudné vyznenie."

Krešťanka: "Uvidíme, čo robia." Keď potom vstali a prihotovili sa, zišli dolu, a pýtali sa jedni druhých navzájom, ako si odpočinuli, a ako sa im spalo.

Milosrdná: "Veľmi dobre. Bol to jeden z najlepších nocľahov, aké som kedy v živote zažila. Na to vetili Múdrost' a Zbožnosť: "Ak sa vám bude ľúbiť zostať tu nejaký čas, dáme vám, čo máme."

Láska: "A to veľmi ochotne." A tak zvolili a zostali tam asi mesiac alebo aj niečo viacej, a boli si navzájom veľmi na úžitok. A pretože Múdrost' chcela vidieť, ako vychovala Krešťanka svoje deti, žiadala ju, žeby jej dovolila vyskúšať ich. Krešťanka ochotne zvolila. A tak začala u najmladšieho, ktorého meno bolo Jakub.

Múdrost': "Po sem, Jakub; vedel by si mi povedať, kto ťa stvoril?"

Jakub: "Boh Otec, Boh Syn a Boh Svätý duch."

Múdrost': "I to je dobre šuhajko. Lež ako ťa spasil Boh Otec?"

Jakub: "Svojou milosťou."

Múdrosť: "Ako ťa spasil Boh Syn?"

Jakub: "Svojou spravodlivosťou, smrťou, krvou a svojím životom."

Múdrosť: "A ako ťa spasil Boh Svätý Duch?"

Jakub: "Svojím osvietením, obnovením a zachovaním." Vtedy riekla Múdrosť

Krešťanka: "Zaslúžiš pochvalu za to, že tak vychovávaš svojej deti. Myslím, že nie je mi treba pýtať sa ostatných tieto otázky, ke najmladší vie tak dobre na ne odpovedať. Preto sa obrátim na nasledujúceho staršieho a povedal: "Po Jozef - lebo to bolo jeho meno -, či dovoľíš, aby som ti predložila niekoľko otázok?"

Jozef: "Zo srdca rád."

Múdrosť: "Čo je človek?"

Jozef: "Rozumný tvor, stvorený tak od boha, ako už povedal môj brat."

Múdrosť: "Čo sa rozumie slovom "spasený"?"

Jozef: "To, že človek svojím hriechom vrhol do zajatia a do biedy."

Múdrosť: "Čo sa tým rozumie. že spasený Sv. Trojicou?"

Jozef: "To, že hriech je taký veľký a mocný tyran, že nikto iný nás nemôže vytrhnúť z jeho drápan ako sám Boh, a že Boh je taký dobrý a že tak miluje človeka, že je naozaj hotový vytrhnúť ho z toho biedneho stavu."

Múdrosť: "Aký cieľ má Boh pri tom, ke spasí človeka?"

Jozef: "Osláviť svoje meno, svoju milosť a spravodlivosť at. a večným blahoslavenstvom obdarovať svoje stvorenie."

Múdrosť: "Ktorí ľudia majú byť spasení?"

Jozef: "Tí, ktorí prijmú jeho spasenie."

Múdrosť: "Dobrý chlapec, Jozef, tvoja matka ťa dobre učila, a ty si počúval na to, čo ti hovorila." Potom riekla Múdrosť Samuelovi, vekom tretiemu: "Po, Samuel, dovoľíš, aby som sa aj teba pýtala?"

Samuel: "Pravdaže, ak sa vám bude páčiť."

Múdrosť: "Čo je to nebo?"

Samuel: "Najblahoslavenejšie miesto a najblahoslavenejší stav, pretože tam Boh prebýva."

Múdrosť: "Čo je to peklo?"

Samuel: "Najhroznejšie miesto a najhroznejší stav, pretože tam býva hriech, diabol a smrť."

Múdrosť: "Prečo by si chcel ísť do neba?"

Samuel: "Preto, aby som videl Boha a slúžil mu neúnavne; aby som videl Pána Krista a večne Ho miloval; aby som mal plnosť Svätého Ducha v sebe, čomu sa tu nikdy nemôžem tešiť."

Múdrosť: "Tiež veľmi dobrý chlapec a jeden z tých, ktorí sa dobre učili." Potom sa obrátila na najstaršieho, ktorého meno bolo Matúš, a povedala mu, "Po, Matúš; či sa mám i teba opytovať?"

Matúš: "Budem odpovedať veľmi ochotne."

Múdrosť: "Nuž pýtam sa ťa, či bolo voľakedy voľačo prv ako Boh?"

Matúš: "Nebolo, pretože Boh je večný, ani nieto ničoho okrem Neho, čo by bolo bývalo, prv, ako nastal prvý deň. Lebo za šesť dní stvoril Hospodin nebo i zem, more a všetko, čo je v nich."

Múdrosť: "Čo myslíš o Biblii?"

Matúš: "Biblia ja svätým slovom Božím."

Múdrosť: "Či nie je tam nič také napísané, čomu by si ty nerozumel?"

Matúš: "Je a mnoho."

Múdrosť: "Čo robíš vtedy, ke tam prídeš na také miesta, ktorým nerozumieš?"

Matúš: "Myslím si, že Boh je múdrejší ako ja, a prosím tiež, žeby mi ráčil dať porozumieť všetkému tam, o čom vie, že mi to bude na dobré."

Múdrosť: "Ako veríš ohľade vstania z mŕtvych?"

Matúš: "Verím, že mŕtvi vstanú z mŕtvych, tí istí, ktorí boli pochovaní, tí istí v prírode, hoci nie v porušenosti. A verím to zo dvoch príčin, po prvé preto, že Boh zaslúbil, a po druhé preto, že má moc tak aj urobiť." Vtedy povedala Múdrost' mládencom: "Musíte ešte i alej počúvať svoju matku, lebo ona vás môže ešte i viacej naučiť. A musíte tiež pozorne počúvať na to, čo dobrého počujete aj od iných, lebo kvôli vám hovoria dobré veci. Taktiež pozorujte, a to veľmi bedlivo, čomu vás učia nebesia i zem. Ale zvlášne mnoho rozmýšajte o Knihe, ktorá prijímala vášho otca, aby sa stal pútnikom. Ja zo svojej strany, moje deti, vás budem učiť, čo budem môcť, kým budete tu, a budem rada, ke sa ma budete pýtať na veci, ktoré by boli na vaše duchovné vzdelanie." Takto boli títo pútnici na tom mieste týždeň, ke Milosrdná dostala návštevu. Bol tu nejaký pán Rozjarený, ktorý predstieral nejaký dobrý úmysel voči nej. Bol to človek, ktorý mal isté vzdelanie a tváril sa nábožným; vo skutočnosti však ľnul s celou dušou k svetu. A tak prišiel raz či dva alebo i viac ráz k Milosrdnej a ponúkal jej lásku. Nuž Milosrdná bola šumnej tvári a preto tým vábnejšia. Aj jej myseľ bola vždy zamestnať sa nejakou prácou; lebo ke nemala ničoho iného čo robiť, plietla pančuchy a šila šaty iným, chudobným, ktorí to potrebovali. A pán Rozjarený nevediac, kde alebo za čo dáva, čo robí, zdal byť očarený, preto že jej nikdy nevidel zaháľať. "Budem mať v nej dobrú gazdinú," hovorieval sám sebe. Milosrdná sa zverila s vecou pannám domu a vypytovala sa u nich na neho, lebo oni ho znali lepšie ako ona. A tak jej povedali, že je to veľmi usilovný mladý muž a ktorý predstiera, že je nábožný, ale vraj sa obávajú, že je cudzí moci toho, čo je dobré. "Tak tedy," povedala Milosrdná, "viacej sa nepozriem na neho, lebo som si zaumienila, že si nevezmem bremena na svoju dušu." Múdrost' odpovedala na to, že nie je treba veľkých vecí, aby mu odňala chuť: ke bude pokračovať tak, ako začala pracovať pre chudobných, to vraj skoro schladí jeho odvahu. A tak ke zase prišiel, našiel ju pri jej obvyklej práci pre chudobných. Vtedy sa jej opýtal: "Čože, vždycky pri tom?" "Áno," odpovedala; "Robím alebo pre seba alebo pre iných." "A koľko tak môžeš zarobiť za deň?" "Ja to robím preto," riekla, "aby som bohatla v dobrých skutkov... odkladajúc si dobrý základ do budúcnosti, aby som uchopila večný život" (1. Tim. 6, 18-19). "A prosím ťa čo s tým robíš?" Pýtal sa. "Zaodievam nahých," riekla. Pri týchto slovách opadla jeho tvár, a prestal k nej chodiť. A ke sa ho pýtali na príčinu, prečo prestal k nej chodiť, odpovedal, že Milosrdná je pekné dievča, ale že má svoje vrtochy. Ke ju nechal, povedala Múdrost': "Či som ti nepovedala, že pán Rozjarený ťa skoro nechá? Ba dokonca ťa bude ešte aj ohovárať. Lebo napriek tomu, že sa robí nábožným, a napriek jeho zdanlivej láske naproti Milosrdnej, sú si obaja natoľko rôznej povahy, že mám za to, že sa nikdy nezídu." Milosrdná. "Ja som sa mohla už aj pred týmto vydať, hoci som nikomu nehovorila o tom; ale to boli takí pytači, ktorí nemali radi moje zásady, ke aj niektorý z nich nenašiel nikdy na mne chyby. A tak sme sa nemohli zhodnúť."

Múdrost': "Milosrdenstvo je za našich dní v malej vážnosti, iba ak samo to meno má ešte nejakú zvláštnosť. To, čo sa koná pod tým menom, len zriedka kedy stojí."

Milosrdná: "Nuž ke si ma nikto nevezme, zomriem slobodná, ale moje zásady mi budú za muža. Lebo ja nemôžem zmeniť svoju prírodu. A mám umiernené nevziať si nikoho, kým len žijem, kto by mi v tom prekážal. Mala som sestru, ktorá sa volala Štedrá a ktorá sa bola vydala za jedného z tých lakomcov; ale nikdy sa nemohli zhodnúť. A preto moja sestra si zaumienila, že bude i alej, tak ako začala, preukazovať lásku chudobným, jej muž sa najprv s ňou vadil a potom ju vyhnal z domu."

Múdrost': "A som presvedčená, že pri tom bol vyznavačom kresťanstva."

Milosrdná: "Áno, taký, aký bol, a takých, aký bol on, je teraz svet plný. Ale mne sa ani jeden z nich neľúbi." Toho času razom ochromel Matúš, najstarší syn Kresťankin, a jeho nemoc ho veľmi trápila, lebo mal veľké bolesti v živote, takže sa chvíľami tak zvíjal od bolesti, že sa zdalo, ako čo by mu mal byť hne koniec. Nealeko odtiaľto bol nejaký pán Zručný, dávny a skúsený lekár. Kresťanka ho žiadala, a tak poslali po neho, aj prišiel. Ke vošiel do izby a chvíľu pozoroval chlapca, usúdil, že onemocnel na brušné štípanie. Potom sa pýtal jeho matky: "Čo také jedával Matúš v poslednom čase?" "Nič takého,

len čo bolo zdravé," odpovedala Kresťanka. Avšak lekár povedal: "Tento chlapec tajne pojedel čosi, čo leží nestrávené v jeho žalúdku, a to nevyjde bez lieku. A hovorím vám, že musí užiť niečo na prečistenie, lebo ináč zomrie." Vtedy povedal

Samuel: "Mama, mama, čo to bolo, čo to zbieral môj brat a jedol, hne ako sme boli vyšli z brány, ktorá je na počiatku tejto cesty? Vieš, že tam bola záhrada po ľavej ruke, z druhej strany múru, a niektoré z týchto stromov viseli ponad múr, a môj brat trhal a jedol."

Kresťanka: "Máš pravdu, moje dieťa, bral z toho a jedol. Neporiadny chlapec, aký vtedy bol! Karhala som ho za to, a predsa len jedol, z toho."

Zručný: Vedel som, že pojedel čosi, čo nebolo dobré, a ten pokrm, to ovocie najošklivejšie od všetkého. Je to ovocie z Belzebubovej záhrady. Divím sa, že vás nikto nevystríhal pred ním. Už mnohí zomreli od neho." Tu začala Kresťanka plakať a riekla: "Oj, ty neporiadny chlapec a ja nedbalá mater, čo mám urobiť za svojho syna?"

Zručný: "Po, netráp sa príliš pre to. Chlapec môže zase vyzdravieť, ale musí dostať niečo na prečistenie, a musí vyvrátiť."

Kresťanka: "Prosím vás, pane, vynaložte pri ňom všetok svoj um, nech už to stojí čokoľvek."

Zručný: "Nie, nadejem sa, že budem rozumný." A tak mu pripravili liek na prečistenie, ale bol pri slabý. Bol vraj pripravený z krvi kozľa, z popola jalovice s trochu šťavy z yzopu a iné (Žid. 9,13,19;10,1-4). Ke videl pán Zručný, že liek je prislabý, pripravil mu iný: Ex carne et sanguine Christi (Lekári dávajú podivné lieky svojim pacientom. Ján 6, 54-57, Žid. 9, 14). Liek bol upravený v pilulky s jedným alebo s dvoma zasľúbeniami a s primeranou dávkou soli. Na raz mal užiť tri s osminkou slz pokánia. Ke bol nápoj pripravený, a ke ho doniesli chlapcovi, nechcelo sa mu ho vziať, hoci sa zvíjal od bolestí, ako čo by ho to chcelo roztrhať na kusy. "Po" hovoril lekár, "musíš to užiť." "Nič nepomôže, musíš to vziať," vravela matka. "Ale ja to zase vyvrátim," namietal chlapec. "Prosím vás, pane," opýtala sa Kresťanka pána Zručného, "akú to má chuť?" "Nemá to zlej chuti," odpovedal lekár. Na to sa ona dotkla jednej pilulky koncom svojho jazyka a potom povedala: "Ó, Matúš, tento liek je sladší ako med! Ak miluješ svoju matku, ak miluješ svojich bratov, ak miluješ Milosrdnú, ak miluješ svoj život, vezmi to!" A tak na veľa, po krátkej modlitbe, žeby to Boh požehnal, vzal to, a dobre mu to spôsobilo. Najprv ho to prehnelo rozohrialo, takže sa spotil a sladko oddychoval, a úplne ho to zbavilo jeho štípania. A tak po krátkom čase vstal a chodil o palici. Chodil z izby do izby a hovoril s Múdrost'ou, Zbožnosťou a s Láskou o svojej nemoci a o tom, ako bol uzdravený. Ke už potom bol chlapec uzdravený, pýtala sa Kresťanka pána Zručného a riekla: "Pane, čo som vám dlžna za vaše unúvanie sa a za vašu starostlivosť o moje dieťa?" Povedal: "Zaplatíš pánovi ústavu lekárov podľa pravidiel, ktoré sa sťahuje na taký prípad."

Kresťanka: "Lež, pane, na čo je ešte dobrá táto pilulka?"

Zručný: "Je to univerzálny liek, dobrý proti všetkým neduhom, do ktorých upadávajú pútnici, a jestli je dobre pripravený, vydrží do nepamäti."

Kresťanka: "Prosím vás, pane spravte mi dvanásť škatuliek z nich, lebo ak budem môcť tieto dostať, nikdy nebudem používať iných prostriedkov."

Zručný: "Tento liek je zrovna taký dobrý na predídenie nemoci ako na vyliečenie nemocného. Áno, opovážim sa povedať a ručím za to, že ak niekto použije tento liek, ako treba, vôbec nezomrie, ale bude žiť na veky" (Ján 6,58). "Avšak, milá Kresťanko, nesmieš ináč podávať tieto pilulky, ale iba tak, ako som predpísal. Lebo ak by si ináč podala nevykonajú nič dobrého." A tak dal Kresťanke liek pre ňu, pre jej chlapcov a pre Milosrdnú a napomenul Matúša, aby mal na seba pozor a nejedol viac nezrelých sliviek. Na koniec ich pobozkal a išiel svojou cestou. Už som vám povedal tam prv, že Múdrost' vyzvala chlapcov, že kedykoľvek by chceli opýtať sa jej na nejakú vec, ktorá by bola pre nich užitočná, aby sa jej len opýtali, a že ona im na ne odpovie. Vtedy Matúš, ktorý bol práve vyšiel z nemoci, sa jej pýtal, prečo je vraj väčšina liekov horká našim asnám?

Múdrosť: "Preto, aby sa videlo, aké nevítané je slovo Božie a jeho účinky tým, ktorý sú telesného zmýšľania."

Matúš: "Prečo liek, ke má dobrý účinok, preháňa a pôsobí vracanie?"

Múdrosť: "Preto, aby sa videlo, že Božie slovo, ke je účinné, čistí srdce i myseľ. Lebo vidz, že čo to jedno pôsobí telu, to isté pôsobí to druhé duši."

Matúš: "Čomu sa máme učiť z toho, že prameň nášho ohňa vystupuje hore, ke vidíme, že lúče a sladké vlivy slnca šľahajú dolu?"

Múdrosť: "To, že oheň vystupuje hore, nás učí, že aj my máme vystupovať hore do neba vrúcnyimi a horúcimi túžbami. A to, že slnko zosiela horúčavu, svoje lúče a svoj sladký vliv dolu, nás učí, že Spasiteľ sveta, hoci vyvýšený, skláňa sa svojou milosťou a svojou láskou k nám dolu."

Matúš: "Odkiaľ majú oblaky svoju vodu?"

Múdrosť: "Z mora."

Matúš: "Čomu sa môžeme z toho naučiť?"

Múdrosť: "Že kazatelia majú svoje učenie čerpať z Boha."

Matúš: "Prečo sa vysielajú na zem?"

Múdrosť: "Ukázať, že kazatelia majú to, čo vedia o Bohu, podať svetu."

Matúš: "Prečo má dúha svoju príčinu v slnku?"

Múdrosť: "Ukázať, že zmluva Božej milosti je nám potvrdená v Kristu Ježišovi." Matúšovi: "Prečo k nám prichádzajú pramene z mora cez zem?"

Múdrosť: "Ukázať, že milosť Božia prichádza k nám skrze telo Kristovo."

Matúš: "Prečo vyvierajú niektoré pramene z temena vysokých vrchov?"

Múdrosť: "Ukázať, že Duch milosti vyprýšti v niektorých veľkých a mocných zrovna tak ako v mnohých chudobných a nízkych."

Matúš: "Prečo sa drží oheň knota?"

Múdrosť: "Ukázať, že ak milosť nezapáli nášho srdca, nebude v nás pravého svetla života."

Matúš: "Prečo sa trávi knôt, loj, a všetko, aby sa udržalo svetlo sviece?"

Múdrosť: "Ukázať, že telo i duša i všetko musí byť postavené do služby milosti Božej, ktorá je v nás, a v tej službe i trávené, aby milosť Božia bola zachovaná v dobrom stave."

Matúš: "Prečo si pelikán prebáda svoje vlastné prsia svojím zobákom?"

Múdrosť: "Aby živil svoje mláatá svojou krvou a ukázal tým, že Kristus, ten Požehnaný, tak miluje svoju mla, svoj ľud, že ich vyslobodzuje zo smrti svojou krvou."

Matúš: "Čomu sa môže človek naučiť, ke počuje kohúta kikiríkať?"

Múdrosť: "Má si spomenúť na Petrov hriech a na Petrovo pokánie. Kohútovo kikiríkanie oznamuje tiež, že sa blíži deň. A preto nech ti kohútovo kikiríkanie pripomenie i posledný a strašný deň súdu." Tak asi v tomto čase pominul mesiac, a preto naznačili domácim, že by bolo príhodné pre nich zobrať sa a ísť. Vtedy povedal Jozef svojej matke: "Je slušné, aby si nezabudla poslať do domu po pána Srdnatého, aby bol naším sprievodcom až po koniec našej cesty." "Dobrý chlapec," riekla, "skoro by som bola zabudla na to." A tak napísala prosbu a poprosila pána Strážneho, vrátneho, žeby ju po nejakom súcom človekovi poslal jej dobrému priateľovi, pánu Vykladačovi, ktorý, ke ju dostal a prečítal, povedal poslovi: "Cho a povedz im, že ho pošlem." Ke videla rodina, u ktorej bola Kresťanka, že majú úmysel ísť alej, zvolali celý dom, aby poakovali svojmu Kráľovi za to, že im poslal takých milých a užitočných hostí, ako sú títo. Ke to urobili, povedali Kresťanke: "Či by sme ti nemali ukázať niečo, ako je naša obyčaj robiť pútnikom, niečo také, o čom by si mohla rozmýšľať na svojej ceste?" A tak pojali Kresťanku, jej deti i Milosrdnú do komory a ukázali im jedno z jabĺk, z ktorých jedna Eva a s ktorých dala aj Adamovi, svojmu mužovi, prečo potom boli obidvaja vyhnaný z raja, a pýtali sa jej, že čo myslí, čo je to?" Kresťanka odpovedala: "Je to alebo pokrm alebo jed; neviem, ktoré z tých dvoch." Nuž tak jej vyjavili vec, a ona pozdvihla svoje ruky a divila sa (1. Mojž, 3, 1-6). Potom ju

zaviedli na nejaké miesto, kde jej ukázali Jakubov rebrík. A tak práve v ten čas vystupovali po ňom niektorí anjeli. A Kresťanka sa dívala a dívala, aby videla tých anjelov vystupovať hore, a tak iste sa dívali aj tí statní s ňou (1. Mojž. 28, 12. Ján 1, 57). Potom ich viedli na iné miesto, aby im ukázali ešte niečo iné. Ale Jakub vravel svojej matke: "Prosím ťa, povedz im, žeby tu zostali ešte chvíľku, lebo toto je podivuhodný pohľad. Nuž tak sa vrátili a stáli pasúc svoje oči na takom milom zjave. Potom ich zaviedli do akejsi miestnosti, kde visela zlatá kotva a kázali Kresťanke, aby ju strhla. "Lebo," tak povedali, "vezmete si ju so sebou, pretože je to nevyhnutne potrebné, aby ste ju mali u seba, aby ste sa držali toho, čo je za oponou, a stáli pevne v tom prípade, keby ste sa stretli s búrlivým počasím. A tak sa tomu radovali (Joel 3, 16. Žid. 6, 19). A ešte ich pojali a zaviedli ich na vrch, na ktorom Abrahám, náš otec, obetoval Izáka, svojho syna, (1. Mojž. 22, 9) a ukázali im oltár, drevo, oheň i nôž, lebo tie tam zostali, aby ich bolo vidieť až do dnešného dňa. Ke boli už tie veci, pozdvihli svoje ruky a blahoslavili sa a riekli: "Ó, Abrahám, aký to bol muž, ako miloval svojho Pána a ako sa vedel zaprieť!" Ke im už toto všetko ukázali, Múdrost' ich pojala do jedálne, kde bol výborný organ; na to, čo im bola ukázala, obrátila na tento výborný spev a spievala:

Ovocie sme vám tu ukázali,
z ktorého raz jedla Eva,
aby ste sa na pozore mali:
na odpadlých Pán sa hnevá.
Jakubov tiež videli ste rebrík,
anjeli čo po ňom chodia.
Vedzte: všade veje Boží vetrík;
verných oči Božie vodí.

Slovo Božie, 1. Mojž. 3, 1 nasl., pravda nehovorí nič o jablku; tam stojí len: ovocie; možno bola hruška, možno oranž, možno nejaké iné ovocie. To nie je podstatnou vecou pri tom. Na tom ovocí chcel Hospodin skúsiť človeka, či Ho bude poslúchať a či tak bude súci pre obecnosť s Ním a tak i pre večný život. Neposluch, ako hriech, ho vylúči z obecnosti Božieho, a návrat do neho je len vo viere v Pána Ježiša, ktorou sa stáva človek novým stvorením.

Nádej

Kotvu ste tu dostali, však to vám
nesmie stačiť, dokiaľ Bohu
s Abrahámom nedali ste k nohám
v obeť všetko, často znovu.

11. Asi v tom čase zaklopal niekto na dvere. Vrátny otvoril, a hľa, pán Srdnatý bol tu. Ale aká radosť bola, ke vošiel! Lebo im znova prišiel na myseľ, ako len pred nedávnom zabil starého Zúrivca (muža krvi), obra, a vyslobodil ich od ľvov. Tu povedal pán Srdnatý Kresťanke a Milosrdnej: "Môj Pán poslal jednej i druhej z vás po fľaši vína i trochu praženého zrna ako aj niekoľko granátových jabĺk. Aj chlapcom poslal niečo fikov a hrozienok, aby sa všetci občerstvili na svojej ceste." Potom sa vydali na svoju púť, a Múdrost' a Zbožnosť ich vypravádzali. Ke prišli ku bráne, Kresťanka sa pýtala Vrátneho, či išiel v poslednom čase pomimo? "Nešiel," povedal, "len pred nejakým časom išiel tadeto niekto, ktorý mi tiež povedal, že pred nedávnom bolo na Kráľovej ceste spáchané veľké zbojstvo, na ceste, ktorou aj vy idete. Avšak, povedal, zbojníkov chytili, a budú skoro odsúdení na smrť." Vtedy

Kresťanka a Milosrdná začali sa báť; ale Matúš povedal: "Mama, nič sa neboj, dokiaľ pán Srdnatý pôjde s nami a bude naším sprievodcom." Konečne povedala Kresťanka Vrátnemu: "Pane, som vám veľmi zaviazaná vakou za všetku vašu láskavosť, ktorú ste nám preukázali, odkedy som sem prišla, ako aj za to, že ste boli taký dobrý a láskavý na moje deti. Nevieam, ako by som sa vám mala odplatiť za vašu láskavosť. Preto prosím, ráčte na dôkaz mojej úcty naproti vám prijať túto maličkosť." A s tým vložila zlatý dukát do jeho ruky, kým on sa jej hlboko poklonil a povedal: "Tvoje rúcho nech je každého času biele, a oleja na tvojej hlave nech nie je nedostatku. (Kaz. 9,8). Milosrdná nech žije a nezomrie, a jej skutkov nech nie je málo." A chlapcom povedal: "Utekajte od mladistvých žiadostí, ale sa žňte za spravodlivosťou, za vierou, za lásku a za pokojom s tými, ktorí vzývajú Pána z čistého srdca, s tými, ktorí sú vážni a múdri (2.Tim. 22). Tak naplníte srdce svojej matky radosťou a získate pochvalu od všetkých, ktorí sú triezvej mysli." A tak sa poakovali Vrátnemu a odišli. Potom som videl vo svojom sne, že tak išli vpred, až prišli ku svahu brehu, kde sa spamätala Zbožnosť a zvolala: "Ach, zabudla som, čo som chcela dať Kresťanka a jej pútnikom! Vrátim sa a donesiem to." A tak bežala a doniesla to. Kým bola preč, Kresťanke sa zdalo, že v háji, trochu od cesty, po pravej strane počuje akýsi veľmi zvláštny ľubozvučný spev, ktorého slová boli veľmi podobné týmto:

V celom mojom živote
si mi vždy tak ochotne
dokazoval svoju priazeň,
k tomu v mojom dome raz
prebývať mám na veky.

A ke ešte počúvala, zdalo sa jej, že čuje kohosi iného odpovedať a vravieť:

Ve prečo to? Náš Pán a Boh je dobrý.
Hľa, Jeho milosť nikdy nesklame.
I Jeho pravda, verná, stála - Pozri! -,
a na večnosť tá istá zostane.

Nuž pýtala sa Kresťanka Múdrosti, čo to bolo, čo to tak podivne, mile spievalo? Na to Múdrost': "To sú vtáci našej zeme. No, len zriedka spievajú také spevy, len sa jar, ke sa ukážu kvety, a ke slnko teplo hreje. Vtedy ich môžeš počuť krásne spievať celý deň. Ja sama často vijem" riekla, "aby som ich počula; niekedy ich aj krotké držíme v dome. Sú nám veľmi milou spoločnosťou, ke sme niekedy zadumaný, smutní, a pri tom robia lesy, háje a osamelé miesta žiadostivými bdieť v nich." Medzitým sa Zbožnosť vrátila a povedala Kresťanke: "Pozri, doniesla som ti náčrt všetkého toho, čo si videla v našom dome, na ktorý sa môžeš pozrieť, keby si pozorovala, že zabúdaš, a znova si spomenieš tie veci na svoje vzdelanie a potešenie.". Teraz začali zostupovať dolu brehom do údolia Pokorenia. Bol to príkry breh, a cesta bola klzká, ale išli veľmi opatrne, takže sa dostali dolu celkom dobre. Ke už boli v údolí, povedala Zbožnosť

Kresťanka: "Toto je miesto na ktorom sa Kresťan, tvoj muž, stretol s hrozným nepriateľom Apollyonom, a kde tak strašne zápasili. Viem, že si istotne počula o tom; avšak neboj sa, dokiaľ tu máme pána Srdnatého za svojho vodcu a sprievodcu. Nadejeme sa, že sa vám bude celkom dobre cestovať." ke potom tieto dve odporučili pútnikov do starostlivosti ich vodcu, on išiel popredku, a oni išli za ním. Vtedy povedal pán Srdnatý. "My sa nemusíme tak obávať tohoto údolia, lebo tu nieto ničoho, čo by nám ublížilo, iba ak by sme si to sami zapríčinili. Je síce pravda, že Kresťan sa tu stretol s Apollyonom, s ktorým sa mu bolo ťažko borit'; ale to bolo následok tých pokĺznutí, že sa pokĺzol idúc dolu brehom. Lebo tí, ktorí sa tam pokĺznu, ktorí tam pochybia, musia očakávať boj. Stadiaľ má

toto údolie také zlé meno. lebo obyčajní ľudia, ke počujú, že sa niekomu takému na nejakom takom mieste prihodila nejaká strašná vec, myslia, že na tomto mieste straší nejaký zlostný nepriateľ alebo zlý duch, kým, hľa, je to ovocie ich skutkov, že tam na nich prichádzajú také veci. Toto údolie Pokorenia je samo o sebe tak úrodným miestom, ako ktorékoľvek iné, ponad ktoré preletí vrana. A som presvedčený, že keby sme mohli nahodiť na to, našli by sme tu na okolí niečo také, čo by nám vysvetlilo, prečo bol Kresťan tak mocne napadnutý na tomto mieste." Vtedy povedal Jakub svojej matke: "Hľa, tamto stojí stĺp, a zdá sa, ako čo by bolo niečo napísané na ňom. Pome a pozrime, čo je to!" A tak išli a našli tam napísané: "Nech sú poklesky Kresťanove, ktorých sa dopustil, prv ako prišiel sem, a tie boje, ktoré mu bolo prekonať, výstrahou tým, ktorí sem prídu po ňom!" "Hľa," vetil vodca, "či som vám nepovedal, že sa tu voľakde nachodí niečo, čo by poukázalo sa príčinu, prečo bol Kresťan tak mocne napadnutý na tomto mieste?" Potom sa obrátil ku Kresťanke a povedal: "Za to netreba Kresťanom viacej pohrdáť než kýmkoľvek iným, komu sa tiež prihodila taká vec. Lebo ľahšie je ísť hore týmto brehom ako ísť dolu ním, a to sa môže povedať len o málo brehov vo všetkých tých končiarov sveta. Lež nechajme toho dobrého človeka; on je už na odpočinku aj stane zvíťazil nad svojím nepriateľom. Nech On, ktorý býva na výsostiach, dá nám to z milosti, aby sme nepochodili horšie, ke budeme postavení na skúšku. avšak zase sa vrátíme k tomuto údoliu pokorenia. Je to najlepší a najúrodnejší kus pôdy vo všetkých tých končinách. Je to žirna pôda ako vidíte, pozostáva vo veľkej čiastke z lúk. A keby niekto sem prišiel v lete, ako my, a keby predtým nebol nič počul o tom, čo sa tu hrozného stalo, a jestli má záľubu v krásnom pohľade, uvidel by to, čo by bolo rozkošou jeho očíam. Vidzte, aké krásne je to údolie a posiate rozkošnými ľaliami. Znal som aj mnoho pracovitých ľudí, ktorí si nadobudli veľkého bohatstva v tamto údolí Pokorenia. Pretože Boh sa protiví pyšným, ale pokorným dáva milosť, lebo je to naozaj veľmi úrodná zem a donáša hojnú úrodu. Boli aj takí, ktorí si priali, že by ich najbližšia cesta k ich otcovskému domu bola viedla tadeto, aby sa neboli museli viacej trápiť už či brehmi či vrchmi, cez ktoré im bolo ísť. Ale cesta je cesta a koniec." Ako tak išli a zhovárali sa, spozorovali chlapca, ktorý pásol ovce svojho otca. Mal na sebe veľmi prostý oblek, ale mal veľmi sviežu a príjemnú tvár. A ako tak sám sedel, spieval si. "Nože počujte" povedal pán Srdnatý. "čo ten pasák hovorí!" Tak počúvali a chlapec spieval:

Kto je dole, nemusí sa pádu báť;
v nízkosti kto chodí, nebojí sa pýchy;
pokorný a tichý bude vždycky mať
Pána za vodcu, no, nie tak pyšný, lichý.
Ja som spokojný s tým, čo a kedy mám,
hoc by toho bolo mnoho a či málo.
Bohu za spokojnosť vždy sa modliavam.
Lebo takých žehnáš, chrániš, večná Skalo!
Nadbyt, prepych, bremenom sú pútnikom;
klamné býva bohatstvo a púta k zemi;
lepšie málo v časnosti tu, s uzlíkom,
tam však v jase Velepána oslnený.

Vtedy povedal ich *vodca*: "Či ho čujete? Opovážim sa povedať, že ten chlapec žije šťastnejším životom a nosí viacej na svojej hrudi zelinky, zvanej Pokoj-duše, ako ten, kto sa odieva hodváhom a zamatom. No, my budeme pokračovať vo svojom rozhovore. V tomto údolí mal predtým náš Pán svoj venkovský dom a veľmi rád sa tu zdržiaval (Ján 1,14). Tiež rád chodieval i po týchto lúkach, lebo nachodil, že je tu veľmi príjemný vzduch (Mat. 11,29, Fil. 2,7). Okrem toho tu je človek voľný od ruchu a od zhonu tohoto života. Všetky stavy sú plné ruchu a zmätku; len údolie Pokorenia je tichým a

osamelým miestom. Tu neznemožňuje sa tak človekovi rozmýšľať, ako sa to ľahko deje na iných miestach. Toto je údolie, v ktorom nechodí nikto iba tí, ktorí majú radi pútnický život. A hoci tu mal Kresťan tú zlú príhodu, že sa stretol s Apollyonom, a že mu s ním bolo tvrde zápasit', jednako vám musím povedať, že v predošlých časoch sa tu ľudia stretali s anjelmi, nachádzali perly a nachádzali na týchto miestach slovo života (Hoz. 12,4, 5). Či som vám nepovedal, že za predošlých dní náš Pán tu mal svoj venkovský dom a že tadeto rád chodieval? A dodám ešte pri tejto príležitosti, že ľuďom, ktorí žijú tu, a obrábajú tieto polia, zanechal ročný dôchodok, ktorý sa im má verne vyplácať na určitý čas, jednak aby sa užívali na ceste a jednak aby mali povzbudenie pokračovať na svojej púti" (Mat. 11,29). Potom, ako tak išli cestou, povedal Samuel pánu Srdnatému: "Pane, pozorujem, že v tomto údolí zápasil môj otec s Apollyonom. Lež o čo asi sa borili, lebo vidím, že toto údolie je široké?"

Srdnatý: "Tvoj otec zápasil s Apollyonom na mieste tamto pred nami, v úzkom priechode, zrovna za zeleňou Zabudnutia. A je to naozaj najnebezpečnejšie miesto vo všetkých týchto končinách. Lebo keď kedykoľvek príde na pútnikov nejaký úder, býva to vtedy, keď zabudnú na dobrodenia, ktorého sa im dostalo, a ako nehodni sú ich. A to je tiež to miesto, kde zase iní išli s veľkými ťažkosťami. Ale viacej o tom mieste, až keď ta prídeme, lebo mám za to, že tam bude až do tohoto dňa zachované nejaké znamenie toho boja, alebo tam bude nejaký pomník, ktorý svedčí o tom, že sa tam udial taký boj." Milosrdná však povedala: "Ale mne sa zdá, že sa tak dobre cítim v tomto údolí, ako som sa len cítila kdekoľvek inde na celej našej púti. Mne sa vidí, že toto miesto zodpovedá môjmu duchu. Ja mám rada také miesta, kde ničo hrmotu vozov ani hrkotu kolies. Tak sa mi vidí, že tu má človek možnosť bez znepokojovania rozmýšľať o tom, čo je, odkiaľ je, čo vykonal, a na čo ho Kráľ povolal. Tu môže človek rozmýšľať až do skrúšenia srdca, až rozpustí sa jeho duch, a jeho oči stanú sa podobnými rybníkom v Chešbone. Tí, ktorí idú priamo touto dolinou Bácha robia ju prameňom, dažďom, ktorý Boh zosiela z neba na tých, ktorí sú tiež tu, a ktorý plní tie rybníky. Toto je tá dolina, odkiaľ tiež dáva Kráľ ich viničom vlahy, a tí ktorí ňou idú, budú spievať, ako spieval Kresťan, hoci sa stretol s Apollyonom."

Srdnatý: "Je pravda" riekol ich vodca, "ja som už mnoho ráz išiel touto dolinou a nikde som sa necítil lepšie ako tu. Aj som sprevádzal všeliktorých pútnikov, a tí svedčili to isté." Kráľ hovorí: "Na tohoto hľadím: na utrápeného a na toho, kto je skrúšeného ducha a trasie sa nad mojim slovom." Medzitým prišli na miesto, kde sa bojoval tamto spomenutý boj. Vtedy povedal vodca Kresťanke, jej deťom a Milosrdnej: "Toto je to miesto; tu na tejto pôde stál Kresťan, a hen odtiaľ išiel proti nemu Apollyon. A hľa, či som ti nepovedal? Tu je trochu krvi tvojho muža na tomto kameni až do dnes. Pozri tiež, ako tu a tam vidieť na mieste triesky Apollyonových polámaných šípov. Vidz aj to, ako udupali zem svojimi nohami, keď sa borili, aby si upravili stanovisko jeden proti druhému, i to, ako svojimi chybnými ranami porozrážali ešte i tie kamene. Tu naozaj hral Kresťan muža a ukázal celú svoju chrabrosť, že chrabrejším by sa na jeho mieste nebol dokázal ani sám Herkules. Keď bol Apollyon porazený, utiahol sa do druhej doliny, ktorá sa menuje Dolinou tône smrti, do ktorej hne prídeme. Hľa, tamto stojí aj pomník, na ktorom stojí vyrytá správa o tom boji a o Kresťanovom víťazstve na jeho slávnu povest' cez všetky veky." A pretože stál pomník zrovna vedľa cesty pred nimi, pristúpili k nemu a čítali písmo, ktorého obsah od slova do slova bol toto:

"Tu hne vedľa bojoval raz Kresťan boj,
predivný, no, pravý, hej, statný!
Apollyon chcel ho zničiť, velel: "Stoj!"
No, i Kresťan, héros, udatný,
poraziť šiel zhubcu, skončiť jeho zboj.
Chrabre hral tu Kresťan muža, pravého,
zahnal divú šelmu na útek.

Skutku toho ja som pomník slávneho.

Nezúfaj, ke raz by jeho vztek
stihol teba. Ve máš Pána verného!"

Ke prešli za toto miesto, prišli na kraj Tône smrti. Tá dolina bola dlhšia ako tá prvá, a je to miesto, kde celkom neobyčajne straší, kde sa honia všelijaké príšery, ako to môžu mnohí dosvedčiť. Avšak naše ženy a deti išli o veľa lepšie cez ňu, a to jednak preto, že mali denné svetlo, a jednak preto, že pán Srdnatý bol ich sprievodcom. Ke vošli do údolia, zdalo sa im, že čujú kohosi stonať, ako čo by kdesi ľudia zomierali, a bolo počuť veľmi stonať. A tiež sa im zdalo, že čujú aj slová náreku, ako čo by kdesi kohosi najhroznejšie mučili. To tak pôsobilo na chlapcov, že sa triasli od strachu, aj ženy boli pri tom bledé ako smrť. Ale ich vodca im vravel, aby sa nebáli. A tak išli kúsok alej, a tam sa im zdalo, že cítia, ako čo by sa zem začínala chvieť pod nimi, ako čo by bolo pod nimi prázdno, ako čo by tam bola nejaká dutina. Počuli akési sipenie, ako čo by kdesi had sipel. Avšak dovtedy sa nebolo nič ukázalo. Vtedy vraveli chlapci: "Či nie sme ešte na konci tohoto žalostného miesta?" Ale aj im povedal vodca, aby sa nebáli, len aby dobre hľadeli pod nohy, aby sa vraj nejakou nelapili do nejakej smečky. Tu ochorel Jakub; ale mne sa vidí, že príčinou jeho moci bol strach. A tak mu dala jeho matka trochu zo skleničky silice, ktorú dostala v dome Vykladača, a tri z piluliek, ktoré bol pripravil pán Zručný. A chlapec začínal ožívať. Takým spôsobom išli potom alej, až prišli asi do polovice doliny. Vtedy povedala

Krešťanka: "Zdá sa mi, že vidím tamto čosi na ceste pred nami, čo má akúsi takú podobu, akej som ešte nevidela. A Jozef sa jej spýtal: "Mama, čo je to?" Na to **matka:** "Je to čosi ošklivé, dieťa, čosi ošklivé." "Ale mama čomu sa to podobá?" vypytoval sa alej. Nevie ti povedať, čomu sa to podobá," odpovedala. A už to bolo len kúsok od nich. Vtedy povedala: "Už je to blízko!" "Nuž pozor!" povedal pán Srdnatý. "Tí, ktorí sa najviac boja, nech sa držia blízko mňa!" Medzitým sa priblížil nepriateľ, a sprievodca sa s ním stretol. Lež ke sa už bola potvora priblížila až k nemu samému, razom zmizla všetkým z očí. Vtedy si spomenuli na slovo, ktoré bolo povedané pred nejakým časom: "Sprotivíte sa diablove, a utečie od vás!" Jak.4,7. A tak išli alej, trochu občerstvený. Avšak neboli ušli aleko, ke sa Milosrdná razom obzrela a videla, ako sa jej zdalo, že ide čosi za nimi, čo sa veľmi podobalo ľvovi, ktorý sa im blížil veľkými skokmi revúc hlbokým revom. A po každé, ke zareval, ozývalo sa to celou dolinou, a ich srdce to plnilo hrôzou; no, pravda nie srdce toho, ktorý bol ich vodcom. A tak sa to priblížilo. Vtedy pán Srdnatý prešiel nazad a všetkých pútnikov pustil pred seba. I lev sa chystal ku skoku, a pán Srdnatý sa prichystal pustiť sa s ním do boja. Ale ke uvidel lev, že je tu pevný úmysel sprotiviť sa mu, cúvnul a už neprišiel (1. Petra 5, 8). Potom išli zase alej, a ich sprievodca išiel pred nimi, až prišli na akési miesto, kde bola cez celú šír cesty vykopaná jama, a prv než sa mohli pripraviť prejsť cez ňu, pripadla na nich veľká hmla a mrákava, takže nemohli vidieť. Vtedy povedali pútnici: "Čo teraz budeme robiť?" Ale ich vodca povedal: "Nebojte sa, stojte pokojne a vidzte, aký koniec bude i tomuto." A tak tam stáli, pretože ich cesta bola prerušená. Tiež sa im zdalo, že zreteľne čujú hukot a ruch nepriateľov, aj oheň a dym, ktorý vystupoval z jamy, bolo o mnoho ľahšie rozoznať. Vtedy povedala Krešťanka Milosrdnej: "Teraz vidím cez čo išiel chudák môj muž. Mnoho som počula o tomto mieste; ale do teraz som tu ešte nikdy nebola. Úbohý človek, sám išiel tadeto v noci. Noc mal skoro celú tú cestu, a k tomu aj nepriateľ útočili na neho tak, ako čo by tak, ako čo by ho boli chceli roztrhať na kusy. Mnohí hovorili o tom; ale nikto nevie povedať, čo znamená dolina Tône smrti, dokiaľ sa sám do nej nedostane. Srdce zná horkosť svojej duše, a do jeho radosti sa neprimieša cudzí (Prísl. 14, 10). Byť tu je strašná vec."

Srdnatý: "Je to ako pracovať vo veľkých vodách alebo ako zostupovať do hlbín mora (Ž. 107, 23; Jon. 2, 4). Je to ako byť v srdci mora a zostupovať k najspodnejším základom vrchov, ako čo by sa zem išla zavrieť nad človekom svojimi závorami na veky (Jon. 4, 7). Avšak tí, ktorí chodia vo tmách a nemajú

jasu svetla, nech sa nadejú na meno Hospodina a nech sa spoľahnú na svojho Boha (Iz. 50, 10). Čo sa mňa týka, ako som vám už povedal, ja som už často išiel touto dedinou, a bolo mi oveľa horšie ako teraz, a predsa, ako vidíte, žijem. Avšak nechcem sa chváliť, lebo nie som si sám svojim spasiteľom. Ale as nadejem, že sa nám dostane mocného vyslobodenia. Pote, pomodlime sa za svetlo tomu, ktorý môže osvietiť našu tmu a ktorý môže pokarhať nie len týchto, ale aj všetkých satanov v pekle." A tak volali a modlili sa, a Boh poslal svetlo a vyslobodenie, lebo už nemali prekážky na svojej ceste, ani len tam, kde len teraz boli zastavení jamou. Avšak ešte neboli prešli celej doliny, no, išli alej a pozorovali veľký zápach a odporný smrad na svoju veľkú osudu. Vtedy povedala Milosrdná Kresťanke: "Tu nie je tak dobre ako tam pri tej bráne alebo u Vykladača alebo aj ako v dome, kde sme boli naposledy." "Oj" povedal jeden z chlapcov, "ale nie je to tak zle ísť cez túto dolinu ako musieť v nej bývať vždycky. A toľko viem, že jednou z príčin, pre ktoré musíme ísť touto cestou do domu, ktorý nám je pripravený, je, aby nám bol potom náš domov tým milší." "Tak je, Samuel," povedal vodca, "ty si hovoril teraz ako muž." "Ba hej, ak sa raz voľakedy dostanem stadeto," povedal chlapec, "myslím, že si budem ceniť svetlo a dobrú cestu než kedykoľvek doteraz v svojom živote." Vtedy riekol sprievodca: "Už budeme pomaly von z tadeto." A tak išli alej, a Jozef povedal. "Či ešte nemôžeme vidieť na koniec doliny?" Vtedy povedal *vodca*: "Hľa pod nohy, lebo hne budeš medzi smečkami!" A tak si hľadel pod nohy a išli alej. Ale smečky im stále robili veľké ťažkosti. Ke už boli prišli medzi smečky, spozorovali nejakého človeka, ktorý bol hodený do jamy po ľavej ruke, dotrhaného na celom tele. Tu povedal *vodca*: "To je istý Nepozorný, ktorý išiel touto cestou. Ležal tam dlhý čas. Vtedy bol s ním istý Pozorný, ke ho chopili a zabili. Ale Pozorný unikol ich rukám. Neviete si predstaviť, koľkých pobili na tomto okolí, a jednako sú to len ľudia takí blázniví a odvážliví, že sa ľahkomyselne vydajú na púť a prídu sem bez vodcu. Chudák Kresťan! Bol to zázrak, že tu unikol. Ale to bolo preto, že ho miloval Boh. A bol to aj človek dobrého srdca, lebo ináč by nebol ušiel záhube." Teraz sa už blíži ku koncu tej cesty, a práve tam kde Kresťan bol videl jaskyňu, ke išiel tade, vyšiel odtiaľ obor Bijak. Ten ničieval mladých pútnikov chytráctvom a pomenoval Srdnatého jeho menom a povedal mu: "Koľko rás ti bolo to zakázané robiť?!" Na to riekol pán *Srdnatý*: "Čo mi bolo zakázané robiť?" "Čo ti bolo zakázané robiť?" odpovedal obor. "Ty vieš, čo je to. Ale ja urobím tvojmu obchodu koniec." "Lež prosím ťa." vetil pán srdnatý, "prv než padneme do toho, nech vieme, prečo máme bojovať." Tu sa začali ženy i deti triasť od strachu a nevedeli, čo robiť. Obor povedal: "Ty olupuješ zem a robíš to ako najhorší zlodej." "Hovoríš len všeobecne." vytýkal pán Srdnatý, "človeče, povedz niečo určite!" Vtedy povedal obor: "Ty kupčíš dušami, zhromažďuješ ženy a deti a vodiš ich do cudzej zeme oslabujúc tým kráľovstvom môjho pána." Ale teraz odpovedal *Srdnatý*: "Ja som služobníkom Boha nebies, mojou úlohou je prehovoriť hriešnikov, aby činili pokánie. Mám rozkaz snažiť sa odvrátiť mužov, ženy i deti od tmy ku svetlu a od satanovej moci k Bohu. A jestli je toto príčinou tvojho sporu, nože tedy vpadnite do toho tak skoro, ako len chceš." Vtedy vyšiel obor hore, a pán Srdnatý mu išiel v ústrety. Idúc vztiahol svoj meč, ale obor mal kyjak. A tak bez alších rečí vrhli sa na seba, a na seba, a na prvý úder zrazil obor pána Srdnatého tak, že kľakol na jedno koleno. Ženy a deti vykriekli, ke to videli. Vtedy sa spamätal pán Srdnatý, ťal mocne vôkol seba a ranil obra na ruke. Tak bojoval asi za jednu hodinu do tej miery, že z nozdier obra vychádzal dych, ako ke horúca para vychádza z vriaceho kotla. Potom si sadli, aby si odpočinuli. Ale pán Srdnatý sa dal modliť, a ženy a deti nerobili ničoho iného, ako že vzdychali a kričali po celý čas, čo trval boj. Ke si odpočinuli a nabrali dychu, zase sa pustili do seba, a pán Srdnatý plným zásahom zrazil obra na zem. "Ej, počkaj, nechaj ma, nech sa zoberiem!" povedal. A tak pán Srdnatý nechal ho pekne vstať, a potom sa zase dali do seba. Ale tu málo chýbalo, čo by bol obor svojím kyjom úplne rozbil pána Srdnatému leb. Ke to videl pán Srdnatý, vrhol sa na neho celou páľou svojho ducha a prebodol ho pod piatim rebrom. Preto začal obor upádať do mdlôb a už nemohol zvládať svoj kyjak. Vtedy pán Srdnatý zopakoval svoj úder a zrazil hlavu obra a jeho pliec. Tu plesali ženy i deti, i pán Srdnatý oslavoval

Boha za vyslobodenie, ktoré spôsobil. Ke bolo po tom, postavili spoločne stĺp a nastokli na mu hlavu obra a pod ňou napísali písmo, aby tí, ktorí pôjdu tade mohli, čítať:

Ten, kto nosil túto hlavu,
často trápil pútnikov,
hatieval im cestu, pravú,
ako obyčaj je zbojníkov,
až som povstal ja, Srdnatý,
stal sa vodcom pútnikov,
nepriateľ raz tak zaťatý,
vzal odplatu vinníkov.

Potom som videl, že išli k návršiu, ktoré bolo kúsok cesty odtiaľ nanosené nato, aby mali pútnici výhľad. To bolo to miesto odkiaľ Kresťan po prvý raz videl svojho brata Verného. preto si tam sadli a odpočívali, aj si tam zajedli, zapili a boli veselí, pretože ich pán vyslobodil od takého nebezpečného nepriateľa. tak sedeli a jedli, Kresťanka sa opýtala vodcu, či mu nebolo ublížené v tom boji. Vtedy povedal pán

Srdnatý: "Nie, len trochu mi bolo ublížené na mojom tele. Avšak i to je tak aleko od toho, aby mi to bolo na škodu, že je na teraz dôkazom mojej lásky naproti môjmu Pánovi a naproti vám, a z milosti to bude prostriedkom, aby na koniec bola tým väčšia moja odmena." "Ale, pane, či ste sa nebáli, ke ste ho videli ísť von s jeho kyjakom?" "Je to moja povinnosť," povedal, "aby som nedôveroval svojej vlastnej schopnosti, aby som sa mohol spoľahnúť na Neho, ktorý je silnejší ako ja." "Lež čo ste mysleli, ke vás prvým úderom zrazil na zem?" "Nuž myslel som," riekol, "že i sám môj Pán bol najprv premožený, a predsa to bol On, ktorým na koniec premohol."

Matúš: "Nech už ste aj všetci mysleli, čo sa vám chcelo, ja myslím, že Boh bol prepodivne dobrý naproti nám i preto, že nás vyviedol z tej doliny i preto, že nás vyslobodil z ruky tohoto nepriateľa. Čo sa mňa týka, ja nevidím nijakej príčiny, prečo by sme mali ešte nedôverovať svojmu Bohu, ke nám dal teraz a na takom mieste, ako je toto, svedectvo o svojej láske, akú nám dokázal tuto."

12. Vtedy vstali a išli alej. Nejaký kúsok pred nimi stál dub, pod ktorým, ke prišli k nemu, našli nejakého starého pútnika tuho spať. Že to bol pútnik, poznali po jeho rúchu, po jeho palici a po jeho páse. Vodca, pán Srdnatý ho zobudil. Ale starý pán, ke pozdvihol svoje oči, volal: "Čo je to? Kto ste vy a čo tu robíte?"

Srdnatý: "Pote, človeče! A nie tak zhurta! Tu niekto nikoho iného než priatelía!" No, predsa sa len zdvihol starý človek, stal na stráži a chcel vedieť, kto sú. Vtedy povedal **vodca:** "Moje meno je Srdnatý; som vodcom týchto pútnikov, ktorý putujú do Nebeskej zeme" Na to povedal pán Počestný, lebo to bolo jeho meno: "Prosím za odpustenie. Báľ som sa, že ste zo spoločnosti tých, ktorý pred nejakým časom orabovali Maloverného o jeho peniaze. Ale teraz, ke som si vás lepšie obzrel, vidím, že ste počestnejší ľudia."

Srdnatý: "A čo by ste boli išli urobiť alebo čo by ste boli mohli urobiť na svoju obranu, keby sme naozaj boli bývali z nich?"

Počestný: "Že vraj čo by som bol urobil! Bol by som sa boril tak dlho, kým by len bolo vo mne bývalo dychu. A keby som bol tak urobil, som si istý, že by ste mi neboli mihli dať najhoršie svedectvo, lebo Kresťana nemožno premôcť, len ke sa sám poddá."

Srdnatý: "Dobre ste povedali, otče Počestný, lebo potom poznávam, že ste človek dobrého jadra, pretože ste povedali pravdu."

Počestný: "A po tom i ja poznávam, že vy viete, čo je pravé pútnictvo. Lebo všetci iní myslia, že my

sme z tých, ktorých možno najskôr premôcť."

Srdnatý: "Nuž hej, my sme sa takto šťastne zišli, a tak prosím, ako je vaše ctené meno, a ako sa volá to miesto, odkiaľ ste prišli?"

Počestný: "Svoje meno nemôžem povedať, ale prichádzam z mesta, zvaného Hlúposť, ktoré leží asi štyri stupne za mestom Zkazy."

Srdnatý: "Ó, vy ste tedy krajan. Zdá sa mi, že dobré hádam: vaše meno je stará Počestnosť. či nie je tak?" Tu zrušenel starý pán a povedal: "Nie abstraktne, odťazene Počestnosť, ale Počestný je moje meno, a chcel by som, aby sa moja prirodzenosť zhodovala s tým, ako ma volajú. Ale, pane, doložil ešte starý pán, ako ste mohli uhádnuť, že som ja taký človek, ke prichádzam z takého miesta?"

Srdnatý: "Počul som už predtým o vás od svojho Pána, lebo On vie o všetkom, čo sa deje na svete.ale ja som sa mnoho ráz divil tomu, žeby niekto vyšiel z vášho miesta, lebo vaše mesto je horšie ako samo mesto Zkazy."

Počestný: "Je pravda, my ležíme alej od slnka a preto sme chladnejší a nezmyselnejší. Ale keby bol človek hne aj vo vrchu z ľadu, predsa, keby slnko spravodlivosti vyšlo na ním, jeho srdce by pocítili odmäk, a tak to bolo aj so mnou."

Srdnatý: "Verím, otče Počestný, verím tomu lebo viem, že je to pravda." Vtedy pozdravil starý pán všetkých pútnikov so svätým bozkom kresťanskej lásky a pýtal sa na ich mená a ako sa im vrah vodilo, odkedy sa vydali na púť. Kresťanka povedala: "Nazdám sa, že ste už počuli moje meno. dobrý Kresťan bol môj muž, a títo štyria boli jeho synovia." Lež vedeli by ste si predstaviť, ako mile bol ten starý pán dojatý, ke mu povedala, kto je? Poskočil, usmial sa a žehnal im tisíc dobrými žehnaniami povediac: "Mnoho som počul o tvojom mužovi, o jeho putovaní a o jeho bojoch, ktoré podstúpil vo svojich dňoch. Nech je to povedané na tvoje potešenie, že o mene tvojho muža sa hovorí všade vo všetkých týchto krajoch sveta. Jeho viera, jeho odvaha, jeho vytrvanlivosť a pri všetkom tom jeho úprimnosť urobili jeho meno chýrnym." Potom sa obrátil k chlapcom a pýtal sa, ako sa ktorý volá, a povedali mu. A potom im povedal: "Matúš, ty bu ako Matúš publikán, nie v hriechu, ale v cnosti. Samuel, ty bu ako prorok Samuel, mužom viery a modlitby. Jozef, ty bu ako Jozef v Putifarovom dome, cudný a taký, ktorý uteká pred pokušením." A konečne povedal Jakubovi: "Jakub, ty bu ako Jakub Spravodlivý a ako Jakub, brat nášho pána." Potom mu povedali o Milosrdnej a o tom, ako opustila svoje mesto a svojich príbuzných, aby išla s Kresťankou a s jej synmi. Na to povedal starý počestný človek: "Milosrdná je tvoje meno: milosrdenstvom máš byť zachovaná a prenesená cez všetky tie ťažkosti, ktoré ťa napadnú na tvojej ceste, až prídeš ta, kde budeš hľadiet prameňu milosrdenstva do tvári s potešením." celý ten čas to pozoroval vodca pán Srdnatý, a veľmi sa mu to ľúbilo, a tak sa usmieval na svojho spoločníka. Ako tak potom išli spolu, vodca sa pýtal starého pána, či poznal nejakého pána Bojazlivého, ktorý bol vyšiel na púť zo svojho kraja.

Počestný: "Znal som ho veľmi dobre," povedal. "Bol to človek, ktorý mal dobré jadro v sebe, ale bol jedným z najutrápenejších pútnikov, s akým som sa len kedy zišiel v celom svojom živote."

Srdnatý: "Pozorujem, že ste ho naozaj znali, lebo ste veľmi verne podali jeho povahu."

Počestný: "Akože by som ho nebol poznal! Ja som bol jeho veľkým spoločníkom a bol som s ním dlhý čas. A ke prvý raz začal rozmýšľať o tom, čo všetko príde za týmto na nás, bol som s ním."

Srdnatý: "Ja som bol jeho vodcom od domu svojho Pána až po bránu Nebeského mesta."

Počestný: "Tedy viete, že to bol utrápený človek a na ťarchu iným."

Srdnatý: "Viem, ale ja som ho mohol veľmi dobre znášať, lebo ľudia môjho povolania sú často poverení sprievodom takého človeka, akým bol on."

Počestný: "Tedy dobre; povedzte nám niečo o ňom, a ako sa správal za vášho vedomia."

Srdnatý: "Nuž on sa vždy bál, že sa nedostane až ta, kam túžil ísť. Každá vec ho nastrašila, o ktorej počul niekoho vraviť, ktorá dala i čo najmenej tušiť, že nesie v sebe odpor. Čujem, že sa neodvážil prejsť, hoci videl všelijakých ísť pred sebou, a hoci mnohí z nich sa ponúkli, že ho chytia za ruku. Ale

ani vrátiť sa nechcel. Povedal, že nech radšej zomrie, ak by sa nemal dostať do Nebeského mesta, a jednako bol celý zúfalý pri každej ťažkosti a potkýnal sa na každé steblo, ktoré mu niekto hodil do cesty. A tedy ke už tak bol ležal pri bahne Zúfalstva, ako som vám povedal, hodný kus času, jedného slnečného rána, neviem, ako, len sa odvážil a prešiel. A ke bol už na druhej strane, nechcel tomu skoro ani veriť. Tak myslím, že bahno Zúfalstva mal vo svojej mysli, bahno, ktoré nosil so sebou, kamkoľvek išiel, lebo ináč by nebol býval taký, aký bol. A tak prišiel ku bráne. Viete, čo myslím, ku bráne, ktorá stojí na počiatku tejto cesty. I tam stál hodnú chvíľu, prv než sa odvážil zaklepať. A ke sa brána konečne otvorila, cúvnuť a spravil miesto iným a vravel, že on nie je hoden vojsť, a hoci prišiel prv ku bráne ako niektorí iní, predsa mnohí vošli prv ako on. A tak tam stál chudák človek a triasol sa a ľakal. Hovorím, že kto by ho tak tam bol videl, bol videl, bol by sa ním zľutoval. A jednako sa nechcel vrátiť. Konečne potom val kladivo, ktoré viselo na bráne, do ruky a zabúchal po tichu raz či dva. Na to mu niekto otvoril, ale on znova cúvol pred ním a povedal: "Ty trasúci človeče, čo si praješ?" Pri týchto slovách padol človek na zem. A ten, ktorý s ním hovoril, sa divil tomu, že ho vidí takého omdlievajúceho. A tak mu povedal: "Pokoj ti! Vstaň, lebo som ti otvoril dvere, vojsť, lebo si požehnaný." Pri tom vstal a vošiel trasúc sa. Ke už bol vnútri, hanbil sa ukázať svoju tvár. Tak potom o chvíľu, ke ho už boli prijali, a viete, aká je tam obyčaj, povedali mu, aby išiel svojou cestou, aj mu povedali, ktorou cestou má ísť. A tak išiel, až prišiel k nášmu domu, ale ako sa choval pri bráne, tak sa choval aj pri dverách môjho pána Vykladača. Ležal tam na blízku na zime dobrú chvíľu, prv než sa odvážil zavolať. A jednako len nechcem ísť späť. A vtedy boly noci dlhé a chladné. Ba mal aj písmo pre prípad potreby, adresované môjmu Pánovi, vo svojom lone, ženy ho prijali a dal mu láskavé potešenia, ktoré skytá jeho dom, ako i to, žeby mu dal statný a chrabrý sprievod, pretože on sám mal na toľko slepačie srdce, že sa všetkého bál. Ale napriek všetkému tomu sa bál zavolať pri bráne. A tak líhal a vstával na blízku, až úbohý človek skoro zomrel hladom, áno, na toľko bol skleslý v duši, že hoci videl všeliktorých iných klepať a vojsť, sám sa predsa len bál a neodvážil sa. Na koniec, zdá sa mi, ja som pozrel von oblokom a vidiac človeka chodiť hore-dolu popri dverách, vyšiel som za ním a pýtal sa ho, kto je. Lež chudákovi stály slzy v očiach, a tak som vyrozumel, čo chce. Preto som vošiel dnu a povedal som to v dome, a potom sme ukázali svoju vec Pánovi. Na to ma poslal zase von, aby som ho poprosil, žeby len vošiel. Ale musím povedať, že som mal s ním ťažkú robotu. Konečne potom vošiel. A chcem to povedať na chválu svojho Pána, že sa podivuhodnou láskou choval naproti nemu. Bolo len niekoľko málo kúskov na stole, ale niektoré z nich boli položené na jeho drevenú misku. Vtedy predložil písmo, a môj Pán sa pozrel naň a povedal, že jeho žiadosti bude vyhovené. Ke už tam bol pobudol nejakú dobrú chvíľku, zdalo sa, že nabral niečo odvahy a že je trochu veselší. Lebo môj Pána, aby ste vedeli, má veľmi nežnú lásku, najmä oproti tým, ktorí sa ho boja. Preto sa choval oproti nemu tak nežne a blahosklonne, aby mu to čo najviac poslúžilo nabrat' odvahy. Ke si už bol prezrel veci toho miesta a bol hotový vydal sa na svoju púť do toho Nebeského mesta, môj Pán, ako bol urobil predtým Kresťanovi, dal i jemu fľašu duchovného nápoja ako aj niektoré občerstvujúce veci na jedenie. Tak išiel alej, a ja som išiel pred ním. Ale človek mal len tu a tam nejaké slovo, iba že vzdychal nahlas. Ke sme prišli na to miesto, kde viseli tí traja chalani, povedal, že nevie, nevie, či to nebude i jeho koniec. Iba vtedy sa videlo, že je rád, ke videl kríž a hrob. Význam, že tu si žiadal zastať trochu a dívať sa. A zdalo sa o chvíľu potom, že je trochu veselý. Ke prišiel k brehu Ťažkosti, ani nezastal ani sa nebál levov. Lebo musíte vedieť, že jeho netrápili také veci ako to; on sa strachoval o to, či ho na koniec prijmú. Dostal som ho do domu Krásneho, myslím prv, ako to chcel. Aj ke už bol dnu, oboznámil som ho s devami toho miesta. Ale on sa hanbil mnoho sa pohybovať vo spoločnosti; veľmi si žiadal byť sám, ale pri tom mal vždy rád dobrý rozhovor a často sa ukryl za záclonu, aby ho počul. Tiež veľmi rád videl starodávne veci a uvažoval o nich vo svojej mysli. Potom mi povedal, že je tomu rád, že bol v tých dvoch domoch, z ktorých posledne vyšiel, totiž pri bráne a potom aj v dome Vykladača, ale že sa neodvážil byť taký smelý a pýtať sa. Aj ke išiel z domu Krásneho, dolu brehom,

do údolia Pokorenia, išiel dolu tak dobre, ako som len kedy videl koho vo svojom živote, lebo nedbal na to, aký je opovržený, a tak môže byť na koniec šťastný. Dokonca sa mi zdá, že tu bola akási zhoda medzi tým údolím a medzi ním, lebo nikdy som ho nevidel lepšieho na celej jeho púti, ako ke bol v tej doline. Tam bol ochotný si ľahnúť a objímať zem a bozkávať ešte len i tie kvety, ktoré rástli v tej doline. Tam bol každé ráno hore, ke sa ešte len brieždilo, sliediac a chodiac hore dolu v tej doline. Ale ke potom prišiel ta, kde sa už vchádza do údolia Tône smrti, zdalo sa mi, že stratím svojho človeka, nie preto, že by asi bol chcel ísť späť, čo sa mu tiež ošklivilo, ale išiel zomrieť od strachu. "Oj, tie mátohy ma pohlta, tie mátohy ma pohlta!" A ja som mu to nemohol vyraziť z hlavy. Robil taký krik a vydával tam zo seba také výkriky, že keby ho boli počuli, bolo by to stačilo, aby sa boli osmelili a prišli a vrhli sa na nás. Avšak toho som si veľmi povšimol, že údolie bolo také tiché, kým išiel cezeň, akého som ho neznal ani predtým ani potom. Mám za to, že tí nepriatelia tam boli zvláštne držaní v šachu od nášho Pána a mali rozkaz nemiešať sa, dokiaľ pán Bojazlivý neprejde cezeň. Bolo by to príliš zdĺhavé, keby som vám mal porozprávať všetko; preto spomeniem už len jednu alebo dve udalosti. Ke prišiel na jarmok Márnosti, zdalo sa mi, že by bol býval hotový bojovať so všetkými ľuďmi, ktorí boli na jarmoku. Obával som sa, že obidvaja dostaneme po hlave, taký bol rozhorlený proti ich bláznovstvám, i na začarenej pôde bol veľmi bledý. Ale potom, ke prišiel ku rieke, kde nebolo mosta, tam zase prišiel do ťažkého položenía. "Teraz, teraz už," povedal, "sa navždy utopím a tak nikdy neuvidím tvári s potešením, za ktorou som išiel tak mnoho míľ, aby som ju videl." Tak si všimol jednu vec, ktorá už bola veľmi pozoruhodná. Voda rieky bola toho času o veľa nižšia, než som ju videl kedy v živote. A tak konečne prešiel, že sa ani veľmi nezamáčal. Ke už potom išiel hore ku bráne, vravel pán Srdnatý, začal som sa s ním lúčiť a prial som mu, žeby ho tam hore dobre prijali. Vtedy povedal: "Áno, áno." Tak sme sa rozišli, a viacej som ho nevidel."

Počestný: "Tak sa vidí, že sa mal na koniec dobre."

Srdnatý: "Tak sa vidí, že son o ňom nikdy nepochyboval. Bol to človek výborného ducha, len že bol vždy držaný veľmi nízko, a to robilo jeho život takým ťažkým pre neho samého a takým trápny pre iných. Mnohých prevyšoval, mal jemný zmysel pre hriech. Na toľko sa bál ukrivdiť iným, že sa často zaprel i v takej veci, ktorá bola zákonom dovolená, pretože nechcel pohoršiť."

Počestný: "Ale aká je to príčina, že taký dobrý človek musí byť po všetky svoje dni v takej tme?"

Srdnatý: "Sú to dve príčiny. Jedna z nich je tá, že sám múdry Boh to chce: jedni musia písať a jedni plakať. Nuž pán Bojazlivý bol jedným z tých, ktorí hrajú na basu. On i jeho druhovia trúbia na trúbu, ktorej nôty sú žalostnejšie ako nôty sú inej hudby, hoci dokonca niektorí hovoria, že basa je základom hudby. A čo sa mňa týka, ja vôbec nedbám o vyznanie, ktoré nezačína v ťažkostiach mysli. Prvá struna, ktorej sa muzikant obyčajne dotkne, je bas, ke chce uviesť všetko do súladu. Boh tiež hrá najprv na tú strunu, ke začne ladiť dušu pre seba. U pána Bojazlivého bola chyba, nedokonalosť iba v tom, že on nevedel hrať na iný nástroj ako na ten, a to tak až po svoj pozdný koniec. Takto obrazne opovážil som sa hovoriť nato, aby som zbystril vtip mladých čitateľov, a pretože v knihe Zjavenia spasení sú prirovnaní spoločnosti hudobníkov, ktorí hrajú na svoje trúby a na svoje harfy a spievajú svoje spevy pred trónom" (Zjav. 5, 8; 7, 14-17; 14, 2-3).

Počestný: "Bol veľmi horlivý človek, ako vidieť so správy, ktorú ste podali o ňom: ťažkostí, ľvov alebo jarmoku Márnosti sa vôbec nebál. Boly to iba hriech, smrť a peklo, čoho sa desil, pretože mal ešte pochybnosti o tom, či má aj dost záujmu o to Nebeské mesto."

Srdnatý: "Dobre ste povedali. To byly veci, ktoré ho trápili, a tie, ako ste dobre vypozerovali, vznikali zo slabosti jeho mysli čo do tých vecí, a nie zo slabosti ducha čo do praktickej časti jeho pútnického života. Myslím že sa smiem tak vysloviť, že by, ako hovorí porekadlo, bol zhrýzol aj žeravý uhoľ, keby mu bol stál v ceste. Ale veci, ktoré jeho trápili, nemohol ešte nikto nikdy striasť ľahko so seba."

Krešťanka: "To, čo ste tu povedali o pánu Bojazlivom, mi bolo na dobré. Myslela som že nikto nebol taký, aká som ja. Ale vidím, že ste akási podobnosť medzi tým dobrým človekom a medzi mnou, len

vo dvoch veciach sme rôzni. Jeho trápenia boli také veľké, že vypukli z neho, kým som ja svoje držala v sebe. Potom jeho trápenia ležali tak ťažko na ňom, že mu nedovoľovali zaklopať na bránu domov, ktoré boli pripravené pre pohostinstvo; a moje trápenie bolo vždy také, ktoré ma nútilo klopať tým hlasnejšie."

Milosrdná: "Ak i ja smiem povedať, čo si myslím, musím povedať, že niečo z neho bývalo aj vo mne. Lebo i ja som sa vždy viacej bála toho jazera a toho, že stratím miesto v raji, než som sa bála akejkoľvek inej straty. Ó, myslela som, keby som len bola taká šťastná, aby som tam mala svoje bývanie, to by mi bolo dosť, a čo by som mala rozísť celým svetom pre to."

Matúš: "Strach bol jednou z tých vecí, ktoré mi vnukali myšlienku, že som aleko od toho, aby som mal to, čo je pri človeku, ktorý je spasený. Ale ak to bolo tak u takého dobrého človeka ako on, prečo by to nemalo byť i so mnou raz dobre?"

Jakub: "Niet strachov, niet milosti," povedal Jakub. "Hoci nie je vždy milosť tam, kde je strach pred peklom, jednako je isté, že tam niet milosti, kde niet bázne Božej" (Prísl.18, 14).

Srdnatý: "Dobre si povedal Jakub. Ty si udrhel klinec na hlavu. "Lebo bázeň božia je počiatkom múdrosti" (Prísl. 9,10). A je isté, že tí, ktorí, nemajú počiatku, nemajú ani strechu ani konca. Avšak tu zakončíme svoj rozhovor o pánu Bojazlivom, ke sme mu odkázali šťastnú cestu... Nuž dobre majster Bojazlivý, ty si sa bál svojho Boha a bál si sa, kým si tu bol, vykonať vec, akúkoľvek, ktorá by ťa bola mohla zradiť. Že si sa bál ohnivého jazera a bez dna strašnej priepasti? To tak robili aj iní. A tí, ktorým chýbala tu tvoja myseľ, zahubili sami seba... Potom som videl, že ešte vždy pokračovali vo svojom rozhovore. Lebo pán Srdnatý dokončil o pánu Bojazlivom, započal pán Počestný rozprávať o inom, ktorého meno bolo Svojvoľný. "Vydával sa za pútnika," pokračoval pán Počestný, "ale ja som presvedčený o tom, že nikdy nevošiel bránou, ktorá stojí na počiatku cesty."

Srdnatý: "Či ste sa kedy zhovárali s ním o tom?"

Počestný: "Áno, viac než raz alebo dva; ale on bol vždy taký, aký bol svojhlavý. Nedbal ani na človeka ani na dôkaz ani na príklad. To, čo mu kedy povedala jeho myseľ, to robil, a nebolo možné dostať sa na niečo iné!"

Srdnatý: "A prosím vás, akých zásad sa držal ? Lebo nazdám sa, že to viete."

Počestný: "Mal za to, že človek môže nasledovať i hriechy i cnosti pútnikov, a že ke bude robiť to i to, bude vraj istotne spasený."

Srdnatý: "Akože? jestli povedal, že je možné, že niekedy i ten najlepší sa môže dopustiť nejakého hriechu ako aj konať cnosti pútnikov, nemohlo by sa mu to veľmi vytýkať. Lebo je naozaj tak, že celkom prostí nie sme niktorého hriechu, len pod tou podmienkou že bdejme a bojujeme, Ale pozorujem, že to nie je tá vec. Ale ak vás dobre rozumiem, vy myslíte, že on bol tej mienky, že je to dovolené byť takým."

Počestný: "Hej, hej, tak to myslím, a on tak veril aj tak robil."

Srdnatý: "Lež aký dôvod mal za to, že tak hovoril?"

Počestný: "Nuž vravel, že mu písmo ručí za to."

Srdnatý: "Prosíme vás, pán Počestný, povedzte nám niekoľko podrobností!"

Počestný: "Tedy vám poviem. Vravel: Mať do činenia s cudzími ženami, to robil Dávid, miláčik Boží. A preto že aj on to môže robiť Ďalej vravel: Mať viacej žien ako jednu, to robil Šalamún, a preto že to smi n. Vravel, že Sára i tie zbožné ženy v Egypte klamali, a robila to tak aj Rahaba, a preto že to smie robiť aj on. Vravel, že učeníci išli na rozkaz svojho Pána a vzali osla jeho majiteľovi, a preto vraj smi urobiť tak aj on. Vravel, že Jakub uchvátil prvorodenstvo od svojho otca podvodom a pretvárkou, a preto že smie to robiť aj on."

Srdnatý: "Podliactvo! Naozaj. A či ste si istý, že tak zmýšľal?"

Počestný: "Počul som ho, ako to obhajoval, ako dokazoval Písmom a inými dôkazmi."

Srdnatý: "Je to mienka, ktorá by sa nemala nijako trpieť na svete."

Počestný: "Musíte ma dobre rozumieť. On nepovedal, že by to mohol robiť ktokoľvek, ale že tí, ktorí majú cnosti a hodnosť tých, ktorí to robili, smú tiež robiť to isté."

Srdnatý: "Lež čo môže byť klamnejší záver ako to? Lebo to je toľko ako povedať, že ke dobrí ľudia predtým hrešili z krehkosti, on to smie robiť z odvážlivej a spupnej mysli. Alebo, aby som použil príkladu: ke dieťa, ke ho sotí vietor, alebo ke sa potkne o kameň, padne a zamaže sa v blate, on myslí, že smie svojvoľne ľahnúť do blata a váľať sa v ňom ako sviňa. Kto by bol pomyslel, že niekto môže byť na toľko zaslepený mocou zlej žiadosti?! Ale to, čo je napísané, musí byť na toľko zaslepený mocou zlej žiadosti?! Ale to, čo je napísané, musí byť pravdivým: "Urážajú sa na slove neposlušní súc, na čo sú aj určení" (1.Petra 2, 8). Jeho domnienka, že takí ľudia, ktorí sa oddávajú svojim hriechom, by mohli mať cnosti bohobojného človeka, je zrovna taký klam ako ten prvý. Je to toľko, ako keby povedal pes: "Ja mám alebo môžem mať tie isté vlastnosti ako dieťa, pretože lížem jeho výkal." Zhltnúť hriech ľudí Božích nie je nijakým znamením človeka, ktorý by mal ich cnosti. Ani nemôžem veriť, žeby človek takej mienky mohol mať v sebe vieru alebo lásku. Ale viem, že ste, že ste mu silne protirečili, nože prosíme, čo vedel povedať zo seba?"

Počestný: "Nuž vravel, že ke to niekto robí z presvedčenia, že je to tak oveľa čestnejšie, ako ke to niekto robí a pri tom myslí, že je to nie správne."

Srdnatý: "Veľmi bezbožná odpove. Lebo síce je zlá vec, ke niekto pustí opraty zlým žiadostiam, kým je presvedčený o tom, že nemá tak byť; ale hrešiť a pri tom žiadať, aby sa tak smelo robiť, je horšie. Ten prvý pohoršuje tých, ktorí to vidia, iba náhodou; ten druhý ich vábi do osídla."

Počestný: "Mnohí zmýšľajú tak ako tento človek, ktorí však nemajú jeho úst, totiž nepovedia toho verejne, a práve to pôsobí u ľudí, že pútnictvo má v ich očiach takú malú cenu."

Srdnatý: "Povedali ste pravdu, a treba ľutovať, že je tomu tak. Ale ten, kto sa bojí Kráľa raja, ujde im všetkým."

Krešćanka: "Ľudia majú podivné názory vo svete. Znáam istého človeka, ktorý povedal, že ej dost času kajať sa, ke už ide človek zomrieť."

Srdnatý: "To nie sú veľmi múdri ľudia. Ten človek by bol taký neochotný, že keby mal jeden týždeň bežať dvadsať míľ vo svojom živote, istotne by odložil svoju cestu na poslednú hodine toho týždňa."

Počestný: "Dobre hovoríte, a jednako vo všeobecnosti ľudia, ktorí sa počítajú za pútnikov, robia naozaj tak. Ja som, ako vidíte, už starý človek a kráčam touto cestou už mnoho dní a všimol som si mnohých vecí. Videl som niektorých, ktorí sa tak pustili do cesty, ako čo by obil chceli hnať celý svet pred sebou, ktorí však jednako zomreli za niekoľko dní ako tamtí na púšti a tak nikdy neuvideli Zasľúbenej zeme" (Žid. 4,1, 2,11; 3,16-18). Iných som videl, ktorí nič nesľubovali spočiatku, ke sa vydali na púť, a človek by bol myslel, že neprežijú ani dňa, a predsa sa potom dokázali ako veľmi dobrí pútnici. Zase iných som videl, ktorí s chvatom bežali vpred po nejakom čase znova tak spešne bežali späť. Videl som aj takých, ktorí spočiatku veľmi pekne hovorili o živote pútnika a po nejakom čase hovorili znova tak mnoho proti nemu. Tu zase niektorí hovorili sprvu, ke sa vydali na cestu do raja, že určite vedia, že je raj, a ke už boli skoro tam, a vrátili sa a hovorili, že raja niet. Boli aj takí, ktorých som počul vystavovať sa, čo všetko by urobili, keby sa im niekto na odpor chcúc ich zadržat' od ich cesty, ktorí len na púhy klamný poplach opustili vieru, cestu pútnika a všetko." A ako tak išli svojou cestou, nejaký človek bežal oproti nim a vravel: "Pánovia i vy slabšieho druhu, ak máte radi život, utekajte, lebo lupiči sú pred vami!"

Srdnatý: "To sú asi tí traja, ktorí pred týmto predali Málovierneho. Nuž hej," povedal, "Hotoví sme pre nich." A tak išli svojou cestou a pozerali pri každej zatáčke, ke by sa boli mali stretnúť s tými lotrami. Avšak tí už či počuli o pánu Srdnatom a či už mali nejakú inú hru, neprišli na pútnikov.

13. Krešćanka. Vtedy si priala Krešćanka, že by tam bol nejaký hostinec pre ňu a pre jej deti, pretože boli unavení. A vtedy povedal pán

Počestný: "Je tu nejaký kúsok pred nami hostinec, kde býva veľmi počestný a úctyhodný učeník, nejaký Gájus." A tak rozhodli sa všetci, že sa ta uchýlia a to tým skôr, že starý pán tak pekne hovoril o ňom. Ke potom prišli ku dverám, vošli bez zaklopania, lebo ľudia nemajú obyčaje klopať na dvere hostinca. Pýtali sa po domácom pánovi, a prišiel k nim. Opýtali sa ho, či tam môžu prenocovať tej noci."

Gájus: Áno, pánovia, ak ste verní ľudia, lebo môj dom nie je pre nikoho iného ako pre pútnikov." Vtedy sa Kresťanka, Milosrdná a chlapi tým viacej potešili, ke videli, že hostinský je milovníkom pútnikov. A tak si žiadali izby, na čo im on ukázal jednu pre Kresťanku a pre jej deti, jednu pre Milosrdnú a jednu pre pána Srdnatého a pre starého pána. Srdnatý. Vtedy riekol pán

Srdnatý: "Dobrý Gájus, čo máš na večeru? Lebo títo pútnici prišli dnes z aleka a sú unavení."

Gájus: "Už je neskoro." povedal, "a tak už nemôžeme ísť niekam hľadať potravu; ale pre takú, akú máme, ste vítaní, ak vám to bude stačiť."

Srdnatý: "Budeme spokojní s tým, čo máš v dome, pretože som ťa už skúsil: tebe nikdy nechýba to, čo sa hodí." Vtedy odišiel dolu a hovoril s kuchárom, ktorého meno bolo Chutnajdobré, aby pripravil večeru pre toľkých pútnikov. Ke to spravil, zase prišiel hore a povedal: "Pote, moji milí priatelia, ste mi vítaní, a teším sa, že mám dom, do ktorého vás môžem prijať, a kým nebude večera hotová, ak vám je tak milo, pobavme sa dobrým rozhovorom." Všetci súhlasili. Gájus. Vtedy povedal

Gájus: "Čia žena je táto staršia pani? A čia dcéra je táto mladá deva?"

Srdnatý: Táto pani je žena Kresťana, pútnika to drevšieho času, a toto sú jeho deti. Deva je jedna z jej známych, ktorú nahovorila, aby išla s ňou na púť. Chlapi sa všetci podali na svojho otca a sú žiadostiví kráčať v jeho šľapajach. Áno, ešte len ke uvidia nejaké miesto, na ktorom ten starý pútnik kedysi ležal, alebo nejakú stopu jeho nohy, už to samé pôsobí radosť ich srdcu, a žiadajú si tiahť ľahnúť alebo stupiť na to isté miesto."

Gájus: "Či je toto Kresťanova žena, a či sú toto Kresťanove deti? Ja som znal vášho mužovho otca, áno i jeho otcovho otca. Mnohí z nich boli z dobrého koreňa. Ich predkovia bývali najprv v Antiochii (Sk. 11,26), Kresťanovi prarodičia, veľmi vzácní ľudia. Mám zato, že si počula svojho muža hovoriť o nich. Tí sa dokázali nad všetkých, ktorých som znal, ako ľudia veľkých cností a veľkej odvahy za Pána pútnikov, za Jeho cesty a za tých, ktorí Ho milovali. Počul som o mnohých príbuzných tvojho muža, ktorí obstáli vo všetkých skúškach za pravdu. Štefan, ktorý bol jedným z prvých rodiny, odkiaľ pochádzal tvoj muž, bol ukameňovaný. Jakub, iný z jeho pokolenia, bol zabitý ostrým mečom, nehovoriť o Pavlovi a Petrovi, dávnych to mužoch z rodu, z ktorého pošiel i tvoj muž. Tu bol zase Ignácus, ktorého predhodili ľvom; Románus, ktorého mäso po kuse rezali od jeho kostí; Polykarp, ktorý chrabre zomieral v plameňoch. Iného zavesili v koši na slnku, aby ho osy zožrali, a zase iného vovliekli do vreca a hodili do mora, aby sa utopil. Bolo by vonkoncom nemožné vypočítať všetkých z tej rodiny, ktorí strpeli krivdu a smrť z lásky k pútnickému životu. Ani nemôžem inak ako sa radovať, ke vidím, že tvoj muž zanechal po sebe takých štyroch chlapcov, ako sú toto, Nadejem sa, že hodne ponosú meno svojho otca a že budú kráčať v jeho šľapajach a dojdú k jeho cieľu."

Srdnatý: "Tak je, pane, sú to naozaj statní mládenci; zdá sa, že zo srdca si volia cesty svojho otca."

Gájus: "To je to, čo som povedal, pre čo sa vidí, že Kresťanova rodina sa ešte vždy bude množiť na tvári zeme a že bude ešte početná po svete. A preto nech Kresťanka vyhľadá pre svojich synov slušné panny, ktoré by sa za nich vydali, aby meno ich otca a dom jeho predkov nebol nikdy zabudnutý na svete."

Počestný: "Bola by škoda, aby táto rodina mala padnúť a vymrieť."

Gájus: "Padnúť nemôže, ale by sa mohla zmenšiť. Ale nech Kresťanka prijme moju radu, a tak udrží jej rod." "A Kresťanka," riekol hostinský, "som rád, že vidím teba i tvoju priateľku Milosrdnú tu spolu, ľúbeznú to dvojicu. A jestli smiem radiť, vezmi si Milosrdnú do bližšieho príbuzenstva k sebe. Ak ona súhlasí, nech si ju vezme Matúš, tvoj najstarší syn. Toto je spôsob, ako zachováš potomstvo na

zemi." A tak bolo, to manželstvo uzavreté, a ke tomu prišiel čas, boli aj zosobášení. Ale viacej o tom neskoršie. Gájus pokračoval a riekol: "A teraz budem hovoriť v prospech žien, aby som odňal od nich ich pohanenie. Lebo keže smrť a kliatba prišli na svet skrze ženu (1.Mojž. 3), tak prišli skrze ňu i život i zdravie: Boh poslal svojho Syna, ktorý pošiel zo ženy (Gal. 4. 4). Áno,, aby sa videlo, na koľko ženy, ktoré prišli po nej, si ošklivili skutok svojej materi, ich pohlavie za starej zmluvy si túžobne žiadalo deti, ak by len táto alebo tamtá žena nejako bola matkou Spasiteľa sveta. A opakujem, že ke Spasiteľ prišiel na svet, ženy plesali nad Ním prv ako mužovia alebo anjeli (Luk. 1, 42-46). Nečítam nikde, že by niektorí muž bol kedy dal Pánu Kristovi čo aj len jeden groš; ale ženy išli za Ním a posluhovali Mu zo svojho majetku (Luk. 8, 2, 3). Bola to žena, ktorá umývala Jeho nohy svojimi slzami (Luk. 7, 57-50), a iná pomazala Jeho telo k pohrebu (Ján 11, 2; 12, 3). Boli to ženy, ktoré plakali, ke išiel na kríž, a ženy to boli, ktoré išli za Ním od kríža a ktoré sedeli pri jeho hrobe (Luk. 22, 27. Mat. 27, 55, 56). A taktiež to boli ženy, ktoré boli prvé s Ním v ráno jeho vzkriesenia a boli to ženy, ktoré doniesli učeníkom zvesť, že vstal z mŕtvych, (Luk. 24, 22, 23). A preto sú ženy vo veľkej priazni a ukazujúc všetkým tým, že sú našimi účastnicami na milosti života" (1. Petra 3, 7). Tu poslal kuchár oznámiť, že večera je už skoro hotová, a niekoho iného poslal, aby prestrel obrúsok, pokládol misky, položil soľ a chlieb. Vtedy povedal

Matúš: "Pohľad na tento obrus a tieto prípravy k večeri budia vo mne väčšiu chuť k môjmu pokrmu, než som mal pred týmto."

Gájus: "Nech každé učenie, ktorým sa ti slúži v tomto živote, budí v tebe vše väčšiu túžbu sedieť pri večeri toho veľkého Kráľa v Jeho kráľovstve. Lebo všetko kázanie, všetky knihy a ustanovenia tu sú iba toľko ako kladenie misiek a soli na stôl, ke sa to porovná so slávnosťou, ktorú pripraví náš Pán pre nás, ke raz prijdeme do Jeho domu." A tak doniesli večeru. A najprv predložili pred nich na stôl plece obeti pozdvihnutia a prsia obeti povznášania na znak toho, že svoj pokrm majú započat' modlitbou a chválou Bohu. Žalm 25,1. Žid. 13,15. Plecom pozdvihovania pozdvíhoval Dávid svoje srdce k Bohu a hruou povznášania, kde ležalo jeho srdce, tým sa opieral o svoju harfu, ke hral. Oba tie pokrmy boli veľmi osviežujúce a dobré, a všetci s veľkou chuťou jedli z toho. Nasledujúce, čo doniesol, bola fľaša vína, ktoré bolo červené ako krv (5.Mojž. 32,14). A Gájus im povedal: "Pite smele, toto je fľaša pravého viniča, ktorá obveseľuje srdce Boha i človeka" (Súd. 9,13. Ján 15,5). A tak pili a boli veselí. Za tým prišla na stôl misa z mliekom, v ktorom bolo hojne nadrobené. Ale Gájus povedal: "Dajte to chlapcom, aby tým rástli" (1.Petra 2,2). Potom doniesli hore nádobu masla a medu. Tu zase povedal

Gájus: "Jedzte smele z toho, lebo to je dobré na rozveselenie a na posilnenie vášho úsudku a vášho rozumu. To bolo pokrmom nášho Pána, ke bol dieťaťom. Maslo a med bude jesť, aby vedel zavrhnúť zlé a vyvolať dobré (Iz. 7,15). Potom im doniesol hore misu jabĺčiek, ktoré maly výbornú chuť. Vtedy sa pýtal

Matúš: "A či smeme jesť jablká, keže práve nimi zviadol had prvú našu mater?" Síce tak je, jablká to boli, ktorými sme boli zvedení; ale hriech to bol a nie jablká, čím sme boli v duši zmätení. Jablká jesť, ke sú zakázané, porušuje krv i celé telo, ale jesť ich, ke sú podávané, napomáha v duši Božie dielo. Preto pite, ľude Boží, z Jeho kalicha, jedzte Jeho vzácne plody, a tak nikto márne po láske nech vzdychá. Vtedy povedal

Matúš: "Ja som bol preto v pochybnostiach, lebo som bol pred nejakým časom ochorel, ke som jedol ovocie."

Gájus: "Zakázané ovocie ťa urobí chorým, ale nie to, ktoré náš Pán dovolil." Kým sa tak zhovárali, bola im predložená iná misa, a to bola misa s orechmi. Vtedy povedal ktorýsi pri stole: "Orechy kazia citlivé zuby a to najmä zuby detí." Ke to počul Gájus, povedal: "Ťažké texty sú orechmi, ktorých škrupina nedovoľuje jedákovi, aby pojedli ich jarda. Ale rozlúp škrupinu a budeš mať pokrm. Nuž nato doniesli sem orechy, aby ste lúpali a jedli." A tak boli celí veselí a sedeli dlho pri stole hovoriac o mnohých veciach. Vtedy povedal starý pán: "Môj milý domáci pán, kým tu lúskate svoje orechy,

prosíme, ak by sa vám tak páčilo, žeby ste nám rozriešili túto hádku: Bol raz istý človek, za blázna ho mnohí mali; čím viac rozhadzoval, tým viac jeho ruky žali." Vtedy všetci bedlivo pozorovali v očakávaní, čo povie dobrý Gájus. Chvíľu sedel ticho a potom odpovedal: Ten, kto vynakladá svoje statky na chudobných, dostáva späť v čiastkach dakedy aj v stonásobných. Na to povedal *Jozef*: "Musím povedať, že som nemyslel, že to uhádnete."

To je po celom svete rozšírený omyl. Slovo Božie (1.Mojž. 3) nehovorí ničoho o jablkách. Ani nie je vôbec povedané, aké to bolo ovocie. Lebo to nie je podstatné, či to bolo také a či inaké ovocie, ale tam išlo o to, či bude človek poslušný či nič, či bude súci pre obecenstvo s Bohom a mať účasť na sláve Syna Božieho či nie. Pod tým jablkom rozumie sa mylne manželský život, na čo naráža i táto Bunyanova stať. Že manželstvo ako také nie je hriešne, je jasné z toho, že ho sám Boh už v prvej kap., 1.Mojž., v. 28 nariadil. Ale ako všetko iné, tak i manželstvo môže porušiť hriech. "Ó," povedal Gájus, "ja som bol už dlhý čas vyučovaný tým spôsobom. Nič tak nenaučí človeka ako skúsenosť. Naučil som sa od svojho Pána byť láskavým a poznal som zo skúseností, že som tým získal. Niektorí zrovna rozhadzujú, a ešte mu pribúda, a zase iný šetrí viac, ako je slušné, ale vše na nedostatok (Prísl. 11,24). Niektorí sa robí bohatým, a nemá ničoho, a zase niektorí sa robí chudobným, a ma mnoho majetku" (Prísl. 13,7). Vtedy šuškal Samuel Kresťanke, svojej matke, a povedal: "Mama, toto je dom veľmi dobrého človeka. Zostaňte tu dlho, a nech sa tu môj brat ožení s Milosrdnou, prv ako pôjdeme alej." Ale Gájus to započul a povedal: "Veľmi ochotne vás tu podržím, moje dieťa." A tak tam zostali viac ako mesiac, a Milosrdnú dali Matúšovi za ženu. A kým tam boli, Milosrdná, ako mala vo zvyku, robila šaty a obleky pre chudobných, čím získala pútnikom veľmi dobrú povest'. Lež aby sme sa zase vrátili ku svojej histórii: po večeri si chlapci žiadali ísť do postele, pretože boli veľmi ustatí z cesty. Vtedy zavolať Gájus niekoho z domu, aby im ukázal ich izbu. Ale Milosrdná sa ponúkla a povedala, že ich ona vyprevadí do postele. A tak ich aj zaviedla, a spali dobre. No, ostatní sedeli celú noc hore, pretože Gájus a oni boli takou zhodnou spoločnosťou, že nevedeli, ako sa rozísť. Ke sa už potom boli hodne nazhovárati o svojom Pánovi. o samých sebe a o svojej ceste, starý pán Počestný, ktorý bol preložil Gájovi tú hádku, začal driemať. Vtedy povedal

Srdnatý: "Čože, pane, vy začínate byť ospalý? Nože sa zoberte tu je hádka pre vás!" Na to vetil pán

Počestný: "Nože tedy počujme!" Pán

Srdnatý: Kto chce zabiť, musí sám byť najskôr zmožený; vo svete žiť môže len ten, kto prv doma zomrel a bol zase znova Bohom splodený! "Hej, povedal pán počestný, "to je ťažká hádka, ťažká vyložiť a ešte ťažšia podľa nej žiť. Lež nože pote, domáci pán," riekol, "ja prepustím, ak sa vám to bude páčiť, svoju čiastku vám: vyložte ju vy, a ja chcem počuť, čo vy viete." "Nie," odpovedal Gájus, "hádku preložili vám a očakáva sa, že ju vy rozriešite." Vtedy vetil starý pán? "Ten, kto chce mŕtviť hriech, musí najskôr sám byť premožený milosťou, a ten, kto ma chce presvedčiť o tom, že žije, musí najprv sám sebe zomrieť." "Tak je" odpovedal Gájus, "dobré učenie a skúsenosť tak učia. Lebo po prvé, dokiaľ sa milosť neprejavila a nepremohla duše svojou slávou, duša je vonkoncom neschopná odporovať hriechu, a krome toho, ak je hriech satanovým povrazom, ktorým je duša spútaná, ako by sa mohla vzoprieť prv, než by bola uvoľnená z tej bezvládnosti?! Po druhé, ani nikto taký, ktorý nezná ani rozumu ani milosti, nebude veriť, že by taký človek mohol byť živým pomníkom minulosti, ktorý je otrokom svojej vlastnej porušnosti. A teraz mi prišla na myseľ aj nejaká udalosť, ktorá stojí za to, aby ju človek počul. Boli dvaja mužovia, ktorí odišli na púť. Jeden z nich sa vydal na cestu, ke bol malý, druhý, ke bol už starý. Mladému človekovi bolo sa borit' s mnohou porušnosťou. Starého človeka pukušenia boli oslabené, pretože jeho príroda bola zoslabená vekom. Mladý človek kráčal zrovna tak statne ako ten starý svojou cestou a bol vždy taký ľahký ako on. Nuž z ktorého z nich žiarila jasnejšia milosť, keže sa zdalo, že sú obaja rovnaký?"

Počestný: "Nesporne z toho mladého, lebo to, čo odolával najväčšiemu protivenstvu, dáva najlepši

dôkaz toho, že je najmocnejším, najmä vtedy, keď drží krok s tým, čo sa nestretával ani s polovicou takého odporu, ako je isté, že starý sa neprestával s toľkým odporom." Krome toho som pozoroval, že starí ľudia si omylom na tom zakladali, totiž keď požadovali pre zošlosť veku prejav svojej hriešnej prirodzenosti za milostivé víťazstvo nad porušenosťou a tak sa klamali. A naozaj starí ľudia, ktorí stoja v milosti, sú najschopnejší radiť mladým ľuďom, pretože lepšie poznali prázdnotu svetských vecí. A predsa keď starý a mladý sa razom vydajú na cestu, mladší má tú prednosť, že môže pozorovať dielo milosti v sebe, kým starší majú slabší prejav porušenosti v sebe pripísať svojej vekom oslabenej prírode." Tak sedeli spolu až do rána. A keď už potom rodina povstávala, kázala Kresťanka svojmu synovi Jakubovi, aby prečítal kapitolu z Písma. A čítal 53. kap. z Izaiáša proroka, keď dočítal, pýtal sa pán Počestný, prečo bolo povedané, že "Spasiteľ pôjde z vypráhnenej zeme, ako aj to, že nemal nijakej podoby ani krásy?" Srdnatý. Vtedy povedal pán

Srdnatý: "Na prvé odpovedám, pretože židovská cirkev, z ktorej pošiel Kristus, bola vtedy už stratila skoro všetku šťavu, miazgu, i ducha náboženstva. Na druhé hovorím: slová sú vyslovené osobou neveriacich, ktorí, preto, že im chýbalo oko, ktoré môže vidieť do srdca nášho Kniežata, súdia o Ňom podľa nízkosti Jeho vonkajška a robia zrovna tak, ako tí, ktorí nevedia o tom, že drahé kamene sú pokryté obyčajnou vrstvou nerastnou. Keď takí ľudia nájdu nejaký drahokam, pretože nevedia, čo našli, zase ho odhodajú, ako sa robí s obyčajným kameňom." "Nuž dobre," povedal Gájus, "keď už ste tu, a pretože viem, že pán Srdnatý vie dobre narábať so svojou zbraňou, ak sa vám bude líbiť, keď sa najprv občerstvíme, pôjdeme sa prejsť do poľa a pozrieť, či by sme tam mohli vykonať niečo dobrého. Asi mŕtvo odtiaľto peleší nejaký obor Zabijak-dobrého, ktorý týchto krajoch pôsobí mnoho škody na Kráľovskej ceste. A ja viem, kde je jeho peleš. Je náčelníkom väčšieho počtu zbojníkov. Bolo by dobre, keby sme mohli vyčistiť tento kraj od neho." Privolili a išli, pán Srdnatý so svojim mečom, so svojou prilbou a so svojim štítom a ostatní s kopijami a s kyjmi. Keď prišli na miesto, kde bol, našli ho s akýmsi Slabomyseľným, ktorého držal v rukách, a ktorého mu boli doviedli jeho sluhovia zajmú ho na ceste, olupoval ho s úmyslom, že potom i jeho kosti ohlodá, lebo čo do prírody bol teložrút čiže ľudožrút. Nuž akonáhle uvidel pána Srdnatého a jeho priateľov pri vchode do svojej jaskyne s ich zbraňou, veliteľsky sa ich pýtal, čo chcú?

Srdnatý: "My chceme teba, lebo sme prišli nato, aby sme pomstili smrť mnohých pútnikov, ktorých si pobil na ich púti, keď si ich odvliekol od Kráľovskej cesty. Preto po von zo svojej jaskyne!" A tak sa ozbrojil a vyšiel, a hne sa dali do boja a bojovali tak asi hodinu. Potom zastali, aby nabrali dychu. Zabijak-dobrého. Vtedy povedal obor: "Čo tu robíte na mojej pôde?"

Srdnatý: "Ideme pomstiť krv pútnikov, ako som ti už povedal. A tak sa znova pustili do seba, a obor prinútil Srdnatého ustúpiť, ale ten zase nastúpil a vo veľkosti svojej mysli tak mocne ťal na hlavu obra a na jeho boky, že ho prinútil, aby vypustil svoju zbraň zo svojej ruky, a tak ho udrel a zabil ho a odtiaľ mu hlavu a vzal ju so sebou do hostinca. Pojal i Slabomyseľného, pútnika, a doviedol ho so sebou do svojho bytu. Keď prišli domov, ukázali jeho hlavu rodine a nastokli ju na kôl, ako to oni predtým iným robili, na postrach tým, ktorí by sa ešte potom chceli pokúsiť robiť, ako robil on. Potom sa pýtali Slabomyseľného, ako upadol do jeho rúk? Slabomyseľný. Vtedy povedal úbohý človek: "Som chorľavý človek, ako vidíte. A pretože smrť obyčajne raz za deň zaklopala na moje dvere, myslel som, že sa doma nebudem mať nikdy dobre. Tak som sa vybral na púť a došiel som až som až sem z mesta Neistoty, kde sme sa narodili ja i môj otec. Som človek, ktorý nemám vôbec nijakej telesnej sily, ale ani duševnej sily chcel by som, ak by som len mohol, hoci sa viem iba plaziť, stráviť svoj život na ceste pútnikov. Keď som prišiel ku bráne, ktorá je na počiatku cesty, Pán toho miesta ma ochotne prijal, ani nenamietal ničoho proti tomu, že som na pohľad taký slabý, ani proti mojej slabej mysli. Ale mi dal veci, ktoré mi boli potrebné pre moju cestu, a kázal mi, aby som sa nadejal až do konca. Keď som prišiel do domu vykladača, dostalo sa mi tam mnoho lásky. A pretože považovali vrch ťažkosti za príliš ťažký pre mňa, jeden z jeho sluhov ma vyniesol hore naň. A naozaj mnoho pomoci mi

preukázali pútnici, hoci nikto z nich nebol ochotný ísť tak pomaly, ako som ja prinútený ísť. No, kedykoľvek išli popri mne, vraveli mi, že len aby som sa nebál, a že vraj je to vôľa ich Pána, aby sa potešenia dostalo slabomyseľným, a tak išli alej svojim vlastným krokom. Ke som prišiel k uličke Útoku, stretol sa so mnou tento obor a vyzval ma, aby som sa prichystal do boja. Ale čože! Slabý aký som, bol by som viacej potreboval smelosti srdca. A tak prišiel a vzal ma. Nazdal som sa, že ma nezabije. Aj ke ma dostal do svojej jaskyne, pretože som nešiel s ním dobrovoľne, veril som, že zase vyjdem odtiaľ živý. Lebo som počul, že niektorý pútnik, ktorý je zajatý násilne, ak len jeho srdce ľne k jeho Pánovi, podľa zákona Prozreteľnosti, nezomrie rukou nepriateľa. Očakával som, že ma olúpi, ako ma aj olúpil; ale, ako vidíte, unikol som životom, za čo akujem svojmu Kráľovi, ktorý to spôsobil, a vám ako Jeho nástrojom k tomu. Očakávam ešte aj iné nárazy; ale na to som sa ustálil, že pobežím, ke budem môcť, pôjdem, ke nebudem môcť bežať, a plaziť sa budem, ke nebudem môcť ísť. Čo do hlavnej veci, akujem tomu, ktorý ma miluje, som si istý. Moja cesta je predo mnou, moja myseľ je za riekou, cez ktorú nieto mosta, hoci som, ako vidíte, iba človek slabej mysli."

Počestný: "Či si sa nepoznal pred nejakým časom s istým pánom Bojazlivým, tiež pútnikom?"

Slabomyseľný: "Či som sa poznal s ním, áno; pochádzal z mesta Hlúposti, ktoré leží štyri stupne severne od mesta Zkazy a toľko aj od miesta, kde som sa ja narodil. No, napriek tomu sme sa dobre znali, lebo ve on bol mojím strýcom, bratom môjho otca. Čo do povahy boli sme si veľmi podobní. Postavou bol niečo menší ako ja; ale ináče i čo do tvári sme sa veľmi jeden druhému podobali."

Počestný: "Pozorujem, že ho ozaj znáš, a som naklonený veriť, že ste boli aj príbuzní, lebo máš tiež bledý výraz tvári i pohľad máš ako on, i tvoja reč je veľmi podobná jeho reči."

Slabomyseľný: "To už povedala väčšina ľudí, ktorí nás oboch znali, a krome toho, čo som vyčítal s neho, našiel som vo väčšine i sám u seba." Gájus. "Po priateľa," vetil Gájus, "nič sa neboj, si mi vítaný i môjmu domu, a na čo by išla tvoja myseľ, povedz to smele, a čo by si chcel, aby pre teba vykonali moji sluhovia, ochotne vykonajú." Vtedy povedal

Slabomyseľný: "Toto je nečakaná láskavosť a je ako slnce, ktoré svieti z každého tmavého mraku. Či sná mal obor Zabijak-dobrého úmysel dopriať ma alej? Či azda myslel na to, že potom, ke olúpi moje váčky, mám ísť k svojmu vzácnemu hostiteľovi Gájovi? No, stalo sa tak." Tu razom, práve ako sa tak pán Slabomyseľný a Gájus spolu zhovárali, pribehol ktosi, zastavil sa pri bráne a povedal, že asi na pol druhej míle odtiaľ uderil hrom do istého pána Neúprimného a zabil ho na mieste, na ktorom bol. Slabomyseľný. "Beda!" povedal pán Slabomyseľný. "Že ho zabilo? Predbehol ma niekoľko dňami predtým, ako som prišiel sem, a chcel byť mojím spoločníkom. Bol aj vtedy so mnou, ke ma zajal obor Zabijak-dobrého, ale mal ľahké päty a unikol. Avšak vidí sa, že unikol preto, aby zomrel, a ja bol zajatý, aby som žil."

Vidí sa, že to, čo ide priamo zabiť,
vyslobodí často z toho najhoršieho.

Sama Prozreteľnosť, ktorej tvár je trápiť
na smrť, darí životom vše pokorného.

On unikol a utekal, kým mňa jali.

Ruky sa však skrížili, a jemu smrť, mne život dali.

Asi v tom čase mali sobáš Matúš s Milosrdnou. I Gájus dal svoju dcéru Fébu Jakubovi, Matúšovmu bratovi, za ženu. Po tom zostali ešte asi desať dní v dome Gájovom stráviac svoj čas a svoje chvíle tak, ako to robievajú pútnici. Ke už potom mali odísť, Gájus im vystrojil hostinu, a jedli a pili a boli veselí. Medzitým prišla hodina, ke už museli odísť, a preto pán Srdnatý začal počítať. Ale Gájus mu povedal, že v jeho dome je to nie zvykom, aby pútnici platili za svoje pohostinstvo. Stravoval ich po celý rok, ale odmenu očakával od dobrého Samaritána, ktorý mu sľúbil, vraj ke sa navráti, že mu

všetko verne zaplatí, čokoľvek by vynaložil na nich (Luk. 10, 33-35). Vtedy povedal pán **Srdnatý**: "Milovaný, verne činiš, čokoľvek robíš bratom a hosťom, ktorí dali tvojej láske svedectvo pred zborom, ktorých ke vyprevadiš hodne Boha, dobre učíniš" (3. Jána 5-6). Na to sa Gájus odobral od nich od všetkých aj od svojich detí a najmä od pána Slabomyseľného. Aj mu dal niečo, aby si zapil na ceste. Ale pán Slabomyseľný, ke už ostatný vychádzali zo dverí, robil tak, ako čo by mal úmysel ešte zostať. Ke to spozoroval pán Srdnatý, riekol: "Pote, prosím, pán Slabomyseľný, s nami Ďalej. Ja budem vašim sprievodcom, a budete sa mať ako ostatní."

Slabomyseľný: "Ach, je potrebujem primeranú spoločnosť. Vy všetci ste veselí a silní, ale ja, ako vidíte, som slabí. Preto volím radšej ísť za vami, ako som pre mnohé svoje slabosti nebol nejako i sebe i vám na bremeno. Ja som, ako som už povedal, človek slabej a chúlостivej mysli a budem sa urážať na tom, čo iní znesú, a od toho slabnúť, Ja nemám rád smiech, nemám rád ozdobeného rúcha ani neužitočné vypytyvanie sa. Nie, som taký slabý, že ťa sa urazím na tom, čo iní smú slobodne robiť. Neznám ešte celej pravdy; som síce kresťan ale ešte veľmi nevedomý. Ke niekedy počujem niekoho, že sa raduje v Pánovi, trápi ma to, pretože ja nemôžem. So mnou je to tak ako so slabým človekom medzi silnými alebo ako s nemocným medzi zdravými alebo ako s opovrhnutou fakľou (Ten, kto stojí blízko tých, ktorých noha klesá, je ako opovrhnutá fakľa podľa mienky toho, kto žije bezpečne, Job 12,5), takže neviem čo robiť."

Srdnatý: "Ale brat," povedal na to pán Srdnatý, "ve je to mojou úlohou tešiť slabomyseľných a podporovať slabých (1.Tes. 5,14. 1.Kor. 8,9,22). Vy musíte ísť s nami; dočkáme na vás; poskytneme vám svoju pomoc; zaprieme sa v niektorých veciach ako v názoroch tak i v konaní k vôli vám; nepustíme sa do pochybných hádok pred vami. Radšej vám budeme vo všetkom po vôli, než aby sme vás zanechali späť." Celý ten čas stáli pri dverách Gájových. A tu hľa, medzitým, čo tak hovorili v takom zápale, prišiel, idúc pomimo, pán Kulhavý, ktorý bol vše hotový zastať, s barlami vo svojej ruke, a bol tiež na púti. Slabomyseľný. Vtedy mu povedal pán

Slabomyseľný: "Človeče, ako si sa sem dostal? Práve teraz som sa ponosoval, že nemám vhodného spoločníka; ale ty si taký, akého si prajem. Vitaj, vitaj, môj milý pán Kulhavý. Nadejem sa, že si budeme navzájom trochu na pomoc."

Kulhavý: "Budem rád tvojej spoločnosti" povedal. "A, môj milý pán Slabomyseľný, ke sme sa už takto šťastne zišli, radšej ti požičiam jednu zo svojich bariel, než aby sme sa mali zase rozísť."

Slabomyseľný: "Nie, hoci ti akujem za tvoju ochotu, ale mám úmysel nezastať prv, než by som bol chromý. Avšak myslím, že príležitostne mi môže byť na dobrú pomoc proti psovi."

Kulhavý: "Ak už či ja sám a či moje barly ti môžeme spraviť nejakú radosť, obaja sme ti k službám, môj milý pán Slabomyseľný."

14. A tak išli alej. Pán Srdnatý a pán Počestný išli popredku, Kresťanka a jej deti išli za nimi, a pán Slabomyseľný i pán Kulhavý so svojimi barlami išli poslední.

Počestný: "Prosím vás, pane, keže sme zase na ceste, porozprávajte nám niečo užitočného o niektorých ľuoch, ktorí išli pred nami na púť."

Srdnatý: "Veľmi rád. Nazdám sa, že ste počuli o tom, ako sa kedysi Kresťan stretol s Apollyonom v údolí Pokorenia i ako sa mu ťažko išlo dolinou Tône smrti. A tiež myslím, že ste istotne počuli aj o tom, ako ťažko bolo zápasit' Vernému s pani Chlipnosťou, ako sa boril so Starým Adamom, potom s nejakým Nespokojným a s akýmsi Haneblivým; sú to štyria zvodní ničemovia, s akými sa len môže človek stretnúť na ceste."

Počestný: "Áno, počul som o tom o všetkom. Ale chudák Verný mal najťažšiu robotu s Haneblivým, to bol neodbytný chlap."

Srdnatý: "A hej, ako dobre povedal pútnik, ten mal od všetkých ľudí najnesprávnejšie meno."

Počestný: "Lež prosím vás, pane, kde to bolo, kde sa Kresťan a Verný stretol s Hovorkom? To bol tiež

jeden pozoruhodný človek."

Srdnatý: "Bol to smelý blázon, a jednako mnohí kráčajú jeho cestou."

Počestný: "Ten by bol skoro oklamal Verného."

Srdnatý: "Hej, ale Kresťan mu skoro dopomohol, aby ho prezrel." Tak putovali až prišli na miesto, kde sa Evanjelista zišiel s Kresťanom a Verným a provokoval im, čo ich stihne na Jarmoku Márnosti. Srdnatý. Vtedy povedal ich **vodca:** "Asi tuto sa stretli Kresťan a Verný s Evanjelistom, ktorý im provokoval, aké ťažkosti prídu na nich na Jarmoku Márnosti."

Počestný: "Čo nepoviete! Bola to istotne ťažká kapitola, ktorú im tu čítal."

Srdnatý: "Tak je; ale zároveň im dal aj povzbudenie. Ale čo my hovoríme o nich - boli to mužovia podobní dvom ľvov; nastavili svoje tváre ako čistý kremeň. Pamätáte sa, akí neohrození boli, ke stáli pred súdom?"

Počestný: "Hej, Verný statne trpel."

Srdnatý: "Trpel. A aké veľké veci z toho pošli. Lebo Nádejný a ešte niektorí iní, ako sa o tom rozpráva, sa obrátili jeho smrťou."

Počestný: "Nuž hej, ale ráčte pokračovať, lebo vy ste dobre oboznámený s tým, čo sa udialo."

Srdnatý: "Od všetkých najhorším, s ktorým sa zišiel Kresťan, ke už bol prešiel Jarmok Márnosti, bol nejaký Scestný."

Počestný: "Že vraj Scestný? A kto to bol?"

Srdnatý: "Bol to veľký ničema, vonkoncom pokrytec, ktorý chcel byť nábožným podľa toho, ako sa kedy svet točil, ale bol pri tom taký chudák, že sa choval tak, aby pri tom nemusel ani trpieť ani aby neutrpel nijakej škody. Mal druh náboženstva pre každú novú okolnosť, a jeho žena sa zrovna tak vyznala v tom ako on. Ke to vyžadoval jeho záujem, hne sa obrátil a zmenil svoju mienku za inú mienku, ba odporúčal to aj iným a zastával to. Ale nakoľko som sa dozvedel, zle zakončil so svojou sčestnosťou. Ani som nikdy nepočul, že by niektoré z jeho detí bolo malo nejakú vážnosť u tých, ktorí sa naozaj báli Boha." V tom čase priblížili sa na dohľad k mestu Márnosti, kde sa odbavoval jarmok márnosti. Ke tedy uvideli, že sú už tak blízko toho mesta, radili sa medzi sebou, ako prejsť mestom. Jedni vraveli tak, jedni inak. Nakoniec povedal pán

Srdnatý: "Ja som bol často, ako viete, sprievodcom pútnikov cez toto mesto. Som známy s istým pánom Mnázonom, rodom z Cypru, dávny to učeník, v ktorého dome môžeme prenocovať. Ak sa vám vidí, že to bude dobre, vojdime ta." "Som spokojný," povedal starý Počestný. "Spokojná," riekla Kresťanka. "Spokojný," Súhlasil Slabomyseľný, a tak vraveli aj všetci ostatní. No, bol už večer, ke prišli pred mesto; ale pán Srdnatý znal cestu k domu starého človeka, a tak prišli ta. Tam sa hlásil pán Srdnatý pri dveriach, a starý človek vnútri, len čo zavola, hne poznal jeho hlas, na to otvoril, a oni vošli všetci. Vtedy sa pýtal Mnázon, ich hostiteľ: "Až odkiaľ ste prišli dnes?" A oni mu povedali, že z domu Gájovho, svojho priateľa. "To ste naozaj ušli kus sveta", vetil Mnázon, "ste istotne hodne ustatí. Nech sa vám páči sadnúť." A tak si sadli. Srdnatý. Vtedy povedal ich **vodca:** "Nože priatelia, som presvedčený, že ste vítaní môjmu priateľovi."

Mnázon: "I ja vás srdečne vítam. A čokoľvek by ste chceli, len povedzte, a my vykonáme, čo budeme môcť, aby sme to dostali pre vás."

Počestný: "To, čo sme si už dávnejšie žiadali, bol prístav a dobrá spoločnosť. A nadejem sa, že teraz máme oboje."

Mnázon: "Čo do prístavu, vidíte, aký je; ale čo do spoločnosti, tá sa ukáže v skúške."

Srdnatý: "Nuž hej," povedal pán Srdnatý, "či by ste nechceli zaviesť pútnikov do ich izby?"

Mnázon: "Áno a zavediem ich. A tak ich zaviedol na jeho miesto. Pri tom im ukázal i veľmi peknú jedáleň, kde vraj budú spolu večerať, a že tam môžu byť do večere ako aj potom, dokiaľ nebude čas, aby išli na odpočinok. Ke potom sedeli každý na svojom mieste a trochu osviežili po ceste, pýtal sa pán Počestný domáceho pána, či je aj niekoľko dobrých ľudí v tom meste?"

Mnázon: "Máme ich niekoľko, lebo ich je naozaj len niekoľko oproti tým na druhej strane."

Počestný: "Lež ako to spravíme, aby sme videli niektorých z nich? Lebo vidieť dobrých ľudí je pre pútnikov toľko, ako ke plavci po mori uvidia mesiac a hviezdy." Vtedy pán Mnázon zadupal nohou, a jeho dcéra Milostná vyšla hore. A povedal jej: "Nože cho a povedz mojim priateľom, pánovi Skrúšenému, pánu Svätému, pánu Svätýchmilovi, pánu Lžisabojovi a pánu Kajúcemu, že mám vo svojom dome niekoľko priateľov, ktorí by ich dnes večer radi videli." A tak odišla Milostná ich zavolať, a oni prišli, a ke sa navzájom pozdravili, posadali si spolu za stôl. Vtedy povedal pán Mnázon, ich domáci pán: "Moji milí susedia, ako vidíte, mám tu družinu cudzincov, ktorí prišli do môjho domu. Sú to pútnici; prišli z aleka a idú na vrch Sion. Lež hádajte, kto je to!" a ukázal prstom na Kresťanku. "Je to Kresťanka, žena Kresťana, toho chýrneho pútnika, s ktorým ako i s jeho bratom verným tak hanebne zaobchádzali v našom meste." Po týchto slovách stáli udivení a riekli:

"Nepomysleli sme, ke nás bola zavolať Milostná, že uvidíme Kresťanku, preto je toto milé prekvapenie." Potom sa pýtali, ako sa má, a či tí mladí mužovia sú synmi jej muža. A ke im povedala, že áno, sú to jej synovia, povedali: "Kráľ, ktorého milujete a ktorému slúžite, nech vás učiní takými, akým bol váš otec, a nech vás dovedie ta, kde je on v pokoji." Vtedy, ke už boli všetci posadali, pýtal sa pán Počestný pána Skrúšeného ako aj ostatných, v akom stave je teraz mesto?

Skrúšený: "Je isté, že ke je jarmok, je u nás plno ruchu a shonu. Ťažko je nám udržať naše srdce i nášho ducha v poriadku, ke sme tak zapriahnutí. Človek ktorý žije na takom mieste, ako je toto, a má do činenia s takými ľuďmi, ako to máme my, potrebuje niečo také, čo by ho napomínalo, aby sa mal na pozore v každej chvíli dňa."

Počestný: "A ako sa chovajú vaši susedia teraz, či sú spokojní?"

Skrúšený: "Teraz sú oveľa miernejší, ako boli predtým. Viete, ako zaobchodili s Kresťanom a s Verným v našom meste. Ale v poslednú dobu, hovorím, boli o veľa miernejší. Nazdám sa, že krv Verného ťažko leží na nich až doteraz. Lebo od tých čias, ako ho upálili, hanbili sa upáliť ešte niekoho. V tom čase báli sme sa chodiť po ulici; ale teraz sa môžeme ukázať verejne. Vtedy bolo meno vyznavača nenávidené; teraz, najmä v niektorých častiach mesta-Lebo ve viete, že naše mesto je veľké-považujú náboženstvo za niečo počestné." Ke to povedal, opýtal sa pán Skrúšený ich: "A prosím vás, ako sa vám vodí na púti? Ako zmýšľa zem o vás?"

Počestný: "Stáva sa nám, ako sa stáva počestným. Niekedy je naša cesta čistá, niekedy nečistá, niekedy vedie hore brehom, niekedy dole brehom. Zriedka kedy vieme, čo s nami bude o chvíľu. Nie vždy fúka vietor do našich chrbtov, ani nie je každý naším priateľom, s ktorým sa zídeme na ceste. Už sme sa stretli s niekoľkými tvrdými skúškami. A čo je ešte pred vami, o tom nevieme. Ale vo väčšine nechodíme, že je to pravda, čo bolo už dávno povedané, že dobrý človek musí znášať utrpenia."

Skrúšený: "Hovoríte o tvrdých skúškach; s akýmiže to skúškami ste sa stretli?"

Počestný: "Nože sa opýtajte pána Srdnatého, lebo ten to vie najlepšie povedať."

Srdnatý: "Boli sme už tri- alebo štyrikrát napadnutí. Nadriev Kresťanku a jej deti napadli dvaja zlí mužovia, takže sa obávali, že im vezmú život. Napadol nás obor Krvižizniný, obor Veľkoústy a obor Zabijak-dobrého. Tohoto posledného sme vlastne skôr my napadli, než by sme boli bývali ním napadnutí. Bolo to takto: Ke sme už boli pobudli nejaký čas v dome Gája, hostitelia to celej cirkvi (Rim. 16, 23), prišlo nám raz na myseľ, aby sme vzali na niektorého z tých, ktorí sú nepriateľmi pútnikov, lebo sme boli počuli, že je tam nablízku nejaký povestný nepriateľ. Gájus znal lepšie jeho peleš ako ja, pretože býval v tom kraji. Pozerali sme sem- ta, až sme konečne objavili vchod od jeho jaskyne. Boli sme tomu radi, zobrali sme dovedna svoju odvahu a tak sme sa priblížili k jeho diere. Ke sme ta prišli, práve bol, pretože bol silnejší, vtiahol do svojej sieti tohoto úbohého človeka, pána Slabomyseľného, a chystal sa urobiť mu koniec. Lež ke nás uvidel, domnievajúc sa, ako sa nám zdalo, že bude mať zase novú korisť, ponechal úbohého človeka vo svojej diere a zišiel von. Nuž pustili sme sa do neho celou silou, ale aj on ťal mocne okolo seba. No, konečne sme ho predsa len povalili na zem

a odťali mu hlavu a nastokli ju vedľa cesty na kôl na výstrahu tým, ktorí by chceli po tom páchať takú bezbožnosť. Že vám hovorím pravdu, to vám potvrdí sám ten človek, ktorý bol vytrhnutý ako ovca z tlamy ľva." Slabomyseľný. Vtedy povedal pán

Slabomyseľný: "Je to pravda, a hovorím to i na svoju hrôzu i na svoje potešenie, na svoju hrôzu, ke mi hrozil, že každej chvíli mi poláme moje kosti, a na svoje potešenie, ke som uvidel pána Srdnatého a jeho priateľov s ich zbraňami priblížiť sa tak blízko na moje vyslobodenie." Svätý. "Dve veci potrebuje pútnik na svojej púti," poznamenal pán Svätý, "odvahu a bezúhonný život. Ak nemá odvahy, nemôže vydržať na svojej ceste, a jestli je jeho život neusporiadaný, zosmradí ešte len i to meno pútnika." Svätýchmil. Pán Svätýchmil doložil k tomu: "Nadejem sa, že toho napomenutia nie je treba medzi vami. No, skutočne je mnoho takých, ktorí idú po tej ceste, ktorí skôr svedčia svojím chovaním sa o sebe, že sú cudzí pútnici, než aby svedčili, že sú cudzincami a pútnikmi na zemi."

Lžisaboj: "Tak je. Takí ľudia nemajú ani pútnického úboru ani pútnickej odvahy. Nechodia rovne, ale všetci chodia krivo svojimi nohami; jedna čižma im ide dovnútra a druhá von, a zozadu im von trčia onuce; tu nejaká hanba, tam niečo roztrhnuté - na potupu ich Pánovi." Kajúci. "Pre také veci by sa mali rmútiť," povedal pán Kajúci. "Ani sa nedá očakávať, že by sa pútnici mohli tešiť takej vážnosti alebo ich cesta takého uznania, ako by si priali, dokiaľ ich cesta nebude očistená od takých poškvŕn a od takej potupy." Tak sedeli zhovárajúc a tráviac čas, kým nepoložili večeru na stôl. Potom zasadli ku stolu a občerstvili svoje unavené telá a konečne išli na odpočinok. A tak zostali na tom jarmoku za dlhý čas, v dome pána Mnázona, ktorý behom času dal svoju dcéru Milostnú Samuelovi, synovi Kresťanovmu, za ženu, a svoju dcéru Martu Jozefovi. Ako som povedal, boli v tom meste dlhý čas, lebo teraz to tam nebolo tak ako za predošlých čias. Takým činom sa pútnici zoznámili s mnohými dobrými ľuďmi toho mesta a vykonali im služby, aké mohli. Milosrdná, ako mala obyčaj, mnoho pracovala pre chudobných, preto ju žehnali ich žalúdky a ich chrby, a ona tam bola ozdobou svojho vyznania. A povedať pravdu o Milosrdnej, o Fére a o Marte, všetky tri boli veľmi dobrosrdečné a vykonali mnoho dobrého, každá na svojom mieste. Boli tiež všetky veľmi plodné, takže meno Kresťanovo, ako už povedali, malo výhľad, že bude žiť na svete. Len tu raz, ako tam bývali, vyšla z hory obluda, ktorá pobila mnoho ľudí toho mesta. Odnášala aj ich deti a učila ich ssať na prsiach svojich mladých. Nikto v tomto meste nesmel sa opovážiť postaviť sa oproti tej oblude, ale každý utekal, ke počul hrmot, že ide. Obluda nebola podobná niktorej šelme na zemi. Telo mala ako telo draka, mala sedem hláv a desať rohov. Robila veľký zkažu medzi deťmi, a pri tom bola riadená ženou. Obluda predpisovala ľuďom podmienky, ktorí milovali viacej svoje životy ako svoje duše, ich prijali, a tak sa dostali pod jej vládu. Tu pán Srdnatý spolu s tými, ktorí prichádzajú navštíviť pútnikov do domu Mnázonovho, vošli v zmluvu, že pôjdu a budú bojovať s tou obludou, ak by sa im vraj podarilo vyslobodiť ľud toho mesta spod dlaby a z tlamy žravého hada. A tak vyšiel pán Srdnatý, pán Skrúšený, pán Svätý, pán Lžisaboj a pán Kajúci, každý so svojou zbraňou, aby sa stretli s obludou. Spočiatku bola veľmi drzá a s veľkým opovržením sa dívala na týchto svojich nepriateľov. Ale tí ju tak obili vediac, ako narábať so svojimi zbraňami, že musela cúvnuť. Po tom sa zase vrátili do domu pána Mnázona. Musíte vedieť, že obluda má svoje isté obdobia, kedy vychádzava a pokúša sa o lov na deti ľudu toho mesta. I v tie doby číhali títo statní a znamenití mužovia na ňu a stále na ňu útočili, na toľko, že behom času nie len že bola ranená, ale dokonca i chromá ani potom už nerobila takej skazy medzi deťmi ľudu toho mesta ako predtým. A niektorí sa určite domnievajú, že potvora cele iste zdochne od svojich rán. To získalo pánu Srdnatému a jeho druhom veľkú slávu v meste, takže mnohí z ľudu, ktorým ináč chýbal zmysel pre Božie veci, ctili si ich, vážili a mali úctu pred nimi. Takým činom sa stalo, že týmto pútnikov nedostalo sa tam mnoho ublíženia. Je síce pravda, že tam bolo dosti aj podlejších ľudí, ktorí neboli schopní viacej vidieť ako krtica ani viacej rozumieť ako nejaká nemá tvár. Tí nemali úctu pre tých ľudí ani si nevšimli ich chabrosti ani ich hrdinských činov.

15. No, čas ubiehal, a pútnici sa museli vydat' na svoju cestu a tak sa prichystali na odchod. Poslali po svojich priateľov, radili sa s nimi, aj oddelili niečo času na to, aby jedni druhých porúčali ochrane svojho Kniežata. Zase iní im donášali také veci, ktoré mali, a ktoré by sa hodili pre slabých i silných, pre ženy i pre mužov na cestu, a tak im nakládli takých vecí toľko, koľko bolo potrebné. Potom sa už vydali na svoju cestu, a ich priatelia ich vypravádzali tak aleko, ako sa to hodilo. Tam sa znova odporučili ochrane svojho Kráľa a rozlúčili sa. A tak tí, ktorí patrili ku spoločnosti pútnikov, išli alej, a pán Srdnatý išiel pred nimi. No, pretože ženy a deti boli slabšie do chodu, museli aj ostatní ísť len tak, ako tie vládali. Takým činom i pán Kulhlavý i pán Slabomyseľný nachádzali viacej záľuby v spoločnom putovaní s nimi. Ke už boli odišli od obyvateľov mesta, a ke im už aj ich priatelia boli povedali: Šťastnú cestu! skoro prišli na miesto, kde zavraždili Verného. Preto tam zastali a akovali Tomu, ktorý ho bol uspôsobil, aby tak statne niesol svoj kríž, a to tým viac, ke teraz poznali, že mali úžitok z takého mužského utrpenia, aké bolo jeho. A tak potom išli zase dobrý kus cesty zhovárajúc sa o Kresťanovi a o Vernom, a ako sa Nádejný pripojili ku Kresťanovi po smrti Verného. Medzitým prišli ku brehu Zisku, kde boli strieborné doly, ktoré zaviedli Démasa od jeho púti, a do ktorých, ako niektorí myslia upadol Scestný a zahynul. Preto uvažovali o tom. Ale ke potom prišli k starému pomníku, ktorý stál na protívnej strane brehu Zisku, totiž k soľnému stĺpu, ktorý tiež stál na dohľad do Sodomy, a k jej smradľavému jazeru, divili sa ako ako predtým Kresťan, že ľudia takej známosti a takého úsudku mohli byť takí zaslepení, aby ta odbočili z cesty. Len že potom tiež uvažovali, že ľudské srdce sa nedá pohnúť k rozumu škodou iných, najmä ak vec, na ktorú hľadá človek, má prít'azlivú moc pre jeho bláznivé oko. Potom som videl, že tak išli alej, až prišli ku rieke, ktorá bola z jeho strany Rozkošných vrchov, k rieke, kde po oboch jej stranách rastú vzácne stromy, ktorých lístie, jestli sa užije, dobré je proti presýteniu; kde lúky zelenajú sa čo roka zdĺže, a kde si i mohli bezpečne ľahnúť (Žalm 23). Tam pri rieke na lúke boli košiare a ohrady pre ovce, bol tam vybudovaný dom pre krmenie a výchovu jahniatok, pre dieťatka žien, ktoré idú na púť (Žid. 1,1). Aj tam bol človek, ktorý bol verný tým, aby sa staral o ne, ktorý mohol s nimi súcítiť, ktorý mohol zhromažďovať tieto ovečky svojimi ramenami a nosiť ich vo svojom lone a ktorý mohol vodiť tie, ktoré boli brezé. (Iz. 40.11). Nuž Kresťanka napomínala svoje štyri dcéry, aby tomu mužovi zverili svoje maličké, aby tam pri tých vodách mohli bývať, aby tam mali svoje útočisko, aby tam mali pomoc a aby tam boli oživené, a aby niektoré z nich v budúcom čase nemalo nedostatku. Ten človek, keby niektoré z nich zablúdilo alebo sa stratilo, ich zase dovedie späť, obviaže tie, ktoré majú niečo zlomené, a posilní to, čo je nemocné. (Ezech. 34,11-16). Tu nebudú mať nikdy nedostatku ani pokrmu ani nápoja ani odevu. Tu budú chránené pred zlodejmi a pred lupičmi, lebo človek by skôr zomrel, než by niektoré z tých, ktoré boli zverené jeho opatere, sa malo stratiť (Jer. 23,4). Krome toho tu budú isté, že tu budú mať i dobru pastvu i napomáhanie, a bude ich učiť chodiť po priamych cestách, a to viete, že je to priazeň nemalej ceny. A sú tu tiež, ako vidíte, rozkošné vody, príjemné lúky, ľúbezné kvety a rozmanité stromy a to také, ktoré rodia zdravé ovocie, nie je také, z akého jedol Matúš, ktoré bolo spadlo ponad ohradu z Belzebubovej záhrady, ale ovocie, ktoré dáva zdravie tam, kde ho niet, a ktoré ho udržuje a rozmnožuje tam, kde je. A tak pokojne zverili svoje maličké jemu, a to, čo im tiež dodávalo smelosti urobiť to, bolo, že to všetko dialo sa na náklad Kráľov, a že to bola útulňa pre malé deti a pre siroty. Potom išli alej. A ke prišli ku Scestnej lúke, k priechodu, cez ktorý prešiel Kresťan so svojím druhom Nádejným, ke ich bol zajal obor Zúfalec a uvrhol do hradu Pochybovania sadli si a radili sa, čo by mali najlepšie urobiť, tak na pr. ke sú teraz takí silní a majú takého muža, ako je pán Srdnatý, za vodcu, či by nebolo najlepšie pokúsiť sa o útok na toho obra a rozbúrať jeho hrad, a kedy tam boli niektorý pútnici, vyslobodiť ich prv, než by šli alej. A tak jeden radil jedno a druhý opačne. Jeden predložil otázku, či je to podľa zákona vkročiť na neposvätenú pôdu. Iný povedal to, že je, ak je pri tom úmysel dobrý. Ale pán Srdnatý povedal: "Ke aj posledné tvrdenie nie je vždy správne, jednako mám rozkaz brániť sa hriechu, premôcť zlé a bojovať dobrý boj viery. A prosím vás, s kýmže mám

bojovať ten dobrý boj, ak nie s obrom Zúfalstva? A preto sa pokúsím vziať mu život a zbúrať jeho hrad Pochybovania." Potom sa pýtal: "Kto pôjde so mnou?" Na to sa hlásil starý **Počestný**: "Ja pôjdem!" "Aj my pôjdeme!" ozvali sa i štyria synovia Kresťanovi, Matúš, Samuel, Jakub a Jozef, pretože boli mladí a silní (1.Ján 2,13, 14). A tak zanechali ženy na ceste a s nimi pána Slabomyseľného a Kulhavého s jeho barlami, aby ich strážili, až sa vrátia. Lebo na tom mieste býval obor Zúfalstva tak blízko, že ke sa len držali cesty, i malé dieťa ich mohlo ta zaviest' (Iz. 11,6). Tak išiel pán Srdnatý, starý Počestný a štyria mladí mužovia hore ku hradu Pochybovania pozrieť, kde je obor Zúfalstva. Ke prišli ku bráne hradu, zaklepali neobyčajným hrmotom žiadajúc si vojsť. Na to prišiel starý obor ku bráne, a Nedôvera, jeho žena, ho nasledovala. Vtedy povedal: "Kto je a kým je, kto je taký smelý, aby takým spôsobom obťažoval obra Zúfalstva?" Pán Srdnatý odpovedal: "To som ja Srdnatý, jeden sprievodcov Kráľa Nebeskej zeme, ktorý vedie pútnikov na ich miesto a žiadam od teba, aby si otvoril svoju bránu, aby som mohol vojsť. Aj sa priprav do boja, lebo som prišiel, aby som ti vzal tvoju hlavu a rozboril hrad Pochybovania." Obor Zúfalec, pretože bol obrom, domnieval sa, že ho nikto nepremôže. Pri tom myslel i nato, že či by on, keže premohlo anjelov, mal sa báť Srdnatého? A tak sa obrnil a vyšiel von. Na hlave mal čiapku z ocele, na prsiach pripásaný ohnivý pancier a vyšiel von v železnej obuvi s veľkým kyjakom vo svojej ruke. Tu as tých šesť mužov vrhlo na neho a obskočili do spredu i zozadu. I ke obryňa Nedôvera prišla mu na pomoc, starý pán Počestný ju zrazil na zem jediným úderom. Vtedy bojovali každý o svoj život, a obor Zúfalec bol povalený na zem, ale nijako sa mu nechcelo zomrieť. Tuho zápasil a mal, ako sa hovorí, húževnatý život ako mačka. Ale Srdnatý bol jeho smrťou, lebo ho nepustil, kým si nezaistil jeho hlavu a neodťal mu ju od trupu. Tu sa dali búrať hrad Pochybovania, a to už nebolo ťažko vykonať, ke bol obor Zúfalec mŕtvy. Sedem dní ho rúbali. Z pútnikov našli v ňom pána Malomyseľného, ktorý by tam bol už skoro zomrel od hladu, a jeho dcéry Plnú strachu. Týchto dvoch zachránili živých. Ale boli by ste žasli, keby ste boli videli tie mŕtve telá, ktoré tam ležali rozhádzané po nádvorí hradu, a ako plné bolo to väzenie umrlčích kostí. Ke potom pán Srdnatý a jeho spoločníci dokončili hrdinský čin, vzali pána Malomyseľného a jeho dcéru Plnú-strachu do svojej ochrany, lebo to boli ináče počestný ľudia, hoci boli väzňami tyrana obra Zúfalca v hrade Pochybovania. Preto tedy, ako hovorím, vzali so sebou hlavu obra, lebo jeho telo pochovali pod hromadu kamenia, a niesli ju dolu cestou a tak prišli ku svojim spoločníkom a ukázali im, čo vykonali. Ke uvidel Slabomyseľný a Kulhavý, že to bola naozaj hlava obra Zúfalca, veľmi sa tešili a radovali. No, Kresťanka, ke bolo treba, vedela hrať na Gitaru a jej dcéra Milosrdná písať na fujaru. A keže mali veselú náladu, hrali im, pri čom Kulhavý tancoval. Potom ešte pojal dcéru Malomyseľného Plnú-Strachu za ruku, a išli tancovať na cestu. Je síce pravda, že nevládal tancovať bez toho, aby nemal jednej barley v ruke, ale hovorím vám, že dobre prepletal nohami. I dievčinu treba pochváliť, lebo pekne tancovala podľa taktu hudby. Čo sa týka pána Malomyseľného, ten nedbal mnoho o hudbu; jemu išlo viac o to, aby sa najedol, než o tanec, pretože bol taký vyhladovaný, že by bol bez mála zomrel. Preto mu dala Kresťanka zo svojej fľaše trochu ducha posilňujúceho nápoja na okamžitú úľavu a potom mu pripravila niečo jesť, a o krátky čas prišiel starý pán k sebe, až konečne začal ožívať. Potom som videl vo svojom sne, ke sa už toto všetko bolo skončilo, že pán Srdnatý vzal hlavu obra Zúfalca a nastokol ju na kôl vedľa kráľovskej cesty zrovna oproti stĺpu, ktorý bol postavil Kresťan na výstrahu pútnikom, ktorí mali prísť po ňom, aby sa chránili vkročiť na pôdu obrovu. Pod nastoknutú hlavu na mramorovú tabuľku napísal nasledujúce slová:

Toto tu je hlava toho, ktorého už samo meno naplnilo veľkým strachom pútnikov; no, tu raz prišiel hrdinský muž: obrov hrad je dnes už iba hrbou, prachom; Nedôvere, jeho žene, život odňal,

kým to Malomyselného s jeho dcérou,
Plnoustrachu, vyslobodil, aby z poznal,
čo všetko je možné smelým Božou vierou.
Dokázal to pán Srdnatý, hej, hrdina,
vít'az Boží! Pri pohľade na jeho čin
sám Kulhavý zatancuje, že hodina
slobody tu; pochybnosti zmizli s' a dym.

Ke sa títo mužovia tak hrdinsky dokázali oproti hradu Pochybovania a zabili obra Zúfalca, išli alej, až prišli po Lúbezné vrchy, kde sa Kresťan a Nádejny občerstvili rozmanitou krásou toho miesta. Aj oni sa oboznámili s tamojšími pastiermi, ktorí ich privítali ako predtým Kresťana na Lúbezné vrchy. Ke videli pastieri, že taký veľký zástup ide za pánom Srdnatým, lebo ináč s ním boli dobre známi, povedali mu: "Milý pane, vy ste to kdesi zobrali znamenitú spoločnosť! Prosíme vás, kde ste ich všetkých ponachádzali?" Na to odpovedal pán

Srdnatý: "Je to najprv Kresťanka so svojou družinou, so svojimi synmi a so svojimi dcérami, ako čo sa nebeský voz drží svojej točny, a veslujú podľa kompasu od hriechu k milosti, ináč by neboli tu. Nasleduje starý Počestný, ktorý tiež putuje, i Kulhavý, ktorý, smiem povedať, je človek verného srdca a tak podobne i Slabomyselný, ktorý nechcel zaostať za ostatnými. Malomyselný, dobrý človek, nasleduje ako i jeho dcéra Plná-strachu. Či nás príjmete takto, a či máme ísť alej? Oznáňte nám, na čom sme!" Pastieri odpovedali: "To je vzácna spoločnosť. Ste nám vítaní; lebo my máme dobré veci pre slabých i pre silných. Náš Knieža má oko, ktoré vidí, čo sa deje najmenším z týchto (Mat. 25,40). Preto slabosť nesmie byť prekážkou, pre ktorú by nesmeli prijať." A tak ich zaviedli ku bráne paláca a tam im povedali: "Vojdite, pán Slabomyselný, vojdite, pán Kulhavý i pán Malomyselný i so svojou dcérou, pani Plnou-strachu. Týmto, pán Srdnatý," riekli pastieri ich vodcovi, "Menujeme podľa mena, pretože sú od všetkých najviac náchylní utiahnuť sa späť; ale čo sa vás týka a ostatných, ktorí sú silní, vám ponechávame obvyklú voľnosť." Na to povedal pán

Srdnatý: "Dnes vidím, že milosť žiari z vašej tvári, a že ste naozaj pastiermi môjho Pána, pretože ste ani plecom ani bokom neodstrčili týchto neduživých, ale že skôr ste posiali ich cestu do paláca kvetmi, ako ste mali (Ez. 34,21). Nuž tak vošli slabí a bezvládni, a pán Srdnatý a tí ostatní nasledovali. A ke si už boli posadali, pýtali sa pastieri najslabších: "Čo by ste si priali? Lebo - tak povedali - tu sa musí poskytnúť všetko, čo posilňuje slabých ako i to, čo je na výstrahu neukázneným." A tak im pripravili hostinu z ľahko stráviteľných vecí a príjemných ústam a pri tom výživných. Ke sa navečerali, odobrali sa na odpočinok, každý na svoje patričné miesto. Potom ráno, ke sa obliekli a občerstvili sa, pretože vrchy boly vysoké, a deň bol jasný, a pretože pastieri mali obyčaj ukázať pútnikom prv, než odišli, niektoré zvláštnosti, nuž pojali pastieri pútnikov von do poľa a najprv im ukázali to, čo predtým ukázali Kresťanovi. Potom ich viedli na niektoré nové miesta. Prvé také miesto bol vrch Divu, odkiaľ sa dívali a pozorovali nejakého človeka v istej vzdialenosti, ktorý slovom prenášal vrchy naokolo. Nuž pýtali sa pastierov, čo to znamená? A tak im povedali, že človek je synom istého pána Veľkomilostného o ktorom ste čítali v prvom diele správ o Ceste Kresťana (Str. 90). Je tam postavený na to, aby učil pútnikov, ako veriť alebo ako vierou odvaliť zo svojej cesty ťažkosti (Mar. 11,23-24), s ktorými by sa stretli. Vtedy povedal pán

Srdnatý: "Znám ho; je to človek nad mnohých." A zase ich zaviedli na iné miesto, zvané Vrch nevinnosti. Tam videli človeka, ktorý bol celý oblečený v bielom, a dvoch mužov, Predsudka a Zlomyselného, ktorý neprestajne hádzali na neho blato. Ale hľa, všetko blato, akékoľvek na neho hodili, o chvíľu odpadlo z neho, a jeho rúcho bolo zase také čisté, ako čo by nebolo nikdy bývali naň hodené blato. Pútnici sa pýtali: "Čo to znamená?" Pastieri odpovedali: "Človek sa volá Boží muž, a jeho rúcho ukazuje nevinnosť jeho života; ale, ako vidíte, blato sa nechce prichytiť jeho rúcha, a tak je

to s tým, ktorý naozaj žije nevinne na svete. Nech je to, kto chce, kto by chcel pošpiniť takého človeka, ustáva sa nadarmo, pretože Boh zanedlho vyvedie jeho nevinu na svetlo a jeho spravodlivosť ako poludnie" (Žalm 37,6). Potom ich zase pojali a zaviedli ich na Vrch dobročinnnej lásky, kde im ukázali človeka, ktorý mal pred sebou balík látky na zemi, z ktorej strihal kabáty a šaty pre chudobných, ktorí okolo neho stáli, ale z jeho balíka čiže z jeho návinu látky neubývalo. Vtedy sa pýtali: "Čo to ma byť?" "To vám má znázorniť," riekli pastieri, "že ten, kto má srdce, aby dal zo svojej práce chudobným, nebude tým chudobnejší. Ten, kto zvlažuje bude sám zvlažený (Prísl. 11,24, 25). A koláčom, ktorý dala tamtá vdova prorokov, nebudlo múky z jej galety" (1.Kráľ. 17,11-16). Zaviedli ich aj na miesto, kde videli nejakého Blázna a nejakého Nerozumného, ktorí umývali jakéhosi murína chcúc ho urobiť bielim. Ale čím viacej ho umývali, tým čiernejší bol. Nuž pýtali sa pastierov, čo to má znamenať? A tak im povedali, že to vždy tak bude s bezbožným človekom. Vraj všetky prostriedky, ktoré by niekto upotrebil, aby takému človekovi zadovážil dobré meno, budú na koniec slúžiť len na to, aby ho urobili tým ohavnejším. A tak to bolo s farizejmi, a tak to bude so všetkými pokrytcami. Vtedy povedala Milosrdná, žena Matúšova, Kresťanke, svojej matke: "Chcela by som, keby to bolo možné, vidieť tú dieru v tom vrchu, ktorá sa obyčajne volá postrannou cestou do pekla. (I. diel str. 88). Kresťanka to povedala pastierom, a tí išli ku dveriam na úbočí vrchu, otvorili ich a kázali Milosrdnej, aby načúvala chvíľu. A tak načúvala a počula kohosi hovoriť: "Nech je zlorečený môj otec, ktorý zdržal moje nohy späť od cesty pokoja a života!" Iný povedal: "Oj, aby som bol býval radšej roztrhaný na kusy, prv než som, aby som zachránil svoj život, stratil svoju dušu!" A zase iný povedal: "Keby mi bolo ešte raz žiť, oj, ako by som bol ochotný zaprieť sa, len aby som neprišiel na toto miesto!" Potom tam bolo, ako čo by sama zem vzdychla a triasla sa pod nohami mladej ženy, ktorá sa triasla od strachu. Celá zbledla a trasúci sa odišla a vravela: "Blahoslavený ten, a blahoslavená tá, ktorí sú vyslobodení od tohoto miesta"! Ke im už potom pastieri boli ukázali všetky tie veci, zaviedli ich späť do paláca a pohostili ich tým, čo mohol dom poskytnúť. Lež Milosrdná, mladá žena, ktorej bolo, ako to býva mladým ženám, zatúžila po niečom, čo tam videla, ale sa hanbila pýtať to. Preto sa jej pýtala jej svokra, čo jej je, pretože bola na pohľad, ako čo by jej nebolo dobre. Vtedy sa jej zdôverila Milosrdná a riekla: "Hore v jedálni visí zrkadlo, od ktorého nemôžeš odvrátiť svoju myseľ. Ak ho nedostanem, zdá sa mi, že sa mi zlé povodí." Na to povedala jej **matka**: "Spomeniem tvoju žiadosť pred pastiermi, a oni ti ho neodoprú." Ale ona namietala: "Ja sa hanbím, aby sa tí ľudia dozvedeli, že sa mi žiada." "Nie. moja dcéra," riekla Kresťanka, "to nie je hanba, ale cnosť žiadať si takú vec." A tak povedala

Milosrdná: "Tedy prosím, mama, opýtaj sa pastierov, či by ho boli ochotní predať." Ale to zrkadlo bolo aj jedno z tisíc. Lebo na jednej strane ukazovalo človekovi celkom verne jeho pravú tvárnosť (Jak. 1,23) a na druhej strane ukazovalo pravú tvár a pravú podobu samého Kniežat'a pútnikov (1.Kor. 13,12). Áno, hovoril som s tými, ktorí to môžu povedať a povedali, že videli ešte len i samú tú trňovú korunu na Jeho hlave a podívajúc sa do toho zrkadla. Videli v ňom aj diery na Jeho rukách, na Jeho nohách i na Jeho boku. Áno, zrkadlo má takú znamenitú vlastnosť, že Ho ukáže každému, kde si Ho niekto žiada vidieť, už či živého či mŕtveho, či na zemi či na nebi, či v stave Jeho poníženia a či v stave Jeho povýšenia, či ako prichádza trpieť a či ako prichádza kralovať. A tak odišla Kresťanka k pastierom osobitne (maná tých pastierov sú: Znalý, Skúsený, Bdelý a Úprimný) a povedala im: "Je tu jedna z mojich dcér, ktorej je, ako býva mladým ženám a ktorej, ako sa mi vidí, sa žiada niečoho, čo viedla v tomto dome, a myslí, že sa jej zle povodí, ak by ste jej to odopreli."

Skúsený: "Zavolajte ju, zavolajte! Istotne dostane, čím by sme jej mohli pomôcť." A tak ju zavolali a povedali jej: "Milosrdná, aká je to vec, ktorú by si chcela mať?" Začervenala sa a riekla: "To veľké zrkadlo, ktoré visí hore v jedálni." Na to odbehol Úprimný a doniesol ho, a dali jej ho s veľkou radosťou. Vtedy sklonila svoju hlavu, poakovala sa a povedala: "Po tomto znám, že som našla milosť vo vašich očiach." Dali aj ostatným mladým ženám veci, ktoré si žiadali, a ich mužom veľkú

pochvalu, za to, že sa pripojili pánu Srdnatému, aby zabili obra Zúfalstva a rozboreli jeho hrad Pochybovania. Kresťanke okolo krku dali pastieri nákrčník a tak to urobili aj jej štyrom dcéram, aj náušnice im vložili do uší a dali klenoty na ich čelá. Ke už potom chceli odtiaľ odísť, nechali ich ísť v pokoji. Lež nedali im tých určitých výstrah, ktoré predtým dali Kresťanovi a jeho spoločníkovi. Príčina bola tá, že títo mali Srdnatého za svojho vodcu, ktorý bol dobre oboznámený s vecami, a tak ich mohol vystríhať v príhodnejší čas, ke sa nebezpečenstvo práve blížilo. Kresťan a jeho spoločník práve zabudli na tie napomenutia, ke nastal čas, aby ich upotrebili. V tom tedy bola výhoda, ktorú mala táto družina pred tamtými. A tak odchádzali odtiaľ a bláhali si: "Hľa, ako príhodne sú rozostavené tie stanice na občerstvenie tých, ktorí sa vydali na púť! A ako nás všade bez námietok prijímajú ochotne, nás ktorým sa stal druhý život cieľom a domovom! Čo kde majú také novoty, dávajú nám ich, ke sme aj pútnici, mohli žiť radostný život, a podávajú nám aj také veci, ktoré, kamkoľvek ideme, svedčia o tom, že sme pútnici." Ke odišli od pastierov, skoro prišli na miesto, kde sa Kresťan zišiel s Odvráteným, ktorý býval v meste Odpadlícťva. Preto im ho pripomenul pán Srdnatý, ich vodca, a povedal: "Toto je to miesto, kde sa Kresťan zišiel s tým Odvráteným, ktorý niesol znamenie svojej vzbury na svojom chrbte. A o tom človekovi mám toľko čo povedať, že nechcel poslúchnuť nijakú radu, ale ke už raz započal padať, nijaké prehováranie ho nemohlo zastaviť. Ke prišiel na miesto, kde bol Kríža a Hrob, stretol sa s nejakým človekom, ktorý mu kázal, aby ta pozrel, ale on zaškrípал zubami a zadupal nohami a povedal, že je rozhodnutý vrátiť sa do svojho vlastného mesta. Prv ako prišiel ku bráne, zišiel sa s Evanjelistom, ktorý sa ponúkol, že položí na neho ruky, aby ho obrátil zase na cestu. Ale Odvrátený sa staval na odpor a urobiac mu mnoho na protiveň preskočil múr a unikol jeho ruke (Žid. 10,26-29). Potom išli alej a zrovna na tom mieste, kde predtým Málovierneho olúpili, stál nejaký človek s vytaseným mečom, a s tvárou celou zakrivenou. Pán Srdnatý sa ho opýtal: "Kto si tý?" Človek odpovedal a riekol: "Som Bojovník za pravdu. Som pútnik a idem do Nebeského mesta. Ako som tak išiel svojou cestou, napadli ma traja mužovia, ktorí mi predložili tri otázky: 1.Či sa chcem stať jedným z nich? 2.Alebo či sa chcem vrátiť späť ta, odkiaľ som prišiel? 3.Alebo či chcem zomrieť tu na mieste? Na prvú otázku som odpovedal, že som bol dlhý čas verným človekom, a že preto sa nedá očakávať, aby som hodil svoj los medzi zlodejmi (Prís. 1,10-14). Na to sa ma pýtali, čo odpoviem na druhú otázku? Povedal som im, že keby som sa nebol cítil nevoľný na mieste, odkiaľ som prišiel, nebol by som ho vôbec opustil. Ale ke som videl, že je vonkoncom nevhodné pre mňa a neprospešné, opustli som ho, a dal som prednosť tejto ceste. Konečne sa ma pýtali, čo poviem na tretiu otázku? Odpovedal som im, že môj život je o veľa drahší, než aby som ho len tak ľahkomyselne odhodil. Okrem toho - povedal som - vy nemáte nijakého práva dávať mi tieto veci na výber. Preto, ak by ste sa opovážili pustiť sa do mňa, bude to iba na vašu zkazu. Vtedy tí traja, Divokohlavý, Nerozvážny a Všetečný, sa rozbehli do mňa, a ja som sa tiež rozbehol do nich. A tak sme sa pustili do borby, jeden proti trom a borili sme sa asi tri hodiny. Ako vidíte, zanechali na mne stopy svojej vlády, a ja som tiež zanechal na nich stopy toho, čo ja vládzem. Len priam čo odišli. nazdám sa, že počuli, ako sa hovorí, dupot vášho koňa, a preto sa dali v nohy."

Srdnatý: "Ale to bol veľmi nerovný boj, traja proti jednému."

Bojovník za pravdu: "Tak je; ale či málo či viac nie je ničím pre toho, kto má pravdu na svojej strane. Keby sa vojsko táborom rozložilo proti mne - povedal ktosi - nebude sa báť moje srdce; keby povstala proti mne vojna, i v tom sa ja nadejem (Žalm 27,3). Krome toho - povedal - čítal som kdesi v akejsi správe, že jeden muž porazil vojsko. A koľko ich Samson pobil osľou čelúst'ou!" (Súd. 15,15).

Srdnatý. Vtedy povedal **vodca:** "Prečo si nezavolať, aby ti bol mohol niekto prísť na pomoc?"

Bojovník za pravdu: "Však som aj volal na svojho Kráľa, o ktorom som vedel, že počuje, a poskytne neviditeľnú pomoc, a to mi stačilo."

Srdnatý: "Statne si sa choval. Ukáž mi svoj meč!" A ukázal mu ho. Ke ho vzal do svojej ruky a díval sa naň chvíľu, povedal: "Hej, to je pravá jeruzalemská čepeľ!" (Iz, 1,3).

Bojovník za pravdu: "Tak je. Ak má niekto taký meč a ruku, ktorá ho zvládze, a k tomu i zručnosť ním narábať, môže sa ním odvážiť aj na anjela. Netreba sa mu báť, či vydrží, len ke vie, ako ním ťať. Jeho ostrie sa nikdy neotupí. Bude rúbať telo, kosti dušu i ducha i všetko" (Žid. 4,12. Ef. 6,12-17).

Srdnatý: "Lež ty si dlho bojoval; divím sa, že si neustal."

Bojovník za pravdu: "Bojoval som tak dlho, až môj meč priľnul ku mojej dlani, a ke už boli tak spojené, ako čo by meč bol vyrástol z môjho ramena, a ke krv rinula cez moje prsty, vtedy som bojoval najchrabrejšie" (2.Sam. 23,10).

Srdnatý: "Dobre si urobil; sprotivil si sa až do krvi bojujúc proti hriechu (Žid. 12,4). Zostaneš s nami; budeš s nami vchádzať i vychádzať, lebo mi sme tvoji spoločníci." Nuž pojali ho a umyli jeho rany a dali mu s toho, čo mali na občerstvenie pre neho. Potom išli alej. A ako tak išli, pretože sa pán Srdnatý v ňom kochal - Lebo on veľmi miloval takého človeka, ktorého poznal, že čo do chrabrosti je ako on - a pretože v jeho družine boli aj slabí a krehkí, vypytoval sa ho na mnohé a rôzne veci, a to najprv, odkiaľ, z ktorej zeme je?"

Bojovník za pravdu: "Som zo zeme tmy, lebo tam som sa narodil, a môj otec i moja mať sú ešte vždy tam."

Srdnatý: "Že zo zeme tmy? Či to neleží na tom istom brehu mora ako mesto Zkazy?"

Bojovník za pravdu: "Áno, tam je to. Lež čo ma pohlo, aby som sa vydal na púť, je toto: raz prišiel do nášho kraja nejaký pán Pravdomluvný a rozprával na okolo, čo vykonal Kresťan, ktorý odišiel z mesta Zkazy, totiž ako opustil svoju ženu i svoje deti a dal sa na pútnický život. Prišla o ňom aj hodnoverná správa o tom, ako zabil hada, ktorý bol vyšiel von, aby sa mu postavil na odpor na jeho ceste, a ako sa preboril ta, kam si bol umienil ísť. Hovorilo sa aj o tom, akého privítania sa mu dostalo vo všetkých uchýľištiach Jeho Pána, najmä ke išiel ku bráne Nebeského mesta. Lebo vraj tam, povedal človek, ho prijali so zvukom trúby, nejaká družina skvejúcich sa bytostí. Rozprával tiež, ako všetky zvony v meste zvonili od radosti nad jeho prijatím, a ako ho obliekli do zlatého rúcha. Rozprával aj mnoho iných vecí, o ktorých nebudem teraz hovoriť. Jedným slovom, človek rozprával takým spôsobom históriu o Kresťanovi a o jeho ceste, že v mojom srdci sa zapálil horiaci spech odísť za ním. ani ma nemohli zadržat' ani otec ani mať. A tak som odišiel od nich a dospel som takto aleko na svojej ceste."

Srdnatý: "Vošiel si cez bránu, či nie?"

Bojovník za pravdu: "Áno, áno, lebo ten istý človek nám povedal, že by všetko bolo márne, keby sme nezačali svojej ceste pri bráne."

Srdnatý: "Pozri," povedal vodca Kresťanke, "pútnictvo tvojho muža a to, čo ním získal, je rozhlásené široko-aleko."

Bojovník: "Čože? Toto je Kresťanova žena?"

Srdnatý: "Áno, je, a toto sú jej štyria synovia."

Bojovník: "Čo nepoviete! A či sú tiež pútnici?"

Srdnatý: "Je naozaj tak; nasledujú za ním."

Bojovník: "Oj, ako to blaží moje srdce! Dobrý človek ako sa bude radovať, ke uvidí tých, ktorí nechceli ísť s ním, predsa len vojsť po sebe do brán krásneho Nebeského mesta!"

Srdnatý: "Istotne mu to bude potešením. Lebo vedľa radostí, že tam vidí sám seba, bude mať tú istú radosť, že sa tam zide so svojou ženou a so svojimi deťmi."

Bojovník: "Lež, ke ste už pri veci, prosím, nech počujem vašu mienku o tom. Niektorí ľudia robia z toho otázku, či sa tam raz poznáme navzájom?"

Srdnatý: "Či myslia oni, že tam poznajú sami seba alebo že sa budú radovať, ke uvidia sami seba v blaženosti? A jestli myslia, že sa tam poznajú a že sa budú radovať, prečo by potom nemali poznať aj iných a tešiť sa ich šťastiu? A potom, keže príbuzenstvo je naším druhým ja, hoci terajší príbuzenský pomer tam bude zrušený, prečo by sa nemalo i tak rozumne usudzovať, že sa budeme viacej radovať, ke tam uvidíme svojich príbuzných, ako keby ich tam nebolo?"

Bojovník: "Nuž hej. Chápeš, ako myslíte o tejto veci. Či máte ešte nejakú otázku ohľad toho, ako som započal svoju púť?"

Srdnatý: "Mám. Či súhlasili s tým tvoj otec a tvoja matka, aby si sa stal pútnikom?"

Bojovník: "Ach, nie! Ale použili každý mysliteľný prostriedok, aby ma prehovorili zostať doma."

Srdnatý: "A čo mohli povedať proti tomu?"

Bojovník: "Vraveli, že je to záhaľčivý život a že keby som sám nemal sklonu k lenivosti a záhaľke, vraj nepomyslel by som na pútnictvo."

Srdnatý: "A čo hovorili ešte?"

Bojovník: "Hovorili, že je to nebezpečná cesta, áno, vraj najnebezpečnejšia na svete je tá cesta, ktorou idú pútnici."

Srdnatý: "A či tí povedali, v čom je tá cesta nebezpečná?"

Bojovník: "Áno, a to veľmi do podrobnosti."

Srdnatý: "Nože nám pomenuj niektoré z tých vecí!"

Bojovník: "Vraveli mi o bahne Zúfalstva, v ktorom sa Kresťan bez mála udusil; vraveli mi, že sú tam strelci so svojimi lučišťami, ktorí stoja na pohotove v Belzebúbovom hrade, hotoví zastrelit' tých, ktorí by klopali na Tesnú bránu žiadajúc o vstup. Vraveli mi aj o lese a o tmavých vrcholoch, a brehu Ťažkosti, o ľvoch aj o troch obroch, o Krvavom, o Hubáčovi a o Zabidobrom. Nad to vraveli, že v doline Pokorenia straší zúrivy nepriateľ, a že len-len čo Kresťana nepripravil o život. Okrem toho vraj musím ísť cez dolinou Tône smrti, kde sú tie príšery, kde je svetlo tmou, kde je cesta plná osídel, jám, pascí a smečiek. Vraveli mi aj o obrovi Zúfalcovi a o hrade Pochybovania a o záhube, ktorá tam stihla pútnikov. Potom vraj musím ísť cez začarované pole, ktoré je nebezpečné, a že po tom po všetkom prídem k rieke, cez ktorú nieto mosta, a že vraj rieka leží medzi mnou a medzi Nebeským mestom."

Srdnatý: "A či to bolo všetko?"

Bojovník: "Povedali mi, že pán Svetský mudrák tam číhal, aby niekoho zvedol. Taktiež vraveli, že Formalista a Pokrytec stále sa potulovali na ceste. Vraj i Scestný, Hovorka a Démas sa mi budú chcieť priblížiť, aby ma lapili, že ma Pochlebník chytí do svojej siete, alebo že zelenohlavým Nevedomcom sa opovážil ísť ku bráne, odkiaľ ho poslali späť do diery, ktorá je na úbočí vrchu, a tak postrannou cestou do pekla."

Srdnatý: "To už bolo naozaj dosť odobrať chuť a odvahu. A či už s tým potom zakončili?"

Bojovník: "Kdeže by! Hovorili mi tiež o mnohých, ktorí sa za dávnych čias boli pokúsili ísť tou cestou a ktorí aj išli veľký kus po nej, aby videli, či by tam nenašli niečoho zo slávy, o ktorej tak mnohí hovorili tak mnoho s časom na čas, a ako potom zase prišli späť a nadávali si do bláznov za to, že vôbec keby vykročili zo dverí, aby sa vydali na tú cestu, čo bolo zadosťučinením celej zemi. Aj menovali niektorých menom, ktorí to boli urobili, tak na pr. Spurného, Povoľného, Nedôveru, Bojazlivca, Odvrátenca a starého Neznaboha ako aj niektorých iných, z ktorých vraj niektorí boli odišli aleko, aby videli, či by našli niečo, ale vraj niektorý z nich nenašiel ani toľko dobrého na tej ceste, čo by vážilo jedno pierko."

Srdnatý: "Či povedali ešte niečo, aby ti odobrali chuť a odvahu?"

Bojovník: "Áno, povedali mi o nejakom pánu Bojkovi, ktorý bol tiež pútnikom, aká mu vraj bola tá cesta otupná, že nikdy nemal na nej ani len jednej hodiny bez nejakého nepohodlia, ako že aj pán Zúfalý skoro zomrel na nej hladom. Áno aj to, čo by som bol skoro zabudol, že sám Kresťan, o ktorom sa tak mnoho hovorilo, po všetkých dobrodružstvách za nebeskú korunu sa dozaista utopil v tej čiernej rieke a nikdy sa nedostal ani na krok alej akokoľvek sa to aj tajilo."

Srdnatý: "A či ti ani jedna z tých vecí nevzala odvahy?"

Bojovník: "Nie, to všetko sa mi zdalo ako nič."

Srdnatý: "A ako to bolo?"

Bojovník: "Ja som proste vždy veril tomu, čo hovoril Pravdomluvný, a to ma prenieslo ponad to

všetko."

Srdnatý: "Nuž to bolo tvoje víťazstvo, tvoja viera."

Bojovník: "Tak je. Ja som veril a preto som vyšiel, dostal som sa na cestu, premohol som všetkých, ktorí sa postavili proti mne, a vierou som dospel až sem."

17. V tom čase sa dostali až k Začarovanému poľu, kde vzduch už prirodzeným spôsobom robil človeka ospalým. A celé to pole bolo vonkoncom porastané krovím a trnám, krome čo tu a tam bolo nejaké podlubie, kde, ke si niekto sadne a zaspí tam, je vraj otázka, ako niektorí hovoria, či sa kedy ešte v tomto svete zobudí a vstane. A tedy išli tým lesom všetci spolu, a pán srdnatý išiel popredku, pretože bol vodcom, a pán Bojovník za pravdu išiel pozadku, ako stráž zo strachu, ak by náhodou nejaký nepriateľ alebo drak alebo obor alebo zlodej napadol ich zadný voj a narobil škody. Každý tam išiel s vytaseným mečom vo svojej ruke, lebo vedeli, že je to nebezpečné miesto. Aj sa posmeľovali navzájom tak, ako najlepšie vedeli. Pán Srdnatý rozkázal Slabomyseľnému, aby išiel hne za ním, a pán Malomyseľný bol pod dohľadom pána Bojovníka. No, ešte neboli ušli aleko, len ke ich všetkých razom obklúčila hustá hmla a veľká mrákota, takže za dlhú chvíľu sotva mohli vidieť jeden druhého a preto museli nejaký čas hmatať, lebo neišli videním (2.Kor. 5,7). Ale teraz pomyslíte, ke sa tam i tomu najlepšiemu zle išlo, čím horšie sa potom išlo ženám a deťom, ktoré mali i nohy i srdce nežné. No, stalo sa, že povzbudzujúcimi slovami toho, ktorý viedol v čele, ako i toho, ktorý ich chránil v zade, podarilo sa im dosti dobre prejsť. Cesta bola i preto veľmi obťažná, že tam bolo blato, a bolo klzko. Ani tam nebolo na celom tom kuse nijakého hostinca ani domu s nejakými potravinami, aby sa tam bolo mohlo čo slabšie občerstviť, a preto tam bolo stonanie, hučanie a vzdychanie; kým sa jeden prevalil cez nejaký ker, iný viazol pevne v blate, a čo do detí, tu jedno stratilo svoju topánku v blate, tu zase druhé kričalo, že spadlo; iné volalo: "Há, kde si?" A zase iné si žalovalo: "Ker ma drží tak mocne, že sa mi zdá, že sa z neho nedostanem." Potom prišli k nejakej Besiedke, teplej, sľubujúcej pútnikom občerstvenie, lebo hore nad hlavou bola pekne pospletaná, ozdobená zeleňou, vystrojená lavicami a sediskami; bola v nej aj mäkká pohovka, do ktorej sa mohli unavení pohodlne usadiť. To bolo, ke sa všetko dobre uvážilo, veľmi zvodné, lebo pútnici už začínali byť unavení od zlej cesty. Ale nebolo medzi nimi ani jedného, ktorý by bol čo len pohybom naznačil, že by tam chcel zastať, ba na toľko som mohol pozorovať, na toľko stále bedlivo pozorovali na radu svojho vodcu, a on ich zase tak verne upozorňoval na nebezpečenstvá a na povahu tých nebezpečenstiev, ke boli pri nich, že obyčajne, ke im bolo najbližšie, vtedy najlepšie zobrali každý svojho ducha a posilňovali sa navzájom zaprieť telo. Tá besiedka sa menovala Priateľkou leňochov, a zbudovaná bola nato, aby, keby bolo možné, zväbila niektorého pútnika, aby si sa ta išiel odpočinúť, ke bol unavený. Potom som videl vo svojom sne, že tak išli alej tým pustým krajom, až prišli na miesto, na ktorom mohol človek ľahko stratiť svoju cestu. Nuž pravda za svetla by ich vodca bol mohol veľmi ľahko povedať, ako vyhnúť nepravým cestám, avšak vo tme bol prinútený zastať; no, vo svojom vačku mal lampu, v ktorej boli zaznamenané všetky cesty, ktoré viedli do Nebeského mesta alebo ktoré viedli od neho. Preto zakresal a spravil svetlo, lebo on nejde nikam bez kresiva a tak sa pozrel do svojej knihy či do svojej mapy, ktorá mu kázala, aby bol opatrný na tomto mieste a aby sa pustil cestou po pravej ruke. A jestli by nebol býval taký opatrný pozrieť sa do svojej mapy, pravdepodobne by sa tam boli všetci udusili v tom blate, lebo len kúsok pred nimi, a to ešte na konci najpeknejšej cesty, bola jama, nikto nevie, ako hlboká, plná samého blata, nárokom tam spravená nato, aby tam zahynuli pútnici. Vtedy som myslel u seba, že ako je potrebné, aby každý, kto ide na púť, mal takú lampu so sebou, aby mohol pozrieť, ke musí kedy zastať, ktorú cestu má voliť. A tak išli tým začareným krajom, až prišli na miesto, kde je iná besiedka, ktorá bola vystavená vedľa Kráľovskej cesty. V besiedke ležali dvaja mužovia, ktorých mená boli: Nepozorný a Odvážlivý. Tí prišli na svojej púti až sem. Lež tu, súc unavení od cesty, si sadli odpočinúť si a zaspali. Ke ich uvideli títo pútnici, zastali a krútili hlavami, lebo vedeli, že

pútnici sa nachodia v poľutovaniahodnom položení. Potom sa radili, čo robiť, či majú ísť alej a nechať ich spať a či pristúpiť k nim a pokúsiť sa ich zobudiť. Usúdili, že pôjdu za nimi a zobudia ich, totiž ak budú môcť, ale opatrne majú sa na pozore, aby tam sami nesadli ani neprijali pohodlia, ktoré ponúkala besiedka. A tak vošli a hovorili mužom a volali každého po mene, lebo tak sa vidí, že vodca ich znal; "Zaplatím vám, ke dostanem peniaze." Na to pokrútil vodca hlavou. "Ja budem bojovať tak dlho, dokiaľ len budem môcť držať svoj meč vo svojej ruke," povedal druhý. Na to sa zasmialo ktorési s detí. Vtedy sa pýtala

Krešćanka: "Čo to má znamenať?" Vodca povedal: "Hovoria zo sna. Bite ich, mláťte ich alebo už robte s nimi čokoľvek, oni vám budú takto odpovedať, alebo ako jeden z nich odpovedal zo starých čias, ke dobíjali na neho vlny mora, a on spal ako niekto na stožiari lodi, a vavel: "Nabili ma, a nebolelo ma; natľkli ma, a necítil som. Ke sa prebudím, urobím znova, pojdem to zase hľadať" (Prísl. 23, 35). Viete, že ke ľudia hovoria zo spánku, povedia hocičo, ale ich slová nie sú riadené ani vierou ani rozumom. V ich reči nieje súvislosti, ako predtým nebolo súvislosti medzi ich pútnictvom a ich sadnutím si tu. To je pri tom to zlé, že ke sa Nepozorný raz vydá na púť, je to dvadsať ku jednému, že tak pochodí. Lebo toto začarované pole je jedným z posledných prostriedkov nepriateľových, ktoré má na záhubu pútnikov. Preto je, ako vidíte, rozložené skoro na konci cesty, a preto je pre nás tým nebezpečnejšie. Lebo, tak rozumie nepriateľ, kedy si vraj títo blázni budú viac žiadať sadnúť si, ako ke sú unavení?! A kedy by mohli byť skôr unavení, ako ke bezmála na konci svojej cesty?! Tedy hovorím, že Začarované pole je umiestené tak blízko Zeme Beulah (Iz. 62, 4) a tak blízko ich behu o závod (1.Kor. 9,24-27). Preto nech pútnici majú na seba pozor, aby sa im neprihodilo to, čo sa prihodilo týmto, ktorí, ako vidíte, zaspali, a nikto ich nemôže zobudiť." Vtedy pútnici trasúc sa od strachu žiadali si ísť alej, len prosili svojho sprievodcu, žeby zažal svetlo, aby mohli ísť ostatok svojej cesty pri pomoci svetla sviece (Žalm 119,105). A tak zakresal a zažal, a pri pomoci toho svetla prešli ostatok tej cesty, hoci bola tma veľmi veľká (2.Petra 1,19). Ale deti začali byť veľmi unavené a hlasne volali na toho, ktorý miluje pútnikov, žeby im urobil ich cestu príjemnejšiu. Takým činom popošli kúsok alej, len ke razom povstal vietor, ktorý rozohnal hmlu, a tak bol vzduch čistejší. No, neboli ešte vždy na konci Začarovaného poľa, len že mohli lepšie vidieť jeden druhého cestou, ktorou mali kráčať. A ke už boli bezmála na konci toho poľa, spozorovali, že kúsok pred nimi bolo počuť nejaký slávnostný hovor nejakého človeka, ktorý mal čosi veľmi vážne na srdci. A ke išli alej a hľadeli pred seba, tu hľa, videli, ako mysleli, nejakého človeka kľačať na kolenách s rukami a očami pozdvihnutými hore, ktorý, ako sa im zdalo, hovoril veľmi vážne komusi nad sebou. Išli bližšie k nemu, ale nemohli dopočuť, čo hovoril. A tak išli tichúčko, až vykonal svoje. Ke dokončil, povstal a začal bežať smerom do Nebeského mesta. Vtedy volal za ním pán Srdnatý a vavel: "Hoho, priateľu, počkajte, pôjdeme spolu, ak idete, ako myslím, že idete, do Nebeského mesta." Človek zastal, a oni prišli k nemu. Ale hne ako ho uvidel pán Počestný, povedal, že vraj zná človeka. Na to sa ho opýtal **Bojovník za pravdu:** "Prosím vás, kto je to?" "Je to jeden z tých", povedal, "ktorý prišiel z toho kraja, kde som ja býval. Jeho meno je Stály. Je to určite pravý a dobrý pútnik." A tak sa zišli, a tu hne povedal Stály starému Počestnému: "Oho, otče Počestný, vy ste tu?" Na to ten odpovedal: "Zaiste som tu tak iste ako vy." "Teším sa tomu zo srdca", riekol Stály, "že som vás našiel na tejto ceste." "Zrovna tak sa tomu teším i ja, že som vás uvidel na kolenách," odvetil Počestný. Na tie slová zrumenel Stály a povedal. "Akože, či ste ma videli?" "Áno, videl" povedal, "a zo srdca som sa tešil pri tom pohľade." "A čože ste si mysleli pri tom?" pýtal sa Stály. "Čo som si myslel," povedal starý Počestný, "čo som si mal myslieť? Pomyslel som si, že máme čestného človeka na ceste, a že preto pomaly budeme mať jeho spoločnosť." "Ak ste sa nemýlili, aký budem šťastný! Ale ak nie som taký, aký mám byť, následky sám ponesiem." "To je pravda," povedal tamten, "ale vaša obava mi potvrdzuje, že veci medzi Kniežat'om pútnikov a medzi vašou sú v poriadku, lebo On hovorí: "Blahoslavený človek, ktorý sa vždycky strachuje" (Prísl. 28, 14).

Bojovník: "Lež dobre, brat, povedzte nám, prosím vás, čo bolo toho príčinou, že ste boli teraz na kolenách? Či vás azda zaväzovala nejaká zvláštna milosť, ktorá vám bola preukázaná? a či ako?"

Stály: "Nuž sme, ako vidíte, na začerenej pôde, a ako som tak išiel, rozmýšľal som sám u seba, aká je to reku nebezpečná cesta na tomto mieste, a ako mnohí, ktorí dospeli tak aleko na svojej púti, boli tu zastavení a zahubení. Rozmýšľal som aj o spôsobe smrti, akým toto miesto hubí ľudí. Tí, ktorí tu zomierajú, nezomierajú nijakou násilnou smrťou. Smrť, ktorou takí ľudia zomierajú, nie je pre nich bolestnou. Lebo ten, kto odchádza v spánku, začína cestu ochotne s radosťou. Ba takí ľudia sa ochotne oddávajú jej spavej chorobe." Počestný. Tu ho prerušil pán Počestný a opýtal sa ho, či videl tých dvoch mužov spať v tej besiedke?

Stály: "Ba hej, hej; videl som Nepozorného a Oповázlivca, a na koľko viem, budú tam ležať, dokiaľ nezhytnú (Prísl. 10,7). Lež nechajte ma pokračovať. Ako som tak rozmýšľal, ako som povedal, prišla ku mne nejaká veľmi ustrojená osoba, cele smelá, ktorá sa mi predstavila a ponúkla mi tri veci: svoje telo, svoj mešec a svoju lož. A aby som povedal pravdu, bol som aj unavený aj ospalý a tiež chudobný ako kostolná myš. A to asi tá striga vedela. Nuž odbil som ju raz i dva, ale ona to pustila pomimo a usmievala sa. Tu som sa začal hnevať; ale ona vôbec nedbala na to. Tu začala znova ponúkať a povedala, že ak sa jej dám viesť, urobí ma vraj veľkým a šťastným, lebo riekla: "Ja som paňou sveta a mnou stávajú sa mužovia šťastnými." Vtedy som sa opýtal na jej meno, a povedala mi, že ona je pani Bublina. To ma ešte viac odpudilo od nej. Ale ona len vždy išla za mnou so svojím kúzlom. Tu som ja, ako vidíte, hodil na kolená a so zdvihnutými rukami a s krikom som sa modlil tomu, ktorý zaslúbil, že pomôže (Žalm 50,15). A práve ke ste vy prišli, odišla tá pani a išla svojou cestou. A ja som znova a znova akoval za toto svoje veľké vyslobodenie, lebo som pevne presvedčený o tom, že nezamýšľa ničoho dobrého, lež skôr chcela ma zastaviť na mojej ceste."

Počestný: "O tom niet pochyby, že jej úmysly boli zlé. Lež počkajte, ke už hovoríte o nej, mne sa zdá, že som ju bu niekde videl alebo som niečo čítal o nej."

Stály: "Možno, že bolo oboje."

Počestný: "Pani Bublina! Či nie je ona vysoká, pekného vzozrenia pani? Trochu počernej pleti?"

Stály: "Dobre hovoríte; uhádli ste; zrovna taká je."

Počestný: "Či nehovorí veľmi sladko a či sa neusmieva vše, ke dokončí nejakú vetu?"

Stály: "Zase ste uhádli, lebo zrovna tak to robí."

Počestný: "Či nenesí veľkého mešca po svojom boku, a či nesahá často svojou rukou do neho a neprehmatáva svojich peňazí, ako čo by to boli rozkošou jej duše?"

Stály: "Je to akurátne tak. Keby tu bola stála celú tú chvíľu, neboli by ste mohli lepšie ju vylíčiť ani lepšie opísať jej tvár."

Počestný: "Vtedy ten, kto namaloval ten obraz, bol dobrým maliarom, a ten, ktorý o nej písal, napísal pravdu."

Srdnatý: "Tá žena je čarodejnica, a deje sa to jej čarmi, že je toto miesto začarené. Ktokoľvek zloží svoju hlavu do jej lona, mohol ju znova tak vložiť na klát, nad ktorým visí sekera. A ktokoľvek hľadá na jej krásu, toho považujú za nepriateľa Božieho. (Jak. 4,4. 1.Jána 2,15). Ona je to, ktorá dodáva lesku a moci tým, ktorí sú nepriateľmi pútnikov. Áno, ona je to, ktorá uplatila už mnohých pútnikov, aby zanechali svoj pútnický život. Je to veľká klebetnica; ona je vždycky i so svojimi dcérami tomu alebo inému pútnikovi za päťami hne vychvaľujúc hne ponúkajúc prednosti tohoto života. Je to smelá a nestudnatá žena. Hovoriť bude s ktorýmkoľvek mužom. Vždycky sa vysmieva chudobným pútnikom, ale veľmi vychvaľuje bohatých. Ke sa kde-tu nájde nejaký chytrák, ktorý niekde získal peniaze, bude pochvalne o ňom hovoriť z domu do domu. Má rada hostiny a bohatý stôl. Vždy by ste ju našli sedieť už či pri jednom plnom stole či pri druhom. Na niektorých miestach pustila o sebe povest', že je bohyňa, a preto sa jej niektorí klaňajú. Má svoje časy a verejné miesta, kde robí svoje podvody a bude vám hovoriť a tvrdiť to, že nikto nemôže preukázať dobrého, ktoré by sa mohlo porovnať tomu, ktoré

má ona. Sľubuje, že bude bývať s deťmi, ak ju len budú mať rady a budú si ju vážiť. Na niektorých miestach a niektorým osobám bude vyhadzovať zo svojho mešca zlato ako prachu. Má to rada, ke ju ľudia vyhľadávajú a hovoria dobre o nej a rada líha mužom do lona. Nikdy neustáva vychvaľovať svoj tovar a najradšej má tých, ktorí o nej najlepšie zmýšľajú. Niektorým sľúbi aj korunu a kráľovstvo, len ke prijmú jej radu. A predsa mnohých priviedla pod štranok a desaťtisíkrát viacerých do pekla."

Stály: "Ó," povedal Stály, "aká milosť je to, že som sa jej mohol ubrániť! Lebo kam by ma bola mohla stiahnuť!"

Srdnatý: "Že kam, to vie len sám Boh. Ale istotne by vás bola zavliekla do mnohých bláznivých a škodlivých žiadostí, ktoré ponorujú ľudí do skazy a do zatratenia!" (1.Tim. 6,9). Bola to ona, ktorá pohla Absolóna proti jeho otcovi a Jeroboáma proti jeho pánovi; ona to bola, ktorá zviedla Judáša, aby predal svojho Pána, a ktorá nahovorila Démasa, aby zanechal zbožný život pútnika. Nikto by nevedel vypovedať všetku tú škodu, ktorú robí. Robí roztržky medzi vládarmi a poddanými, medzi rodičmi a medzi deťmi, medzi susedom a susedom, medzi mužom a medzi ženou a medzi človekom a ním samým, medzi telom a medzi duchom. A preto, náš dobrý pán Stály, bude, ako je vaše meno, a ke vykonáte všetko, stojte!" (1.Kor. 15,58). Pri tom rozhovore bola medzi pútnikmi zmes radosti a trasenia sa od strachu, ale na koniec vypukli v spev a spievali:

Koľko nebezpečí stojí v ceste
Pútnikovi! Koľko vrahov ešte!
Koľko možností tam vždycky z hrešiť!
(No, Ty, Bože, vieš to všetko múdre riešiť!)
Niektorý sa plytkej báli jamy,
potom v blate sa hen pováľali;
niektorí sa báli trochu tepla,
potom do horúceho sa vrhli pekla.
Ty, ó, Bože, ve ma svojím Duchom;
Ty ma odej čistým, svätým rúchom;
cestou daj mi kráčať, Tvojou, svätou,
aby som raz vojsť smel periel bránou zlatou.

18. Potom som hľadel, až prišli do Zeme Beulah, kde svieti slnce vodne-vnoci. Tam, pretože boli unavení, položili sa na chvíľu, aby si odpočinuli. A pretože tá zem patrila pútnikom, a že záhrady a vinice, ktoré tam boli, patrili Kráľovi Nebeskej zeme, preto im bolo dovolené použiť z toho ktorékoľvek. No, skoro sa tam zotavili, lebo zvony tak zvonili, a trúby neprestajne tak ľúbežne trúbili, že nemohli alej spať, a predsa sa tak občerstvili, ako čo by boli kto vie ako pevne spali. Tu tiež tí, ktorí chodili po uliciach, stále volali: "Zase noví pútnici prišli do mesta!" A iný zase odpovedal: "A koľko ich prešlo cez vodu, a dnes ich vpustili do zlatých brán!" A zase iní volali: "Práve teraz prišlo legion skvejúcich sa bytosti do mesta, z čoho vieme, že je ešte viac pútnikov na ceste, lebo sem ich chodia čakať a potešiť ich po všetkých ich strastiach. Vtedy vstali pútnici a prechádzali sa sem i ta. Ale oj, ako boli ich uši teraz naplnené nebeskými hlasy, a ako sa tu ich oči kochali v nebeských videniach! V tejto zemi už nepočuli ničoho, nevideli ničoho, necítili ničoho, nevoňali ničoho, nechutnali ničoho, čo by bolo bývalo protivné ich žalúdku alebo ich mysli. Len ke ochutnali vodu rieky, cez ktorú im bolo ísť, zdalo sa im, že má trochu pri horkú chuť pre ich asno, ale potom, ke ju prehltli, ukázalo sa, že je sladšia. Na tom mieste viedli záznam mien pútnikov z dávnych čias ako aj záznam ich slávnych skutkov, ktoré vykonali. Mnoho sa tam tiež hovorilo o tom, aká bola rieka

rozvodnená, ke niektorí prechádzali cez ňu, a zase ako bola opadla, ke išli cez ňu iní. Niektorým bola istým spôsobom zrovna vyschla, kým pre iných sa prelievala cez brehy. Na tom mieste chodievali deti toho mesta do Kráľových záhrad a trhali kytice pre pútnikov a donášali im ich s veľkou láskou. Tam rástol aj gáfor, levanduľa a šafran, kalmus a škorica so všetkými druhy kadivových stromov, myrhy a áloe so všetkými najprednejšími koreninami. Vôňou tých vecí boly naplnené izby pútnikov, kým tam boli, a nimi boly pomazané aj ich telá pripraviť ich na prechod cez rieku, ke prišiel na to určitý čas. A ako tam tak ležali a čakali na tú šťastnú hodinu, razom povstal ruch v meste, že prišla pošta z Nebeského mesta so správou veľkého významu pre Kresťanku, ženu pútnika Kresťana. A dopytovali sa na ňu, až i našli dom, v ktorom bola, a posol jej odovzdal písmo. Jeho obsah bol: "Daj Boh šťastia, dobrá ženo! Donášam ti novinu, že pán ťa volá a očakáva, že behom desať dní postavíš sa pred Neho v rúchu nesmrteľnosti." Ke jej prečítal list, podal jej hne aj hodnoverný dôkaz toho, že je pravým poslom a že prišiel nato, aby ju vyzval, aby sa poponáhľala a išla. Tým dôkazom bol šíp s hrotom, zaostreným láskou, ktorý ľahučko vpustil do jej srdca, a ktorý postupne tak účinkoval v nej, že musela odísť na určený čas. Ke videla Kresťanka, že prišla jej chvíľa, a že ona bola prvá z jej družiny, ktorá mala ísť na druhú stranu, dala si zavolať pána Srdnatého, svojho, a povedala mu, ako sa majú veci. Povedal jej, že sa zo srdca teší tej správe, a že by sa tešil, keby bol posol prišiel pre neho. Vtedy ho žiadala, že by poradil, ako by sa všetky veci maly pripraviť pre jej cestu. A tak jej povedal, že to musí byť tak a tak, a my vraj, ktorí prežijeme, odprevadíme ťa ku rieke. Potom si dala zavolať svoje deti a dala im svoje požehnanie a povedala im, že ešte číta s potešením znamenie, ktoré bolo dané na čelá, a že sa teší tomu, že ich tam vidí u seba, a že zachovali svoje rúcho také biele. Na koniec poručila chudobným to málo, čo mala, nakázala svojim synom a svojim dcéram, aby boli hotoví, keby zase prišiel posol aj pre nich. Ke to povedala svojmu vodcovi i svojim deťom, dala si zavolať pána Bojovníka za pravdu a povedala mu: "Pane, vy ste sa na každom mieste dokázali ako človek verného srdca; bute verný až do smrti, a môj Kráľ vám dá korunu života! (Zjav. 2,10). Prosila by som vás, žeby ste mali pozor obrátený na moje deti. A keby ste ich voľakedy videli zamdlievať, potešujte ich, lebo moje dcéry, ženy mojich synov, boli verné, a splnenie zaslúbenia, ktoré je na nich, bude ich konečným údelom." Ale pánu Stálemu dala prsteň. Potom si dala zavolať starého pána Počestného a povedala o ňom: "Hľa, pravý Izraelita, v ktorom niet falše." Na to povedal on: "Prajem vám krásny deň, ke budete odchádzať na vrch Sion, a budem sa tešiť, ke vás uvidím ísť cez rieku suchou nohou." Ale ona odpovedala: "Už či suchou či mokrou, len už túžim, aby som bola preč. Lebo nech už je akékoľvek počasie na mojej ceste, budem mať dost času, ke už budem tam, sadnúť si a odpočívať a usušiť sa." V tom vošiel dnu i dobrý človek pán Kulhavý vidieť ju. Tomu povedala: "Vy máte povždy s vakou pamätať na svoje vyslobodenie z ruky obra Zúfalca a z hradu Pochybovania. Účinok tej milosti je, že ste sa bezpečne dostali až sem. Bdejte a odhote strachy, bute triezvy a nadejte sa až do konca!" (1.Petra 1,13). Potom povedala pánu Slabomyseľnému: "Vy ste boli vyslobodený z hrdla obra Zabidobrého, aby ste žili vo svetle toho Živého na veky vekov a uvideli Kráľa s potešením. Len vám radím, aby ste sa pokajali za svojej náklonnosti báť sa a pochybovať o Jeho dobrote, prv ako pošle po vás, aby ste raz, ke príde, nemuseli stáť pred Ním pre tú vadu s hanbou." Tak sa blížil deň, ke Kresťanka musela odísť. A tak bola cesta plná ľudí, ktorí ju chceli vidieť, ako sa berie svojou cestou. Ale hľa, všetky brehy za riekou boli plné koní a vozov, ktoré boli prišli s hora, aby ju doprevadili ku bráne toho Nebeského mesta. A tak išla v pred a vošla do rieky a kývala rukou na rozlúčku tým, ktorí ju doprevádzali ku rieke. Posledné slovo, ktoré tu od nej počuli, bolo: "Idem, Pane, aby som bola s Tebou a dobrorečila Ti." Potom sa navrátili jej deti a jej priatelia na svoje miesto, lebo tí, ktorí čakali na Kresťanku, ju odniesli spred ich zrakov, takže jej už viacej nevideli. A tak išla, hlásila sa a vošla do brány so všetkými obradmi radosti, ako to bol pred ňou urobil Kresťan, jej muž. Pri jej odchode plakali jej deti, ale pán Srdnatý a pán Bojovník hrali na krásne naladenom cimbale a na harfe od radosti. A tak potom išli každý na svoje miesto. Behom času zase prišiel posol do mesta a teraz mal do

činenia s pánom Kulhavým. Dopýtal sa na neho a povedal mu: "Prišiel som k tebe v mene Toho, ktorého si miloval a nasledoval, hoci aj o barlách. A moje posolstvo je, aby som ti povedal, že ťa očakáva pri svojom stole, aby si s Ním večeral v Jeho kráľovstve, hne prvý deň po Veľkej noci. Preto sa priprav na svoju cestu." Potom mu dal aj dôkaz toho, že je pravý posol, a povedal: "Rozbil som tvoju zlatú čašu a roztrhal som tvoj strieborný povraz" (Kaz. 12,6). Ke dostal takú správu, povolal si svojich druhov pútnikov a povedal im: "Pán poslal po mňa, a Boh istotne i vás navštívi." Na to žiadal pána Bojovníka, žeby napísal jeho poslednú vôľu. Ale preto, že nemal ničoho, čo poručiť tým, ktorí ho mali prežiť, iba svoje barly a svoje dobré priania, takto povedal: "Tieto barly porúčam svojmu synovi, ktorý má kráčať v mojich šľapajach, so sto vreľými prianiami, aby sa lepšie dokázal, ako som sa dokázal ja." Potom ke poakoval pánu Srdnatému za jeho sprievod a za jeho láskavosť, ta sa dal na cestu. Ke prišiel na pokraj rieky, povedal: "Teraz už nebudem potrebovať tieto barly, keže hen na druhej strane sú vozy a kone, aby ma odviezli." Posledné slová, ktoré počuli od neho boli: "Vitaj, život!" A tak pošiel svojou cestou. Potom doniesli zvesť pánu Slabomyseľnému, že posol zatrúbil na svoj roh pri dverách jeho izby. Na to vošiel do izby a povedal mu: "Prišiel som ti povedať, že ťa tvoj Pán potrebuje, a že za veľmi krátky čas máš vidieť Jeho tvár v sláve, A toto vezmi za dôkaz pravdivosti môjho posolstva: "Zatmia sa tie, ktoré vyzerajú z okien" (Kaz. 12,3). Vtedy povolal pán Slabomyseľný svojich priateľov a povedal im, akú správu dostal i aký dôkaz pravdivosti toho posolstva. A povedal: "Keže nemám ničoho čo poručiť, nikomu, načo mám robiť testament? Čo do mojej slabej mysli, tú zanechám tu, lebo tej už nebudem potrebovať na mieste, kam idem, ani to nie je hodno, aby som to zanechal hoci aj tomu najchudobnejšiemu pútnikovi. Preto, ke odídem, žiadam si, aby ste to vy, pán Bojovník, pochovali na hnojisku." Ke to vykonal, a ke prišiel deň, ktorého mal odísť, vošiel do rieky ako ostatní. Jeho posledné slová boli: "Vytrvať, viera a trpezlivosť!" A tak prešiel na druhú stranu. Po mnohých dňoch prišlo pozvanie pre pána Malomyseľného, lebo prišiel posol a doniesol mu toto posolstvo: "Trasúci sa človeče, títo tu ťa prišli vyzvať, aby si bol hotový byť so svojím Kráľom nasledujúci deň Pánov, aby si pokrikoval od radosti za svoje vyslobodenie od všetkých svojich pochybností. A aby si videl, že moje posolstvo je pravé," povedal posol, "prijmi tento dôkaz." A tak mu podal kobyľku, aby mu bola bremenom. (Kaz. 12,5). Ke počula dcéra pána Malomyseľného, ktorej meno bolo Plná-strachu, čo sa stalo, povedala, že pôjde so svojím otcom. Vtedy povedal pán Malomyseľný svojim priateľom: "Vy viete, čo sme boli, ja a moja dcéra, a koľko a akých nesnádzi sme narobili v každej spoločnosti. Mojou a mojej dcéry vôľou je, aby našej malomyseľnosti a otrockej bázne nedostal nikdy niktorý človek odo nášho obchodu až naveky. Lebo je viem, že po mojej smrti sa budú ponúkať iným. Lebo, aby som vám povedal otvorene, sú to duchovia, ktorých sme pohostinský prijali hne na začiatku, ke sme sa vydali na púť, a potom sme ich už nemohli nikdy striasť. Tí budú chodiť naokolo a hľadať, aby im pútnici poskytnú pohostinstvo; ale kvôli vám a pamätajúc na vás zavrite pred nimi dvere!" Ke prišiel pre nich čas odchodu, odišli na pokraj rieky. Posledné slová pána Malomyseľného boli: "Noc, dobre sa maj; vítaj deň!" Jeho dcéra išla vzdychajúc cez rieku, ale nikto nemohol rozumieť, čo povedala. Potom po nejakom čase prišiel posol do mesta, ktorý sa pýtal po pánu Počestnom. Tak prišiel k nemu do domu, v ktorom bol, a odovzdal jeho rukám tieto riadky: "Nariauje sa ti, aby si od dneška za sedem nocí bol hotový postaviť sa pred svojho Pána v dome Jeho Otca, a na dôkaz, že moje posolstvo je práve: "Mlčiac budú sa krčiť všetky dcéry veselého spevu" (Kaz. 12,4). Vtedy povolal pán Počestný svojich priateľov a povedal im: "Ja zomriem, ale nezanechám nijakého testamentu. Čo do mojej počestnosti, tá pôjde so mnou. Nech to povedia tomu, ktorý príde po mne." Ke prišiel deň, ktorého mal odísť, pripravil sa na prechod cez rieku. No, toho času bola rieka rozvodená a na niektorých miestach liali sa vody ponad jej brehy. Ale pán Počestný ešte za živa hovoril s nejakým svojím priateľom, ktorý sa volal Dobré-svedomie, a povedal mu, aby ta prišiel za ním, čo ten aj urobil a podal mu ruku a tak mu pomohol na druhú stranu. Posledné slová pána Počestného boli: "Milosť kraľuje," a s tým opustil tento svet. Potom sa rozniesla správa, že pán

Bojovník za pravdu dostal rozkaz od istého posla ako tí druhí, a že rozkaz bol pravdivý, za to dostal tento dôkaz: "Jeho vedierce sa rozbilo nad prameňom" (Kaz. 12,6). Ke tomu vyrozumel, zavolať si svojich priateľov a povedal im to. A potom dodal: "Idem do domu svojho Otca. A hoci len s veľkými ťažkosťami som sa dostal sem, neľutujem všetkého toho strádania, ktoré som musel podstúpiť za to, aby som dospel sem, kde som. Svoj meč oddávam tomu, ktorý nastúpi na moje miesto na mojej púti, a svoju odvahu a zručnosť tomu, ktorý ju môže dostať. Svoje znaky a svoje jazvy odnášam so sebou, aby mi boli svedkami, že som bojoval Jeho boje, boje Toho, ktorý teraz bude mojím odplatiteľom." Ke prišiel deň, ktorého musel odísť odtiaľto, mnohí ho odprevádzali k rieke, a keď už vchádzal do nej, povedal: "Smrť, kde je tvoj osteň?" A keď zostupoval hlbšie, dodal: "Kde, peklo, tvoje víťazstvo?" (1.Kor. 15,55). A tak prešiel, a vítajúc ho všetky trúby zvučali mu na počesť na druhej strane. Na koniec prišlo vyznanie pre pána Stáleho (To bol ten pán Stály, ktorého tí ostatní pútnici boli našli na jeho kolenách na Začarenom poli), lebo posol ho doniesol otvorené a tak mu ho doručil. Jeho obsah bol ten, že sa musí pripraviť pre zmenu života, pretože jeho Pán už nechce, aby bol ešte alej tak alek od Neho. Nad tým sa zamyslel pán Stály, v rozpakoch. "Ej," povedal posol, ty nemusíš pochybovať o pravdivosti môjho posolstva, lebo tu je dôkaz jeho pravosti: "Tvoje kolo sa rozlámalo a padlo do jamy" (Kaz. 12,6). Vtedy si zavolať k sebe pána Srdnatého, ktorý bol ich vodcom, a povedal mu: "Pane, hoci som nemal šťastia byť dlho vo vašej dobrej spoločnosti za dní svojho pútnictva, ale od kedy som vás poznal, boli by ste mi na úžitok. Ke som odišiel z domu, zanechal som tam ženu a päť malých detí. Nuž dovoľte, žeby som vás o to poprosil: ke sa navrátite, lebo ja viem, že pôjdete a navrátite sa do domu svojho Pána v nádeji, že budete vodcom ešte viacerým svätým pútnikom, tedy prosím vás, ke sa navrátite, žeby ste poslali k mojej rodine a oboznámili ich so všetkým tým, čo sa mi prihodilo, a čo sa mi ešte prihodí. Povedzte im aj to, že som sa šťastne dostal na toto miesto, ako aj mojom terajšom blaženom stave, v ktorom sa nachodím. Povedzte im aj o Kresťanovi a o Kresťanke, jeho žene, a ako ona i jej deti išli za mužom. Povedzte im tiež, ako šťastne zakončila a kam išla. Mám málo alebo nič, čo by som poslal svojej rodine, krome ak by to byly modlitby a slzy za nich. Postačí, ke ich o tom uvedomíte; možno že to pomôže," Ke tak pán Stály dal veci do poriadku, a prišiel pre neho čas, aby sa ponáhľal preč, vošiel aj on dolu, do rieky. Toho času bola rieka veľmi pokojná. Preto pán Stály, keď bol asi na polceste v nej, zastal na chvíľu a vravel svojim spoločníkom, ktorí s nim prišli až sem, a povedal: "Táto rieka bola mnohým hrôzou, áno, myšlienka na ňu často i mňa naplňovala strachom. Ale teraz mi je voľno,. Moja noha stojí pevne na tom, na čom stáli nohy kňazov, ktorí niesli truhlu zmluvy, kým Izrael išiel cez Jordán (Joz. 3,17). Je síce pravda, že jej vody sú horké asnu a chladné životu; ale pomyslenie na to, kam idem, a na sprievod, ktorý čaká na mňa tamto na druhej strane, hreje moje srdce ako žeravý uhoľ. Už sa vidím na konci svojej cesty. Moje dni ustávania zakončili. teraz už idem vidieť hlavu, ktorá bola korunovaná trnami, a tvár, ktorú zaplňovali pre mňa. Pred týmto som žil počutím a vierou, ale teraz idem tam, kde budem žiť videním a budem bývať s Tým, v ktorého spoločnosti mám svoju rozkoš. Rád som to mal, ke som počul hovoriť o svojom Pánovi, a kdekoľvek som videl vtlačenú stopu Jeho obuvi na zemi, tam som si i ja žiadal položiť svoju nohu. Jeho meno mi bolo drahou masťou, áno, sladšie mi bolo nad voniny. Jeho hlas mi bol presladký. Jeho tvár som si žiadal vidieť ako tí, ktorí si žiadali vidieť svetlo slnka. Jeho slovo mi bolo pokrmom a liekom v mojich mdlobách. on ma držal, a ja som sa tak zdržal prež od svojich nepravostí, áno, posilňoval moje kroky na svojej ceste." A kým takto hovoril, jeho tvár sa premenila; jeho silní mužovia sa nakrivilí pod ním (Kaz. 12,3), a potom, ke povedal: "Vezmi ma, lebo idem k Tebe!" viacej ho nevideli. Ale preslávne bolo vidieť, ako roztvorená obloha bola naplnená koňmi a vozmi, trubačmi a píšťalármi, spevákmi a hudobníkmi na strunové nástroje, aby vítali pútnikov, ako prišli hore a nasledovali jeden druhého do nádhernej brány toho Nebeského mesta. A čo sa týka Kresťankiných detí, štyroch synov, ktorých doviedla Kresťanka, s ich ženami a deťmi, nezostal som tam, kde som bol, až oni prešli. Aj od vtedy, čo som odišiel, som počul kohosi hovoriť že ešte žijú, a že tak ešte aj

pobudnú na rozmnoženie cirkvi na mieste, kde boli, za čas. A keby to bolo mojím losom, že by som mal ešte raz ísť tou cestou, možno, že by som mohol tým, ktorí by si to priali, dať správu aj o tom, čo som tu premlčal. Nakoniec dávam svojmu čitateľovi - s Bohom! Koniec.

Život Jána Bunyana

i

XVII. stololetie bolo zaplnené náboženskými bojami v celej Európe. Aj u nás po zlatej dobe od mnohých bludov očistenej cirkvi v Uhrách za panovania Maxmiliána II. (1564-1576) nasledovali smutné časy. Deti reformácie asi nedržali sa pevne toho, čo mali; nepracovali dosť a tak boli sami podmanení. Malá hŕstka verných žila potom smutné časy pod Ferdinandom II. (1619-1637) ako aj pod jeho následníkmi. Len zvláštnej milosti Božej treba ďakovať, že evanjelictvo (ktoré, keď je pravé, je ľuďom svätej Biblie) v Uhrách cele nevyhynulo. Pokuty, preháňania a vyhnanstvo z vlasti bolo údelom tých, ktorí opovážili sa čítať Slovo Božie a slovom a životom vyznať Krista. Knieža tohoto sveta chcel zničiť kráľovstvo Božie, ktoré je kráľovstvom všetkých vekov. Ale Bôh ako by na truc práve i v tomto veku vzbudil si mužov, ktorých diela, dokiaľ svet svetom bude, budú chváliť jeho sväté meno a zvestovať jeho slávu. Medzi týchto mužov patrí i Ján Bunyan. Pán dal svojej cirkvi nové dary Ducha, a tým ako by bol volal: „Nezomreš, ale budeš žiť!“ „Ján Bunyan, pôvodca knihy Cesta Kresťana, sa narodil roku 1628 v dedine Elstow blízko Bedfordu v Anglicku „z rodu nízkeho a nepatrného“. Sám hovorí: „Rodina môjho otcova patrila medzi rodiny v zemi najnižšie a najopovrhenejšie, a preto sa nemôžem chváliť ako iní ani vynikajúcim rodom ani urodzeným pôvodom podľa tela. „Bôh si vyvolil neurodzené u sveta... aby sa pred ním nechválilo žiadne telo.“ 1. Kor. 1,28-29. Jeho otec oprával kotly, a tomu remeslu vyučil aj svojho syna Jana. Príčiny, prečo bol jeho rod opovrhovaný, Bunyan zrejme neudáva. Zdá sa, že kotlári boli kočovníci a že jako pobudovia netešili sa nejakej zvláštnej povesti, trebárs rodina Bunyanova už aj mala stále bydlisko. Sir Walter Scott, chýrečný anglický spisovateľ, udáva inú príčinu; hovorí: „Domnievame sa, že príčina je tá, že vo Veľkej Británii kotly spravovali cigáni, a zdá sa nám byť pravde podobné, že Bunyanova rodina, trebárs mala svoje stále bydlisko a bola polepšená, vyšla z tejto triedy pobudov. Že vôbec nebola anglického pôvodu, to asi najprirodzenejšie vykladá Jánova otázka, ktorú predkladal svojemu otcovi, že či nepochádzajú zo Židov?“ Ale to sú len domnienky, ktorým sa na odpor stavá skutočnosť, že mnoho anglických a škótskych rodín až do nedávna tiež kočovalo robiac nádoby alebo ináč kupčiac. Hoci boli akokoľvek chudobní jeho rodičia, predsa len posielali chlapca, svojho Jana, do školy, kde sa učil čítať a písať, trebárs jako vyznáva na svoje zahanbenie, skoro zabudol, čomu sa bol naučil, a to temer úplne. Rozpomínajúc sa na svoje detstvo a chlapectvo hovorí: „Bol som bez Boha na svete dľa behu tohoto sveta a ducha, ktorý teraz pôsobí v synoch neposlušnosti“ (Ef. 2,2.). „Mal som záľubu v osídle diablovom, jatý súc činiť jeho vôľu“ (II. Tim 2,26.). Naplnený som bol každou nespravodlivosťou, ktorá tak mocne pôsobila vo mne a tak sa javila v mojom srdci a v živote, že málo ktorý mladý človek sa mi vyrovnal v klnutí, v dušení sa, v luhaní a v rúhaní sa svätému Božiemu menu. Svet ospevuje detinský, chlapčenský vek, ale Bunyan sa nemohol naň rozpomínať iba s úprimnou ľútosťou, lebo ho prežil bez Boha. Zdá sa, že jeho rodičia sa báli Boha a že v tom smere pôsobili aj na svojho syna. Ale ani Boh, bohatý vo svojom milosrdenstve, ho neopustil a hľadal ho už v útlej mladosti. Po dňoch, ztrávených v hriechoch, navštevoval ho strašnými sny. Zdálo sa mu, že ho diabli a zlí duchovia honia a chytajú, a nemohol sa ich zbaviť. Keď bdel, desila ho myšlienka na večné zahynutie v pekle. Keď mu bolo 9 alebo 10 rokov, razom začal medzi hrou a medzi svojimi kamarátmi teskniť a prial si v svojich detinských myšlienkach, aby nebolo pekla, alebo aby sa stal diablom mysiac, že diabli sú len trápitelia a že oni sami sa netrápia. Radšie chcel trápiť iných, ako by sám mal byť trápený od diablov. Ovšem, čím bol starší, tým viac umlčoval hlas, prebúdajúci jeho svedomie. Vášne tela nad ním víťazili. Hovorí: „Keby tomu nebol prekazil div vzácnej milosti, nebol by som zahynul iba ranou večnej spravodlivosti, ale by som sa bol vydal i kázni takých zákonov, ktoré vedú do potupy a do hanby u sveta“ Ale hoci bol tak zatvrdený v svojom srdci, že myšlienka na Boha mu bola protivná, a

hoci aj hovorieval svôjmu Bohu: „Odídi odo mňa, lebo nemám záľuby v známosti Tvojich ciest" (Job 21,14.), nenechal sa Bôh u neho bez osvedčenia. Kedykoľvek videl bezbožnosť tých, ktorí ústami vyznávali Pána Boha, zľaknul sa a zachvel. Bôh nemal ľúbosti v tom, aby tento hriešnik zahynul, ale chcel, aby sa obrátil a žil (Ezech. 33,11.). Keď nepomáhalo znepokojovanie srdca, uložil Bôh dobyť srdce Bunyanovo svojimi súdmi, spojenými s milosrdenstvom. Raz padol do morskej zátoky a bezmála by sa bol utopil. Druhý raz padol s lodi do rieky Ouse pri Bedforde, avšak i tu ho milosť Božia zachránila. Raz bol s kamarátmi na poli a tam palicou a kamením zabil hada, vretenicu, potom jej otvoril ústa a jazyk jej prstami vytrhol. Myslel, že má v jazyku žihadlo. A iste že, ak to bola vretenica, bol v nebezpečenstve o mnoho väčšom, než sa potom sám domnieval. Keď mu bolo asi 18 rokov, stal sa vojacom vojska parlamentu a pomáhal pri obliehaní Leicesteru v máji 1645 proti kráľovi Karolovi

I. Bunyan bol kommandovaný na stráž. Istý kamarát si žiadal ísť na jeho miesto. Aj išiel k obliehaniu a postavil sa tam na stráž. Ale nepriateľská guľa tu zranila do hlavy a zomrel. K tomu hovorí Bunyan: „Tu bol súd i milosrdenstvo, ale ani jedno ani druhé neprebudilo mojej duše k spravodlnosti, a preto som hrešil ďalej a bol som ešte vzpúrnejší proti Bohu a nedbal som o svoje spasenie.“ Bunyan bol hriešnik, ale mal tú milosť, že nebol ani opilec ani smilník. Svojim protivníkom, ktorí ho vinili z rozpustilého života so ženskými, vravel: „Keby všetkých smilníkov a cudzoložníkov v Anglicku повеšali, Ján Bunyan, predmet ich závisti, by žil a bol zdravý. Nie že by som bol zachovaný svojou vlastnou hodnosťou pred inými, ale Bôh mi bol milostivý a zachoval ma.“ Hneď po dobytí Leicesteru sa Bunyan oženil nemajúc ešte ani 19 rokov a vzal si za ženu veľmi chudobné dievča, ktoré však malo nábožných a bohabojných rodičov a ktoré dostalo do vena iba dve vzdelávateľné knihy, ktoré dievčati zanechal pri svojej smrti jeho otec. Boly to: „Sprostného človeka cesta do neba“, a druhá vzácna kniha: „Praxis Pietatis“ od bangorského biskupa Bayleya, ktorú náš nezapomenuteľný Ján Amos Komenský česky spracoval a prvý raz vydal v poľskom Lešne r. 1630. Tieto spisy čítal so svojou ženou a počúval, čo mu rozprávala o svojom zbožnom otcovi. Trebárs nezasiahly spisy jeho srdca, ani ho neprebudili zo stavu zahynutia, predsa v ňom vzbudili žiadosť polepšiť svôj zovnútorň život. A tak sa dal chodiť do kostola, dvakrát denne, a tam nábožne spievať a odriekať, ako to iní robili. Avšak zabudol na očistenie svojich hriechov a zostával v nich. Konečne bol sputnaný duchom takej pôverčivosti, že sa skoro klaňal a to s veľkou nábožnosťou i kňazovi i oltáru i rúchz a všetkému, čokoľvek náležalo kostolu, a považoval i kňaza i kostolníka za veľmi blažených ľudí, ktorí vraj slúžili - ako sa domnieval - Bohu. Keby bol kňaz seba hanobnejšie žil, už preto, že bol kňazom, klaňal sa jeho duch pred ním do prachu, a bol by spokojný býval, čo by ho hneď nohy kňaza byly šliapali.

Životopis Jána Bunyana je už na úvod prevzatý z českého vydania Cesty Kresťana, ktorú predložil spisovateľ p. Alois Adolf, kazateľ českobratskej Jednoty, a ktorému za láskavé povolenie poslovenčiť životopis a pripojiť k tomuto svojmu prekladu vyslovujem tu srdečnú vďaku. Život Bunyana

ii Prvá pochybnosť, ktorá v ňom vznikla, či sa môže tešiť na spasenie, bola zvláštneho druhu. Čítajúc v Písme, že Izrael je zvláštny ľud Boží, myslel, že keby sa len mohol vykázat, že pochádza z Izraela, jeho duša by musela byť šťastná. Pýtajúc sa otca nedostal uspokojivej odpovedi a musel prestať dúfať, že dôjde spásy týmto spôsobom. „Pri tom pri všetkom“ - píše – „nebol som si vedomý nebezpečenstva a špatnosti hriechu. Neuvážil som, že ma hriech zatratí, nech mám akékoľvek náboženstvo, ak budem najdený v Kristu.“ Raz v nedeľu kázal kazateľ proti znesväčovaniu nedele. Bunyanovi sa zdálo, že je kázanie namierené proti nemu, lebo on znesväcoval deň Pánov náruživým hraním. Tu sa po prvý raz prebudil. Z kostola vyšiel s ťažkým bremenom na sebe. Avšak obedujúc zabudnul na dôjem, ktorý na neho urobilo kázanie, a odpoľudnia sa išiel hrať s mnohými mláďencami na football. Keď chcel po

druhé odkopnúť lopdu, razom počul v svojej duši hlas s neba: „Či chceš opustiť svoje hriechy a ísť do neba, alebo či chceš podržať si svoje hriechy a ísť do pekla?“ S podivením zastal a díval sa do neba, a zdalo sa mu, jakoby videl Pána Ježiša, hroziaceho mu trestami za tieto a iné zlé skutky. Až teraz videl jasne svoje hriechy, ale satan bol hned' na mieste a lstivo mu nahováral, že je už pre neho pozde, lebo že už mnohými a ťažkými hriechami Boha rozhneval, a že už nemôže odpustenia. A tak rozjímal, že jeho stav je biedny či tak či tak; biedny aj vtedy, keď opustí hriechy, biedny, aj keď bude ďalej hrešiť, a preto sa rozhodnul, že bude pokračovať v svojom hriešnom živote, lebo i tak vraj zahynie ak pre mnoho, tak pre málo hriechov. Teraz už mal len jednu túžbu, aby užil mladosti hriechu, prv než odíde na miesto zahynutia. Zamiloval si hriech a preto šiel za ním (Jer. 2,25; 18,12.). Tak to trvalo niekoľko mesiacov. Ale mláto diablovo ho nemohlo nasýtiť. Hriech, do ktorého sa hriešnik pachtivo ženie, nemôže nikdy uspokojiť a nasýtiť! Balámova oslica napomenula lakomého proroka. I Bunyanovi sa dostalo pokárania za jeho kliatie a zlorečenie od istej zlej ženy, ktorá mu povedala, že tak bezbožného človeka, ako je on, nezná, a že svojím kliatim by mohol zkaziť všetku mládež mesta. Súc tak pokarhaný od bezbožnej ženy zahanbil sa Bunyan a prial si v duchu, aby bol dieťaťom, aby ho otec učil hovoriť bez kliatia a dušenia sa. Myslel, že si nikdy neodvykne zaklínať sa a svoju reč potvrdzovať prísahou. Ale to pokarhanie mu donieslo úžitok, že od tej doby prestal kliat', zaklínať sa a brať Božie meno nadarmo, až sa sám sebe divil, že mohol tak pekne vraveť. Ale Pána Ježiša nemal. V tom čase sišiel sa s istým chudobným človekom, ktorý vedel krásne hovoriť zo Svätého Písma, a ktorý mu dával svedoctvo. To naviedlo Bunyana čítať Bibliu a pocítil záľubu zvlášte v historických častiach. Pavlove epištoly ho netiahly. Hovorí: „Ešte som nevedel o svojej prirodzenosti ani o potrebe a dôležitosti spasenia v Kristu Ježišovi.“ Čítanie Písma zmenilo jeho zovnútorňý život, a on započal hľadať spravodlnosti zákonnej a snažil sa plniť prikázania. Ale jeho pokoj, založený na skutkoch, bol často zvrátený, ktorý znova, hľadel dostať ľútosťou, svojím pokáním a sľubý. Chcel žiť svätý život bez ospravedlnia z milosti a zabúdal na slovo Pánovo: „Bezo mňa nemôžete nič učiť“ (Jána 15,5.). Jeho susedia ho chválili a divili sa, že sa tak veľmi zmenil. Ale Bunyan si nemálo zakladal na svojej nábožnosti. Tak to trvalo asi rok. O tom čase vyznáva Bunyan: „Neznal som Krista ani milosti ani viery ani nádeje a nech vtedy zomrem, bol by som sa octnul v hroznom stave.“ Jeho svedomie začínalo sa zaostrovať. Tak na pr. mu robilo výčitky, že v nedeľu zvonil, čo veľmi rád robil. Aj to musel nechať. Tak sa išiel aspoň na zvonenie dívať. Ale tu prišiel na neho strach, že by niektorý zvon mohol na neho padnúť, a tak sa skryl pod hradu, ale ani tam sa necítil dost' bezpečný a preto sa uchýlil medzi vežové dvere, avšak i tam ho začal trápiť strach, že by celá veža mohla na neho padnúť, a tak musel utiecť. Ani tanca sa nemohol celý rok zriecť. No, pri tom pri všetkom mal v srdci pokoj a myslel si, že Bôh musí mať v ňom svoju záľubu pre jeho výtečnosť. „Ja biedny človek“ - hovorí Bunyan – „celý ten čas som neznal Pána Ježiša Krista a usiloval som sa postaviť svoju vlastnú spravodlnosť a bol by som v nej zahynul, keby mi Bôh nebol býval milostivý.“ V jeho nebezpečnom stave ho utvrdzovala krome jeho vlastnej namýšľavosti i chvála iných. Diabol je veľmi lstivý a predstiera, jako by povrchná nábožnosť a zmena zvykov a obyčajov už byly znovuzrodenie. A jak mnoho ich prichádza o večné spasenie týmto úskokom satanovým! Z týchto smečiek vyprostil ho Pán zvláštnym spôsobom. Bunyan ako zblúdilá ovca obrátil sa na svoju vlastnú cestu, a Spasiteľ vo večnom sľutovaní ho hľadal. Pán má mnoho spôsobov, prostriedkov a nástrojov! Božou prozreteľnosťou sa stalo, že Bunyan prišiel jedného dňa do Bedfordu za svojím remeslom. Tam v istej ulici počul tri či štyri ženy, sediace na slnci, vyprávať si o duchovných veciach. To ho zaujímal, lebo v tom čase sám rád hovoril o náboženstve. Ale jako sa podivil, keď ich počul rozprávať o znovuzrození, o pôsobení Božom v ich srdciach, o skaze a porušenosti ich srdca, o tom, ako ich Bôh navštívil láskou, zjavenou v Kristu Ježišovi, ktorými jeho slovami a zaslúbeniami byly zvlášte dojaté, občerstvené a potešené i obrnené proti diablovým pokušeniam; ktoré pokušenia považujú za najnebezpečnejšie, ktorými trpely a jako byly z nich vysvobodené! Vyprávaly o svojej ničote a

nedôvere a hrozily sa svojej vlastnej spravodlnosti, ktorú menovaly nečistým rúchom a súdili o nej, že naskrze nedostačí aby skrze ňu bol človek spasený a že by s ňou predstúpil pred tvár Božiu. - Bunyanovi sa zdálo, že našli nový svet, tak vládaly a ľúbezne hovorily mlouvou biblickou, a tak bolo na nich znáť ich blaho. Jeho srdce sa začalo triasť, a jako by šupiny boli spadly a jeho očí. Akokoľvek bol nábožný, o znovuzrodení nikdy ani nemyslel; nikdy nepoznal útechy, plynúcej zo Slova Božieho, ani Božích sľubov jako ani lstivosti a prevrátenosti svôjho zkaženého srdca. Teraz vedel, že nemá spasenie. Pri práci často myslel na ich slová a často prichádzal do ich spoločnosti, jako jeleň, dychtiaci po tekutých vodách. Slovo Božie ho premáhalo a usvedčovalo o hriechu, a predsa nemohol ináče ako rozmýšľať o Pánovom zákone, dňom i nocou. Čím ďalej sa zaoberal Bibliou, tým viacej žíznil po pravde, v nej obsaženej. Nový svet sa objavil jeho duchu, a nič by ho nebolo priamo opustiť to, čo našiel. Našiel poklad a našiel perlu ceny nehynúcej. Poznal, aký slepý, nevedomý a bezbožný bol predtým. A sotva bol prilnul k ľudu, ktorý miloval Pána, hneď aj opustil svojich starých priateľov. Istého mládencu zvláštne miloval, ale ponevác nechcel opustiť svôj smilný život, klatie a dušenie sa, rozišiel sa s ním na dobro. Po štvrt' roku sa s ním sišiel a pýtal sa ho, jako sa má? Kl'ajúc odpovedal, že dobre. Bunyan mu povedal: „Ale, Harry, prečo tak klnieš? Čo sa s tebou stane, ak zomreš v takomto stave?“ V zlosti odpovedal: „Čo by robil diabol, keby nemal takej spoločnosti, ako som ja?“ Svetlo, ktoré Pán rozsvietil v jeho srdci, satan sa ovšem všemožne usiloval vyhasiť. Rozpútal veľikú búrku pokušení, aby zase dostal do svojej moci hlaveň, vychvátenú z ohňa. Bunyan nebol ustálený v učení, a preto ním točil každý vietor cudzieho učenia a hrozilo mu záhubou. Vtedy mu prišlo do ruky niekoľko spisov, ktoré šírili záhubné učenie, ktoré držala sekta Ranterov. Prvý životopisec Bunyanov im pripisuje hroznú spustlosť a nemravnosť. Mali záľubu v svobode tela popúšťajúc uzdu svojim náruživostiam. Takými, telu hovejúcimi zásadami sviedli mnohých, ktorí sa drier zdáli byť nábožnými. Tak na veľký žiaľ Bunyanovi zapletený bol do telesnosti aj človek, ktorý prvý primel Bunyana čítať Sväté Písmo. Ten to tak ďaleko dopracoval, že oddávajúc sa všetkým neprávostiam na koniec zapieral Boha a zapieral dušu. Keď sa Bunyan snažil naviesť ho na dobrú cestu, smial sa dodávajúc, že prešiel všetky náboženstvá, ale na pravé že prišiel až teraz. Ľudia, ktorí boli prv v náboženstve prísni, upádali do telesného bludu tvrdiac, že nehrešia a že majú svobodu. Bunyan bol mladý, a zásady ranterov boli zvodné, ale požehnaný Boh nedopustil, aby Bunyan zahynul. Vtedy sa modlil: „Pane, som nerozumný a neviem rozoznať pravdy od bludu. Nenechaj ma v mojej slepote. Ak je to učenie z Boha, nedaj, aby som ním opovrhoval; ak je z diabla, nedaj, aby som ním bol oklamáný. Skladám svoju dušu k Tvojim nohám; pokorne Ťa žiadam, nedaj, aby som bol oklamáný!“ Pán milostive vyslyšal jeho modlitbu, a skoro prezrel bezbožnosti učenia ranterového. Kto nespolieha sa na svoju múdrosť, ale vždy sa spolieha a Život Bunyana

iii očakáva na vedenie Božie, kto činí Boha vodcom svojej mladosti, nebude zvedený; šťastne premôže zvodné zásady a jedovaté učenie telesnosti. Blahoslavený človek, ktorého cesta je ožiarená slovom Božím! Komu je kompasom Biblia, ten sa nestratí. Bunyan nebol učený a nebol zbehlý v článkoch učenia. Ako dobre urobil, že prilnul k Biblii! Dívame-li sa na cirkevné spoločnosti, na malé a veľké sekty, na rôznosť učenia, hneď sa ponáhl'ame - k Biblii, kde jedine dostať v takých dôležitých otázkach pravé svetlo, a všetko, čo sa protiví Biblii, zavrhuje. Biblia bola Bunyanovi drahá. Pavlove epištoly mu už neboly odporné. Ale čítajúc bez vodcu upadal do nových pochybností. Zvlášte nechápal významu slova viery a nevedel urobiť rozdiel medzi vierou na spasenie a vierou, ktorá robí divy. Lebo mnohý je dieťaťom Božím uveriac, že Pán Ježiš ho spasil, ale nie je mu daný dar viery (1. Kor. 12, 8, 9.), aby robil divy. Bez toho daru môže byť človek, ale nemôže byť bez spasiteľnej viery. Bunyan vidiac, že jeho viera nečiní zázakov, často si sám nad sebou zúfal nevediac niekedy, či je veriaci a či neveriaci. Diabol ho vyzýval, aby to zkusil: ak má vieru, že bude môcť učiniť divy, ak nemá, že nič. Jedného dňa išiel z Elstowa do Bedfordu. Na ceste bola barina. Satan ho pokúšal, aby

teraz dokázal svoju vieru a povedal barine, aby vyschla. Už chcel povedať: „Vyschni!“ ale v tom si spomenul, aby sa drier pomodlil, aby to mohol urobiť. A keď mu potom nebolo jasné, či to má urobiť, odložil skúšku na pozdejšie a tak ušiel nebezpečenstvu. Súc veľmi zmietaný a vo veľkom nepokoji srdca s túžbou pozeral na blaho ľudí, s ktorými sa stýkal v Bedforde. Raz ako vo videní videl, že sú na jakomsi vrchu tešiac sa krásnemu slnku, kým sa on triasol od zimy, obňatý tmavými mračnami. Ďalej sa mu zdalo, že je medzi ním a nimi múr, ktorý otáčal celý vrch. Túžil prejsť za múr súc presvedčený, že mu bude dobre na úslni. Zdalo sa mu, že znova a znova obchádza múr pátrajúc, či by nenašiel nejakého vchodu, ale dlho nič nenašiel. Konečne spozoroval nejaký otvor, sť a trhlinu na múre, ale veľmi tesnú, avšak po dlhej námahe predsa sa mu podarilo prejsť. S radosťou sa posadil medzi ostatných a slnil sa s nimi. Videnie si správne vyložil. Vrch vraj znamená Božiu cirkev; slnce, svietiace na ňu, je Jeho milostivá prítomnosť; múr je jeho slovo, ktoré delí svet od kresťanov; úzky vchod je Pán Ježiš, ktorý je cestou k Bohu Otcovi. „Že však bol otvor náramne úzky, len priam čo som sa - s napnutím všetkých síl - pretisol, z toho mi bolo jasné, že nikto neprenikne do života, iba ten, kto sa ta chce dostať, nech by to stálo čokoľvek, a kto nechá bezbožný svet za sebou. Lebo v úzkom tom priechode bolo miesta iba pre telo a dušu, ale nie pre telo, dušu a hriechy.“ Videnie dlho naplňovalo jeho dušu, a túžobne si prial patriť medzi ľud, slniaci sa v paprškoch slnca, a často sa za to modlieval. Ale mu bolo prejsť ešte ťažkými bojami. Prišli na neho pochybnosti, či už nepremrhal svojho času milosti, či nepominul deň spásy, a či je vôbec vyvolený. Ale i z týchto pochybností ho Pán vyviedol. Otázka o vyvolení ho veľmi znepokojovala, trebárs si bol toho istý, že ho nič nemôže odvrátiť od toho, aby hľadal cestu do neba a do slávy. Zvlášte ho plnilo bázňou a strachom slovo Pána: „Tak tedy to nezávisí od toho, kto chce, ani toho, kto beží, ale vecou Boha, ktorý sa zmilováva“ (Rim. 9,16.). Satan mu nahováral: „Nič nepomôže, rob čo chceš, ak nie si vyvolený, nemáš nijakej nádeje.“ Aby bol vytrhnutý z tejto nesnádze, použil Pán apokryfické slová (Ekkles. 2,10-11.): „Hľad' na pokolenia starodávne a vidz, či kto nadejúc sa na Hospodina bol zahanbený!“ Raz vidiac zvláštne blaho bedfordských veriacich myslel si, že sa nikdy nebude môzť tak tešiť. A satan mu len nahováral, že jemu už zapadol deň spásy. Z tejto jeho sklúčenosti ho vyslobodili slová Pánove: „Prinúť ich vníšť, nech sa naplní môj dom,“ a: „Ešte je miesto“ (Luk. 14,23, 22.). Tieto slová ho naplnili takou radosťou a slasťou, že už nepochyboval, že Pán Ježiš i jemu pripravil miesto. Mohol plesat' so žalmistom: „Srdečne Ťa milujem, Hospodine, moja silo. - Volal som na oslavovaného Hospodina, a zachránený som od svojich nepriateľov. Boli ma obklúčili boľasti smrti a desili ma potoky beliála; boli ma obňali bôle priepasti; osídla smrti boli na mňa nadišli. V svojej úzkosti som volal na Hospodina a úpenlivo som volal na svôjho Boha. Počul zo svôjho chrámu môj hlas... a vyviedol ma na priestranstvo“ (Žalm 18,2, 4-7, 20.). No, nesmieme myslieť, že keď bol vysvobodený z týchto pokušení, že už bol vôbec bez pokušenia. Každému svojemu dieťaťu nakladá nebeský Otec rozmanité zkúšky, ktorými nás vedie k poznaniu našej biedy a ničoty a k dokonalejšiemu spoliehaniu sa na pomoc s hora. Bunyan píše: „Nebol som bez svojich pokušení, pokušení. pochádzajúcich od satana, od môjho vlastného srdca a od mojich príbuzných a známych podľa tela. Ale ďakujem Bohu, že tieto pokušenia zaplašované boli zdravým vedomím smrti a súdneho dňa, čo mi vždy bolo pred očami.“ Ba na tohoto muža vystriel'al satan také množstvo svojich ohnivých šípv ako na zriedka koho. Bôh dopúšť'al na svojich vyvolených mnohé pokušenia, aby sme my hľadiac na ich vieru a na ich víťazstvo neumdlievali v pokušeniach. Ved' i sám Syn Boží bol pokúšaný, aby mohol mať sútrpnosť s tými, ktorí sú v pokušeniach. Že je povolaný, v tom ho utvrdily slová: „Nasleduj ma!“ „Pod' za mnou!“ Svoje pokušenia, obavy a slasti dlho zatajoval pred inými. Ale konečne sa odvážil a sveril sa veriacim, ktorých znal v Bedforde, a ktorí z milosti Božej zapálili oheň v jeho srdci. Tí ho dovedli k svojmu kazateľovi Giffordovi, ktorý ho pozval do svojho bytu, kde mával biblické hodiny, a často hovorieval s Bunyanom o ceste, ktorou ho Bôh viedol. Ale ani tieto hodiny ho zprvu neuspokojili. Tu sa len ešte naučil znať vnútornú zkazu svojeho srdca, a zdálo sa mu, že je čím ďalej, tým horší. Zdálo sa mu, že je jeho srdce zatarasené a že

sa nechce poddať Božiemu slovu. Zdálo sa mu, že sa nemôže povzniesť na krídlach viery k Pánovi súc obťažovaný a opletený osídlami a putami. Kananeji bývali v zemi jeho srdca. Tešenie bratov nepomáhalo. Jeho modlitba bola: „Polám medené brány a železné zápory posekaj!“ (Ž. 107,16.). Zákon zaostril jeho svedomie a učinil ho útlým, tak že každým dotknutím bol vyrušený a cítil ustavičnú bolesť. Tu sa zaľúbilo Bohu ukázať mu, že nenie-li vina sňatá s ľudského svedomia pravou cestou, totiž krvou Pána Ježiša, že je človek čím ďalej, tým biednejší, čím viac sa namáha pod bremenom zákona učiť zákonu zadosť. Chcel byť svätý bez predchádzajúceho ospravedlnenia a bez prechádzajúceho odpustenia. Všetci, ktorí chceli žiť dľa príkladu Spasiteľovho a neprijali drieb ospravedlňujúcej milosti, vždy zabľúdili od svojho cieľa - totiž nedosiahli pokoja pre svoje duše. Len v obeti Krista Ježiša je trvalý a nehynúci pokoj! Dlho sa nemohol zakotviť v tejto Pánovej obeti, a to bola príčina, pre ktorú bol tak zmietaný. Raz v nedeľu bol nekonečne potešený. Počul kázať z textu Piesne Šalamúnovej 4,1: „Hľa, krásna si, moja priateľka, hľa, krásna si!“ Kazateľ položil hlavný dôraz na slová: „Moja priateľka“ (v anglickom texte: „moja milá“). Oddiely, ktoré urobil, boli: 1. Že cirkev a tiež každá spasená duša je Kristovi milá, i keď ona nemá lásky. 2. Kristova láska nie je ničím v človeku podmienená. 3. Kristova láska bola u sveta v nenávisti. 4. Kristova láska oproti spasenej duši, keď sa, totiž duša, nachádza v pokušení a v úpadku. 5. Kristova láska je rovnaká od počiatku až do konca.“ Bunyana zvlášte dojal oddiel štvrtý. V ňom povedal kazateľ: „Ak je tomu tak, že spasená duša je Kristovi milá, i keď je duša v pokušení a v rozklade, tak úboha, v pokušení zmietaná duša, pamätaj, že i keď si všelijak napádaná pokušeniami, takže sa ti zdá, že Pán pred tebou ukrýva svoju tvár, pamätaj na tieto slová, že si predsa len jeho milou priateľkou.“ Deň v ktorý počul toto kázanie, bol deň plesania. Dvadsať ráz počul vo svojom srdci slová: „Predsa si jeho milou priateľkou.“ Jeho srdce horelo láskou, a jeho dôvera rástla. Píše: „Nuž, povolil som tomu slovu, ktoré mocne a radostne zvučalo v mojom srdci. Ty si môj a nič ťa od mojej lásky neodlúči. Moje srdce bolo naplnené útechou a nádejou, a teraz som už mohol veriť, že my moje hriechy budú odpustené. Tak som bol dojatý láskou Božou a Jeho milosrdenstvom, že som nevedel, ako domov dôjdem. Myslel som si, že by som každému mohol rozprávať o jeho láske, aj tým vranám na poli, keby mohli rozumeť.“ - Chcel na to pamätať 40 rokov a dokladá: „Ale ach, sotva minulo 40 dní, dal som sa o všetkom pochybovať.“ Život Bunyana

iv Aké to váhanie! Aké zmietanie! Zmietaná duša, nezúfaj! Vidz tohoto muža, jako bol zmietaný predtým, než dosiahol pokoj! Ale nemuselo to tak byť, keby bol cele spoliehal na obeť, ktorou Syn Boží dokonalých učinil tých, ktorí sa posväcujú, t. j. ktorých On posväcuje. Spoľahni sa i ty na vyliatu krv Spasiteľovu a budeš mať pokoj. Hľad' na „Muža bolesti“ a vidz Jeho rany a modriny, vidz prúdy krvi, vidz bolesť srdca. To všetko pre teba. „A hľa, On vzal na seba naše nemoci a naše vlastné boľasti on niesol. - Ranený bol pre naše predstúpenia“ (Iz. 53). Pozriže, akú lásku ti dal Otec! Prečo sa trasieš, keď On sníma hriechy?! Pod' k nemu, neváhaj! Koho chce Pán upotrebiť za svoj zvláštny nástroj, a komu chce udeliť mnoho milosti, toho vedie cez prudký oheň. Sám náš Pán bol pokúšaný od diabla. Apoštol Pavel, jeho vyvolená nádoba, nariekal Pánovi na anjela satana, ktorý mu bol daný do tela, aby ho sužoval; ale Pán povedal: „Dost' ti je moja milosť.“ Šimon bol tríbený od satana, ale Pán Ježiš bdel, aby nezahynula jeho viera (Luk. 22,31, 32.). Tak tiež zaľúbilo sa pánovi viesť Bunyana zvláštnymi cestami skúšok. Slastné chvíle radosti pomínuli, a jemu bolo ísť dolinou tône smrti. Vraví. „O mesiac potom potešujúcom kázaní stihla ma búrka, dvadsať ráz horšia ako všetky predišlé, a veľiké vlny sa na mňa valili. Najprv zmizla všetka moja radosť, potom prišla na mňa tma, a potom, čo ma veľmi zmatlo a prekvapilo, celé krupobitie rúhania sa proti Bohu a proti Kristu i svätému Písmu.“ V jeho srdci vznikali pochybnosti o tom, či je vôbec Bôh, či jestvuje, i jeho milý Syn, aj o tom, či je slovo Božie pravda. Vznikali v ňom otázky, jako: „Či by Turci a tak početní pohania neznali cesty do večného života, je-li vôbec aká, a či by len nás hústka ľudí znala tú cestu?“ A keby mu prišli na myseľ

výpovedi Pavlove, trápila ho myšlienka: „Kto vie, či Pavel, taký chytrý človek, neklamal?“ Takéto pochybnosti ho sužovali od rána do noci, a boly to, jako hovorí, „mnohé, trvajúce a hrozne mocné pokušenia“. Nemajúc pokoja prišiel ku koncu, že ho Bôh opustil a vydal ho týmto strašným myšlienkam na pospas. A tu ho pokúšalo kliať alebo tvrdo hovoriť proti Bohu. Už sa domnieval, že je posadlý diablom. Zdálo sa mu, že je podobný dieťaťu, ktoré ukradli cigáni, ktorému nepomáha plač a krik. Aj on kričal a žalostil, ale na krídlach pokušenia zanášany bol ďalej a ďalej. V jeho zúfalstve sa mu zdálo, že je zavrhnutý od Boha jako Saul (1.Sam. 15,26; 16,14.). Pokušenie rúhať sa proti Svätému Duchu bývalo tak mocné, že si rukami musel držať ústa, aby nepreriekol rúhavého slova. Prial si byť radšej psom alebo koňom ako byť tak nešťastným človekom, o ktorom hovorí slovo Božie: „Bezbožní sú ako rozbúrené more, keď sa nemôže upokojiť, a ktorého vody mecú na povrch nečistotu a blato. Nemajú pokoja bezbožní, hovorí Hospodin“ (Iz. 57,21). Okrem toho nepokoja, hovorí: „Moje srdce bolo niekedy také hrozne tvrdé, že nech by som bol robil čokoľvek, nebol by som mohol vyroniť ani jednu slzu. Videl som, že niektorí môžu žalostiť nad svojimi hriechmi, a iní sa mohli tešiť a chváliť Boha za Pána Ježiša, a zase iní že môžu pokojne hovoriť o slove Božom, kým ja sám jediný som v takej búrke. To ma ešte viacej ponižovalo, a myslel som si, že môj stav je ojedinelý, z ktorého mi nelžä vyviaznuť.“ Tento hrozný stav trval celý rok. Avšak Pán už nedopustil, aby Bunyan odišiel na cestu sveta. Chodil do zhromaždení, ale z nich nemal radosti. Pri kázaní sa ďaleko túlala jeho myseľ; bývala zamestnaná rúhaním sa, chlipnosťou a zúfalstvom. Keď čítal v Písme, bol taký roztržitý, že v najbližšom okamžení nevedel, čo čítal. Zrovna tak sa mal, keď sa modlil. Pokušiteľ mu stále nahováral: „Už si sa dost' namodlil, prestaň!“ Takže sa nemohol pokojne modliť. Počul aj našeptávanie, aby sa poklonil diablove alebo aby ho o niečo požiadal. Keď chcel uprieť svoje myšlienky na Boha, videlo sa mu, že ho pokušiteľ mocne odvracal predstavujúc mu mŕtve predmety, aby sa tým modlil. V týchto dobách vnútorných, tak hrozných búrok, ktorých milostivý Pán nedopusti na svoje slabé deti, mal Bunyan aj také chvíle, v ktorých vrúcnou túžbou zatúžil po Bohu a kričal na Neho o milosrdenstvo a sľutovanie. Ale i v takých chvíľach mu satan nahováral: „Čo to myslíš, že Bôh môže byť milostivý takému bedárovi, jako si ty?!“ Starý lhár a svodca mu nahováral: „Ty túžiš po milosti!? Nemysli si, že to potrvá; skoro odpadneš docela ako tí a tí, a jestli by to malo dlhší čas trvať, však t'a ja konečne ochladím.“ No, Bunyanov biedny stav ho pobádal tým usilovnejšie volať o sľutovanie. Jeho nádej obodril verš Písma: „Som istý, že ani smrť ani život ani anjeli ani vrchnosti ani moci ani prítomné ani budúce veci ani vysokost ani hlbokost' ani žiadne iné stvorenie nebude môžť odlúčiť nás od lásky Božej, ktorá je v Kristu Ježišovi; v našom Pánovi“ (Rim. 8,38-39). Z tých čias zapamätal si niektoré výpovedi, ktoré ho veľmi potešovali: „Či nebudeš odteraz na mňa volat: „Môj Otče, Ty si knieža (vodca) mojej mladosti?“ Jerem. 3,4. „Čo tedy povieme na to? Ak je Bôh za nás kto proti nám?“ Rim. 8,31. „Lebo toho, ktorý nepoznal hriechu, učinil za nás hriechom, aby sme my boli v Ňom spravodlivosťou Božou.“ 2.Kor. 5,21. Ale to boli len pokyny, dotknutia a krátke návštevy, pravda presladké! Hoci ten stav vnútorného súženia dlho trval, Pán predsa len v ňom nenechal Bunyana. Zjavil sa mu milostive, vyslobodil ho od viny aj od poškrvny a odstránil pokušenia. Istého dňa rozjímal o prevrátenosti svôjho srdca a o nepriateľstve, ktoré cítieval proti Bohu. Prišla mu na myseľ výpoveď Písma: „Urobiac pokoj skrze krv Jeho kríža“ Kol. 1,20. Tu pocítil nevýslovnú radosť. Poznával, že Boh a hriešna duša sú priateľmi skrze krv Kristovu, a že jeho duša a Božia spravodlivosť môžu sa objať skrze tú istú krv. To bol slastný a nezapomenuteľný deň. Inokedy zase bol naplnený slasťou a pokojom pri čítaní veršov: „Ponevác' tedy sú deti účastné krvi a tela, tak aj on podobným spôsobom stal sa účastný toho istého, aby skrze smrťou zahladil toho, ktorý má vládu smrti, to jest diabla, a vyprostil všetkých tých, ktorí bázňou smrti celý čas žitia boli právom držaní v otrockej službe“ Žid. 2,14-15. V ten čas dal Pán Bunyanovi pastiera a verného učiteľa. Menoval sa Ján Gifford, ktorého učenie veľmi slúžilo na utvrdenie Bunyanovo. Od neho prijal zásadu neprijať ničoho za pravdu, len ak by to Bôh osvedčil svojím Duchom. Preto sa Bunyan snažil pozdejšie kázať, aby ľudia

iba to prijali, čo im Bôh osvedčí, a aby volali k Bohu, aby im osvedčoval, či je to, čo ten a oný káže, skutočne pravda z neba. Teraz Bôh viedol jeho dušu od pravdy k pravde. Všetko mu bolo tak jasné a milé. Kristus mu bol učinенý celý žiadostivý, od jasiel až po Jeho príchod k súdu. Ale o príchode k tisícročnému kráľovstvu Bunyan ešte nevedel. Teraz mu bolo Písmo jediným prameňom, ktorým odstraňoval pochybnosti. Raz ho znepokojovala myšlienka, či je Kristus zrovna tak Bohom, ako je človekom. Zjav. 5,6. (Bäránok medzi trónom = preto že je Bôh; medzi starcami = preto že je človek) a Iz. 9,6. (Dieťa sa nám narodilo...) ho upokojili.

Gifford bol svojeho času dôstojníkom v kráľovskom vojsku. Keď zvíťazil Cromwell (čítaj: Kromvel), a strana kráľovská bola zmetená, niektorí z nej sa odvážili - a medzi nimi Gifford - vzpury proti parlamentu. S jedenástimi inými bol odsúdený na galeje. Kým nebol rozsudok vykonaný, vyviedla ho zo žalára sestra cez spiace strážne a skryla ho v poli. Pozdejšie sa osadil v Bedforde, ale jeho život bol odstrašujúci. Bol opilec, hráč a zlodej. Puritánov nenávidel a najprednejšieho z nich chcel poslať na druhý svet. Raz vnoci prehral 15 libier, a to ho robilo nešťastným. A jeho nešťastie bolo stupňované čítaním akejsi knihy, ktorá mu hovorila do duše. Svedomie sa mu prebudilo. Niekoľko týždňov sa nachádzal v „horkosti najhorkejšej“ vidiac svoju porušenosť a svoje zahynutie. Ale potom prenikol k svetlu a v krvi Spasiteľovej našiel pokoj a tak bol a zostal šťastný, že niekoľko dní pred svojou smrťou vyznával: „Nestratil som svetla Božej tvári ani na hodinu.“ Po svojom obrátení vyhľadával tých, ktorých drev nenávidel, a tí ho pozdejšie - bolo ich jedonásť - zvolili za svojho kazateľa sriadiac sa jako zvláštny sbor na zásade „viery v Krista a svätosti života bez ohľadu na jakúkoľvek rozdielnosť vo veciach zovňajších a nepodstatných.“ Život Bunyana

v Rôzne učenia, ktoré sa vyskytovali, hnali ho k hlbšiemu bádaniu v Písme, takže volal: „Ó, priatelia, volajte k Bohu, žeby vám zjavil Ježiša Krista. Nikoho niet, kto by vás tak učil ako On!“ Pán mu zjavoval mnohé pravdy dopúšťajúc, aby bol nimi najprv znepokojovaný. Niekedy ho tlačila tlaž hriechu, ale Pán ho zase pokropil krvou a dal mu pokoj a mier. O tom čase rozpráva: „Teraz som mal istotu svojej spásy s neba - jako som sa domnieval - stvrdenú zlatými pečatmi. Teraz som si často prial, aby prišiel súdny deň, aby som vnišiel do radosti toho, ktorý za mňa zomrel, a mal s Ním obecnstvo, alebo som si prial, aby som mal 80 rokov, aby som mohol skoro vnišť do odpočinnutia Božieho.“ A veľmi túžil znať Bunyan skúsenosti niektorého muža Božieho, ktorý pred ním žil. Raz sa mu dostal do ruky starý obodraný výklad epištoly na Galat'anov od dr. Martina Luthera. Tešil sa starej knihe a prehŕňajúc sa v nej trochu našiel v nej tie isté skúsenosti, aké sám mal, hlboko a široko vyložené, ako keby boly bývalí napísané z jeho vlastného srdca. Lebo toľko je isté, že trebárs Pán rôznym spôsobom volá k sebe hriešnikov, predsa skúsenosti duší, prijatých na milosť, bývajú v podstatnom tie isté. Lutherov výklad ho tak zaujal a tak sa mu zaľúbil, že ho vyhlasuje po Biblii Pánovej za najvhodnejšiu knihu pre ranené svedomie. Ale že to aj boly časy obcovania s Pánom! Láska ku Nemu stávala sa vrúcnejšou. Ale Pán sa i proti svojim sluhom, ktorí ho vrúcne milujú, chová tak, aby sa nezvrhli, a preto ich skúša, aby boli pokorní a ponížení. A preto i náš Bunyan bol znova a znenazdania zachvátený prudkou víchricou. Bol v pokušení predať Krista za všedné veci. Tá myšlienka mu bola stálym utrpením, trebárs vedel, že tí ho už nemôžu stratiť, ktorí ho raz obdržali. Srovn. 3. Mojž. 25,23! Niekedy dotieral na neho pokušiteľ veľikou silou volajúc: „Predaj ho, predaj ho!“ No, Bunyan bojoval a odpieral: „Nepredám ani za tisíc, za tisíc svetov!“ Raz však odpierajúc chvíľu pomyslel si: „Ak chce ísť, nuž nech ide!“ Ale satan sa hned chopil myšlienky a doviedol ho do zúfalstva ukazujúc mu, že predal Krista. Bunyanovi bolo ako postrelenému vtákovi, taký bol omámený, bolo mu, jako by bol stratil spásu a jako by už teraz bol musel zahynúť. Tak slabé je srdce človeka. Kto vystihne hlbokosť našej skazy!? Kto postihne chytrosť nahovárání satanových!? Ale i Písmo dobíjalo na Bunyana. Do duše ho pálili slová: „Aby nebol niekto smilník alebo obecný ako

Ezav, ktorý za jeden pokrm predal svoje prvorodenstvo. Lebo viete, že keď aj potom keď chcel zdediť požehnanie, bol odvrhnutý, lebo nenašiel miesta pokajania sa (u svojho otca), hoci ho aj so slzami snažne hľadal.“ Žid. 12,16-17. Večné zatratenie ho desilo, a len v málo okamženiach cítil úľavu. Zdalo sa mu, že je Ezavom a pod tým bremenom vzdychal niekoľko mesiacov. Ale istého dňa išiel popri akomsi plote, plný strachu a hrôzy sťažujúc si Bohu na bremä, ktoré ho tlačilo. Len razom rýchle ako blesk ho osvietila pravda, skrytá v slove: „Krv Krista Ježiša, Jeho Syna, očisťuje nás od každého hriechu“ 1.Ján 1,7. Bolo to slovo na čas. Tá pravda naplnila pokojom dušu Bunyanovu, a diabol súc zahanbený odstúpil, ale iba na chvíľu, lebo nepotrvalo dlho jeho blaho. Bunyan znova pocítil strach svojeho hriechu. Zdalo sa mu, že spáchal hriech, ktorý nebude odpustený (Marka 3,29). Sám sebe bol bremenom a predsa sa desil smrti, lebo nič nenie tak hrozné jako myšlienka úbohého srdca, že jeho hriechy sú už také veľké, že nemôžu byť odpustené. Zdalo sa mu, že Bôh opustiac ho dal mu padnúť. Premýšľal o tom, ako padol Dávid a predsa bol zachránený, ale presvedčil sa, že Dávid zhrešil proti zákonu, kým on, úbožiak, zhrešil proti evanjeliu a proti Prestredníkovi - lebo predal svojho Spasiteľa. „Len jeden hriech je neodpustiteľný - myslel Bunyan -, „a musím to byť práve ja, ktorý som sa ho dopustil? Ó, nešťastný hriechu! Ó, nešťastný človeče!“ Tá myšlienka ho skoro o rozum doniesla. Desivou ozvenou ozývali sa v ňom slová Písma: „Lebo viete, že aj potom, keď chcel zdediť požehnanie, bol odvrhnutý!“ Pri tom musel vidieť, ako Bôh nad inými milostive bdel, hoci neboli lepší ako on. Ako zachoval Petra a jak milostivý bol iným! Tie krásne sľuby Písma mu svietili jako slnce, ale nie aby ho hriali, ale aby v ich svetle videl blaho iných, ktorých požehnať sa zaľúbilo Bohu. Videl, že jako má Boh v svojich rukách slasti, ktorými oblažuje vyvolených, tak tiež dopúšťa na vyvolených všetky pokušenia nato, aby padajúc do hriechu neboli zničení, ale pokorení. Dal padnúť Dávidovi, Ezechiášovi, Šalamúnovi, Petrovi a iným, ale nie do pekla, nie do hriechu neodpustiteľného. Zrovnávajúc takto ich stav so svojím stavom cítil sa ešte nešťastnejším, nedeliacim sa ničím od zradcu Judáša. Čo by bol dal Bunyan za pokojné svedomie! Aby vyviazol z toho stavu, dal sa chápať domnienky, že nebude súdu, a jestli vraj, že mu neunikne, a tak že je pre neho najlepšie nemyslieť na to. Ale vďaka Bohu, Bunyan už nemohol nikde hľadať pokoj iba u Boha. Poznal, že pokušiteľ usiluje sa všetkými možnými prostriedkami odvrátiť duše od Krista, a preto sa neprestal modliť, hoci mu stále v ušiach znel hlas: „Už je neskoro!“ Teraz mu prišla do ruky aj knižka o odpadnutí Františka Spiera od pravdy, ktorý r. 1548 umrel na Citadelle pri Padove. Poviem skratka o ňom toto: Francesko Spiera bol itálsky právnik, ktorý bol okúsil Božiu milosť v Kristu Ježišovi a radoval sa pokoji v duši. Bol tiež horlivým kazateľom pravdy Božej v kruhu svojej rodiny aj okrem nej, a jeho pôsobením vznikla utešená cirkev v Citadelle. Ale keď pápež Pavel III. zriadil roku 1542 inkvizíciu na radu a riadením kardinála Karaffu, ktorá s veľkou energiou dala sa stíhať všetkých, ktorí boli dotknutí pravdou Božou, a tých, ktorí čítali spisy reformátorov, uväzniť ich, a keď potom ne jeden zomrel smrťou mučeníckou, ľakli sa tiež mnohí a zapreli vieru v Pána Ježiša. Medzi týmito bol aj Spiera, trebárs vedel ako hreší. A bárs aj vedel, že v Kristu môže nájsť odpustenie, vedome zamietal hľadať božiu milosť a vzpierajúc sa Svätému Duchu živoril od svojho odpadnutia v nesmiernych úzkostiach a v hroznom zúfalstve, až bez pokoja odišiel na svoje miesto jako zradca Judáš. Hrozný koniec tohoto človeka, ktorý vedel, že zbavuje sa milosti, naľakal mnohého spasiteľne. Tak pápežského legáta Petra Pavla Vergeria (biskupa v Capo d'Istria), ktorý vyšiel z rímskej cirkvi a jako profesor r. 1556 dokonal svoj život v Tubingách (Tübingen v Nemecku). Nuž o knižke hovorí Bunyan: „Môjmu sklúčenému duchu bola jako soľ v rane. Každá veta knižky, každý závdych Spierov, a všetko, čo robil - jeho plač, jeho modlitby, jeho škripanie zubami, jeho lomenie rukami, jeho modlitby, jeho zápas, omdlievanie, mrenie pod mocnou rukou Božou, to všetko pôsobilo na moju dušu jako nože a meče. Zvlášte hrozne ma dojíma jeho veta: „Človek zná začiatok hriechu, ale kto vypovie jeho následok?!“ Niekedy ho slovo Božie ľúbezne vábilo k pánovi slovami: „Navráť sa, navráť sa! Zahladím tvoje prestúpenia ako hustý oblak a jako mrákavu tvoje hriechy. Navráť sa ku mne, lebo som ťa vykúpil“ (Iz. 44,22). Ale

vždy ho akosi zradilo slovo: „Bol odtrhnutý – hoci ho aj so slzami snažne hľadal.“ Divné je, ako dlho nemohol Bunyan dosiahnuť ztratený pokoj. Celý dlhý rok trvaly jeho boje a strachy, miernené časom, nádejami alebo potešiteľnými výpoveďami Božími. Raz nabral odvahy a porozprával istému starému kresťanovi všetko svoje trápenie zároveň vysloviac svoju obavu, že či nezprehľadol proti Svätému Duchu. Ale na miesto, aby ho bol starý kresťan z toho vyviedol, ešte ho utvrdil v jeho zúfalstve a tak mu odňal všetku chuť zveriť sa niekomu, kto by bol mohol porozumieť bojom, ktoré musel podniknúť. Aké to poučenie pre nás, ako zaobchodiť s dušami, ktoré zúfajú nad milosrdenstvom Božím! „Nikto, kto žalosti nad svojimi hriechami a volá k Bohu, nie je zavrhnutý!“

Lat. slovo: vyšetovanie, rozumie sa však pod tým vyšetovanie a prenasledovanie kresťanov nekatolíkov, ktorí usilovali sa riadiť svoj život jedine podľa slova Božieho a nie podľa rímskeho učenia. Život Bunyana

vi Istého dňa sa mu zdalo, že počuje hlas: „Čože? Nechcel by si byť ospravedlnený krvou Kristovou?“ „Chcel!“ bola jeho odpoveď. Od toho času vedel, že musí ísť so svojou ťarchou ku Kristovi. Ale i to mu bolo príťažké. Ako ísť k Tomu, ktorého som zavrhol a odbýval? tak rozmýšľal. I myslel na Krista, na Jeho milosť, lásku, smrť, krv a sľuby, ale namiesto aby ho to bolo povzbudilo a potešilo, budilo to v ňom iba zármutok. A predsa vedel, že jediný Pán Ježiš mu môže pomôcť. Len že veľkosť jeho hriechu mu kalila zrak. Satan mu nahováral: „To by musel Pán ešte raz zvlášte prísť pre teba, aby mohol za tvoj hriech zadosť urobiť.“ A to všetko bola iba nevera vždy v novom a v novom rúchu. Raz neveril to, raz iné. Cítil a vedel, že Bôh v Kristu odpúšťa hriechy, ale jeho hriech sa mu zdal tak veľký, že myslel o ňom, že mu nemôže byť odpustený, a to svoje zdanie podopieral miestami Svätého Písma. Tvrdšíjné trvanie pri týchto domnienkach, pochybnostiach a pokušeniach odvracalo a zdržovalo ho od viery a od veriaceho ponímania Krista, a jako vlajka poddával sa každému vetru pokušenia, a každá búrka hnala jeho loku, prostú riadidla a vesla, od skaly na skalú a viac a viac sa lomila. Jako ten posadlý, sám padal do vody a bil sa kameňmi (Marek 5,2-5). A pýtame sa: „Či to musel?“ Kdeže by! Už dávno mohol odpočívať v náručí Kristovom. A tak deje jeho obrátenia sú nám výstrahou, aby sme sa nedali tak dlho a hrozne zmietat' diablovej jako on, ale sú aj posilou tým, ktorí väzia v takých bezodných cisternách, aby si nezúfali, a tiež poučením, ako treba takých ľudí znášat' a poučovať. Raz zaúpel Bunyan nad sebou v horkosti ducha: „Ako môže Bôh tešit' takého bedára!?“ A jako ľúba ozvena zahlaholily v ňom slová: „Ten hriech nenie na smrť.“ Áno, môže mu byť odpustené. Celý deň ho to tešilo, ale večer popúšťal radosť, a s nocou zase nastala noc. Ale nasledujúceho večera úpenlive hľadal Boha prosiac ho: „Ukáž mi, či ma miluješ láskou večnou?“ (Jerem. 31,3). A v jeho duši rozliala sa sladká odpoveď: „Večnou láskou ťa milujem.“ To ho veľmi občerstvilo. Ale druhého dňa sa zase len obnovily útoky satanove; a Bunyan za hodinu dvadsať ráz padal a vstával. Avšak po niekoľko dňoch počul vo svojom srdci ľúby Boží hlas: „Ja som ťa miloval, i keď si zhrešil; miloval som ťa predtým; milujem ťa doteraz a budem ťa milovať na veky.“ Slast' sa pomínula, ale túžba sa nepomínula, ani modlitby nepomínuli, hoci pokušiteľ naplňoval dušu žiaľom a bázňou. Nuž modlil sa a cítil, že Pán síce dlhé časy skrýval svoj obličaj, a že Jeho milosť prešla, ale dúfal, že nie navždy. Obavy, že krv Ježišova nepostačí, zaplašilo slovo, ktoré počul: „Ja som dostatočný vysvobodit'“ (Iz. 63,1). Inokedy ho potešilo slovo: „Dost' ti je moja milosť.“ Náručie Ježišovo bolo teraz pre neho, a on sa tiež smel nadejať, že aj on bude mať v ňom miesto, a nie len on, ale aj mnohí iní. Keď klesal, tieto slová ho znova pozdvihli, zvlášte keď raz dlel v shromaždení. Jako by mu ich sám Pán bol privolával. Teraz aspoň netrúvil celý svôj času v zúfalej sklúčenosti, ale trvalého pokoja ešte len nemal, lebo sa jeho vrtkavé city menili, na ktoré sa spoliehal, a preto, že nepovedal skutočne a navždy svojim pochybnostiam vale! Ale predsa mu svitalo... Pokušenia ešte prichádzali, ale Pán ho viedol ďalej. Teraz si bol vedomý, že ho Pán miluje, ale ešte nebol na pevnom základe. Istého dňa išiel poľom

zarmútený, že nechová sa tak, ako by mal. Tu Pán prehovoril k jeho srdcu: „Tvoja spravodlivosť je v nebesiach.“ A videl duchom Pána Ježiša, sediaceho po pravici Božej. „Tam je moja spravodnosť,“ povedal si; „On je mojou spravodnosťou.“ A ďalej videl, že svojou dobrou náladou nezdokonalí tej spravodnosti ani jej svojou sklúčenosťou nepokazí; lebo Ježiš, Jeho spravodnosť, zostáva ten istý, nezmenený i včera i dnes i na veky (Žid. 13,8). Tu spadly s Bunyana okovy a zaplesal, že Ježiš je všetko. V ňom bola všetka jeho spravodnosť, všetka svätosť, všetko vykúpenie. Prv hľadel na niektoré dary Kristove. Teraz mu bol celý Ježiš Kristus drahý. Teraz Ho videl. Kto ku tomu poznaniu príde, je šťastný, nekonečne šťastný. Bunyan poznal, že je s Ježišom jedno. Následkom tejto jednoty bola Ježišova spravodnosť jeho spravodnosťou, Ježišove zásluhy jeho zásluhami. Hovorí: „Teraz som sa mohol vidieť zároveň v nebi i na zemi - v nebi vo svojom Kristovi, v svojej hlave, v svojej spravodnosti a svojom živote, a na zemi v svojom tele čiže v svojej osobe.“ Nuž, tak zakončili Bunyanove boje; tak bol urobený koniec jeho pochybnostiam; tak dosiahol utíšenie a pokoj, v ktorom ho bolo treba iba utvrzovať. Dve príčiny udáva, prečo tak dlho nemal pokoja: 1. Keď bol vysvobodený z niektorého pokušenia, nemodlil sa Pánovi verne a usilovne: „Neuvod' nás do pokušenia.“ Uspokojoval sa s okamžitým vysvobodením, ale neprosil za odstránenie pokušenia a zlého, ktoré sa blížilo. Ani nechodil k trônu milosti so smelým dúfaním; a tak zameškal silu a moc. 2. Pokúšal Pána Boha, žiadajúc znamenia namiesto toho, aby bol veril jeho Slovu. Bunyan sa s vdácnosťou rozpomína na tie pokušenia a ťažkosti; tu bol zkúsený, a láska Božia sa ukázala naproti nemu mocná, hoci bol sám tak biedny a hriešny. Hovorí: „Nevidel som takej výšky a hĺbokosti v milosti, v láske a v milosrdenstve, jako som to videl po pokušení. Veľké hriechy vyžadujú veľkú milosť. Kde je veľiká vina, tam zjavuje sa i veľiká a mocná Božia milosť v Kristu.“ V 27. roku svojho života, tedy roku 1655, pripojil sa k Pánovej cirkvi v Bedforde. Už bolo povedané, na jakých základoch bola zariadená cirkev bedfordská. V nepodstatnom voľnosť - bolo heslo tých, ktorí za najväčšiu vec si kládli lásku. Tak aj Gifford, prv než zomrel (21.septembra 1656), napísal svojemu sboru epištolu, plnú múdrosti, a v skutočnej kresťanskej snášanlivosti.. Napomínal v nej všetkých, aby každá osoba, keď sa prijíma do sboru, slávnostne osvedčila, že základom obcovania všetkých svätých je spojenie s Kristom a nie len súhlas s ktorýmikoľvek ustanoveniami Kristovými alebo úsudok a mienka o veciach zovných, vedľajších. Potom vraj členovia majú sľúbiť, že budú milosťou v láske obcovať s bratmi a so sestrami pri všetkých nahodilých nesrovnalostiach v úsudku o iných veciach. „O oddelení sa od (úradnej) cirkvi, o krste, o vzkladaní rúk, o mazaní olejom, o žalmoch alebo o iných všeliakých veciach zovných napomínam každého osobitne, aby nikto nebol nájdený vinný toho veľkého zla, ktoré spáchali niektorí, ktorí síce mali Božiu horlivosť, ale nie um. Poblúdili (kladúc na rečené prílišnú váhu) od zákona lásky Kristovej a spôsobili roztržku v pravej cirkvi, ktorá je len jedna.“ Preto asi Bunyan, majúc toho istého ducha ako Gifford, v svojom vlastnom životopise ani slovom sa nezmieňuje o svojom krste, ktorého sa práve skrze Gifforda bol stal účastný. Jemu išlo nado všetko o živého Pána Ježiša, ktorý zomrel pre naše hriechy a vstal z mŕtvych pre naše ospravedlnenie. – Nuž, vypestovaný v takomto ovzduší, mal zreteľ obrátený na veci podstatné, a Pán ho učinil požehnaním pre celú svoju cirkev. Večera Pánova mu bola drahá. Ale práve túto si vyvolil satan za predmet pokušenia. Pokúšal Bunyana, aby si prial v srdci, že by večera Pánova nebola niektorým účastníkom na požehnanie, ale na odsúdenie. Príčinu týchto pokušení videl pozdejšie Bunyan v tom, že nepristupoval k večeri Pánovej s vážnou úctivosťou. Asi v tom čase napádaly Bunyana suchoty. Choroba mu postavila pred oči blízkosť smrti, a tak sa dal znova zkúmať svôj život. Veľikou ťarchou doľahli na neho neprávosti, ktorých si bolo vedomé jeho nežné svedomie, jako mŕtvosť, tuposť, chladnosť v svätých povinnostiach, roztržitosť, nejasnosť v dobrom, nedostatok lásky k Bohu, k Jeho cestám a k Jeho ľudu. Sám seba sa pýtal: „To že je ovocie tvojeho kresťanstva?“ Veľmi sa zľaknul a skoro by zase bol prišiel o všetko, keby mu Pán nebol včas privolal slov Písma: „Ospravedľňovaní súc darmo, Jeho milosťou, skrze vykúpenie, vykúpenie v Kristu Ježišovi“ (Rim.

3,24). Milostne sa ho dotklo to slovo a prebudilo ho z jeho zmalátnelosti. Sťa by Bôh bol prehovoril k jeho nastrašenému srdcu: „Hriešniče, či že sa domnievaš, že by som pre tvoje hriechy a slabosti nemohol zachrániť tvoju dušu? Dívam sa na svôjho Syna a nie na teba, a budem s tebou zaobchodiť dl'a toho, jako sa mi v Ňom zaľúbilo.“ Potešil sa a poznával, že nie v nás je základ našej spásy, ale v jednorodzenom Synovi Božom, v ktorom sa Bohu zaľúbilo. Z milosti, z milosti spasený! Toto presvedčenie ho urobilo úplne šťastným. A tak teraz hľadel vesele v ústrety smrti stanúc sa dieťaťom a dedičom Božím a premáhal pukušiteľa slovami: „Smrť, kde je tvôj osteň?! Kde, peklo, tvoje víťazstvo?!“ (I. Kor. 15,55.). Dieťa Božie vidiac veľikú milosť, ktorú mu Bôh učinil, je plné blaha, i keď občas príde pokušenie pre skúsenie a pokorenie. Právom sa mohol radovať Bunyan, hľadiac na juvely, drahokamy, ktoré mu bol udelil Pán, o ktorých čítame Židom 12, 22 - 24: „Ale pristúpili ste k vrchu Sionu a k mestu Boha živého, k Jeruzalemu nebeskému a k myriadám anjelov, k slávnostnému shromaždeniu a k sboru Život Bunyana

vii provorodených, ktorí sú zapísaní v nebesiach, a k sudcovi Bohu všetkých a k duchom spravdivých zdokonalených a k novej smluvy prostredníkovi Ježišovi a ku pokropenia krvi, ktorá hovorí lepšie než Ábel.“ A teraz každému otázka: Či sú ti už zjavené poklady Božie v Kristu Ježišovi? Či si sa už chytil Krista a spoľahol si sa na Neho? Či si v Ňom dosiahol pokoj? Nespoliehaj sa na svoje vrtkavé city ani na čokoľvek iné, ale sa úplne a cele spoľahni na Bāránka Božieho. Nehľadaj v sebe dokonalosti ani svätosti; ale pamätaj, že On ti je učinенý od Boha múdrosťou i spravdivnosťou i posvätením i vykúpením. (1.Kor. 1,30). Zmena, ktorú v ňom Pán učinil, rozumie sa, nezostala nepovšimnutá od zkúsených kresťanov v sbore bedfordskom. Boje a pokušenia, ktoré musel znášať za 5 až 6 rokov po svojom prebudení, učinili ho, dvadsaťsedemročného, opatrnejším nad starca a zkúseným dieťaťom Božím, tak že nikto nemal príčiny pohrdať jeho mladosťou. A keď videli starší bratia jeho vrúcnosť a dary, ktoré mu Bôh udelil, požiadali ho, aby im vše v biblických hodinách povedal niekoľko povzbudzujúcich slov. Táto ich žiadosť ho priviedla do veľikých rozpakov, ale konečne privolil a z počiatku hovoril s bázňou a v slabosti. Mnohých to potešilo, a d'akovali Bohu za dary, ktoré udelil Bunyanovi na vzdelanie cirkvi. Aj starší bratia ho pojímali so sebou, keď išli do okolitých osád svedčiť o Pánovi, a Pán i tu ukázal, že Bunyanovi sveril mnoho. Ale ani cirkev nezostala pri tom netečná, ale modliac sa a postiac sa povolala ho, aby aj vo verejných shromaždeniach kázal Pána Ježiša.

Apoštolove slová: „Ale vás prosím, bratia, viete o dome Štefanovom, že je prvotinou Achaje, a že stali do služby svätým, aby ste sa i vy takým podriaďovali i každému spoluúčinkujúcemu a pracujúcemu“ (I. Kor. 16,15-16), a ešte iné miesta sv. Písma (Sk. 8,4; 18, 24, 25) povzbudily ho prijať službu a usvedčili ho, že nikto, komu Pán udelil darov, ich nesmie zakopať. K jeho kázaniu hrnulo sa na stá a stá ľudí aj z odľahlých osád počuvší povest' o jeho nadaní a o moci, ktorá sprevádzala jeho slová, a tak mnohí našli Pána. Zprvu nemohol Bunyan veriť, že by Bôh skrze takého bedára, za jakého sám seba považoval, mohol niekoho obrátiť. Ale mnohí vyznávali, že Bôh jeho použil za nástroj na ich obrátenie, a slávil za neho Boha. Vidiac to Bunyan, radoval sa, a bolo mu to veľikým povzbudením, keď videl, že slová, ktoré vravel, porážajú hriešnikov, a keď tiekly mnohým slzy po lícach. To mu bolo dôkazom, že ho Pán skutočne povolal k tej práci. Predmetom jeho kázania bolo vždy to, čo sám zakúšal a pociťoval. Z počiatku zastával úrad buditeľa kázuc hrôzy zákona a veľikosti viny a hriechu, pod ktorých ťarchou ešte sám úpel. „Áno, skutočne,“ hovorí, „jako z mŕtvych som bol k nim poslaný: v reťaziach som išiel kázať ľuom, reťazami poviazaným, a v mojom svedomí horel oheň, pred ktorým som ich dôrazne vystríhal. Môžem skutočne povedať bez pretvácky, že majú kázať chodieval som plný viny a strachu až ku dveriam kazateľne, kde mi to bývalo sňaté, na čo som potom bol v duši voľný, až dokiaľ som nevykonal svojej úlohy. Ale hneď potom, prv než som sišiel so schodov

kazateľne, bolo mi tak zle jako predtým. Avšak Bôh ma viedol svojou mocnou rukou, lebo ani vina ani peklo ma nemohly zastaviť v mojej práci.“ Tak viedol Pán Bunyana dva roky. A prečo asi ho viedol takýmto divným spôsobom? Prečo mu dával okúšať toľko hrôz a toľko strachu? Prečo nevysvobodil jeho svedomia zpod tlaku viny? Pán vedel, ako má zachodiť so svojím sluhom. Jeho kázanie bolo mocné a živé, a premnohí sa obrátili k Bohu. Bunyan sa tešil veľkému obľúbeniu a láske svojich poslucháčov. Taký úspech jeho pôsobenia by ho snadno bol mohol priviesť k duchovnej pýche, k vypínavosti a k ctižiadosti, a preto doberý Bôh radšie dopustil, aby sa rmútilo srdce Bunyanovo, než by bol dopustil pýchu, ktorú nikdy nemôže použiť za svoj nástroj, lebo Bôh sa pyšným protiví, a pokorným dáva milosť. Po dvoch rokoch mohol kázať s väčšou radosťou a s väčším pokojom. S veľkým dôrazom kázal Krista a pokorne a s mnohým strachom vyvolával na Boha, že by semä jeho slova nepadlo na pôdu neúrodnú. Zvláštnu posilu pociťoval v kázaniach, a neraz sa mu zdálo, jako by anjel stál za ním a povzbudzovať ho, a to zvlášte keď kázal, že spasenie dáva Pán Ježiš bez skutkov zákona. V polovici kázne zvolal jako vo vytřzení: „Verím a som presvedčený.“ Keď odpadnul niekto z prebudených, čo sa často stávalo, Bunyan mával väčší žiaľ a zármutok, než keby bolo zomrelo jeho vlastné dieťa. Lebo veriaceho sluhu Pánovho nemôže nič tak zarmútiť, ako keď znova odchádzajú do sveta prebudení ľudia; a zase nič ho nemôže tak potešiť, ako keď jeho pôsobením si Pán prebúdzá mnohých a pripojuje k svojemu ľudu. Bunyanove zkúsenosti sú zkúsenosťami všetkých verných kazateľov. Hovorí: „Pozoroval som, že kdekoľvek som mal niečo urobiť pre Boha, drier mi dal Bôh túžbu, aby som tak kázal. Niektoré duše mi byly zvlášte dôležité, a mocne som túžil v srdci po ich spasení – a tieto duše mi byly dané jako ovocie mojej práce. Pozoroval som, že slovo, povedané v kázni, viac prospelo jako reč, vravená krome kázania. Niekedy som sa domnieval, že som nič dobrého nedocielil, keď som práve najviac bol docielil; a zase niekedy som myslel, že všetkých získam, ale som žiadneho neulovil. A pozoroval som všade, kdekoľvek Pán volal hriešnikov, že diabol začal zúriť, ale často sa stalo, že tam, kde najviac zúril najviac duší prišlo k prebudeniu.“ Túžil zvestovať evanjelium na miestach najzanedbanejších. Keď nevidel žiadneho ovocia, rmútil sa. Túžil získať Bohu deti. V tejto svojej práci bol všeliak pokúšaný buď k beznádejnosti alebo k zmalátnelosti, buď k pýche alebo k marnivosti. Niekedy ho tiež, keď stál na kazateľni, pokúšalo rúhať sa. Inokedy mu zase nahováral satan: „Neberte toho textu, ten ťa odsudzuje. Sám si sa prehrešil proti nemu.“ A keď sa predsa rozhodnul hovoriť z toho textu, nahováral mu satan, aby tak obišiel tie ostré pravdy, že by seba z nich vymienil. Ale Pán mu pomohol, že radšie si prial zomreť, než Slovo Božie prekrúcať na svoj prospech. A jestli ho svádzal satan k pýche a k marnivosti, Pán mu odňal všetku radosť. Istého dňa kázal so zvláštnym zápalom. Po kázni prišli k nemu niektorí priatelia a spravili poznámku, jakú mal krásnu kázeň, pať ažne jako krásne kázal. „Áno“, povedal Bunyan, „nemusíte mi to pripomínať, diabol mi to povedal ešte prv, ako som sišiel s kazateľne.“ Protivníkov mal hojne. Boli to hlavne kňazi štátnej cirkvi anglickej a doktori, ktorí ho nenávideli. Skoro za rozletely o ňom strašné chýry, že je tajný jezuita, že je fanatik, čarodejník, tulák, ba že je cudzoložník. Vraveli o ňom, že má dve ženy, a podobné hanebné veci. Bunyan vravel, že sa raduje a teší, že luhajú o ňom pre Pána Ježiša, a že tie pomlavy považuje za svoje ozdoby. Ale to všetko dopúšťal Pán na svojho sluhu, aby nebol iba znejúcim zvoncom, ale živým a pokorným pracovníkom Pánovým. Tiež mu bol daný do tela, jako Pavlovi, anjel satan, aby sa nadmier nepovyšoval. R. 1658 mu zomrela manželka, s ktorou žil 12 rokov, a ktorá mu bola veľkou posilou. No, aby byly jeho deti, zvlášte jeho slepá dceruška, opatrené, a preto že sa domnieval, že nenie dobre byť človeku samotnému, oženil sa i po druhé r. 1659. A tak plynul jeho život pokojne i búrlive až do roku 1660. Toho času, po dosadení kráľa na trón (predtým bolo Anglicko republikou), vymohla štátna anglická cirkev v parlamente zákon, ktorým sa len ona, anglická cirkev, uznáva, a všetky ostatné shromaždenia svobodných cirkví (dissidentov) sa zakazujú. Každý kazateľ, ktorý sa nechcel staž anglikánom, bol sosadený a zo svojej fary vyhnaný. Bunyan súc chudobný a tak nie súc žiadnou tučnou korisťou udavačom, skryte v noci po stodolách shromažďoval

veriacich a pobzbudzoval ich k chrabrosti a vo viere. Ale to dlho netrvalo. Dňa 12. Novembra 1660 bol pozvaný, aby kázal v Samselle. Sbor bol dosť neopatrný a sišiel sa v kostole. Súdca Fr. Wingate (čítaj Vingeit) dal rozkaz sobrat' Bunyana a doviest' pred seba. Policajný komisár ho sobral, práve keď sa bol pomodlil. Bunyan o tom počul už pred shromaždením, že je proti nemu vydaný rozkaz sobrat' ho, ale sa nedal, niakým činom pohnúť k tomu, aby odišiel.

Kazateľom sboru bol John Burton. Bunyan kázal celý rok zvlášte a vonkove. Život Bunyana

viii Aj mu bola daná príležitosť ujsť, ale Bunyan sotrval a mal na pamäti, že by tým neposlúžil kráľovstvu Božiemu. Nasledujúci deň ho predviedli pred súdca. Pýtal sa hajdúcha, čo robil Bunyan? A keď mu povedal, pýtal sa Bunyana: „Prečo neidete za svojim povolaním, lebo to, čo robíte, je protizákonné?“ Bunyan odvetil: „Účel môjho príchodu sem jako aj na iné miesta je povzbudzovať ľudí, aby opustili svoje hriechy a pridržali sa Krista, lebo že inak zahynú. A toto robím bez miatnutia a chodím za svojim povolaním a kážem i slovo. To veľmi pohnevalo súdca a hrozil hnevivo: „Však ja urobím vašim shromaždeniam koniec.“ No, Bunyana chcel prepustiť, ak dá za seba záruku. Niekoľko bratov bolo ochotných ručiť za neho, ale keď súdca urobil podmienku, že Bunyan nesmie kázať, Bunyan odmietnul rukojemstvo. Vtedy dal súdca vyhotoviť zátvorný list a poslal ho do väzenia. Medzitým, čo vyhotovovali listinu, prišiel dr. Lindale (vyslov: Lindeil) a pýtal sa, jakým právom smie kázať? A keď mu odpovedal Bunyan, že každý má slúžiť podľa daru, ktorý mu Bôh dal, posmešne riekol Lindale: „Čítal som o Alexandrovi, kotlárovi (Bunyan bol tiež kotlár), ktorý mnoho zlého urobil a apoštolom narobil mnoho trudu.“ „A ja – odvetil Bunyan – som čítal o mnohých farizejoch a zákonníkoch, ktorí svoje ruky zakrvavili krvou Kristovou.“ „A taký zákonník ste vy“, povedal Lindale, „lebo sa modlíte dlhé modlitby, aby ste pohltili vdovské domy.“ Bunyan odpovedal: „Keby ste mali toľko za svoje kázanie a modlenie sa ako ja, neboli by ste dnes taký bohatý.“ Bunyana odviedli do väzenia v Bedforde, lebo snaha jeho priateľov, aby ho vysvobodili alebo aspoň za neho zaručili, že sa dostaví k rozhodujúcemu súdu, ktorý sa odbýval každý štvrt' roku, bola marná. Po takom marnom usilovaní sa priateľov píše Bunyan: „Nič som sa nermútil, lež skôr sa radoval vidiac, že ma Bôh počuje. Lebo prv, než som bol u súdca a na výsluchu, modlil som sa, že by ma Bôh nechal na svobode, jestli tak viacej prospejem, no, jestli nie, vtedy nech sa stane jeho vôľa. Nebol som bez nádeje, že moje väzenie bude na povzbudenie veriacim. Preto som to celkom odovzdal Pánovi, a áno, Pán sa ku mne priblížil vo väzení, potešoval a uisťoval ma, že je to jeho vôľa, aby som tu bol.“ Po sedem týždňoch bolo verejné pokonávanie. Žaloba na Bunyana znela, že sa diabolsky a zhubne vzdaloval od cirkevných bohoslužieb, sám odbavoval mnohé nezákonné shromaždenia a pokutné schôdzky a tým nepokojil poddaných tohoto kráľovstva, a to všetko proti zákonu Jeho Veličenstva kráľa. Bunyan sa bránil statne a slovom Božím. Niektorí súdovia si veľmi nevážne počínali. Ktorýsi sa ho pýtal: „Kto je váš Bôh? Či azda Belzebúb? Často mu metali do tvári, že je zaslepený satanom. Súdca Keelin (čítaj: Kélin) mu vravel, že musí prestať kázať dokazujúc, že sa mu nepatrí hovoriť, že to náleží iba tým, ktorí sú zákonne k tomu oprávnení, a že má zostať pri svojom kotlárstve a neplietť sa do kazateľstva, ale neboli vstave čeliť múdрым a veľmi vtipným odpovediam Bunyanovám. Rozsudok znel: „Musíte znova na tri mesiace do väzenia a jestli sa nepodvolíte chodiť do kostola a neprestanete-li kázať, budete vypovedaný z kráľovstva, a jestli premeškáte termín, do ktorého budete musieť opustiť zem, alebo jestli sa bez zvláštneho dovolenia kráľovho vrátite, ztratíte hlavu.“ Po troch mesiacoch 3. apr. 1661, poslali k Bunyanovi súdca Cobba (čítaj: Kobba), ktorý s ním hovoril veľmi ľudsky a mierne. Cobb uviedol príčinu, pre ktorú ho poslali, že ho prišiel vyzvať, aby sa podrobil zákonom zemi, a že by sa mohlo stať, že by ho po troch mesiacoch vypovedali. B.: „Vo všetkom sa chcem chovať, ako sa sluší na muža a na kresťana.“ Dlho sa spolu shovárali, a na koniec povedal Cobb: „Kráľ vám nariadil aby ste nemali žiadnych súkromných shromaždení, pretože je to proti zákonu, a kráľ je ustanovený od

Boha, a preto by ste nemali odbavovať žiadnych shromaždení.“ „Na to som mu odpovedal, - hovorí Bunyan – že Pavel uznáva vládu, ktorá bola za jeho času, že je od Boha, a predsa ho ona často uväznila. A trebárs povedal Pán Ježiš, že by Pilát proti nemu nemal žiadnej moci, keby mu nebola daná od Boha, predsa len zomrel na rozkaz toho istého Piláta. Nadejeme sa, že nebudete tvrdiť, že Pavel alebo Pán Ježiš neuznávali úradov alebo že snád hrešili tým, že by boli zavrhovali Božie nariadenie. Pane, dvojaká cesta je ku poslušnosti zákonov. Prvá je poslúchať ich činne, totiž robiť, čo káže zákon, ale kde som v svedomí viazaný, nemôžem poslúchnuť zákon; ochotný som trpeť, čo vláda proti mne urobí.“ O utrpeniach, ktoré musel znášať vo väzení, sa mnoho nezmieňuje. Veľmi dôjemné je, že jeho žena, blížiac sa porodu, následkom jeho uväznenia veľmi onemocnela a s nebezpečenstvom života porodila mrtvé dieťa. 25. apr. 1661 bol kráľ pokorunovaný a vyhlásil amnestiu, kto by o ňu požiadal. Bunyanova žena predložila súdcom prosbu, že by predložili kráľovi žiadosť za amnestovanie mužovo, ale jej prosby a jej slzy neobmäkčily srdca súdcov. No, žalárnik sa veľmi vládne choval naproti Bunyanovi, ba dovolil mu aj z väzenia odísť na čas. V tom čase navštevoval svoju rodinu a svojich priateľov, modlil sa s nimi a napomínal ich. Ba až do Londýna bol odišiel na jakúsi schôdzku. Lež dopyčuly sa toho úrady, a žalárnik by bol skoro prišiel o svoje miesto. Raz mu tiež bolo dovolené pobudnúť cez noc u svojej rodiny. Ale Bunyan nemohol spať a ešte v noci sa vrátil do väzenia. Žalárnik mu dohovárал, že sa vrátil v taký nepríhodný čas. No, včas ráno dobehol posol s dotazom, ako sa má Bunyan? A žalárnik ho musel k nemu zaviesť. Keď odišiel posol, povedal žalárnik Bunyanovi: „Môžete sa kedykoľvek ísť z väzenia niekde pozrieť, lebo vy lepšie viete, kedy sa máte vrátiť, ako ja.“ Prenasledovanie sa šírilo, a až do 60 ľudí bývalo väznených s Bunyanom pre svedomie. Bunyan ich mohol potešovať a zabúdal na svoj vlastný zármutok. Majetok členov svobodných cirkví čiže independentov bol skonfiškovaný, shabaný. Bunyan často kázal vo väzení a potešoval mnohých. Tiež častejšie dostával návštevy od svojich priateľov. Vo väzení sa zamestnával krajkárstvom čiže čipkárstvom a písaním svojich nesmrteľných kníh. Týmto svojimi spisami prospel Bunyan svetu viac, než keby mu bolo bývalo popriato kázať v najväčších kostoloch anglických. Napísal nasledujúce spisy: „Sväté Mesto“ (The Holy City), „Obcovanie Kresťana“ (Christian Behaviour), „Vzkriesenie z mrtvych“, (Resurrection of the Dead), „Nesmierna milosť najväčšiemu z hriešnikov“ (Grace Abounding to the chief of Sinners) a predovšetkým 1. diel „Cesty Kresťana“ (Pilgrims Progress). Táto kniha urobila nesmiernu senzáciu a je jednou z najkrásnejších kníh celého sveta. Už pred pár rokmi bola vydaná v 82 rečiach. Pozoruhodné je pri knihe to, že Bunyan je prostý všetkého sektárstva a že kladie dôraz len na hlavné veci, o ktorých medzi deťmi Božími nemôže byť rozličnej mienky. Cirkev, ku ktorej patrila Bunyan, pozostávala s ľudí, ktorí väčšinou zavrhovali krst detí. Mnohí zavrhovali aj obecenstvo s inými deťmi Božími, ktorí neschvaľovali krstu detí. Bunyan nikdy nekázal krstu. A keď jeho priatelia zavrhovali jeho názor, že k večeri Pánovej a do cirkvi majú byť pripustení všetci veriaci bez ohľadu na krst, napísal vo väzení spis: „Vyznanie mojej viery a dôvody prečo robím, ako robím, čiže s kým môžem mať cirkevné obecenstvo a s kým nie, ako aj dôkaz, doložený božským slovom, že nesmiem ísť k večeri Pánovej so zrejme bezbožnými, ale že môžem so zrejme veriacimi, ktorí majú o krste vodou rôzne náhľady. Preto tento spis zúrivo napádali s mnohých a rôznych strán. Ale on si zostal dôsledný a porážal náhľady tých, ktorí nepripúšťali

Rozmýšľal som a modlil som sa, či asi nemám vynechať túto stať, aby som neublížil bratom, ktorí sú za formu krstu dospelých. Ale mi bolo jasné, že skuroční bratia takýchto kresťanských združení, ktorí stoja v pravde a láske Kristovej, nemôžu v tomto vidieť urážku, lebo ved' oni nemôžu byť stotožnení s ľuďmi, ktorí tak ponížujú tých, ktorí majú v tomto ohľade iné presvedčenie. A zase ľudia, ktorí by boli vedení takýmto duchom, jako ľudia, tu spomenutí, nezaslúžia v tomto ohľade takej šetrnosti. Ich nápady odbyť je dovolené, a verné deti Božie medzi rečenými bratmi, viem, by to samy urobili. Prekladateľ. Život Bunyana

ix do sboru takých, ktorí buď len jako deti boli pokrstení alebo deti krstili. Tak hovorí istému vynikajúcemu zastancovi krstu dospelých Kiffinovi: „Len keby ste mali príležitosť, neváhali by ste pod zámyslom toho nevinného ustanovenia, ako ho menujete, krstu vodou, robiť nájezdy, ba aj vpády do všetkých cirkví v zemi, ktoré nevyhovujú tomu, čo ste si vy namysleli. Už ste sa boli odvážili tvrdiť, že všetci, ktorí krstili deti, by sa mali hanbiť a činiť pokánie, prv než by mali byť považovaní za vzdory v dome. Čo je to iné ako hrozba, že keby ste im mohli urobiť, čo by ste chceli, že by ste ich zbavili predpráv, ktoré teraz požívajú v cirkvi.“ Iný jeho protivník tvrdil, že jako patrí k poriadku manželstva slávny verejný sobáš, tak že nikto nemá byť prijatý do cirkvi, nenie-li slávnostné znova pokrstený. Bunyan o ňom hovorí: „Tieto slová sú veľmi čierne. Nazdám sa, že to povedal z neznámosti a nemúdrej horlivosti. Nech mu dá Bôh pokánia! Už z toho vidieť, že Bunyan bol za voľnosť krstu vodou ... On si ani nezakladal na méně. A o sebe hovorí: „Chceš-li vedieť, ktorým menom chcem byť rozoznávaný od iných, poviem ti, že chcem byť a nadejem sa, že som – kresťan, a volím, uzná-li ma Bôh za hodného, byť kresťanom, veriacim, alebo menovať sa menom, ktoré je schválené od Svätého Ducha. A čo do tých straníckych názvov (ana)baptista, independent, presbyterian a podobné (My tu doložme: luterán, katolík, svobodný a iné. Preklad.), mám za to, že nepochádzajú z Jeruzalema ani z Antiochie, ale skôr z pekla a z Babylona. Lebo prirodzeným spôsobom vedú k roztržkám, jako sa dá vidieť po ich ovocí ...“ Zase inde hovorí: „Sváry a rôznice, dohadovania sa a predsudky pohlcujú vzrast náboženstva, nie-li zrovna život. To sú tie vody Mara, ktoré naplňujú našich duchov horkosťou a uhasujú Ducha Božieho. Jednota a pokoj sa prirovnáva rose Hermona, rose, ktorá padá na vrchy sionské, lebo tam udeľuje Hospodin požehnania a života. Žalm 133,3. Roztržky menia náboženstvo na bodliače a na trnie, na rôznice a na strany. Rôznice sú cirkviam ako války krajinám. Kde je válka, tam leží zem pustá a úhorom, nikto sa o ňu nestará. Láska vzdeláva, ale roztržka ničí. Roztržky sú len jako severovýchodný vietor na ovocie, ktorý marí všetko ich vydarenie. Keď pominuly búrky, všetko počína rásť. Ak sú ľudia rozdelení, málokedy hovoria pravde v láske, a potom sa nediv, že nerastú vo všetkom v toho, ktorý je Hlava. Je to predzvesť blížiaceho sa hladu, nie chleba ani vody, ale že nebude počuť slova Hospodinovo, keď drobné a tenké klasy pohltia klasy pekné, keď naše škriepky o věci pochybné a o věci menej dôležité pohlcujú našu horlivosť za veci, ktoré sú istejšie a praktickejšie v náboženstve, tak že nás to má naplniť strachom, že to bude znamením nášeho času, o ktorom si naši potomci budú rozprávať, že to bol vek, v ktorom sa najviac hovorilo o náboženstve, v ktorom však bolo najmenej lásky. Iste že sú to vážne slová, a slušné je všimnúť si ich aj u nás za našej doby. Veriaci sú jedno, a preto nech ich nič netrhá. Tak uplynulo 12 rokov. Za týchto 12 rokov boly anglické žaláre naplnené veriacimi väzňami zo svobodných cirkví. 8000 ich zomrelo vo väzeniach. Zvlášte hrdinsky si počínali Quakeri (čítaj: Kvékry), ktorí nikdy, napriek všetkým zákazom, neprestali sa shromažďovať. Na jednom mieste uväznili všetkých mužských členov sboru priateľov (= kvékeri), aby prekazili shromažďovanie. Nuž, shromažďovaly sa k pobožnostiam ženy, a keď aj tie uväznili, začali sa shromažďovať deti. Na raz a z nenazdania vydaný bol kráľovský patent 1672, kde hovorí kráľ, že všetky násilné prostriedky neprospely za 12 rokov, a že teda vyhlasuje svobodu quakerom a iným uväzneným dissentom (asi 500). Medzi nimi bol i Ján Bunyan. Vo väzení ho vždy potešovala prítomnosť Božia. Boly to požehnané roky. Okrem sv. Písma mu bola zvlášte milá kniha Johna Foxa o mučeníkoch (Book of Martyrs), ktorá jako naše, české „Persekuce“ tisícim umdleným pútnikom dodávala novej sviežosti a posily pre ďalšiu púť. Taktiež ho zvlášte potešoval a obodroval list talianskeho mučeníka, mladistvého študenta padovského, Pomponiusa Algeriusa, ktorý písal svojim priateľom z väzenia, a v ktorom opisuje, ako mu je citeľne Pán blízky a jako sa k nemu sklania so svojím nebom. Ešte prv, ako bol úplne vysvobodený, bol Bunyan roku 1671 vyvolený a ordinovaný za staršieho cirkvi bedforskej. Môžeme si predstaviť, že svoju prácu konal svedomite, kažúc evanjelium a navštevujúc nemocných. Shromaždenia boly veľmi četné. Tak v nedeľu včasne ráno o 7. Hodine sa sišlo až 1200 ľudí, aby ho počuli, keď bol v Londýne.

Medzi jeho poslucháčmi býval vraj i znamenitý bohoslovec Owen. Kráľ Karol II. Mu raz vrazil, že nemôže pochopiť, že muž, tak učený, môže počúvať kázne neškoleného kotlára. A na to vraj odpovedal Owen: „Keby som si mohol nadobudnúť takých schopností ku kázaniu, ako má ten kotlár, rád by som sa za to zriekol všetkej učenosti.“ Ako nikoho neušetria zlé jazyky, tak ani jeho ani teraz nenechaly na pokoji; ale Bunyan pokračoval v svojom diele verne a nepretržite. Roku 1678 vydal svoju „Cesta Kresťana“ I. diel. Roku 1683 vyšlo už 10. vydanie, ktorému po prvé bol pripojený aj II. diel (Cesta Kresťanky). R. 1682 vydal „Svätú Váľku“. Všetkých jeho spisov bolo asi 60, ovšem sú ceny rozličnej. Najcennejšia zo všetkých je jeho „Cesta Kresťana ...“ Bárs by to dal Pán, žeby i toto slovenské vydanie bolo mnohým na požehnanie! Čo do jeho remesla, zdá sa, že ho robil až do svojej smrti. Jeho zdravie nebolo silné; podkryté bolo dlhoročným väzením. Roku 1688 bol onemocnel na znojovú čiže potovú nemoc, ktorá vtedy panovala. To ho vysililo. Sotva sa bol trochu zotavil, šiel smieriť zomierajúceho človeka so synom. Otec odpustil, a Bunyan niesol synovi smiernu zvesť do Londýna. No, na ceste premokol a zostal nemocný v Londýne u svojho priateľa Strudwicka (čítaj asi: Strudvika). Len asi 10 dní trvala jeho horúčka, a tej podľahol 31. augusta 1688, v 60. roku svojeho života. Z jeho 6 detí, ktoré mal s prvou ženou, prežili ho traja: Tomáš, Jozef a Sára. Tomáš bol 45 rokov členom bedfordského sboru a kázaval niekedy. Jemu bola sverená úloha vyhľadávať neriadnych a neporiadnych členov. Vážený bol pre svoju pravú nábožnosť. Meno Bunyanovo sa posledný ráz vyskytá v Bedforde u jeho vnučky Anny, ktorá zomrela v svojom 76. roku 1770. Jozef sa osadil v Nottinghamu a bohate sa oženiť prestúpil do štátnej cirkvi anglickej. Jeho posledným potomkom bola pani Senegarova, ktorá zomrela ... r. 1847. Bunyanova žena zomrela r. 1692. Zakončím slovami Bunyanovými, jako on hľadel na svoj život: „Zo všetkých strachov je najlepší ten, ktorý pôsobila krv Kristova, a najsladšia radosť je tá, ktorá je smiešaná kvílením nad Kristom. Rozkošné je byť na kolenách pred Bohom a mať v náručí Krista. Nadejem sa, že niečo z toho poznám. Sedem nepravostí poznávam do dnes v mojom srdci: 1. Náklonnosť k nevere. 2. Náhle zabúdanie na lásku a na milosrdenstvo, jako nám ich zjavuje Kristus. 3. Spoliehanie sa na skutky zákona. 4. Rozptýlenosť a chladnosť na modlitbách. 5. Zabúdanie bdeť nad tým, za čo sa modlievam. 6. Náklonnosť reptáť, že nemám viac a pritom hotovosť zneužiť to, čo mám. 7. Nie som vstave nič vykonať, čo mi Bôh rozkazuje, aby sa do toho silou nepletla moja porušenosť. „Nachádzam tedy, že ak chcem činiť dobré, že pridŕža sa ma zlé“, Rim. 7,21. Tieto věci ustavične vidím a cítim a rmútim sa, že som nimi obkľúčený, ale však napriek všetkému Božia múdrosť to obracia na moje dobré. 1. Pôsobí že sa sám sebe oškľívím. 2. Chráni ma, aby som nedôveroval svojmu srdcu. 3. Usvedčuje ma o nedostatočnosti všetkej prirodzenej spravodlnosti. 4. Ukazuje mi, že mi je nevyhnutelne potrebné utiekať sa k Ježišovi. 5. Núti ma, aby som sa modlil Bohu. 6. Ukazuje mi, že mi je treba bdeť a byť triezvy. 7. Vyzýva ma, aby som volal k Bohu o pomoc skrze Krista, aby ma previedol týmto svetom.“ Tak smýšľal o sebe Bunyan. Znal seba z milosti a znal svojeho Spasiteľa. „ Preto aj my majúc okolo seba tak veľký oblak svedkov složme každé bráne a snadne (nás) obkľučujúci hriech a tak bežme skrze trpezlivosť před nami ležiaci beh, beh o závod, hľadiac ta na Veľvodcu viery a na dokonávateľa Ježiša, ktorý miesto radosti ktorá mu bola predložená, strpel kríž a opovrhnuť hanbou posadil sa po pravici tronu Božieho. Lebo povážte toho, ktorý strpel od bezbožníkov také sebe protirečenie, aby ste omdlievajúc neustali v svojich dušiach.“ Žid. 12,1-4.

KONIEC.